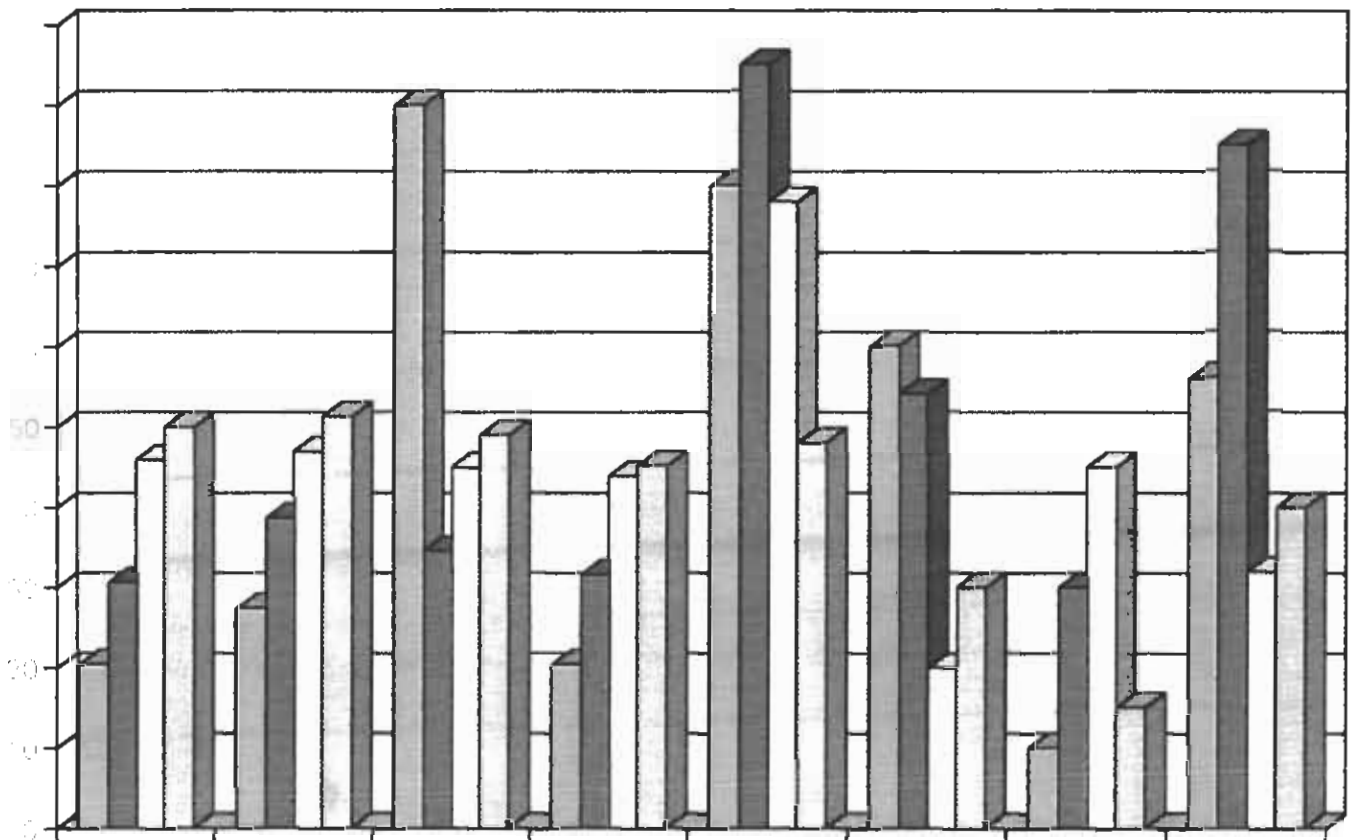

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΘΕΜΑ

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ 1950 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ.

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: Β. ΘΕΟΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ:
ΓΑΛΙΑΤΣΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
ΜΗΛΙΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΧΟΝΔΡΟΓΙΩΡΓΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

1997

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ

2197

*Αφιερώνουμε
στον καθηγητή μας κ. Β. Θεοφανόπουλο
για την πολύτιμη βοήθειά του στο έργο μας,
καθώς και στις οικογένειές μας για την ηθική και
οικονομική συμπαράστασή τους, ώστε να ολοκληρωθεί το
έργο που έχετε αυτή την στιγμή στα χέρια σας.*

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Η πτυχιακή αυτή εργασία είναι αποτέλεσμα της προσπάθειας μας, για μία ολοκληρωμένη μελέτη σχετικά με την εξέλιξη της Ελληνικής Οικονομίας από το 1950 έως και σήμερα. Η συλλογή των στοιχείων ήταν αρκετά δύσκολη και χρονοβόρα για αυτό και ζητάμε την επιείκεια σας για τυχόν λάθη και παραλείψεις μας.

Την πτυχιακή αυτή εργασία την νιώθουμε σαν ένα παιδί που το μεγαλώσαμε, το αγαπάμε, θέλαμε να του δώσουμε τα πάντα αλλά στο τέλος του δώσαμε πολύ λιγότερα από αυτά που θα θέλαμε. Όμως η εργασία αυτή απόκτησε πια την δική της «ανθύπαρκτη οντότητα».

Η μελέτη αυτή καλύπτει πολυάριθμους τομείς και επειδή τα χρόνια που αφορά είναι πολλά κρίνουμε αναγκαίο και σκόπιμο να την χωρίσουμε σε τρεις 15ετίες.

-Η πρώτη αφορά την περίοδο από 1950 - 1965.

-Η δεύτερη αφορά την περίοδο από 1965 - 1980.

-Η τρίτη αφορά την περίοδο από 1980 έως και σήμερα.

Κρίναμε εξίσου αναγκαίο, πριν αναλύσουμε την περίοδο που μας αφορά, να αναφερθούμε στα σημαντικότερα οικονομικά-κοινωνικά και πολιτικά γεγονότα από το 1940-50, που επηρέασαν την μετέπειτα εξέλιξη της Ελληνικής οικονομίας.

Για την ολοκλήρωση της μελέτης θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε:

~Τον υπεύθυνο καθηγητή της πτυχιακής εργασίας κ. Βασίλη Θεοφανόπουλο για τις σημαντικές κατευθύνσεις του στην επεξεργασία και συγγραφή της πτυχιακής εργασίας.

~Καθώς και την Δημοτική Βιβλιοθήκη Πατρών για το πλούσιο υλικό της που μας βοήθησε σημαντικά στην εργασία μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΑΠΟ 1940 - 1949.

Α. Η ΟΔΥΝΗΡΗ ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΟΧΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.

Α.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

~ Με την κήρυξη του Πολέμου, το 1939 δημιουργήθηκε πανικός αναλήψεων, που αντιμετωπίστηκε, με την βοήθεια της Τράπεζας της Ελλάδος. Τελικά, η χώρα μας, που δεν αναμίχθηκε στον πόλεμο τον πρώτο χρόνο, υπέστη την άδικη επίθεση της Ιταλίας στις 28 Οκτωβρίου 1940, για να γράψει άλλη μία σελίδα δόξας, με παγκόσμιες προεκτάσεις, χάρις στην ψυχική ανάταση και ενότητα του Ελληνικού Έθνους. Στον αγώνα μας αυτόν, η Αγγλία, μέχρι τον Απρίλιο του 1941, προσέφερε βοήθεια 45.000.000 λιρών, και 5.000.000 δολαρίων. Χαρακτηριστικό είναι ότι η κυκλοφορία χαρτονομίσματος, από περίπου 9,5 δις δραχμές τον Οκτώβριο του 1940, έφθασε στις 31 Δεκεμβρίου του 1940 περίπου στα 15,5 δις.

~ Τον Απρίλιο του 1941 η γερμανική πολεμική μηχανή, έσπευσε να βοηθήσει την σύμμαχό της Ιταλία και η χώρα μας αφού πολέμησε γενναία, υπέκυψε στην υλική υπεροχή του αντιπάλου, ενώ η κυβέρνηση έπαιρνε τον δρόμο της αποδημίας μέσω Κρήτης, μαζί με τα αποθέματα της Ελλάδας σε χρυσό, που έφθασαν στον προορισμό τους στο ακέραιο.

~ Στην Νότιο Αφρική έγινε ανάτηξη των διαφόρων νομισμάτων για να προκύψει ποσότητα (608.350 ουγκιών χρυσού σε ράβδους, καθαρότητας

790/000. Τελικά, ο χρυσός, μετά από ποικίλες περιπέτειες, έφθασε στην Αγγλία.

~ Αξιοσημείωτο γεγονός για την λειτουργία του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος, αποτέλεσε η θέσπιση του Νόμου 5076 της 30ης Ιουνίου 1931 «Περί Ανωνύμων Εταιριών και Τραπεζών» του οποίου ορισμένες διατάξεις, αναφέρονται ειδικά στις τράπεζες.

~ Η Ελληνική Οικονομία δεν ήταν δυνατόν, παρά να υποστεί έντονο τον αντίκτυπο των διεθνών οικονομικών εξελίξεων. Η εξάρτησή της από το εξωτερικό, ήταν μεγάλη, τόσο εξαιτίας της συνθέσεως της παραγωγής, όσο και επειδή σημαντική πηγή εισοδήματος και εισροής κεφαλαίου, αποτελούσε η Ελληνική οικονομική δραστηριότητα έξω από τα Όρια της χώρας.

~ Η προσπάθεια της Οικονομικής Πολιτικής να ενισχύσει την παραγωγή στον πρωτογενή τομέα δεν απέδωσε εντούτοις σημαντικά αποτελέσματα, γιατί οι καιρικές συνθήκες τα χρόνια εκείνα ήταν δυσμενείς. Επιδιώχθηκε να επεκταθεί η καλλιεργούμενη επιφάνεια για να αυξηθεί η παραγωγή ιδίως των σιτηρών. Έτσι το 1940 καλλιεργήθηκε μεγαλύτερη έκταση από κάθε προηγούμενο χρόνο (το 20,8% της συνολικής επιφάνειας της χώρας).

~ Η Βιομηχανική παραγωγή, που το 1939 είχε παρουσιάσει αύξηση, αλλά πολύ μικρή, σημείωσε το 1940 κάμψη σε όλους τους άλλους κλάδους εκτός από τους λίγους που εργάζονταν για τις πολεμικές ανάγκες. Σοβαρές δυσχέρειες δημιούργησαν, η στενότητα μεταφορικών μέσων για α' ύλες και έτοιμα προϊόντα, καθώς και η έλλειψη εργατικών χεριών, ενώ παράλληλα είχε μειωθεί και η ζήτηση βιομηχανικών προϊόντων. Χαρακτηριστικό είναι ότι οι εισαγωγές α' υλών για την βιομηχανία από 170 χιλ. τόνους, το 1939 έπεσαν σε 58 χιλ. τόνους το 1940.

~ Η χώρα μπήκε στον πόλεμο σε εποχή που η Οικονομία βρισκόταν σε σχετικά ευνοϊκές νομισματικές συνθήκες σε σχέση με τη διεθνή κατάσταση. Ειδικότερα παρουσίαζε βελτίωση ο παραδοσιακά αδύνατος τομέας της Ελληνικής Οικονομίας, οι συναλλαγές της με το εξωτερικό. Το έλλειμμα του Εμπορικού ισοζυγίου είχε μειωθεί σημαντικά το 1939 και πάλι το 1940. (1938:8 εκατομμύρια λίρες, 1939:4,2 εκατομμύρια λίρες, 1940: 3,2 εκατομμύρια λίρες). Η σχέση των εξαγωγών προς τις εισαγωγές από 68,75% το 1938, αυξήθηκε σε 74,95% το 1939 και έμεινε κοντά στο υψηλό αυτό επίπεδο κατά το 1940 (74,33%).

~ Τα ελλείμματα του Εμπορικού Ισοζυγίου των δύο ετών πριν από τον Ελληνο-Ιταλικό πόλεμο είχαν υπερκαλυφθεί από τα άλλα Ενεργητικά στοιχεία του Ισοζυγίου. Οι τρέχουσες συναλλαγές άφησαν το 1940 πλεόνασμα 2,3 εκατομμυρίων λιρών. Έτσι μετά την μικρή αύξηση αποθέματος χρυσού και συναλλάγματος το 1939 σημειώθηκε νέα και σημαντική αύξηση το 1940 (11,5 εκατομμύρια λίρες, αντί 0,2 εκατομμύρια το 1939). Η βελτίωση του Ισοζυγίου πληρωμών ήταν κυρίως αποτέλεσμα της μεγάλης (κατά 2,7 εκατομμύρια λίρες) ανόδου των συναλλαγματικών εισροών από την ναυτιλιακή δραστηριότητα, που ευνοήθηκε από τις πολεμικές συνθήκες και από την σημαντική ύψωση των ναύλων. Η βελτίωση αυτή στην κρίσιμη περίοδο της Εισόδου της χώρας στον πόλεμο είχε ιδιαίτερη σημασία δεδομένου μάλιστα ότι πραγματοποιήθηκε παρά τις δυσμενείς για την Ελλάδα εξελίξεις στις διεθνείς τιμές, δηλαδή τις πολύ μεγαλύτερες αυξήσεις για βασικά εισαγόμενα είδη και τις μικρές σχετικά αυξήσεις για τα Ελληνικά εξαγώγιμα προϊόντα.

~ Στην αντιμετώπιση των δυσχερειών που δημιούργησε ο πόλεμος για τις εξωτερικές συναλλαγές, η Ελληνική οικονομική πολιτική ευθυγραμμίστηκε με τις διεθνείς τάσεις προστατευτισμού και αυτάρκειας. Με σειρά μέτρων επιδιώχθηκε να δημιουργηθούν στον τομέα του εξωτερικού

εμπορίου όροι συναλλαγών προσαρμοσμένοι στις ειδικές συνθήκες της πολεμικής περιόδου.

~ Εξάλλου, η περιφρούρηση της εξωτερικής αξίας του νομίσματος, που οπωσδήποτε στηριζόταν σε υπερεπαρκές συναλλαγματικό κάλυμμα, επιδιώχθηκε με την διατήρηση σταθερής της σχέσεως της δραχμής προς το δολάριο που ήταν συνδεδεμένο με τον χρυσό και προς την λίρα που ναι μεν δεν ήταν συνδεδεμένη με τον χρυσό, είχε όμως διατηρήσει την δεσπόζουσα θέση της στην περιοχή της στερλίνας.

~ Σε όλο σχεδόν το διάστημα ως την κατάληψη της χώρας από τους Γερμανούς, κατορθώθηκε να διατηρηθεί σχετική εσωτερική νομισματική ισορροπία. Τα μέσα επίπεδα τιμών είχαν παραμείνει σταθερά και μετά την κήρυξη του πολέμου στην Ευρώπη για αρκετό χρονικό διάστημα. Η αναπόφευκτη ύστερα ύψωση δεν ξεπέρασε τις αντίστοιχες διεθνείς μεταβολές και έγινε πραγματικά αισθητή, μόνο μετά την είσοδο της χώρας στον πόλεμο. Ο τιμάρριθμος κόστους ζωής το 1939 ως τον Νοέμβριο κυμαινόταν σε επίπεδα κατώτερα από τα αντίστοιχα του 1938. Από τον Δεκέμβριο, υπό την επίδραση των διεθνών υψωτικών τάσεων, άρχισε η κίνηση του προς τα πάνω, βραδύτερη ως το Μάιο επιταχυνόμενη ύστερα ιδίως από τον Οκτώβριο του 1940, μετά την εμπλοκή της χώρας στον πόλεμο. Τον Δεκέμβριο του ιδίου χρόνου ο τιμάρριθμος ανέβηκε από το 100,7 του Δεκεμβρίου του 1939 σε 118,5. Η ύψωση του συνεχίστηκε ταχύτερη τους πρώτους μήνες του 1941, για να φθάσει τον Απρίλιο, με την κατάληψη της χώρας από τους Γερμανούς, στο 129,9. Η προσφορά χρήματος, που ως τον Αύγουστο του 1939 εξελισσόταν ομαλά, άρχισε ύστερα να παρουσιάζει απότομες αυξήσεις κατά καιρούς, επηρεαζόμενη από τους ψυχολογικούς παράγοντες που δημιουργούσαν οι πολεμικές συνθήκες στην Ευρώπη. Το κλίμα της αβεβαιότητας και της ανησυχίας συντελούσε έμμεσα στην διόγκωση της νομισματικής

κυκλοφορίας, επηρεάζοντας κυρίως την κίνηση των τραπεζικών καταθέσεων, αλλά και με αλλοιώσεις που προκαλούσε στις συναλλαγματικές συνήθειες. Μετά την έναρξη του Ελληνο-Ιταλικού πολέμου η νομισματική κυκλοφορία επηρεάζεται αποφασιστικά, από τις χρηματοδοτήσεις των πολεμικών δαπανών και ο αυξητικός ρυθμός της επιτυγχάνεται ραγδαία από 9,5 δις δρχ τον Δεκέμβριο του 1939 -επίπεδο κατά 30% ανώτερο από το αντίστοιχο του Δεκεμβρίου του 1938- έφτασε σε 15,4 δισεκατομμύρια, στο τέλος του 1940 (αύξηση κατά 63%) και σε 22 δισεκατομμύρια τον Απρίλιο του 1941.

~ Οι μεγάλες πολεμικές δαπάνες που βάρυναν την χώρα δεν μπορούσαν να καλυφθούν από τακτικά ή και έκτακτα δημόσια έσοδα και ήταν αναπόφευκτο να προσφύγει το κράτος στην έκδοση χαρτονομίσματος που όμως έγινε σε συνδυασμό με την χορήγηση από μέρους της Μεγάλης Βρετανίας πιστώσεων σε συνάλλαγμα για την κάλυψη των αναγκών του πολέμου. Οι πιστώσεις αυτές χρησίμευαν ως κάλυμμα για την έκδοση νέων τραπεζογραμματίων. Οι πολεμικές δαπάνες, ήταν κατά ένα μέρος σε συνάλλαγμα, για την αγορά στρατιωτικών εφοδίων και κατά το υπόλοιπο σε δρχ στο εσωτερικό για την αντιμετώπιση των αναγκών της πολεμικής κινητοποιήσεως. Η Ελληνική Οικονομία ήταν βέβαιο αδύνατο να αντιμετωπίσει τις δαπάνες αυτές με τα δικά της μέσα και για αυτό η κυβέρνηση ζήτησε από την Μεγάλη Βρετανία οικονομική ενίσχυση.

~ Ως την κατάληψη της χώρας από τους Γερμανούς τον Απρίλιο του 1941, το συνολικό ποσό των πιστώσεων που έδωσε η Βρετανική Κυβέρνηση στην Ελλάδα έφτασε στα 45 εκατομμύρια λίρες και 5 εκατομμύρια δολάρια. Από το ποσό των λιρών το δημόσιο διέθεσε για να αποκτήσει δραχμές από την Τράπεζα της Ελλάδος 35 εκατομμύρια λίρες. Το υπόλοιπο (10 εκατομμύρια λίρες) προοριζόταν για την πληρωμή, από το δημόσιο στρατιωτικών προμηθειών στο εξωτερικό. Το μισό όμως του ποσού αυτού, 5

εκατομμύρια λίρες περίπου, δεν πρόλαβε να δαπανηθεί για εισαγωγές από το εξωτερικό πριν μουν οι Γερμανοί και έμεινε διαθέσιμο για μελλοντικές ανάγκες του Δημοσίου. Χάρη στις Αγγλικές πιστώσεις μπόρεσε να γίνει έκδοση νέου χαρτονομίσματος, για την αντιμετώπιση των πολεμικών αναγκών, χωρίς να προκύψουν δυσάρεστες οικονομικές επιπτώσεις ούτε να δημιουργηθούν δυσμενείς ψυχολογικές εντυπώσεις.

1940 - 1944 « ΠΡΩΤΟΦΑΝΗΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ».

~ Η Τράπεζα της Ελλάδος λάβαινε εντολές καταβολής δραχμών, στις αρχές Κατοχής σε συνεχώς αυξανόμενα ποσά, είτε ως πιστώσεις, είτε ως αποζημιώσεις. Με αυτές τις δραχμές διαρπάζονταν κυριολεκτικά τα προϊόντα της υπαίθρου, που θα μπορούσαν να βελτιώσουν κάπως την ζωή των Ελλήνων των πόλεων. Ακόμη μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής, όπως καπνός, λάδι, σταφίδα, μεταλλεύματα και άλλα, έπαιρνε τον δρόμο του εξωτερικού μέσω του Ελληνογερμανικού cleaning, που τον Μηχανισμό του κρατούσαν οι Γερμανοί δια του επιτρόπου τους, στα χέρια τους. Ο πρωτοφανής πληθωρισμός, που ακολούθησε τότε, αποστράγγισε την αγοραστική δύναμη των Ελλήνων και ιδίως των μισθωτών και εμφάνισε τον αντιπραγματισμό για αυτούς, που είχαν κάτι χρήσιμο να ανταλλάξουν. Έτσι, τα χρόνια 1941 - 1942, έμειναν, στην μνήμη όσων τα έζησαν, ως η πιο σκοτεινή περίοδος σκλαβιάς και πείνας.

~ Για να δοθεί μία εικόνα της καταστάσεως αναφέρουμε ότι ενώ στις 31 Μαρτίου 1941 η κυκλοφορία χαρτονομίσματος βρισκόταν στο ύψος των 19,3 δισεκατομμυρίων δραχμών, στις 30 Σεπτεμβρίου 1942 είχε φθάσει τα 180 δισεκατομμύρια. Το μεγαλύτερο μέρος είχαν λάβει οι Αρχές Κατοχής. Την 1^η Δεκεμβρίου 1942 καθιερώθηκε υποχρεωτικά η έκδοση επιταγής για πληρωμές

πάνω από 30.000 δρχ και για την αγορά, των αγροτικών προϊόντων πληρωμή μέσω της Α.Τ.Ε. του 25% της αξίας σε μετρητά και του υπολοίπου 75% σε ταμιακά γραμμάτια λήξεως 3,6 και 9 μηνών.

~ Το 1943 η κατάσταση της νομισματικής κυκλοφορίας, είχε ξεφύγει από κάθε έλεγχο. Τέσσερα λιθογραφεία εργάζονταν εντατικά νύχτα - μέρα, για να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες σε μετρητά, που λόγω του υπερπληθωρισμού δεν ήταν πλέον δυνατόν να ικανοποιηθούν. Στις 30 Σεπτεμβρίου 1943 η κυκλοφορία είχε φθάσει τα 1,3 τρισεκατομμύρια δραχμές.

«ΑΠΟ ΤΟ 1945 ΕΩΣ ΤΟ 1950».

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΓΕΓΟΝΟΤΑ.

~ Κατά την περίοδο αυτήν, οι σημαντικότεροι στόχοι αφορούσαν στην εξασφάλιση, όσο το δυνατόν σημαντικότερου ποσού βοήθειας μετά το τέλος του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου, μέσω των αντίστοιχων Οργανισμών, όπως λόγω χάρη η UNRRA, η συμμετοχή της χώρας στους υπό ίδρυση, τότε οργανισμούς οικονομικής συνεργασίας κ.α., η λεπτομερής περιγραφή των οποίων ξεφεύγει από τα στενά όρια αυτής της μελέτης. Με την αποχώρηση των κατακτητών, τον Οκτώβριο του 1944, έφθασε στην Ελλάδα η κυβέρνηση της Απελευθέρωσης και την διοίκηση της Τραπέζης της Ελλάδος, ανέλαβε με την ιδιότητα του συνδιοικητού, ο καθηγητής Ξενοφών Ζολώτας.

Μετά το άμεσο πρόβλημα του επισιτισμού, που ανέλαβαν οι στρατιωτικές Αρχές της Μεγάλης Βρετανίας, ανέκυψε με τρομακτικές

διαστάσεις το νομισματικό πρόβλημα, που ήταν άλλωστε γνωστό στους αρμοδίους. Στις 11 Νοεμβρίου του 1944, με τον Νόμο 18, έγινε η πρώτη μεταπολεμική νομισματική μεταρρύθμιση. Ο Νόμος 18/11.11.1944 (Νόμος Α. Σβώλου), καθόριζε την σχέση μιας χάρτινης λίρας ίση με 600 δραχμές. Μία νέα δραχμή θα ανταλλασσόταν με 50 δισεκατομμύρια παλαιών κατοχικών δραχμών, προοδευτικά, με την άφιξη των νέων χαρτονομισμάτων. Σε πρώτη φάση η ανταλλαγή έγινε με στρατιωτικές λίρες Αγγλίας ίσης αξίας με την Αγγλική λίρα.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΥΠΕΡΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ.

Η εξαετία αυτή που αρχίζει μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας από τους κατακτητές και φθάνει ως και τα πρόθυρα της αναπροσαρμογής της εξωτερικής αξίας της δραχμής το 1953, είναι μία από τις πιο πολυτάραχες περιόδους της νεώτερης Ελληνικής οικονομικής ιστορίας.

~ Η περίοδος αυτή, μπορεί να χωριστεί σε δύο φάσεις.

Στην μεν πρώτη φάση, μετά από την απελευθέρωση κρίσιμη διετία (Οκτώβριος 1942 - Δεκέμβριος 1946), με τον υπερπληθωρισμό που συνεχίζεται παρά την νομισματική μεταρρύθμιση που καθιερώθηκε η νέα δραχμή και τις επανειλημμένες προσπάθειες για την σταθεροποίησή της.

Και στην δεύτερη φάση από το 1947 έως και το τέλος του 1950, που χαρακτηρίζεται από σχετική επιβράδυνση του πληθωρισμού και άνοδο της παραγωγικής δραστηριότητας, στα προπολεμικά επίπεδα και πέρα από αυτά.

«Στους βασικούς τομείς της Οικονομίας σύμφωνα με την μελέτη της Τράπεζας Ελλάδος, η εικόνα της εξέλιξης στην πρώτη φάση ήταν η ακόλουθη».

~ Το κατεστραμμένο παραγωγικό δυναμικό της γεωργίας και οι ιδιαίτερα δυσμενείς καιρικές συνθήκες το 1945, δεν επέτρεψαν να ξεπεράσει η γεωργική παραγωγή αισθητά τον μέσο όρο των κατοχικών ετών. Η κατάσταση όμως αυτή βελτιώθηκε τον επόμενο χρόνο, το 1946. Χάρη στις ευνοϊκότερες καιρικές συνθήκες και τις σχετικές προσπάθειες καλλιεργήθηκαν εδάφη που αντιστοιχούσαν στο 75% των εκτάσεων που καλλιεργούνταν προπολεμικά και η παραγωγή, των κυριότερων προϊόντων αυξήθηκε σημαντικά:

Η παραγωγή δημητριακών, που ο όγκος της το 1945 αντιστοιχούσε στο 45% περίπου του προπολεμικού, έφτασε το 1946 στο 82%, η παραγωγή λαδιού στο 70% και η παραγωγή μπαμπακιού στο 62%. Η παραγωγή των κυριότερων κτηνοτροφικών προϊόντων εξάλλου έφτασε το 1946 σε επίπεδα γύρω στο 50% - 60% της αντίστοιχης παραγωγής το 1938.

~ Στην βιομηχανία το κίνημα του Δεκεμβρίου 1944, πρόσθεσε και άλλες ζημιές, στο παραγωγικό δυναμικό, που είχε απομείνει, ιδιαίτερα, στην περιοχή της Αθήνας και του Πειραιά και στην Κεντρική Μακεδονία.

Από τον Μάρτιο του 1945, ορισμένα εργοστάσια άρχισαν δειλά - δειλά να επαναλειτουργούν. Όμως οι δυσχέρειες από την έλλειψη πρώτων και βοηθητικών υλών, καυσίμων και μεταφορικών μέσων, εξακολουθούσαν να είναι μεγάλες, παρόλο που είχαν αρχίσει να εισάγονται από τον UNRRA, αρκετές ποσότητες α' υλών και ιδιαίτερα κλωστοϋφαντουργικών. Άλλη δυσχέρεια ήταν και η μεγάλη στενότητα κεφαλαίων. Εντούτοις, χάρη στις προσπάθειες που άρχισαν να καταβάλλουν αμέσως μετά την απελευθέρωση, οι νομισματικές αρχές, για τον εφοδιασμό της βιομηχανίας, με τα απαραίτητα κεφάλαια κίνησης, ο παραγωγικός μηχανισμός κατορθώθηκε να κινητοποιηθεί.

~ Έτσι η βιομηχανική παραγωγή, που το 1945 μόλις έφθανε στο 33% της προπολεμικής, ανέβηκε στο τέλος του 1946 στο 61% της παραγωγής του 1939.

Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΣΟΣΤΟ **ΑΝΕΡΓΙΑΣ.**

~ Όπως προέκυψε από μία έρευνα της UNRRA η απασχόληση στην βιομηχανία στην περιφέρεια της πρωτεύουσας το Σεπτέμβριο του 1946 είχε φθάσει στο 81% του προπολεμικού της επιπέδου, δηλαδή το 1939. Από την αρχή της Κατοχής, η ανάγκη να προστατευθούν οι μισθωτοί, από αυθαίρετες απολύσεις είχε οδηγήσει στην έκδοση του νομοθετικού διατάγματος 424 του 1941, που απαγόρευε τις απολύσεις των μισθωτών. Απόλυση επιτρεπόταν μόνο λόγω περιορισμού των εργασιών των επιχειρήσεων και μετά από άδεια του Υπουργού Εργασίας.

Έτσι λοιπόν μετά την απελευθέρωση οι επιχειρήσεις βρίσκονταν με υπεράριθμο προσωπικό, που το είχαν ως τότε διατηρήσει αναγκαστικά. Για να απαλλαγεί η βιομηχανία από το βάρος αυτό ψηφίστηκε ο νόμος 118/1945, που επέτρεπε τις απολύσεις του υπεράριθμου προσωπικού στην αρχή, μόνο στην περιφέρεια της πρωτεύουσας και αργότερα σε ολόκληρη την χώρα.

~ Παράλληλα όμως, για την προστασία των απολυμένων ιδρύθηκε ειδικός ασφαλιστικός οργανισμός, Το Ταμείο ανεργίας.

~ Στατιστικά στοιχεία δεν υπάρχουν για τον υπολογισμό της ανεργίας για ολόκληρη την χώρα στην περίοδο αυτή.

~ Στην όξυνση του προβλήματος της ανεργίας σημαντικό ρόλο έπαιξε και η συρροή αγροτικού πληθυσμού στις μεγάλες πόλεις, όσο διαρκούσε ο εμφύλιος πόλεμος.

~ Από τις πιο επείγουσες ανάγκες, μετά την απελευθέρωση ήταν να αποκατασταθούν οι στοιχειώδεις έστω συγκοινωνίες, ώστε να είναι δυνατή η μεταφορά των τροφίμων και άλλων εφοδίων για τις ανάγκες του πληθυσμού και την επαναλειτουργία της παραγωγής. Το έργο της αποκαταστάσεως των συγκοινωνιών προχώρησε με βραδύ ρυθμό.

Αμέσως, μετά την απελευθέρωση άρχισαν οι εργασίες, για την επισκευή του σιδηροδρομικού δικτύου, που είχε καταστραφεί σε πολλά σημεία και η σιδηροδρομική σύνδεση σε μεγάλα τμήματά του αποκαταστάθηκε. Ακόμη έγιναν εισαγωγές Οχημάτων και μηχανών έλξεως.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΔΡΑΧΜΗΣ 1945 - 1950.

Η δραχμή ως εθνικό νόμισμα, στηρίχθηκε σε μεγάλο βαθμό, στην Οικονομική βοήθεια από το εξωτερικό. Εκτός από την Βρετανική βοήθεια που δόθηκε με την συμφωνία του Λονδίνου, πολύτιμη υπήρξε και η βοήθεια της UNRRA. Τα ευνοϊκά όμως αποτελέσματα της πολιτικής της σταθεροποιήσεως στοίχισαν στην Τράπεζα μεγάλο μέρος από τα συναλλαγματικά της διαθέσιμα, 30 εκατομμύρια χάρτινες λίρες Αγγλίας περίπου.

~ Την αποτυχία των δύο πρώτων προσπαθειών, για σταθεροποίηση της Οικονομίας δείχνουν τα άλματα του τιμάριθμου στο διάστημα ως τον Ιανουάριο του 1946. Μετά την τρίτη σταθεροποίηση που έγινε τότε, η εξέλιξη του τιμάριθμου χαρακτηρίζεται από πολύ βραδύτερη και όχι συνεχή υψωτική τάση. Έτσι από τον επόμενο μήνα Φεβρουάριο ως τον Δεκέμβριο του 1946 η ύψωση ήταν μόνο 5,5%.

~ Το μεγαλύτερο μέρος των χορηγήσεων σε αυτή την περίοδο το απορρόφησε η γεωργία. Για την ενίσχυση του γεωργικού τομέα είχαν χορηγηθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος, στην Αγροτική Τράπεζα, από την απελευθέρωση ως το τέλος του 1946 πιστώσεις 497,9 δις δρχ. Επιπλέον, στους διάφορους οργανισμούς συγκεντρώσεως γεωργικών προϊόντων (Αυτόνομο Σταφιδικό Οργανισμό, Κοινοπραξία Συνεταιριστικών οργανώσεων Σουλτανίνας και Κεντρική Επιτροπή Σποροπαραγωγής), χορηγήθηκαν πιστώσεις 70,9 δις δρχ. Δηλαδή συνολικά είχαν δοθεί, στον γεωργικό τομέα δάνεια 568,8 δις δρχ. Από αυτά στο τέλος του 1946 οφείλονται στην Τράπεζα της Ελλάδος 443,3 δις δρχ.

~ Τις επείγουσες ανάγκες της Βιομηχανίας για κεφάλαια κινήσεως αντιμετώπισε εξάλλου η Τράπεζα της Ελλάδος, με πιστώσεις κ.α. απευθείας και μέσω άλλων τραπεζών.

~ Το εξαγωγικό εμπόριο άρχισε να κινείται κάπως περισσότερο το έτος 1946. Το σύνολο των εισπράξεων έφτασε στα 40,9 εκατομμύρια δολάρια πλησίασε δηλαδή το μισό του επιπέδου του 1938. Το μεγαλύτερο μέρος, γύρω στο 70%, από τις εισπράξεις, αντιστοιχεί στην αξία των εξαγωγών καπνού.

~ Οι εισαγωγές, εξάλλου το έτος αυτό έφτασαν στα 350 εκατομμύρια δολάρια από τα οποία τα 210 εκατομμύρια ήταν εισαγωγές της UNRRA. Στις αρχές του 1946 η κυβέρνηση, για να ενθαρρύνει, το εισαγωγικό εμπόριο ώστε να καλυφθούν πληρέστερα οι ανάγκες της Οικονομίας, είχε χαλαρώσει τους περιορισμούς των εισαγωγών.

~ Έτσι οι εισαγωγές που χρηματοδοτήθηκαν, με ελεύθερο συνάλλαγμα μαζί με τις εισαγωγές μέσω κλήρινγκ και με ιδιωτικές ανταλλαγές έφτασαν, στα 121 εκατομμύρια δολάρια, δηλαδή στο 35% περίπου των συνολικών εισαγωγών.

ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ
ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥΣ.

Σε δραχμές.

	1947 - 48	1948 - 49	1949 - 50	1951 - 52	1952 - 53	1952 - 53
A. Δαπάνες	518	1.166	1.950	2.439	1.716	1.458
B. Πόροι Χρηματοδοτήσεως.						
1. Εξωτερικού	518	1.166	2.039	2.594	1.379	910
α) Αμερικανική Βοήθεια	518	1.149	1.890	2.255	1.084	570
β) Επανορθώσεις και λοιποί πόροι.	---	---	149	339	295	340
2. εσωτερικού	---	17	-89	-155	337	548
α) Εσοδα Επένδυσης	---	---	---	---	31	99
β) Προκαταβολές της Τραπέζης της Ελλάδος και ταμιακά διαθέσιμα δημοσίου.	---	17	-89	-155	306	449
ΣΥΝΟΛΟ	518	1.166	1.950	2.439	1.716	1.458

Το μείον (-) σημαίνει πλεόνασμα πόρων πέρα από τις ανάγκες χρηματοδοτήσεως και συνεπώς των προκαταβολών της Τραπέζης της Ελλάδος. Πηγή: Καραβίας Ι. Πίνακας Χ.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΑΣΗ 1946 - 1950.

~ Στην δεύτερη φάση σύμφωνα με πληροφοριακές μελέτες της Τράπεζας της Ελλάδος, η εξέλιξη στους βασικούς τομείς της Οικονομίας είναι η ακόλουθη.

Το εθνικό εισόδημα. Η εξέλιξη του εθνικού εισοδήματος παρουσιάζει συνεχή άνοδο σε όλη την περίοδο από το 1946 ως και το 1951. Όπως συνάγεται από όσες πηγές υπάρχουν στοιχεία - διαφορετικές για το πρώτο και το δεύτερο τμήμα της (1947 - 1948 και 1948 - 1950) και όχι συγκρίσιμες - το 1947, παρά τις ανώμαλες συνθήκες, σημειώθηκε μεγάλη αύξηση, του εθνικού εισοδήματος σε σταθερές τιμές, γύρω στο 33%. Το 1948 ο ρυθμός, έπεσε απότομα, νέα μεγάλη αύξηση παρατηρείται το 1949, πολύ χαμηλότεροι ρυθμοί την επόμενη διετία.

ΚΑΘΑΡΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ.

Έτη	Σε δις. δρχ. του 1938	Δείκτης	Μεταβολή % ως προς το προηγούμενο έτος.
1938	67,4	100	---
1946	34,2	51	---
1947	45,8	68	33,3
1948	48,3	72	5,9

πηγή: Ζολώτας σελίδα 41.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΙΜΕΣ.

Δεκέμβριος	Κυκλοφ. Τράπεζες		Τιμές κόστους ζωής	
	Σε δις δρχ	Μεταβολή %	Δείκτης	Μεταβολή %
1946	537		146	
1947	974	-81,4	216	47,9
1948	1.202	23,4	266	23,1
1949	1.859	54,7	283	6,4
1950	1.887	1,5	324	14,5

Πηγή: Τ.Ε. Ιανουάριος 1953

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ.

~ Παρά τις μεγάλες δυσκολίες που αντιμετώπισε ο αγροτικός τομέας από την ανώμαλη κατάσταση τα πρώτα χρόνια της περιόδου, η γεωργική παραγωγή αυξήθηκε σημαντικά και στο τέλος της είχε ξεπεράσει το προπολεμικό επίπεδο. Ήδη το 1947 σε πολλές καλλιέργειες είχαν πραγματοποιηθεί εσοδείες ανώτερες από τις προπολεμικές.

~ Στην κτηνοτροφική παραγωγή η πρόοδος ήταν πολύ βραδύτερη. Το ζωικό κεφάλαιο της χώρας, παρά την σημαντική του αύξηση δεν είχε φθάσει στο τέλος της περιόδου, παρά μόνο στο 90% περίπου του προπολεμικού και η κτηνοτροφική παραγωγή εξακολουθούσε να είναι πολύ κατώτερη από ότι ήταν το 1938.

ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ.

Στην βιομηχανία, που το επίπεδο της παραγωγής της βρισκόταν το 1946 στο μισό περίπου του προπολεμικού, η ανασυγκρότηση προχώρησε, παρά τις ανώμαλες συνθήκες. Η παραγωγή αυξήθηκε με υψηλούς ρυθμούς και το έτος 1950 ξεπέρασε το προπολεμικό επίπεδο.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ.

Κυρίως βιομηχανική παραγωγή.

Συνολική βιομηχανική παραγωγή χωρίς την παραγωγή ηλεκτρ. ενέργειας

Έτη	Δείκτης	Μεταβολή %	Δείκτης	Μεταβολή %
1940	100		100	
1946	53	---		
1947	67	+26,4		
1948	73	+9	65	
1949	87	+19,2	79	+21,5
1950	110	+26,4	100	+26,6

Πηγές: Τ.Ε. Ιανουάριος 1953 σελ. 28, Τ.Ε. ΙΙ 1952 σελ. 46.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ.

~ Η εξέλιξη των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου, που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ 1948 και 1950, 1951, χαρακτηρίζεται από

μεγάλες διακυμάνσεις, όχι μόνο στους ρυθμούς αλλά και στην τάση, ανοδική, πτωτική.

~ Οι διακυμάνσεις αυτές αντικατοπτρίζουν την επίδραση που ασκούν πολλοί παράγοντες: η εξέλιξη της εξωτερικής βοήθειας και των ποσών που απορροφούσαν οι στρατιωτικές και άλλες δαπάνες του τρέχοντος προϋπολογισμού, οι δυνατότητες που υπήρχαν για την χρηματοδότηση των επενδύσεων.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΙΜΕΣ.

~ Από τις αρχές περίπου του 1946 άρχισε μία νέα φάση στην εξέλιξη της εσωτερικής οικονομικής ισορροπίας.

~ Η περίοδος του κατοχικού νομισματικού χάους και του υπερπληθωρισμού των πρώτων μεταπολεμικών χρόνων είχε λήξει.

Αλλά ισχυρές υψωτικές τάσεις εξακολουθούσαν να χαρακτηρίζουν και την επόμενη πενταετία ως το 1951.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ.

~ Η υποτίμηση της δραχμής το 1949: Η Ελληνική κυβέρνηση, με την πράξη 804 του Υπουργικού Συμβουλίου, που δημοσιεύτηκε στις 21 Σεπτεμβρίου 1949, κατέστησε νέα ισορροπία της δραχμής, προς το δολάριο και την στερλίνα.

~ Η βελτίωση του διεθνούς ψυχολογικού κλίματος από την άνοιξη του 1951 - 52, που απομακρύνθηκε η απειλή ενός νέου παγκόσμιου πολέμου και η κάμψη των διεθνών τιμών, είχαν επηρεάσει ευνοϊκά και το επίπεδο των εσωτερικών τιμών.

~ Με τη λήξη της τετραετίας του «Σχεδίου Marshall» και τον περιορισμό της αμερικανικής βοήθειας, η μείωση της ελλειμματικότητας του εμπορικού ισοζυγίου ήταν πλέον επιτακτική ανάγκη. Η συναλλαγματική δαπάνη και κυρίως οι πληρωμές για εισαγωγές έπρεπε να προσαρμοστούν στους συναλλαγματικούς πόρους της Ελληνικής οικονομίας.

~ Εκτός από την επιδότηση χρησιμοποιήθηκαν συστηματικότερα και άλλα μέσα για την προώθηση των εξαγωγών. Με διάφορες συμφωνίες για εμπορικές ανταλλαγές και πληρωμές με νέες χώρες και με άλλους κατάλληλους χειρισμούς, εξασφαλίστηκε καλύτερη μεταχείριση των Ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό.

~ Εξάλλου, εξακολούθησαν να παρέχονται οι αναγκαίες πιστώσεις για την μεγαλύτερη δυνατή ανάπτυξη του εξαγωγικού εμπορίου. Αποτέλεσμα των προσπαθειών αυτών ήταν να αυξηθούν οι εξαγωγές κατά 12,2% το 1952 και η σχέση της αξίας τους προς την αξία των εισαγωγών να σημειώσει μεγάλη βελτίωση: ανέβηκε σε 41,6%, ενώ τα προηγούμενα χρόνια κυμαινόταν γύρω στο 23%.

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΡΣΑΛ - ΔΟΓΜΑ ΤΡΟΥΜΑΝ.

~ Στην δύσκολη φάση που πέρασε η Ελληνική Οικονομία την πενταετία 1947, 1951, η αμερικάνικη βοήθεια, υπήρξε αποφασιστικό στοιχείο για την κάλυψη των ελλειμμάτων των εξωτερικών συναλλαγών και για την εξασφάλιση της δημοσιονομικής ισορροπίας (Δόγμα Τρούμαν - Σχέδιο Μάρσαλ).

~ Η ωφέλεια όμως που προέκυψε δεν ήταν ανάγκη με το μέγεθος της βοήθειας αυτής. Ο εμφύλιος πόλεμος στην πρώτη διετία, οι οργανωτικές αδυναμίες του Κράτους, που ήταν απροετοίμαστο, να αναλάβει και να

εκτελέσει μεγάλα παραγωγικά έργα, αλλά και η χρησιμοποίηση μεγάλου μέρους της βοήθειας, μετά τα δύο πρώτα χρόνια για διάφορους σκοπούς, δεν άφησαν την χώρα μας, να αξιοποιήσει όπως άλλες ευρωπαϊκές χώρες, την ταχύτερη ανασυγκρότηση και ανάπτυξη της Οικονομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟΥΣ.

ΑΠΟ ΤΟ 1950 ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ 1965.

ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.

ΠΡΟΟΙΜΙΟ.

~ Πριν αναπτύξουμε την εξέλιξη της γεωργίας, από το 1950 και μετά είναι ιδιαίτερα σημαντικό, προκειμένου να κατανοήσουμε τις εξελίξεις αυτές, να κάνουμε μία αναδρομή από το 4^ο δηλαδή από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

~ Στην περίοδο της Γερμανο-Ιταλικής και Βουλγαρικής κατοχής ολόκληρη η Εθνική Οικονομία εξαρθρώθηκε. Ιδιαίτερα καταστρεπτικές ήταν οι συνέπειες για την αγροτική - γεωργική Οικονομία.

~ Οι κατακτητές άρπαζαν τις σοδειές και την περιουσία των αγροτών με τις επιτάξεις και τις δεσμεύσεις. Κατέστρεψαν ότι απόμεινε σε αγροτικά προϊόντα, αγροτικό παραγωγικό εξοπλισμό, αγροτικές εγκαταστάσεις και εγγειοβελτιωτικά έργα. Τεράστιες ήταν οι ζημιές που προέκυψαν από την ελάττωση, των καλλιεργούμενων εκτάσεων, λόγω του ότι οι καταδιωκόμενοι αγρότες εγκατέλειπαν τα χωριά τους ακαλλιέργητα, καθώς και από την μείωση των στρεμματικών αποδόσεων, λόγω της καταστροφής του αγροτικού τεχνικού εξοπλισμού. Η παραγωγή γεωργικών προϊόντων στην περίοδο αυτή, είχε μειωθεί κάτω από το 50% της προπολεμικής περιόδου και το αγροτικό έλλειμμα ανήλθε σε 70 εκατομμύρια δολάρια.

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΡΣΑΛ.

~ Η καταστροφή της Ελληνικής Οικονομίας (αφενός και της αγροτικής) επέβαλε την ανασυγκρότησή της, η οποία όμως εξαρτήθηκε αποκλειστικά από την ξένη βοήθεια (Σχέδιο Μάρσαλ).

~ Κατά την περίοδο 1944 - 1945 η ξένη βοήθεια προς την Ελλάδα υπολογίζεται σε 460 εκατομμύρια δολάρια, από τα οποία τα 400 προέρχονταν από Αμερικανικές πηγές. Όμως πάλι ένα ποσοστό της τάξης του 21% χρησιμοποιήθηκε για παραγωγικές επενδύσεις. Αντίθετα το σύνολο των κονδυλίων 54% διατέθηκαν για στρατιωτικές δαπάνες. Η εφημερίδα «ΒΗΜΑ» της 25/2/54 υπολογίζει ότι για την Οικονομική ανόρθωση της Ελλάδας, δαπανήθηκαν 485 εκατομμύρια δολάρια. Από αυτά διατέθηκαν στην γεωργία 55,6 εκατομμύρια δολάρια.

Η ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ.

Η αγροτική έξοδος που παρατηρήθηκε κατά την μεταπολεμική περίοδο δεν κατόρθωσε να μεταβάλλει την δομή της Ελληνικής γεωργίας. Στον αγροτικό τομέα δεν παρουσιάστηκε καμία τάση συγκέντρωσης της εγγείου ιδιοκτησίας, αλλά αντίθετα εμφανίζεται μία σχεδόν πλήρης ακινησία στην μορφή του. (πίνακας 1).

Όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε στον προηγούμενο πίνακα δεν παρατηρήθηκε καμία ουσιαστική διαφοροποίηση στον αριθμό των εκμεταλλεύσεων και στις μέσες εκμεταλλεύσεις. Όχι μόνο λοιπόν δεν παρατηρήθηκε αύξηση της μέσης καλλιεργούμενης επιφάνειας και μείωση του αριθμού των αγροτικών εκμεταλλεύσεων αλλά αντίθετα παρατηρήθηκε και

μία στοιχειώδης μείωση, με εξαίρεση, μία στοιχειώδης αύξηση, κατά την περίοδο της μεταναστευτικής έξαρσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.
ΟΙ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Έτος	Αριθμός Εκμεταλλεύσεων	Καλλιεργούμενη Επιφάνεια	Μέση Εκμετάλλευση
1950	1.069.937	3.605.500	35,9 στρεμ
1961	1.139.379	3.678.276	32,2 στρεμ
1971	10.470.260	3.586.294	34,2 στρεμ
1977/78	957.040		33,7 στρεμ

ΠΗΓΕΣ: Κ. ΒΕΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΣΕΛ. 213

ΕΣΥΕ: Αποτελέσματα έρευνας διαρθρώσεως γεωργικών εκμεταλλεύσεων Αθήνα 1982 σελ.18.

ΕΣΥΕ: Στατιστική επετηρίδα της Ελλάδας 1982 .Αθήνα 1983 σελ 16.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1

**ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.**

Α. Αριθμός εκμεταλλεύσεων.

Μέγεθος σε εκτάρια.	1950		1961		1971	
	αριθμ.	%	αριθμ.	%	αριθμ.	%
0 - 1	287.000	28,5	287.000	23	236.000	21,8
1 -10	687.000	68,4	830.000	73	758.000	73,2
10 - 50	30.000	3,1	44.000	3,94	50.000	4,9
50 και άνω	1.000	0,11	655	0,06	880	0,06

Β. Καλλιεργούμενη επιφάνεια (σε εκτάρια).

Μέγεθος σε εκτάρια.	1950		1961		1971	
	αριθμ.	%	αριθμ.	%	αριθμ.	%
0 - 1	230.000	6,3	131.000	3,6	113.000	3,16
1 -10	2.358.000	65,3	2.801.000	76,3	2.587.000	72,17
10 - 50	533.000	15,2	683.000	18,6	705.000	22,20
50 και άνω	480.000	13,2	56.000	1,5	88.000	2,47

ΠΗΓΗ: Κ. ΒΕΡΓΟΠΟΥΛΟΣ σελ. 212

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2.

**ΜΕΣΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΗ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ
(ΑΝΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ)**

Έτος	Αριθμός εκμεταλλεύσεων	Συνολική καλλιεργούμενη επιφάνεια	Μέσος μέγεθος της εκμετάλλευσης
1950	1.006.937	3.605.988	3,59 εκτ.
1961	1.139.379	3.673.276	3,22 εκτ.
1971	1.047.600	3.586.294	3,42 εκτ.

ΠΗΓΗ: Κ. ΒΕΡΓΟΠΟΥΛΟΣ. σελ 213.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3.

**ΜΕΣΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΗ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΚΑΤΑ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ
ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ.**

Στρέμματα	1-9	10-29	30-49	50-99	100-194	200-299	500 και πάνω
1971	5,0	18,9	37,8	66,5	129,3	275,2	1010,3
1977-78	4,7	17,9	37,5	65,9	129,0	269,8	726,0
Διαφορά	-0,3	-1,0	-0,3	-0,6	-0,3	-5,4	-274,0

ΠΗΓΕΣ: ΕΣΥΕ. Αποτελέσματα απογραφής γεωργίας και κτηνοτροφίας 14-3-1971 σελ. 1 και αποτελέσματα έρευνας διαρθρώσεων γεωργικών εκμεταλλεύσεων 1977 - 78 σελ. 20

~ Η συνολική πάντως τάση που παρατηρήθηκε, ήταν η αριστοποίηση του μεγέθους της Οικογενειακής Εκμετάλλευσης, με την προοδευτική εξάλειψη των πολύ μικρών και μεγάλων εκμεταλλεύσεων. Έτσι λοιπόν, η κυρίαρχη τάση ήταν για εκμεταλλεύσεις από 10 έως 100 στρέμματα. Αν μάλιστα θεωρήσουμε ως μέση οικογενειακή εκμετάλλευση την επιφάνεια ανάμεσα στα 10 και 500 στρέμματα με κριτήριο, την δυνατότητα καλλιέργειας της από την αγροτική Οικογένεια, χωρίς μισθωτή εργασία, τότε θα διαπιστώσουμε την προοδευτική ανάπτυξη και παγιοποίηση της.

~ Το 1950 οι εκμεταλλεύσεις ανάμεσα στα 10 και 500 στρέμματα αντιπροσώπευαν το 71,5% του συνόλου των εκμεταλλεύσεων και το 70,5% της καλλιεργούμενης επιφάνειας το 76,94% και 94,9% αντίστοιχα και το 1971 το 78,1% και 94,37%.

Στους πίνακες 1.1 και 1.2, μπορούμε να διαπιστώσουμε τις διαρθρωτικές εξελίξεις μεταξύ των ετών 1950 και 1971.

Εξίσου χαρακτηριστικά στοιχεία της γεωργίας είναι η στασιμότητα που παρατηρείται στον μέσο αριθμό απασχολουμένων ανά γεωργική εκμετάλλευση και στο ποσοστό αυτοκαλλιέργειας. Έτσι το 1951 ο μέσος αριθμός απασχολουμένων ανά εκμετάλλευση ήταν 3,57 άτομα, η δε αυτοκαλλιέργεια αντιπροσώπευε το 87% του συνόλου των εκμεταλλεύσεων (1951). Τα ποσοστά αυτά ήταν το 1961, 3,11% και αντίστοιχα το 1971, 2,86%.

~ Βέβαια υπήρξαν σκέψεις για την ανάπτυξη μεγάλων και οργανωμένων επιχειρήσεων, με διάφορα σενάρια, τα οποία εκφράστηκαν, μέσα από τα προγράμματα του ΚΕΠΕ. Έτσι προγραμματίζονταν, ο περιορισμός των μικρών αντιπαραγωγικών εκμεταλλεύσεων από 1.047.260, που ήταν το 1971 σε 450.00 αγροτικές εκμεταλλεύσεις με μέση έκταση τα 70 στρέμματα το 1987.

~ Πάντως παρά τις προσδοκίες αυτές στην πράξη δεν συντελέστηκε καμία απολύτως αλλαγή. Έτσι και κατά την περίοδο 1971 - 1978 η καταστροφή, παρέμεινε αμετάβλητη όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε από τον πίνακα 1.3.

~ Η διατήρηση του μοντέλου της οικογενειακής γεωργίας στα πλαίσια του ελληνικού περιφερειακού καπιταλισμού συνδυάστηκε, με την ολοκλήρωση του ρόλου του αγροτικού τομέα ως τροφοδότηση της στρεβλής ανάπτυξης και καταδίκασε την γεωργία σε μαρασμό.

Η ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.

~ Όλη την μεταπολεμική περίοδο ο αγροτικός τομέας είχε βαρύνουσα σημασία για την Οικονομία της χώρας. Με ποσοστό 80,7%, στο σύνολο των εξαγωγών της χώρας το 1960 και 57,3% το 1971, αποτέλεσε έναν βασικό συναλλαγματικό χρηματοδότη του μοντέλου ανάπτυξης.

~ Όμως κατά την περίοδο αυτή παρατηρείται αυξανόμενη ανισότητα στις σχέσεις αγροτικού τομέα και αστικών τομέων της Οικονομίας. Μετά το 1955 ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης του Ακαθάριστου Αγροτικού Προϊόντος είναι πολύ χαμηλότερη από την αύξηση του Ακαθάριστου Αγροτικού Προϊόντος είναι πολύ χαμηλότερη από την αύξηση του Ακαθάριστου Εγχωρίου Προϊόντος (ΑΕΠ). Η ετήσια αύξηση του πρώτου είναι της τάξης του 3% ενώ το δεύτερο αυξάνει με ρυθμό 7%. Επιπλέον τα ποσοστά της συμβολής της γεωργίας στο ΑΕΠ μειώνονται διαρκώς σε αντίθεση με την γενικώς ταχεία οικονομική άνθιση. Παρά την αγροτική έξοδο, η άνοδος των αγροτικών εισοδημάτων υστέρησε σε σχέση με τους άλλους τομείς της Οικονομίας.

~ Στους πίνακες 2 και 3 μπορούμε να διαπιστώσουμε τις εξελίξεις αυτές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.

ΤΟ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ (ΦΥΤΙΚΟ ΚΑΙ ΖΩΙΚΟ) ΣΕ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΔΡΑΧΜΕΣ (ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ 1958).

Έτη	Απόλυτοι αριθμοί (μέσοι όροι δύο ετών)	Αυξήσεις σε απόλυτους αριθμούς	Αυξήσεις σε %	Ετήσιο ποσοστό 5 ετών
1948 - 49	14.300	---	---	---
1950 - 51	15.200	900	6,3	1950 - 55:8,4
1952 - 53	17.400	2.200	14,5	
1954 - 55	19.400	2.000	11,5	1955-60:0,5
1956 - 57	21.900	2.500	12,9	
1958 - 59	21.900	0	0,0	
1960 - 61	23.000	1.100	5,0	1960-65:7,1
1962 - 63	24.470	1.470	6,4	
1964 - 65	27.500	3.030	12,2	
1966 - 67	29.000	1.500	5,4	1965-69:0,8
1968 - 69	28.100	900	3,1	

ΠΗΓΗ: Λ. ΚΑΜΑΡΙΝΟΥ σελ. 62.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.

**Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ
(ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ 1958)**

Οικονομικοί τομείς.	1948	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
1. Γεωργία (αλιεία, φυτική παραγωγή.										
2. Βιομηχανία	15,8	24	24,3	26,0	25,2	26,1	26,6	27,3	27,8	28,36
Μεταποίηση	10,7	16,3	15,9	17,0	16,4	16,8	17,2	17,4	17,7	18,4
3. Υπηρεσίες	53,2	47,1	46,6	47,3	45,4	47	46,3	46,1	46,6	46,8
4. Ακαθάριστο Εσωτερικό Εισόδημα	99,3	98,3	98,3	97,7	97,5	97,4	97,1	97,1	97,1	97,1
5. Ακαθάριστο Εσωτερικό Προϊόν	0,3	1,7	1,7	2,3	2,3	2,6	2,9	2,9	2,9	2,9
6. Α.Ε.Π.	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

~ Εξάλλου η στέρση του αγροτικού εισοδήματος σε σχέση με τα εισοδήματα των αστικών τομέων της Οικονομίας φαίνεται στον πίνακα 4. (στην επόμενη σελίδα).

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΥ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΕΓΧΩΡΙΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΣΕ ΔΡΑΧΜΕΣ ΜΕΣΟΙ ΟΡΟΙ ΔΙΕΤΙΩΝ.

ΕΤΟΣ	Α.Ε.Ε. κατά κεφαλήν.		Α.Α.Ε. κατά κεφαλήν (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, δάση).		Α.Ε.Ε. κατά κεφαλήν. Α.Α.Ε. κατά κεφαλήν.	
	Τρέχουσες τιμές	Σταθερές τιμές 58	Τρέχουσες τιμές	Σταθερές τιμές 58	Τρέχουσες τιμές	Σταθερές τιμές 58
50 - 51	4.280	7.200	2.580	4.150	60,0	57,5
60 - 61	11.750	11.210	6.520	6.430	55,5	57,4
68 - 69	22.650	17.450	12.550	9.050	55,4	51,8

ΠΗΓΗ: Λ. ΚΑΜΑΡΙΝΟΥ σελ 143.

Κατά την διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου το σύνολο της παραγωγής κατευθύνθηκε στην αγορά. Ο προσανατολισμός αυτός που ήδη υπήρχε εξάλειψε την παραγωγή για αυτοκατανάλωση εξαρτώντας πλήρως τον άμεσο παραγωγό από την διείσδυση του βιομηχανικού και τραπεζικού κεφαλαίου λόγω της ανάγκης του αγροτικού νοικοκυριού να επενδύσει και να εκσυγχρονίσει τις καλλιεργητικές μεθόδους, προκειμένου να ανταποκριθεί στις ανάγκες της αγοράς. Πράγματι όπως φαίνεται στον πίνακα οι επενδύσεις του αγροτικού τομέα ανέβαιναν γύρω στο 1970 και σχεδόν σταθεροποιήθηκαν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΓΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.

(σε εκατομμύρια δραχμές, σταθερές τιμές 1963).

	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971
Σύνολο οικονομίας	27.202	33.903	39.062	45.892	42.892	54.591	66.479	64.938	
Γεωργία	3.847	4.237	4.762	4.629	5.237	6.061	6.305	6.870	
Δείκτης γεωργίας	100	110	124	120	136	158	162	179	
% γεωργίας	14,1	12,5	12,2	10,3	12,2	11,1	9,5	10,6	
Σχέση με το ΑΑΠ, %	12,2	12,7	13,9	13,5	14,4	18,0	17,9	17,9	
Εγγειοβελτιωτι κές επενδύσεις	1.544	1.781	1.995	2.176	2.427	3.434	4.208	4.558	
Σύνολο γεωργίας τρέχουσες τιμές	3.847	4.331	4.808	4.830	5.541	6.451	6.959	7.773	8.737

ΠΗΓΗ: ΟCDE: LA POLITIQUE AGRICOLE EN GREECE, Παρίσι

1979 σελ. 24.

Οι επενδύσεις αυτές πραγματοποιήθηκαν από την αγροτική Οικογένεια μολονότι, η αποδοτικότητα των επενδυμένων κεφαλαίων στην γεωργία ήταν χαμηλότερη, από της βιομηχανίας όπως φαίνεται από την σύγκριση των οριακών συντελεστών κεφαλαίου.

(Με βάση τον πίνακα 6).

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.

ΟΡΙΑΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ (1951 - 70).

Περίοδος	Γεωργία	Βιομηχανία
1051 - 54	0,92	1,99
1955 - 58	2,22	1,85
1959 - 62	4,10	1,67
1963 - 66	3,75	1,61
1967 - 70	9,23	1,41
1951 - 79	3,61	1,60

ΠΗΓΗ: Κ. ΒΕΡΓΟΠΟΥΛΟΣ σελ. 229.

Παρόλα αυτά ο οικογενειακός αγρότης προέβαινε σε επενδύσεις. Θα πρέπει να επισημαίνουμε επενδύσεις της Αγροτικής Τράπεζας στήριξαν τις αγροτικές επενδύσεις. Εξάλλου οι βραχυπρόθεσμες πιστώσεις της ΑΤΕ ξεπερνούν κατά 2 - 2,5 φορές τις τρέχουσες δαπάνες της γεωργικής εκμετάλλευσης όπως φαίνεται στον επόμενο πίνακα: 7.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.

(σε δις δρχ, σε τιμές του 1958).

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Σχηματισμός παγίου κεφαλαίου	3,4	5,6	3,2	3,5	3,8	4,3	4,2
Τρέχουσες δαπάνες της επιχείρησης	2,1	2,3	2,5	2,7	2,9	3,1	3,2
Συνολική αγροτική επένδυση	5,5	5,9	5,7	6,2	6,7	7,4	7,4
Δημόσια επένδυση.	1,3	1,6	1,6	1,6	1,3	1,1	1,4
Πιστώσεις της ΑΤΕ	5,6	5,8	5,7	6,6	7,9	9,2	9,5
Συνολική δημόσια χρηματοδότηση των γεωργικών επενδύσεων.	6,9	7,4	7,3	8,2	9,2	10,3	10,9
Ακαθάριστο προϊόν της γεωργίας	22,1	27,1	25,2	27,2	28,9	29,7	29,7

ΠΗΓΗ: Κ. ΒΕΡΓΟΠΟΥΛΟΣ σελ. 230.

~ Η ένταση της Οικογενειακής γεωργίας στην αγορά που ήδη είχε συντελεστεί σε μεγάλο βαθμό προπολεμικά, πήρε ιδιαίτερα ταχείς ρυθμούς μετά το 1950, για να ολοκληρωθεί πλήρως ύστερα από μια εικοσαετία. Από την περίοδο αυτή και έπειτα όταν πια το μοντέλο αυτό παγιωποιήθηκε αρχίζουν, να εμφανίζονται σκέψεις για διαφορετικούς τρόπους εκμετάλλευσης του αγροτικού τομέα που όμως δεν εφαρμόστηκαν ποτέ στην πράξη.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ, ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ.

A. Η εξελικτική πορεία του ΑΕΠ και ΑΕΕ, στο σύνολο της Οικονομίας κατά την περίοδο 1950 - 1965.

~ Από τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '50, όταν η χώρα ανασυγκροτείται μετά τον πόλεμο και την ξένη κατοχή, η οικονομία της παρουσίασε θετικούς ρυθμούς μεγέθυνσης.

~ Πράγματι, για ορισμένα χρόνια ο ρυθμός αύξησης του εισοδήματος σε σταθερές τιμές, πλησίασε ή και ξεπέρασε και το 10%.

~ Κατά την διάρκεια των άλλων ετών οι ρυθμοί ήταν αρκετά ικανοποιητικοί με εξαίρεση το 1952 και το 1962 που παρατηρήθηκαν πολύ μικρές αυξήσεις και το 1974 που το εθνικό εισόδημα της χώρας μειώθηκε. Το 1952 δικαιολογείται ο μικρός ρυθμός αύξησης με την παύση της αμερικανικής βοήθειας.

1. Συντελεστές της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας μας.

~ Η ανάπτυξη της Ελληνικής Οικονομίας στην 1^η 15ετία από το 1950 - 1965 και επίσης στην 2^η 15ετία 1965 - 1980 στους ακόλουθους παράγοντες.

α) Στην αύξηση της αποταμίευσης. Ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει τον ρυθμό της Οικονομικής ανάπτυξης μίας χώρας, είναι ο ρυθμός μεταβολής του παγίου κεφαλαίου, της Οικονομίας δηλαδή, το μέγεθος των ετήσιων επενδύσεων.

~ Η εγχώρια αποταμίευση στην Ελλάδα αυξήθηκε με μεγάλους ρυθμούς την περίοδο 1950 - 1965. Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η αύξηση των αποταμιεύσεων του ιδιωτικού τομέα και κυρίως των ιδιωτών, οι οποίες κατά την περίοδο αυτήν, αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 19% έναντι 13,1% που ήταν ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του εισοδήματος.

~ Έτσι λοιπόν οι αποταμιεύσεις των ιδιωτών από 1,5 δις δρχ το 1950 έφταναν τα 200 δις περίπου το έτος 1978.

Αν εξετάσουμε την εξέλιξη των ιδιωτικών αποταμιεύσεων στις επιμέρους υποπεριόδους θα παρατηρήσουμε πως: κατά την περίοδο 1950 - 1960, αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 16,2% έναντι ρυθμού αύξησης του εισοδήματος 13,2%.

Ο παρακάτω πίνακας 8, δείχνει την συμβολή, της κάθε κατηγορίας αποταμιευτών στην συνολική χρηματοδότηση των επενδύσεων, σε ορισμένα έτη της περιόδου 1950 - 1960 - 1970.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8.

Πηγή χρηματοδότησης	1950		1960		1970	
	Ποσό εκ.	%	Ποσό εκ.	%	Ποσό εκ.	%
1. Ιδιωτική αποταμίευση	2.979	47,9	12.660	64,7	61.505	73,2
α. Αποτ. ιδιωτών και ΝΠΔ	1.493	24,0	6.671	34,1	38.650	46,0
β. Αποτ. Α.Ε., συνεταιρισμών αποσβέσεις	1.486	23,9	5.989	30,6	22.855	27,2
2. Αποτ. Δημοσίου	-1.327	-121,3	3.895	19,9	13.202	15,7
3. Χρηματοδότηση από το εξωτερικό.	4.564	73,4	3.008	31,4	9.302	11,1
Σύνολο :	6.216	100,0	19.563	100	84.009	100

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ.

β) Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας που συντέλεσε στην Οικονομική ανάπτυξη της χώρας μας είναι η υψηλή ροπή των ιδιωτικών επιχειρήσεων, για επενδύσεις, και ο προσανατολισμός της επενδυτικής αυτής δραστηριότητας σε παραγωγικές επενδύσεις.

~ Έτσι στην δεκαετία του '50, οι ιδιωτικές επενδύσεις, σε σταθερές τιμές, αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 7%, ενώ στην δεκαετία του '60, ο ρυθμός αυτός ξεπέρασε το 10%.

Ο παρακάτω πίνακας που ακολουθεί δείχνει την κατανομή των ιδιωτικών επενδύσεων για ορισμένα έτη της περιόδου 1950 - 1978.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9.

**Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟΥΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ.**

Κλάδοι παραγωγής	1950		1960		1970	
	εκ.	%	εκ.	%	εκ.	%
1.Γεωργία-Κτηνοτρ.	509	5,2	2.785	14,4	4.055	10,0
2.Ορυχεία-Λατομεία	182	1,9	145	0,7	1.067	2,1
3.Μεταποίηση	3.696	38,3	2.379	12,3	10.016	19,7
4.Ενέργεια Ύδρευση	459	4,7	354	1,8	97	0,2
5.Μεταφορές -Επικ.	875	9,0	1.476	9,1	6.530	12,9
6.Κατοικίες	3.096	31,9	8.259	42,9	19.443	38,3
7.Δημόσια Διοίκηση	----	----	-----	-----	-----	-----
8.Λοιπές δραστηριότητες	882	9,1	3.623	18,8	9.523	18,8
Σύνολο	9.649	100	19.246	100	50.737	100

Όπως προκύπτει από τον πίνακα αυτόν ένα πολύ σημαντικό ποσοστό επενδύσεων κατευθύνθηκε προς τις κατοικίες όμως αξίζει να σημειωθεί πως ένα αρκετά μεγάλο αναλογικά ποσοστό κατευθύνθηκε στους πιο δυναμωτικούς κλάδους όπως λ.χ. η Γεωργία, Βιομηχανία - Μεταποίηση, Δημόσια Διοίκηση κλπ.

γ) Η εισαγωγή τεχνολογικού εξοπλισμού, στην περίοδο μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και στην δεκαετία του '50, έγινε για την κάλυψη των αναγκών που προέκυπταν από την Οικονομική ανόρθωση της χώρας. Δεν

μπορούμε να πούμε φυσικά για χρησιμοποίηση βελτιωμένης τεχνολογίας αλλά για κάποια μηχανήματα που θα βοηθούσαν το ξεκίνημα των πρώτων βιομηχανιών.

Θα βοηθούσαν το ξεκίνημα των πρώτων βιομηχανιών.

Τα μηχανήματα τα οποία πήραμε δεν ήταν φυσικά αντάξια της τεχνολογίας της εποχής τους.

~ Η κατεύθυνση προς τον εκσυγχρονισμό του κεφαλαιουχικού εξοπλισμού των παραγωγικών μονάδων είχε επίδραση περισσότερο από την σύνδεση της χώρας μας με την ΕΟΚ, η οποία άσκησε κάποια πίεση, στους επιχειρηματικούς φορείς να εκσυγχρονιστούν προκειμένου να αντιμετωπίσουν τον συναγωνισμό από τις επιχειρήσεις της ΕΟΚ.

B. Οι επιδράσεις των μέτρων στον πρωτογενή τομέα της παραγωγής.

1. Πρωτογενής τομέας.

~ Η παραγωγή στον πρωτογενή τομέα, κατά τα έτη 1950 - 1965 αυξήθηκε με σχετικά μικρότερο ρυθμό από την συνολική παραγωγή της Οικονομίας με συνέπεια να μειωθεί η συμβολή του προϊόντος του τομέα αυτού στο σχολικό προϊόν.

~ Πάντως η συμμετοχή του πρωτογενή τομέα στο συνολικό προϊόν της χώρας μας, εξακολουθεί ακόμη να είναι πολύ ψηλότερη από την αντίστοιχη συμμετοχή του προϊόντος του πρωτογενή τομέα στο συνολικό προϊόν στις χώρες της ΕΟΚ, όπου σήμερα είναι γύρω στο 7% - 8%.

Το 95% περίπου του προϊόντος της πρωτογενούς παραγωγής προέρχεται από τον κλάδο, γεωργία - κτηνοτροφία, ενώ οι άλλοι δύο κλάδοι, δηλαδή δάση - αλιεία, συμβάλλουν μόνο κατά 5% περίπου.

~ Το προϊόν του κλάδου γεωργία - κτηνοτροφία αυξήθηκε κατά την περίοδο 1950 - 1970 περίπου, με μέσο ετήσιο ρυθμό 4,2% με συνέπεια να αυξηθεί η συμβολή του κλάδου αυτού στο συνολικό προϊόν του πρωτογενούς τομέα κατά 2,5 μονάδες. Η αύξηση ήταν σχετικά μεγαλύτερη στην δεκαετία 1960, γιατί κατά την περίοδο αυτή είχαμε μεγάλη αύξηση της κτηνοτροφικής παραγωγής.

Ο επόμενος πίνακας 10, δείχνει την εξέλιξη του προϊόντος των διαφόρων επιμέρους κλάδων του πρωτογενή τομέα την περίοδο 1950 - 1970, για την οποία υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία:

ΠΙΝΑΚΑΣ 10.

Κλάδος πρωτογενής παραγωγής.	Απόλυτα ποσά εκ. δρχ.			Σταθερή τιμή 1970 ποσοστιαία σύνθεση.		
	1950	1960	1970	1950	1960	1970
1. Γεωργία - κτηνοτροφία.	19.125	27.491	44.555	92,5	92,1	94,7
2. Δάση	1.001	1.459	1.128	4,8	4,9	2,4
3. Αλιεία	557	913	1.375	2,7	3,0	2,9
Σύνολο	20.683	29.863	47.058	100,0	100	100

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ.

~ Η αύξηση του προϊόντος του κλάδου γεωργία κτηνοτροφία πραγματοποιήθηκε παρά το ότι κατά την περίοδο αυτή μειώθηκε σημαντικά το ασχολούμενο στην γεωργία εργατικό δυναμικό της χώρας και το ότι στην τελευταία 15ετία μειώθηκαν σημαντικά και οι καλλιεργούμενες εκτάσεις.

Αιτία αυτού ήταν η διόγκωση του τριτογενή τομέα που συντελέστηκε την τελευταία εικοσαετία. (20ετία).

Η ΕΞΕΛΙΞΗ, Η ΠΟΡΕΙΑ ΚΑΙ Ο ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ, ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1950 - 1965.

ΠΡΟΟΙΜΙΟ.

Στην Βιομηχανία το Κίνημα του Δεκεμβρίου 1944 πρόσθεσε και άλλες ζημιές στο παραγωγικό δυναμικό που είχε μείνει, ιδιαίτερα στην περιοχή της Αθήνας και του Πειραιά και στην Κεντρική Μακεδονία.

Από τον Μάρτιο του 1945 ορισμένα εργοστάσια άρχισαν να κινούνται, αλλά οι δυσχέρειες από την έλλειψη α' υλών, καυσίμων και μεταφορικών μέσων, εξακολουθούσαν να είναι πολύ μεγάλες, παρόλο που είχαν αρχίσει να εισάγονται από την UNRRA αρκετές ποσότητες α' υλών και ιδίως κλωστοϋφαντουργικών. Άλλη δυσχέρεια ήταν η μεγάλη στενότητα του κεφαλαίου. Εντούτοις, χάρη στις προσπάθειες που άρχισαν να καταβάλλονται αμέσως, μετά την απελευθέρωση οι νομισματικές αρχές, για τον εφοδιασμό της βιομηχανίας με τα απαραίτητα κεφάλαια κινήσεως, ο παραγωγικός μηχανισμός κατορθώθηκε να κινητοποιηθεί.

~ Έτσι η βιομηχανική παραγωγή, που το 1945 μόλις έφτανε στο 33% της προπολεμικής, ανέβηκε στο τέλος του 1946 στα 61% της παραγωγής του 1939.

ΑΠΟ ΤΟ 1950 ΩΣ ΚΑΙ ΤΟ 1965,
«ΠΟΡΕΙΑ - ΕΞΕΛΙΞΗ - ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ - ΑΝΑΠΤΥΞΗ -
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ - ΔΡΑΣΗ».

~ Στην Βιομηχανία η ανασυγκρότηση είχε ολοκληρωθεί και επιπλέον είχε σημειωθεί σημαντική αύξηση του παραγωγικού δυναμικού της.

~ Από το 1948 ως και το 1953 πραγματοποιήθηκαν βιομηχανικές επενδύσεις, γύρω στα 3,8 τρις δρχ. αγοραστικής αξίας του 1951 που χρηματοδοτήθηκαν από δάνεια του Σχεδίου Μάρσαλ, από άλλες πιστώσεις και από την αποταμίευση επιχειρήσεων. Η μεγαλύτερη πρόοδος είχε σημειωθεί, στους κλάδους καταναλωτικών αγαθών, όπου η παραγωγή αυξανόταν με υψηλότερους ρυθμούς. Ειδικότερα η παραγωγή της υφαντουργίας ήταν το 1952 κατά 17% ανώτερη από την προπολεμική και η παραγωγή της βιομηχανίας ειδών διατροφής ανώτερη κατά 12%.

~ Στους κλάδους όμως των κεφαλαιουχικών αγαθών η παραγωγή βρισκόταν περίπου στα προπολεμικά επίπεδα.

~ Μεγάλη πρόοδος είχε πραγματοποιηθεί στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, όπου η εγκατεστημένη δυναμικότητα είχε περίπου διπλασιαστεί και η παραγωγή σχεδόν τριπλασιαστεί.

~ Η σημερινή - σύγχρονη Ελληνική Βιομηχανία φέρνει έντονα τα σημάδια μιας βιομηχανίας που αναπτύχθηκε βασικά κάτω από ένα καθεστώς προστατευτισμού με βασικό προσανατολισμό την ικανοποίηση των αναγκών της εγχώριας αγοράς. Είναι ιδιαιτέρως εξαρτημένη στους παραδοσιακούς κλάδους ελαφράς βιομηχανίας που παράγουν καταναλωτικά αγαθά. Τέτοιοι κλάδοι είναι λόγω χάρη, οι βιομηχανίες τροφίμων - ποτών - καπνού, οι βιομηχανίες ενδυμάτων και υποδημάτων και γενικά οι κλάδοι των προϊόντων

εκείνων που η εισοδηματική τους ελαστικότητα της ζήτησης τους, είναι σχετικά χαμηλή.

~ Σαν συνέπεια της προστατευτικής πολιτικής του παρελθόντος δημιουργήθηκαν πολλές μη αποδοτικές και μη ανταγωνιστικές - ανταγωνίσιμες βιομηχανικές επιχειρήσεις. Σε αυτήν την κατηγορία ανήκει ένα μεγάλο μέρος της Ελληνικής Βιομηχανίας. Κάτω από αυτές τις συνθήκες αποδείχθηκε ότι η εσωστρεφής βιομηχανική ανάπτυξη μακροπρόθεσμα δεν είναι αποτελεσματική και ότι γίνεται αναγκαίο το πέρασμα στην εξωστρεφή πολιτική ανάπτυξης. Η επίγνωση αυτή και η αλλαγή στρατηγικής συντελέστηκε βαθμιαία στην Ελλάδα.

~ Αυτό φαίνεται και από το γεγονός ότι στις 2 τελευταίες δεκαετίες της μεταπολεμικής περιόδου αυξανόταν ο ρόλος και η βαρύτητα των στόχων και των μέσων της εξωστρεφούς βιομηχανικής ανάπτυξης.

~ Βασικό ρόλο στην διαδικασία αυτή έπαιξαν και παίζουν οι παρακάτω παράγοντες, που δημιούργησαν και δημιουργούν νέους όρους και «κανόνες παιχνιδιού» στον παγκόσμιο προσανατολισμό και της στρατηγικής οικονομικής ανάπτυξης στην Ελλάδα.

1) Η υποτίμηση της δραχμής, στο μισό της αξίας της το 1953. Στην μετέπειτα περίοδο η συναλλαγματική τιμή της δραχμής, σε σχέση με το δολάριο, έμεινε στην ουσία δεσμευμένη, σταθερή (1 δολάριο = 30,31 δρχ). Τον Μάιο του 1973 η Ελλάδα αποδέσμευσε επίσημα την δραχμή από το δολάριο. Η υποτίμηση της δραχμής επιδρούσε από την άλλη, προς την κατεύθυνση αύξησης των εξαγωγών εμπορευμάτων και μείωση των εισαγωγών εμπορευμάτων και από την άλλη, προς την κατεύθυνση αύξησης της εισαγωγής κεφαλαίων, δηλαδή έκανε πιο ανοικτή, την Ελληνική Οικονομία, στην διαδικασία της παγκόσμιας Οικονομίας.

2) Βασικό σταθμό στο άνοιγμα των θυρών της Ελλάδας, στο ξένο κεφάλαιο αποτέλεσε το Ν.Δ. 2687/1953 «περί προσέλκυσης ξένων κεφαλαίων». Ο νόμος δίνει την δυνατότητα για την ελεύθερη εισροή ξένων κεφαλαίων στην βιομηχανία και προστατεύει όλες τις επενδύσεις του ξένου κεφαλαίου, στην Ελλάδα.

~ Εξασφαλίζει προστασία για τα δικαιώματα της ιδιοκτησίας, για την διατήρηση του status quo, για τον επαναπατρισμό του κεφαλαίου και του κέρδους, καθώς και για την παροχή φορολογικών διευκολύνσεων. Η περιουσία της ξένης επιχείρησης απαλλάσσεται από κάθε είδος απαλλοτρίωση. Στην περίοδο της δικτατορίας, εξασφαλίστηκαν, νεώτερα προνόμια στο ξένο κεφάλαιο όπως με το Ν.Δ. 89/1967 και 378/1968. Τα προνόμια που πρόσφερε ο νόμος διείσδυσης του ξένου κεφαλαίου.

3) Το Τρίτο αποφασιστικό βήμα ήταν η Συμφωνία Σύνδεσης Ελλάδας - ΕΟΚ το 1962.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΣΥΝΔΕΣΗΣ.

~ Οι επιγνώσεις της σύνδεσης με την ΕΟΚ στην Ελληνική Βιομηχανία και γενικότερα στην Ελληνική Οικονομία, είναι δύσκολο να διευρυνθούν στην καθαρή τους μορφή. Πρώτα από όλα γιατί η Συμφωνία Σύνδεσης λειτούργησε κανονικά μόνο 8 - 9 χρόνια. (1962 - 1967 και 1974 - 1977).

~ Η ΕΟΚ πάγωσε για 7 χρόνια (1967 - 1974) την Συμφωνία. Οι σχέσεις είχαν περιοριστεί στην εφαρμογή των διατάξεων που είχαν αυτόματο ή ημιαυτόματο χαρακτήρα (π.χ. στην αυτόματη μείωση των δασμών σύμφωνα με το διάγραμμα..

Αντίθετα επιβλήθηκε αναστολή στην εφαρμογή των υπολοίπων διατάξεων, στην εκτέλεση του Πρωτοκόλλου χρηματοδότησης 1962 - 1967

και 1967 - 1972 στην εκτέλεση του προγράμματος, για την δημιουργία βιομηχανικών περιοχών στην βόρεια Ελλάδα κλπ. Στην πραγματικότητα έγινε τροποποίηση των όρων σύνδεσης προς το χειρότερο, μη ουσιαστικές ζημιές για την Ελληνική Οικονομία. Δεύτεροι, στην περίοδο μετά τη σύνδεση στην εξέλιξη της Ελληνικής Οικονομίας επέδρασαν και άλλοι παράγοντες όπως είναι η οικονομική πολιτική της δικτατορίας, η κρίση της παγκόσμιας και της Ελληνικής Οικονομίας στην περίοδο 1973 - 1975 κλπ., σύμφωνα με τον Πίνακα 11.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΑΥΞΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΙΠΠΟΔΥΝΑΜΕΩΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΜΕΤΑΞΥ 1956 ΚΑΙ 1966.

ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ	Αύξηση σε ίππους	Αύξηση %	Συμμετοχή % στην αύξηση.
Τρόφιμα	83.461	30,4	15,2
Ποτά	4.509	24,7	0,8
Καπνός	6.795	81,8	1,2
Υφαντικά είδη	45.848	44,4	8,4
Ιματισμός, υπόδηση	3.636	41,7	0,7
Ξύλο, φελλός και έπιπλα	51.043	61,2	9,3
Χαρτί, εκτυπώσεις και εκδόσεις	19.860	41,9	3,6
Δέρματα	5.682	45,4	1
Ελαστικό και πλαστικά είδη	13.385	60,8	2,4
Χημικά προϊόντα	71.294	281,2	13
Παράγωγα πετρελαίου και άνθρακα.	1.461	6,5	0,3

Μη μεταλλικά ορυκτά	72.833	57,7	13,3
Βασικά μεταλλουργικά προϊόντα	96.487	244,8	18
Προϊόντα από μέταλλα	29.802	46,5	6,4
Μηχανές και συσκευές εκτός των ηλεκτρικών	17.033	51,9	3,1
Ηλεκτρικά είδη	5.112	53,2	0,9
Μεταφορικά μέσα	9.594	21,6	1,8
Άλλα είδη	9.026	---	1,6
Σύνολο	548.861	58,1	100

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ ΙΙΙ ΚΑΙ ΙΙ 1957 - 1968.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ - ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.

Η ΥΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ 1953 ΗΤΑΝ Η ΜΟΝΗ ΛΥΣΗ.

~ Για το μέτρο της υποτίμησης της δραχμής και την επίσημη αιτιολογία του ο ογκώδης τόμος της Τράπεζας της Ελλάδος για τα πρώτα 50 χρόνια της, μας δίνει μεταξύ άλλων, τις ακόλουθες πληροφορίες:

~ Στις 9 Απριλίου του 1953 η κυβέρνηση ύστερα από σχετική εισήγηση, του Υπουργού Συντονισμού και με σύμφωνη γνώμη της Νομισματικής Επιτροπής του Διεθνούς Νομισματικού ταμείου και της Αμερικανικής κυβερνήσεως που έδινε την εξωτερική βοήθεια, υποτίμησε την δραχμή κατά 50% έναντι του αμερικανικού δολαρίου και των άλλων ξένων συναλλαγμάτων. Η πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου αριθμ. 267 της 9^{ης} Απριλίου 1953 κυρώθηκε με το νομοθετικό διάταγμα 2415 το 1953. Η συναλλαγματική μεταβολή, που άρχισε να ισχύει από τις 9μ.μ. της ημέρας

εκείνης, καθώς και σειρά άλλων οικονομικών μέτρων, αναγγέλθηκαν από τον Υπουργό Συντονισμού, σε ραδιοφωνική ομιλία του. Η τιμή του δολαρίου αυξήθηκε από 15.000 δρχ σε 30.000 και αντίστοιχα οι τιμές όλων των άλλων ξένων νομισμάτων.

~ Συγχρόνως με την εξαγγελία εξηγήθηκαν στο κοινό οι λόγοι και η σημασία του μέτρου. Συνοπτικά η εξήγηση ήταν η ακόλουθη: Από πολύ καιρό η αγοραστική αξία της δραχμής στο εσωτερικό ήταν πολύ κατώτερη από τις επίσημες ισοτιμίες της σε ξένο συνάλλαγμα. Τα πολύπλοκα συστήματα τα σχετικά με τις εισφορές, τις επιδοτήσεις και της παθητικότητας, που είχε αναγκαστεί να επιβάλλει το Κράτος για να αντιμετωπίσει αυτήν την ανισότητα, προκαλούσαν σοβαρές ανωμαλίες και παρενέργειες. Στην πράξη, με τα συστήματα αυτά η τιμή του δολαρίου για ορισμένα τουλάχιστον είδη έφτανε μέχρι και 40.000 δρχ, αντί της επίσημης των 15.000 δραχμών.

~ Με αυτό το καθεστώς της αναρχίας και της συγχύσεως, ο παραγωγικός μηχανισμός, κυρίως στον αγροτικό τομέα, πεζόταν αφόρητα και αυτό υποχρέωνε το κράτος να προβαίνει σε διαφόρων ειδών ενισχύσεις που ουσιαστικά κατέληγαν σε άνιση επιβάρυνση του κοινωνικού συνόλου.

~ Η υποτίμηση που αποφασίστηκε όχι μόνο θα αποκαθιστούσε την ομαλότητα στις εξωτερικές συναλλαγές, αλλά και θα ασκούσε ενισχυτική και αναζωογονητική επίδραση στην Εθνική παραγωγή και θα διευκόλυνε τον εκσυγχρονισμό της οικονομίας και την Οικονομική πρόοδο.

~ Το μέτρο αυτό αποτολμήθηκε σε ευνοϊκή στιγμή από την άποψη της διεθνούς συγκυρίας και αφού πρώτα είχαν εξασφαλιστεί οι απαραίτητες οικονομικές προϋποθέσεις και προεργασίες στο εσωτερικό.

~ Ειδικότερα, είχε επιτευχθεί, ο έλεγχος της κυκλοφορίας και των πιστώσεων, είχαν συγκρατηθεί οι πληθωριστικές πιέσεις, είχε ισοσκελιστεί ο κρατικός προϋπολογισμός και είχαν προετοιμαστεί οι μηχανισμοί που ήταν

απαραίτητοι για τις νέες συνθήκες που θα επικρατούσαν στην εισαγωγή και κυκλοφορία των αγαθών. Ο καθορισμός της τιμής του δολαρίου στηρίχθηκε βασικά σε εκτίμηση της ισοτιμίας των αγοραστικών δυνάμεων. Θεωρήθηκε όμως σκόπιμο να δοθεί και ένα περιθώριο ανέσεως για να καλυφθούν η ανατίμηση των προϊόντων και οι αναπροσαρμογές των αμοιβών εργασίας που θα ήταν αναπόφευκτες ύστερα από την νομισματική αναπροσαρμογή. Τέλος η νομισματική υποτίμηση ήταν ο κορμός και το επιστέγασμα μιας γενικότερης πολιτικής - οικονομικής εξυγιάνσεως και νομισματικής σταθεροποίησης, που δεν είχε καμία σχέση με ανάλογες αναπροσαρμογές του παρελθόντος. Με αυτές η τιμή του συναλλάγματος ευθυγραμμιζόταν απλώς προς την τιμή της ελεύθερης αγοράς πάντα με σχετική καθυστέρηση ή παρακολουθούσε αναπροσαρμογές ξένων νομισμάτων.

~ Αντίθετα, η νέα αναπροσαρμογή στηριζόταν στο γεγονός ότι είχαν εξασφαλιστεί πρωτύτερα όλες οι αναγκαίες προϋποθέσεις και συνοδεύονταν από όλα τα μέτρα, που ήταν απαραίτητα, για να διασφαλιστεί μια πραγματική νομισματική διευκόλυνση.

~ Όμως αυτό που θα πρέπει να επισημανθεί ιδιαίτερα εδώ, είναι η διαπίστωση ότι η συναλλαγματική μεταρρύθμιση αποτέλεσε τμήμα γενικότερου αναπροσανατολισμού της οικονομικής πολιτικής με κατεύθυνση, την αποκατάσταση ομαλών συνθηκών αγοράς, που θα λειτουργούσε με υγιείς δυνάμεις της Προσφοράς και της Ζήτησης και υπό καθεστώς ελεύθερου ανταγωνισμού, κάτι που όχι μόνο δεν ακολουθήθηκε στις μετέπειτα υποτιμήσεις, αλλά έγινε μπορούμε να πούμε το ακριβώς αντίθετο. Έτσι λοιπόν, παράλληλα με την υποτίμηση της δραχμής, καθιερώθηκε απόλυτη ελευθερία για το εισαγωγικό εμπόριο.

~ Καθιερώθηκαν όλες οι κάθε είδους εισφορές στις εισαγωγές και διατηρήθηκαν μόνο ορισμένοι περιορισμοί για ελάχιστα είδη υπερπολυτελείας

με μοναδικές διατυπώσεις της διαδικασίας των εισαγωγών, απόμειναν ο έλεγχος του τιμολογίου και η καταβολή του αντίτιμου του συναλλάγματος.

Η απελευθέρωση των εισαγωγών ήταν ριζική μεταρρύθμιση για την Ελληνική Οικονομία, όπου για μακρό χρονικό διάστημα ίσχυε καθεστώς περιορισμών.

~ Τα αποτελέσματα της μεταρρύθμισης αυτής είναι γνωστά. Ειδικότερα μπορεί να αναφερθούν στην προκειμένη περίπτωση η πρόοδος στην νομισματική σταθεροποίηση, που σήμερα μετά την πρώτη διετία, η βελτίωση της νομισματικής κατάστασης που έγινε έκδηλη από την βελτίωση της παραγωγικότητας, η οποία στάθμισε κατά μεγάλο μέρος την επιβάρυνση του παραγωγικού κόστους, το γεγονός ότι το έτος 1956. Ο ρυθμός αύξησης των τιμών, ήταν χαμηλότερος από ότι στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες.

ΑΠΟ ΤΟ 1957 ΕΩΣ ΤΟ 1966.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.

ΠΡΟΟΙΜΙΟ.

Η δεκαετία 1957 - 1966 είναι η περίοδος της νομισματικής σταθερότητας και ανάπτυξης και αποτελεί, όπως επισημαίνει η έκδοση της Τράπεζας της Ελλάδος, μία φάση με ιδιαίτερη σημασία στην εξέλιξη της Ελληνικής Οικονομίας.

~ Η αποκατάσταση νομισματικής σταθερότητας και τα μεγαλύτερα περιθώρια αποταμιεύσεως που δημιουργεί η αύξηση του Εθνικού εισοδήματος, επιτρέπουν την χρηματοδότηση παραγωγικών επενδύσεων σε ευρύτερη κλίμακα.

~ Στην δεκαετία 1957 - 1966 δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις που επέτρεψαν ταχύτερη άνοδο και στην επόμενη αυτή φάση, την επταετία της δικτατορίας. Από το 1967 ως και το 1976 η Ελληνική Οικονομία τροφοδοτήθηκε από την οικονομική επίδραση του έργου που είχε συντελεστεί με την θεμελίωση τόσο της νομισματικής ισορροπίας όσο και της υποδομής για την βιομηχανική ανάπτυξη.

Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΟΚ.

Την περίοδο αυτή σημειώνεται ένα σημαντικό γεγονός για την οικονομική εξέλιξη της χώρας μας, που πρέπει να επισημανθεί ιδιαίτερα κατά τα μέσα της δεκαετίας 1957 - 1966, όταν δηλαδή έγινε η σύνδεση της Ελλάδας με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα.

~ Η σχετική συμφωνία, επισημαίνεται πως, «ήταν το αποτέλεσμα από μακροχρόνιες διαπραγματεύσεις, που τις διεξήγαγε ως εκπρόσωπος της Ελλάδος με τον τίτλο Πληρεξούσιου Υπουργού, ο τότε Υποδιοικητής της Τραπέζης της Ελλάδος, Ιωάννης Πεσματσόγλου.

~ Έτσι στα τέσσερα τελευταία χρόνια της δεκαετίας το κλίμα όπως εξελίσσεται, η οικονομική δραστηριότητα, είναι επηρεασμένο, από την προοπτική των σημαντικών μεταβολών στις προϋποθέσεις και δυνατότητες, που θα προκύψουν βαθμιαία από την διαδικασία τελωνειακής ενοποίησης με τις έξι ευρωπαϊκές χώρες.

~ Για την κατάσταση στον δημόσιο τομέα, η έκδοση της Τράπεζας της Ελλάδος μας δίνει την ακόλουθη γενική εικόνα:

«Η επιτυχία των προσπαθειών να διατηρείται η νομισματική σταθερότητα παράλληλα με την προώθηση της Οικονομικής ανάπτυξης προϋπέθετε δημοσιονομική πολιτική με δύο βασικούς στόχους:

A) Αύξηση της κρατικής αποταμιεύσεως για την χρηματοδότηση δημοσίων επενδύσεων και εξασφάλιση σχετικής ελαστικότητας εσόδων και δαπανών στο κρατικό προϋπολογισμό, ώστε να υπάρχουν ορισμένα περιθώρια χειρισμών από την νομισματική πολιτική.

Η Τράπεζα της Ελλάδος πρόβαλλε συστηματικά αυτούς τους στόχους σε κάθε ευκαιρία υποδεικνύοντας μέτρα και επισημαίνοντας προβλήματα και κινδύνους.

~ Οι δυνατότητες να χρησιμοποιηθεί η δημοσιονομική πολιτική ως όργανο για να επιτευχθούν γενικοί Οικονομικοί στόχοι, ήταν αυτή τη δεκαετία μεγαλύτερες σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο, αλλά βέβαια ακόμη πολύ περιορισμένες. Σημαντική πρόοδος ήταν ότι από το 1957 ο τρέχων κρατικός προϋπολογισμός είχε γίνει πλεονασματικός. Αλλά βασική ανισορροπία ανάμεσα στις ανάγκες και τα διαθέσιμα μέσα στον δημόσιο τομέα εξακολουθούσε να υπάρχει και δημιουργούσε συνεχώς σοβαρά προβλήματα που η Κεντρική τράπεζα τα αντιμετώπιζε ως εμπόδια στην δική της προσπάθεια για νομισματική σταθερότητα και ανάπτυξη. Όλα αυτά μπορούν εύκολα να διαπιστωθούν, στον πίνακα 12 που ακολουθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12.

**ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ. (σε εκατομ. δραχ).**

	1956	1966
1.Εισαγωγές αγαθών	11.360	30.836
2.Εισαγωγές υπηρεσιών και εκροή εισοδημάτων.	2.950	7.710
3.Σύνολο εισαγωγών (1+2)	14.310	38.546
4.Εξαγωγές αγαθών	6.163	15.135
5.Εξαγωγές υπηρεσιών και εισροή εισοδημάτων	3.945	12.324
6.σύνολο εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών (4+5)	10.108	27.459
7.Εμπορικό Ισοζύγιο (1-4)	-5.197	-15.701
8.Ισοζύγιο υπηρεσιών (5-2)	+995	+4.614
9.Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλ.	-4.202	-11.087
10.Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα σε τρέχουσες τιμές συντελεστή παραγωγής.	76.761	178.708

Σχέσεις %.

Μεγέθη	1956	1966	Μεγέθη	1956	1966
2:1	26	25	5:10	5,1	6,9
3:10	18,6	21,6	6:3	70,6	71,2
4:1	54,3	49,1	6:10	13,2	15,4
5:2	133,7	159,8	8:7	19,1	29,4
5:4	64	81,4	9:10	5,5	6,2

ΠΗΓΗ: ΥΣΙ 1958 - 1975 σελ. 135, 167 και 193.

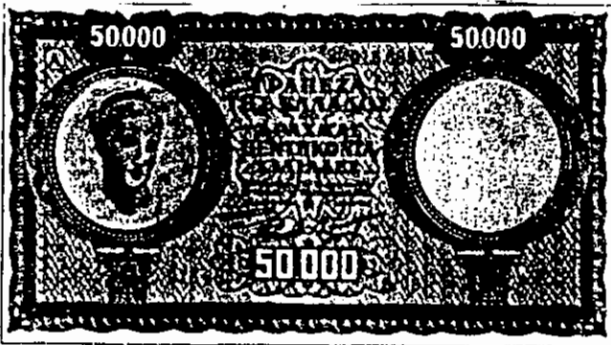
Η ΑΦΙΞΗ ΚΑΙ Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΞΕΝΩΝ

ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ, ΤΡΑΠΕΖΩΝ.

~ Κατά το έτος 1963, επαναλειτούργησε η Τράπεζα American Express που είχε πρωτολειτούργήσει το 1921 και είχε διακόψει τις εργασίες της λόγω της κατοχής. Τον επόμενο χρόνο, δηλαδή το 1964, εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα η Citibank και το 1968 η Chase Manhattan Bank of Nova Scotia, καθώς και η Westminster, και η Bar International.

~ Η εγκατάσταση ξένων Τραπεζών συμπίπτει με την αποκατάσταση της Ελληνικής Οικονομίας, μετά το 1963 και την Οικονομική ανάπτυξη που εντωμεταξύ βρισκόταν σε εξέλιξη.

~ Όσον αφορά τις άλλες Τράπεζες, σημειώνουμε την μετονομασία της Τραπεζής Μετοχικού Ταμείου στρατού (1937), που σχεδόν ως τις αρχές της δεκαετίας του 1960 είχε περιορισμένη, καθαρά τραπεζική δράση, σε Γενική Τράπεζα της Ελλάδος.

Η μεγαλύτερη αξία αυτής της περιόδου (50.000) κυκλοφόρησε το 1950. Το 1954, με την απόσυρση των τριών μηδενικών, τα χαρτονομίσματα των 10.000, 20.000 και 50.000 δραχμών κυκλοφόρησαν ως 10, 20, και 50 δραχμές, με την ένδειξη «ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΙΣ».

ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1950 - 1964.

~ Μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ο αντιπρόσωπος του ΔΟΕ πριν από τον Πόλεμο, επέστρεψε στην Ελλάδα. Με έμμεσο τρόπο κατάφερε να εγκαταστήσει τις υπηρεσίες του ΔΟΕ, σε τραπεζικά γραφεία. Ο

έλεγχος του ΔΟΕ, παρόλο, που είχε ατονήσει, συνεχίστηκε και μετά το 1946, το έτος που η Ιταλία αναγκάστηκε να παραιτηθεί (Παρίσι 1/10/1946).

~ Η κατάσταση του χρεοστασίου που ίσχυε μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, νομιμοποιήθηκε αργότερα, με τον Αναγκαστικό νόμο 1318/1949 που κυρώθηκε με τον νόμο 1586/1950.

~ Σύμφωνα με τις διατάξεις των πιο πάνω νόμων έγινε αναστολή της τοκοχρεολυτικής εξυπηρέτησης του προπολεμικού εξωτερικού δημοσίου χρέους, της Ελλάδας, μέχρι τέλους του οικονομικού έτους του 1951, 1952. Η αναστολή αυτή παρατάθηκε με νεώτερους νόμους π.χ. με το Ν.Δ. 2204/1952. Η Ελλάδα, στα πρώτα μεταπολεμικά έτη δεν μπορούσε να συνάψει δάνεια, γιατί αντιδρούσαν οι ξένοι Ομολογιούχοι. Οι ξένες τράπεζες, ακόμη και η Διεθνής Τράπεζα δεν χορηγούσαν δάνεια, γιατί με την πίεση των ξένων Ομολογιούχων, έθεταν σαν προϋπόθεση την ρύθμιση του εξωτερικού χρέους, που είχε δημιουργηθεί προπολεμικά.

~ Τελικά ο διακανονισμός του δημοσίου προπολεμικού εξωτερικού χρέους της χώρας μας έγινε στις αρχές της δεκαετίας του 1960.

~ Το έτος 1960 καταργήθηκε ο ΔΟΕ και συστάθηκε η «Εταιρεία Διαχείρισεως των Εισπράξεων Μονοπωλίου του Ελληνικού Δημοσίου»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΟ 1965 - 1980.

Η αλλαγή της Ελληνικής γλώσσας, όπως αποτυπώθηκε τα χαρτονομίσματα : «αι δραχμαί» του χιλιόδραχμου του 1970 είναι «πληρωτέαι επί τη εμφανίσει» ενώ «οι δραχμές» του 1987, «πληρωτές με την εμφάνιση».

Παρουσιάζοντας τη γενική εικόνα της περιόδου της δικτατορίας (1967 - 1974) η μελέτη της Τράπεζας της Ελλάδος αναφέρει τα εξής: «Τα χρόνια της

δικτατορίας, περίοδος με έντονες ανοδικές τάσεις υπήρξε στην ουσία μια αρνητική φάση στην εξέλιξη της Ελληνικής οικονομίας. Ενώ κληρονόμησε προϋποθέσεις που επέτρεπαν ταχύτερη ποιοτική πρόοδο προς ανώτερο στάδιο αναπτύξεως, κληροδότησε στην επόμενη περίοδο σοβαρά προβλήματα, που έδειχναν ότι η θεραπεία των οργανικών αδυναμιών της οικονομίας δεν είχε προχωρήσει πιο πέρα από τα επιτεύγματα της προηγούμενης δεκαετίας.

Η διαδικασία της αναπτύξεως, που είχε αρχίσει να θεμελιώνεται σε υγιέστερες βάσεις με την πραγματοποίηση σημαντικών παραγωγικών επενδύσεων και με την εδραίωση της νομισματικής ισορροπίας ανακόπτεται μετά το 1967 και η οικονομία εξελίσσεται με καταναλωτικούς προσανατολισμούς, επωφελούμενη από το παραγωγικό δυναμικό που είχε δημιουργηθεί την προηγούμενη περίοδο χωρίς να προωθούνται νέες διαρθρωτικές μεταβολές. Έτσι ενώ η παραγωγή αυξανόταν με υψηλούς ρυθμούς και η βιομηχανία, αξιοποιώντας τις νέες δυνατότητες, πραγματοποιούσε ουσιαστικά την πρώτη εξόρμηση στις ξένες αγορές, το οικονομικό υπόβαθρο εξαντλούσε βαθμιαία την προωθητική του επίδραση. Η οικονομική πολιτική με βραχυχρόνιους προσανατολισμούς και πρόχειρες λύσεις ενίσχυε την ανορθολογική χρησιμοποίηση των εθνικών πόρων και τις καταναλωτικές τάσεις».

Η περίοδος της δικτατορίας άρχισε οικονομικές συνθήκες που είχαν δημιουργηθεί εξαιτίας της πολεμικής αστάθειας το προηγούμενο έτος 1966. Είχαν εκδηλωθεί τότε συμπτώματα χαλαρώσεως γενικά και επιβράδυνση του ρυθμού των επενδύσεων, το ψυχολογικό κλίμα της αβεβαιότητας που επικράτησε μετά το πραξικόπημα και ύστερα εξωοικονομικά γεγονότα, όπως ο αραβοϊσραηλινός πόλεμος (Ιούνιος 1967) και η όξυνση της Κυπριακής κρίσεως (Νοέμβριος 1967), επέτειναν αυτές τις τάσεις, με αποτέλεσμα

απότομη πτώση του αυξητικού ρυθμού της βιομηχανικής παραγωγής το 1967 και μείωση των επενδύσεων.

Οι τάσεις αμέσως αντιμετωπίστηκαν με τακτική αναθερμάνσεως της οικονομίας και ειδικότερα με μεγάλη αύξηση των πιστώσεων και με ορισμένες φορολογικές μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας. Έτσι εγκαινιάστηκε η επεκτατική κατεύθυνση και έμεινε μόνιμο σχεδόν χαρακτηριστικό της οικονομικής πολιτικής της δικτατορίας ως το 1974.

Η γενική οικονομία της περιόδου 1967 - 1980 μπορεί να παρουσιαστεί σε συντομία ως εξής:

A. ΓΕΩΡΓΙΑ.

Την περίοδο αυτή το αγροτικό προϊόν αυξήθηκε με μέσο ρυθμό χαμηλότερο από το μέσο ρυθμό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (2,7% έναντι 4,6%). Η επιβράδυνση αυτή στον αγροτικό τομέα αντικατοπτρίζει την έλλειψη ουσιαστικής προόδου για την επίτευξη των διαρθρωτικών μεταβολών που προϋποθέτει την ανάπτυξή του.

Επίσης η ένταξη της χώρας μας στην ΕΟΚ βρήκε την γεωργία απροετοίμαστη και σε καθοδική πορεία. Εντούτοις η προοπτική της εφαρμογής του κοινοτικού καθεστώσ δημιούργησε ελπίδες για την απαλλαγή του κλάδου από τον κλοιό των ανωτάτων αγορανομικών και την προστασία τους από εισαγωγές σε τιμές ντάμπινγκ που τους ταλαιπώρησαν επί 10ετίας.

Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΕΟΚ.

Η εφαρμογή του κοινωνικού καθεστώτος στον κλάδο έγινε το Μάιο του 1981.

Η κοινή αγροτική πολιτική της ΕΟΚ

Δεν μπορεί να υπάρξει
ενωμένη Ευρώπη χωρίς
τους αγρότες της.

Σύνθημα της Ευρωπαϊκής
Συνομοσπονδίας Γεωργίας.

Όταν σχεδιάστηκε και ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, (η συνθήκη περί Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας υπογράφηκε στη Ρώμη στις 25 Μαρτίου 1957 και τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου 1958) διαπιστώθηκε η ανάγκη να καθιερωθεί μια ενιαία και ολοκληρωμένη οικονομική πολιτική που θα εγκαθίδρυε κοινή πολιτική σε όλους τους τομείς της οικονομίας και ειδικότερα στον αγροτικό τομέα ο οποίος παρουσιάζει έντονο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό ενδιαφέρον.

Οι πρωταρχικοί σκοποί που καθιερώνει η συνθήκη περί ΕΟΚ είναι:

α) Η δημιουργία μιας τελωνιακής ένωσης με την κατάργηση των τελωνιακών δασμών και άλλων περιορισμών του εμπορίου μεταξύ των χωρών μελών και η καθιέρωση ενός κοινού εξωτερικού Δασμολογίου στο εμπόριο με τις τρίτες χώρες.

β) Η δημιουργία μιας κοινής αγοράς κυρίως με την καθιέρωση των τεσσάρων Ελευθεριών:

- την ελευθερία διακίνησης αγροτικών και βιομηχανικών προϊόντων
- την ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων.
- την ελεύθερη εγκατάσταση και προσφορά υπηρεσίας από τους ελεύθερους επαγγελματίες και
- την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων.

Μέσα στα πλαίσια αυτά έγινε φανερό ότι για να αντιμετωπιστούν τα σοβαρά προβλήματα του αγροτικού τομέα, για να προωθηθεί ο σκοπός της οικονομικής ολοκλήρωσης και να πραγματοποιηθεί η οικονομική ενοποίηση, ήταν απαραίτητη η υιοθέτηση μιας κοινής πολιτικής (ΚΑΠ) στους κόλπους της Κοινότητας. Η πολιτική αυτή θα έπρεπε να έχει τις εξής γενικές κατευθύνσεις προϋποθέσεων:

α) να λάβει υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της αγροτικής οικονομίας.

β) να καθιερώσει ένα ιδιαίτερα προστατευτικό καθεστώς που θα εξασφαλίσει την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Αγροτικής Οικονομίας και τη βελτίωση της δυσμενής θέσης των αγροτών.

γ) να εξασφαλίσει τους αναγκαίους χρηματικούς πόρους για την εφαρμογή της σχετικής κοινής πολιτικής.

δ) να δημιουργήσει φορείς και όργανα για την παρακολούθηση των εφαρμογών της.

Είναι αλήθεια ότι κατά τον Σχεδιασμό της Ενωμένης Ευρώπης δόθηκε έμφαση και προτεραιότητα στην δημιουργία της ΚΑΠ γιατί «χωρίς γεωργία δεν υπάρχει κοινή αγορά, χωρίς κοινή αγροτική πολιτική δεν υπάρχει οικονομική ολοκλήρωση». Η ΚΑΠ δημιουργήθηκε το 1961.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.

Η Ελληνική γεωργία αποτελεί σημαντικό τομέα της Εθνικής μας οικονομίας. Η συμβολή του αγροτικού τομέα στο σχηματισμό του εθνικού προϊόντος ανέρχεται σε ποσοστό 18%, το οποίο είναι τέσσερις φορές μεγαλύτερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΟΚ. Για πολυάριθμες δεκαετίες η Ελληνική οικονομία, στηρίχθηκε σχεδόν αποκλειστικά στον

αγροτικό τομέα. Η υψηλή συμμετοχή του γεωργικού προϊόντος στην σύνθεση του ΑΕΠ δείχνει εξάλλου τον υποανάπτυκτο χαρακτήρα της Ελληνικής οικονομίας και τον ανεπαρκή βαθμό εκβιομηχάνισης.

Στον πίνακα που ακολουθεί μπορούμε να δούμε την σύνθεση του Εθνικού Προϊόντος κατά τομείς στις χώρες μέλη της ΕΟΚ.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΙΣ ΣΤΙΣ
ΧΩΡΕΣ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΟΚ.

Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (1981) σε %

ΤΟΜΕΑΣ	«10»	ΕΛΛ.	ΙΤΑΛ.	ΓΑΛ.	ΟΔΓ
Γεωργικός	4,2	17,8	5,8	4,0	2,2
Βιομηχανικός	37,3	30,6	40,8	36,5	44,7
Υπηρεσίες	58,5	51,6	53,5	59,5	53,2

ΤΟΜΕΑΣ	Η.Β.	ΟΛΛ.	ΒΕΛ.	ΔΑΝ.	ΙΡΛ.	ΛΟΥΞ
Γεωργικός	2,0	3,8	2,3	5,4	10,3	1,7
Βιομηχανικός	39,3	34,3	34,3	25,6	38,0	35,1
Υπηρεσίες	58,6	61,9	63,4	68,9	51,7	63,2

ΠΗΓΗ: EUROSTAT: STATISTIQUES DE BASE DE LA COMMUNAUTE .

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΟΚ.

		Eur.	ΕΑΑ	Eur.	Dents Chland	France	Hal	Neder land	Belgig Belgie	Luxem bourg	U.K.	Ireland	Denma rk
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σε τιμές συντελεστών παραγωγής εκτός δασών και αλιείας.	1973	5,4	19,0	5,2	3,1	7,1	8,6	5,7	4,2	3,9	2,9	18,2	6,7
	1974	3,6	16,3	3,4	1,9	4,0	7,0	3,6	2,3	2,6	2,1	11,0	5,1
	1975	3,6	16,8	3,4	2,0	3,9	6,4	4,3	2,5	2,7	2,2	11,0	5,5
	1976	4,9	17,4	3,6	2,2	4,3	6,3	4,4	2,6	3,4	2,3	11,1	5,5

ΠΗΓΗ: EUROSTAT - CRONOS.

Ένα ουσιώδης χαρακτηριστικό της Ελληνικής γεωργίας είναι το υψηλό ποσοστό απασχολουμένων. Στην Ελλάδα ο αγροτικός τομέας απασχολεί σχεδόν το 1/3 του ενεργού πληθυσμού ποσοστό τέσσερις φορές υψηλότερο από τον κοινοτικό μέσο όρο. Σε σχέση με την Μεγάλη Βρετανία, το Ελληνικό ποσοστό συμμετοχής είναι περισσότερο από 12πλάσιο από το ποσοστό της Ιρλανδίας η οποία καταλαμβάνει υψηλή θέση στην απασχόληση.

Στην Ελλάδα η απασχόληση του πληθυσμού στον αγροτικό τομέα είναι πάρα πολύ υψηλή και εμφανίζεται σταθερή στην τελευταία δεκαετία σαν ποσοστό συμμετοχής στον ενεργό πληθυσμό. Το 1973, η απασχόληση στην γεωργία αντιπροσώπευε το 33,2% του ενεργού πληθυσμού της χώρας και το 1981 το ποσοστό αυτό ανέρχονταν σε 30,7%. Η γεωργία λοιπόν στην Ελλάδα τόσο από την σκοπιά της συμμετοχής της στην απασχόληση, αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό τομέα που μάλιστα η σημασία τους είναι πολύ περισσότερο αυξημένη σε σχέση με τις χώρες της ΕΟΚ.

Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ.

Η Ελληνική γεωργία και σήμερα χαρακτηρίζεται από μικρομεσαίες αγροτικές εκμεταλλεύσεις. Ο μέσος κλήρος έχει έκταση 36,1 στρέμματα και κατανέμεται σε 6 - 7 αγροτεμάχια, ενώ το 70% των εκμεταλλεύσεων έχει έκταση μικρότερη από 50 στρέμματα. Βέβαια θα πρέπει να σημειωθεί ότι το μέγεθος αυτού του μέσου κλήρου αυξάνεται λόγω των ενοικιασμένων γαιών.

Όπως είναι φυσικό η κατάσταση αυτή δημιουργεί σημαντικά προβλήματα. Το μικρό μέγεθος και ο πολυτεμαχισμός των αγροτικών εκμεταλλεύσεων δεν επιτρέπουν την ορθολογική παραγωγή και την ουσιαστική εκμηχάνισή τους. Εξάλλου το καθεστώς μεταβίβασης της αγροτικής γης, (φόρος κληρονομιάς μεταβίβασης ή ανταλλαγής, ανεξέλεγκτος

καθορισμός ενοικίων των αγρών κλπ) δημιουργεί αντικίνητρα για την μεγέθυνση και σύμπτυξη των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Η ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ.

Η παραγωγικότητα της Ελληνικής γεωργίας είναι ιδιαίτερα χαμηλή και οι στρεμματικές αποδόσεις χαμηλές. Ο βαθμός εκμηχάνισης, ο οποίος είναι επίσης χαμηλός σε σχέση με την ΕΟΚ εξηγεί την χαμηλή παραγωγικότητα του τομέα σε συνδυασμό με το μέγεθος και τον πολυτεμαχισμό του κλήρου και τον αριθμό των απασχολουμένων.

Στους πίνακες μπορούμε να συγκρίνουμε την Ελληνική απόδοση σε σχέση με την ΕΟΚ, καθώς και του βαθμού εκμηχάνισης.

Η παραγωγικότητα του αγροτικού τομέα, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται, τόσο δημόσιες όσο και ιδιωτικές. Στην γεωργία οι επενδύσεις ακολουθούσαν φθίνοντα ρυθμό. Έτσι ενώ το 1970 κατευθύνονταν στον πρωτογενή τομέα το 10,6% του συνόλου των επενδύσεων, (8% των ιδιωτικών και 17,4% των δημοσίων) το 1981 το ποσοστό αυτό έπεσε στο 7,4% (6,6% των ιδιωτικών και 9,2% των δημοσίων). Οι δημόσιες επενδύσεις στην γεωργία ήταν το 1981 σε κανονικές τιμές, μικρότερες του επιπέδου του 1960. Εξάλλου το ποσοστό των επενδύσεων ήταν δυσανάλογα μικρότερο από τη συμβολή του τομέα στον σχηματισμό του ΑΕΠ. Το 1976 επί παραδείγματι, το Αγροτικό Εισόδημα συνέβαλε σε ποσοστό 15,5% στον σχηματισμό του ΑΕΠ ενώ το ποσοστό των επενδύσεων ήταν μόνο 8,8%.

ΣΤΡΕΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΕΟΚ - 1981 - 1982.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	«10»	Ε.Α.	ΙΤΑΛ.	Γ.Α.	Ο.ΑΓ	Η.Β.	Ο.Α.	Β.-Α.	Δ.Α.	Ι.Ρ.
Δημητριακά, σύνολο	438	324	367	463	445	493	598	487	407	477
Σιτάρι μαλακό	472	280	348	484	509	584	670	515	556	582
Σιτάρι σκληρό	221	262	207	234	---	---	---	---	---	---
Σιτάρι, σύνολο	431	276	275	480	509	584	670	515	556	583
Λουτά δημητριακά εκτός σιτάρι, ρύζι	444	417	555	447	415	440	481	465	393	464
Σίκαλη	349	176	220	291	359	374	384	377	417	---
Κριθάρι	408	246	294	395	425	440	471	479	392	468
Βρώμη	354	162	193	348	388	430	542	398	411	396
Καλαμπόκι	650	830	728	582	645	---	---	648	---	---
Ρύζι	523	518	528	398	---	---	---	---	---	---
Πατάτες	2.800	1.780	1.920	3.070	3.080	3.230	3.900	3.470	2.910	2.020

Ζαχαρότευτλα	5.270	6.050	5.400	5.750	5.430	3.520	5.400	5.320	4.120	3.780
Κρασί εκατόλιτρα / στρέμμα	590	550	640	540	840	---	---	---	---	---
Όσπρια	234	135	126	368	322	294	413	375	439	350
Ελαιούχοι σπόροι	237	157	180	228	283	333	262	122	218	225
Ηλιόσποροι	214	176	173	222	---	---	---	---	---	---
Καπνός	188	144	225	277	266	---	---	367	---	---

Πηγή: Δημήτρης Χριστοδούλου: Αγροτική συνεταιριστική ανάπτυξη.

ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΟΚ

Α. Αριθμός μηχανών (σε χιλιάδες).

Β. Αριθμός μηχανών ανά 1.000 στρέμματα (χρησιμοποιούμενης επιφάνειας).

Είδος μηχανής	«10»	ΕΛΛ.	ΙΤΑΛ.	ΓΑΛ.	ΟΔΓ	Η.Β.	ΟΔΛ.	ΒΕΛ.	ΔΑΝ.	ΛΟΥΞ.	ΙΡΛ.
Α. Τρακτέρ	5436,5	238,1	1106,2	1493,0	1472,0	509,8	173,6	106,9	183,1	8,7	145,1
Θερίζαλωνιστικές μηχ.	450,6	6,4	36,8	147,0	145,0	56,8	6,0	7,9	37,6	1,8	5,3

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ 1950 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ.

Εγκατ. Μηχ. αρμέγματος	1185,4	2,3	106,0	365,0	457,6	65,0	62,6	38,3	65,6	2,8	20,2
Μηχ. συλλογής πατάτας	655,8	---	8,0	130,2	178,4	130,0	159,4	23,0	18,1	0,7	8,0
Μηχ. συλλογής ζαχ/των	266,1	---	47,0	56,0	67,0	11,2	21,4	15,8	---	---	7,7
θερμοκήπια	91,8	12,0	15,2	17,4	11,8	9,3	15,3	7,6	2,6	0,1	0,6
B.											
Τρακτέρ	4,9	2,1	6,2	4,7	12,1	2,7	8,5	7,5	6,3	6,9	2,5
Θερισζαλωνιστικες μηχ.	490,0	5,8	36,8	147,0	145,0	56,8	6,0	7,9	37,6	6,9	2,5
Εγκατ. Μηχ. Αρμέγματος (σε 100 στγ)	4,7	1,0	3,6	5,2	8,5	2,0	10,4	18,7	20,0	18,7	50,0
Μηχ. συλλογής πατάτας / στρέμμα	17,8	(1)	191,3	16,1	15,3	14,8	10,4	18,7	20,0	18,7	50,0
Μηχ. συλλογής ζαχ/των / στρέμμα	90,0	(2)	70,0	113,0	66,0	188,0	61,0	82,0	---	82,0	47,0

B. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ.

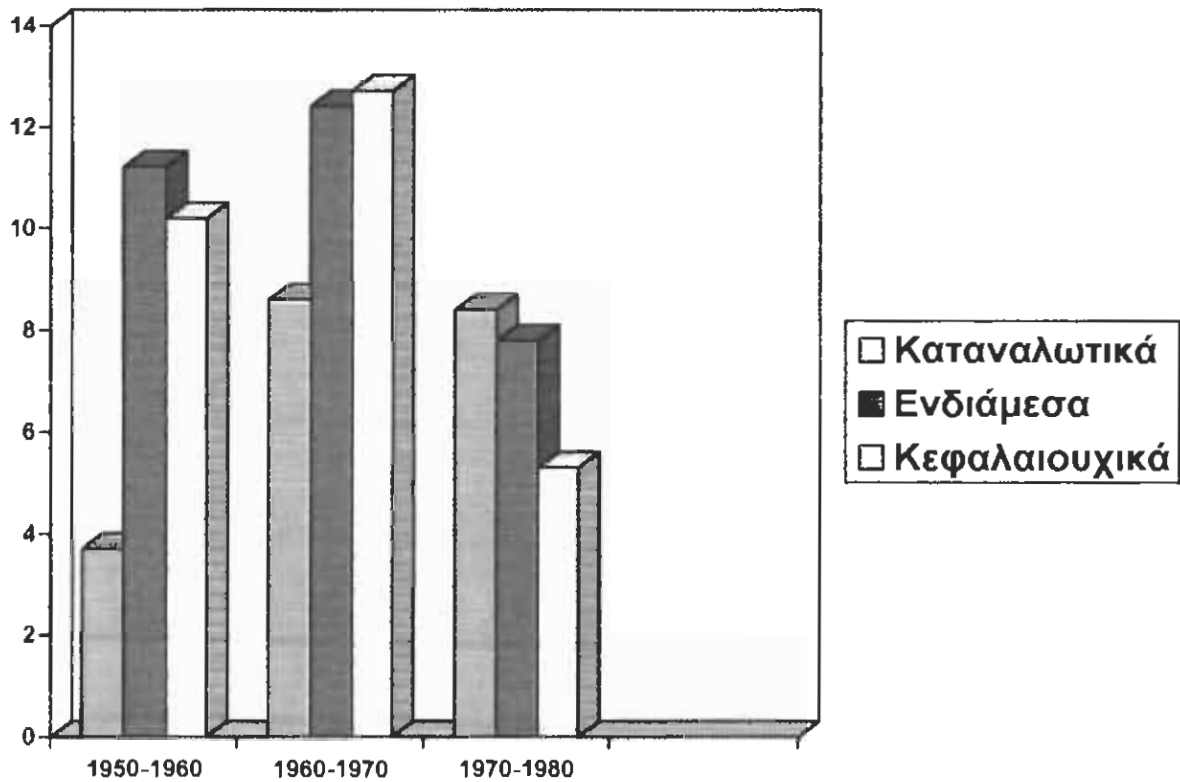
Ρυθμοί αύξησης της παραγωγής μετά τη σύνδεση με την ΕΟΚ.

Ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του Ακαθάριστου Εθνικού Εισοδήματος -σε σταθερές τιμές του 1970- ήταν μεταξύ 1950/60 5,8% μεταξύ 1960/70 7,2%, μεταξύ 1970/75 5,6% και μεταξύ 1950/75 6,3%. Οι μέσοι ετήσιοι ρυθμοί αύξησης του Ακαθάριστου Εισοδήματος της μεταποίησης -σε σταθερές τιμές του 1970- ήταν ταχύτεροι. Το 1950/60 7,8%, 1966/70 10,3%, 1970/73 12,0%, 1970/75 7,5%, και το 1950/75 8,7%. Στους ρυθμούς των διαφόρων κλάδων της βιομηχανίας υπάρχουν σημαντικές διαφορές. Ο ετήσιος μέσος ρυθμός αύξησης του βιομηχανικού προϊόντος -σε σταθερές τιμές του 1970- ήταν στην περίοδο 1950/61 6,0% και στην περίοδο 1961/73 11,1%. Ο μέσος ετήσιος όρος αύξησης των καταναλωτικών αγαθών ήταν μεταξύ 1950/60 3,7%, μεταξύ 1960/70 8,6%, μεταξύ 1970/75 8,4% ενώ των ενδιάμεσων αγαθών ήταν 11,2%, 12,4% και 7,8% και των κεφαλαιουχικών αγαθών ήταν 10,2% και 5,3% αντίστοιχα.

Το 1976 -σε σχέση με το 1975- η αύξηση του ΑΕΠ ήταν 5,4% και του Ακαθάριστου Προϊόντος της μεταποίησης 9,8% (σε σταθερές τιμές).

Όλα τα παραπάνω στοιχεία δείχνουν ότι μετά την σύνδεση -σε σχέση βέβαια με την προηγούμενη περίοδο- οι ρυθμοί αύξησης της παραγωγής επιταχύνθηκαν. Αυτό οφείλεται σε πολλούς παράγοντες. Ένας από αυτούς τους παράγοντες είναι και η σύνδεση που οδήγησε στην αύξηση των εξαγωγών της Ελλάδας προς την ΕΟΚ και σε διαρθρωτικές αλλαγές, που επιτάχυναν τους ρυθμούς αύξησης της παραγωγής. Η κάμψη των μέσων ρυθμών στην περίοδο 1970/75 οφείλεται κυρίως στην οικονομική κρίση.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ, ΕΝΔΙΑΜΕΣΑ, ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΑ ΑΓΑΘΑ.

ΠΗΓΗ: «Οικονομικός Ταχυδρόμος». (3/3/1988).

Το ειδικό βάρος της βιομηχανίας στο σύνολο του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος αυξήθηκε από 20% που ήταν το 1950 σε 25,4% που ήταν το 1960 σε 30,7% το 1970, σε 31,7%, το 1975 και σε 32,8% το 1976. Οι ρυθμοί αύξησης του ειδικού βάρους της βιομηχανίας, επομένως, ουσιαστικά δεν άλλαξαν. Είναι ίδιοι περίπου πριν και μετά την Σύνδεση. Συντελέστηκαν όμως ορισμένες μεταβολές στην ενδοελαστική διάρθρωση της μεταποίησης. Το ειδικό βάρος της βιομηχανίας τροφίμων - καπνού - ποτών παρουσιάζει επιταχυνόμενη μείωση στην περίοδο 1960/70 (-3,5%) σε σχέση με την

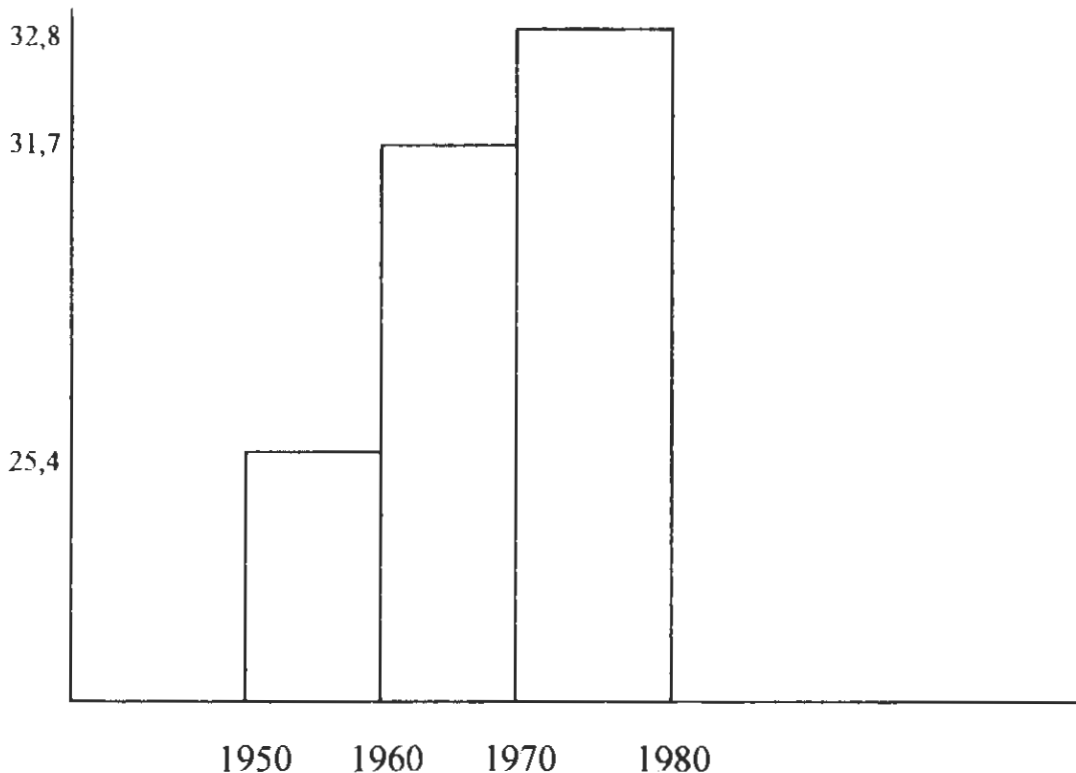
περίοδο 1956/60 (-0,9%) στη δε περίοδο 1970/75 ο ρυθμός μείωσης είναι πολύ μεγαλύτερος από την περίοδο 1960/70.

Το ειδικό βάρος των υφαντουργικών βιομηχανιών παρουσιάζει αντιφατική εξέλιξη: μεταξύ 1950/60 μειώνεται σε μεγάλο βαθμό (-4,0%) μεταξύ 1960/70 έχουμε επιβράδυνση του ρυθμού μείωσης (-1,8%), ενώ μεταξύ 1970/75 έχουμε αύξηση (3,9%).

Το ειδικό βάρος της βιομηχανίας ένδυσης και υπόδησης ελαττώνεται, αλλά με μειωμένους ρυθμούς (1950/60 -7,2% και 1960/70 -3,4%) για να σταθεροποιηθεί το 1970/75 στο ίδιο επίπεδο του 1970.

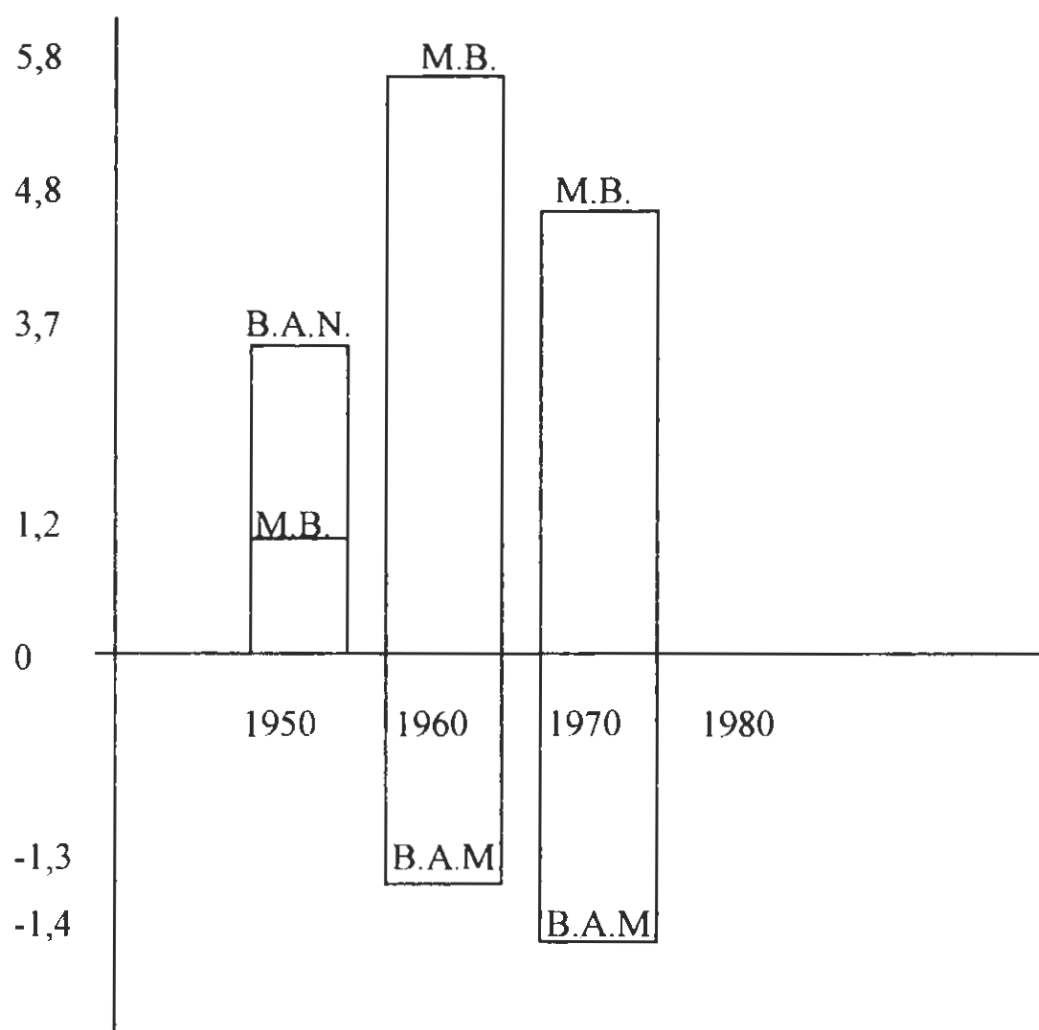
Το ειδικό βάρος των χημικών βιομηχανιών σημειώνει συνεχή και σημαντική αύξηση με ρυθμό 4,4% στην περίοδο 1950/60, με 3,0%, μειωμένο ρυθμό το 1960/70 και με 1,9% αυξημένο ρυθμό το 1970/75. Η αναλογία των μη μεταλλικών ορυκτών δείχνει μείωση το 1970/75 (-0,2%).

Συμμετοχή, Βιομ. % ΑΕΠ

ΠΗΓΗ: «Οικονομικός Ταχυδρόμος» (3/3/88).

Βιομ. %, Βιομ. Αυτ. Μέταλλα ΕΑΠ.

ΠΗΓΗ: Οικονομικός Ταχυδρόμος (3/3/88).

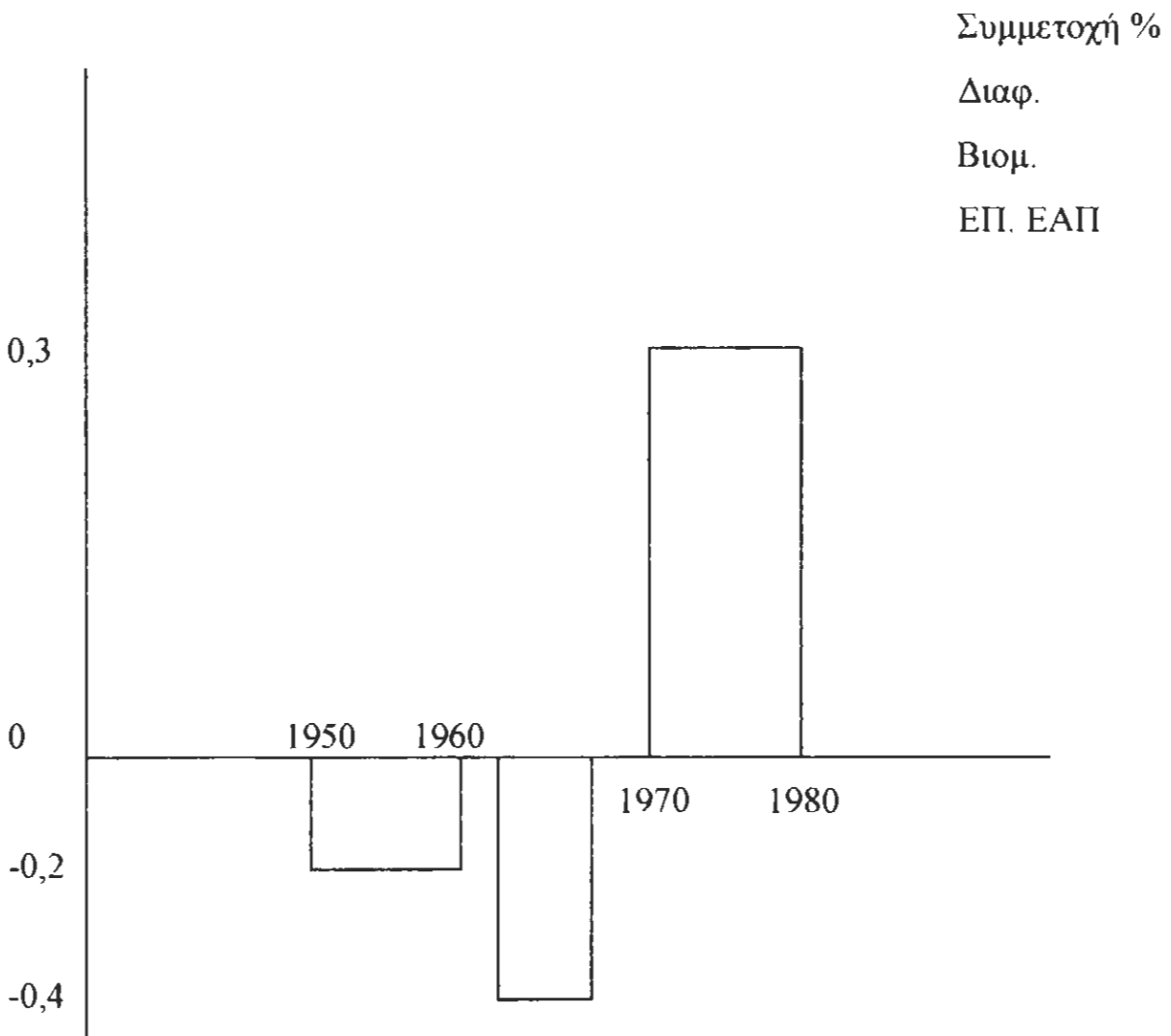
Το ειδικό βάρος των βασικών μεταλλουργικών βιομηχανιών παρουσιάζει επιταχυνόμενη αύξηση μεταξύ 1960/70 (5,8%) σε σχέση με την περίοδο 1950/60 (1,2%). Το 1970/75 όμως έχουμε μια μικρή μείωση (-1,0%).

Το ειδικό βάρος της βιομηχανίας αντικειμένων από μέταλλα σημειώνει σημαντική αύξηση (3,7%) το 1950/60 αλλά αργότερα έχουμε επιταχυνόμενη μείωση (1960/70 -1,3% και 1970/75 -1,4%).

Η αναλογία της βιομηχανίας μεταφορικών μέσων διπλασιάζεται στην περίοδο 1950/60, η αύξηση συνεχίζεται και στην περίοδο 1960/70 αλλά με μειωμένο ρυθμό (0,6%) για να μειωθεί στην περίοδο 1970/75 πάλι στο επίπεδο του 1960.

Τέλος το ειδικό βάρος των διαφόρων βιομηχανιών παρουσιάζει επιταχυνόμενη μείωση την περίοδο 1960/70 (-0,4%) σε σχέση με την περίοδο 1950/60 (-0,2%) αλλά σημειώνεται αύξηση την περίοδο 70/75/ 0,3%.

Βλέπουμε σύμφωνα με τα ανωτέρω στοιχεία ότι η διαρθρωτική ανάπτυξη σε σχέση με την δεκαετία του 1950/60 επιτυγχάνεται στην δεκαετία 1960/70, αλλά επιβραδύνεται στην πενταετία 1970/75.

ΠΗΓΗ: Οικονομικός Ταχυδρόμος (3/3/88).

Μία ορισμένη διαρθρωτική περίοδος συντελέστηκε και στην οργάνωση της Ελληνικής Βιομηχανίας. Ενώ το 1958 η Ελληνική Βιομηχανία διέθετε 390 περίπου επιχειρηματικές μονάδες μετοχικής μορφής που η παραγωγή τους κάλυπτε λιγότερο από το 1/3 του βιομηχανικού προϊόντος, το 1974 ο αριθμός της παραπάνω κατηγορίας έφτασε σε 1951 μονάδες με παραγωγή πάνω από το 80% του συνολικού βιομηχανικού προϊόντος.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΕΛΛΑΔΟΣ **ΜΕ ΤΙΣ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ / ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΟΚ.**

Η σύνδεση της Ελλάδας με την ΕΟΚ είχε όχι μόνο αρνητικές επιπτώσεις αλλά και θετικές επιπτώσεις στην βιομηχανία και γενικότερα στην οικονομία της Ελλάδας. Παρά τις θετικές επιπτώσεις, όμως η σύνδεση δεν οδήγησε στην εξάλειψη της κύριας αδυναμίας της Ελληνικής βιομηχανίας, που από υλικοτεχνική πλευρά συνίσταται στο γεγονός ότι δεν έχει σύγχρονη ανθυπόστατη, αυτοδύναμη επιστημονική τεχνική βάση, δεν είναι σε θέση να πραγματοποιήσει μόνη της ανανέωση, ανάπτυξη, εκσυγχρονισμό των παραγωγικών και τεχνολογικών διαδικασιών και περιορίζεται στις αντιγραφές και εφαρμογές προτύπων του εξωτερικού, γενικά δεν είναι σε θέση να πραγματοποιήσει μόνη της ποιοτική παρά μόνο ποσοτική διευρυμένη αναπαραγωγή. Όσο αφορά τον τεχνολογικό εξοπλισμό, τις επιστημονικές εξειδικευμένες γνώσεις, τις ευρεσιτεχνίες, η Ελλάδα εξακολουθεί να εξαρτιέται σε καθοριστικό βαθμό από το εξωτερικό. Στην Ελλάδα λείπουν σε μεγάλο βαθμό οι σύγχρονες εξειδικευμένες γνώσεις, το επιστημονικό δυναμικό που απαιτείται για μια σύγχρονη ανάπτυξη. Κάτω από αυτές τις συνθήκες η Ελληνική οικονομία αναπτύσσεται κυρίως ποσοτικά με την

διεύρυνση της υπάρχουσας παραγωγικής βάσης χωρίς ριζικές διαρθρωτικές και άλλες ποσοτικές αλλαγές. Οι τέτοιου είδους βελτιώσεις, στο βάθος που υπάρχουν, γίνονται πιο έκδηλες αν κάνουμε μερικές διεθνείς συγκρίσεις.

Πρώτα από όλα πρέπει να σημειωθεί ότι το πρόβλημα δεν έγκειται στους ρυθμούς ποσοτικής μεγέθυνσης της παραγωγής αλλά στους ποιοτικούς δείκτες ανάπτυξης. Από άποψη ρυθμών η Ελλάδα σημείωσε -και πριν και μετά τη σύνδεση- πιο γρήγορη μεγέθυνση της βιομηχανικής παραγωγής σε σχέση με τον παγκόσμιο μέσο όρο και την πλειοψηφία των χωρών του κόσμου. Ο μέσος ετήσιος όρος αύξησης στην Ελλάδα, του βιομηχανικού προϊόντος ήταν στην περίοδο 1961 - 73 11,1% ενώ στις χώρες της ΕΟΚ ήταν στην περίοδο 1963 - 71 5,7%. Υψηλότερος ρυθμός αύξησης παρουσιάζει η Ελλάδα και στον τομέα των βιομηχανικών επενδύσεων και της παραγωγικότητας. Στην περίοδο μετά τη σύνδεση η παραγωγικότητα (το προϊόν ανά απασχολούμενο) της βιομηχανίας αυξήθηκε στην Ελλάδα με ετήσιο ρυθμό 7,8% ενώ στην ΕΟΚ των 6 χωρών με 5,5%.

Άρα το επίπεδο παραγωγικότητας της Ελληνικής Βιομηχανίας -σε σχέση με αυτό της ΕΟΚ -από 47%- που ήταν το 1962, έφτασε το 1973 το 52% (σε αγοραίες τιμές του προϊόντος και σχέση συναλλάγματος της χρονιάς αυτής). Η Ελληνική Βιομηχανία παρουσιάζει, σε σχέση με την βιομηχανία της ΕΟΚ, σημαντική καθυστέρηση στο επίπεδο ανάπτυξης, την παραγωγικότητα, το μέγεθος των επιχειρήσεων, την ποιότητα των προϊόντων το κόστος, την ανταγωνιστική ικανότητα των προϊόντων το κόστος, την οργάνωση κλπ.

Το επίπεδο παραγωγικότητας της Ελληνικής Βιομηχανίας είναι το μισό περίπου σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΟΚ. Και αυτό είναι αποτέλεσμα πολλών παραγόντων, όπως είναι η ανεπαρκής ακόμα εξειδίκευση της παραγωγής κατά κλάδους και βιομηχανίες, το αντιοικονομικό μέγεθος πολλών μονάδων και η υποαπασχόληση του εργοστασιακού τους εξοπλισμού.

Όλες αυτές οι αδυναμίες έχουν την εξήγησή τους: είναι περιορισμένη εσωτερική αγορά προϊόντων, καθώς και άλλοι παράγοντες, υπό τις συνθήκες αυτές, όπως η παραγωγή μεγάλης ποικιλίας προϊόντων από τις επιχειρήσεις. Η μεγαλύτερη αδυναμία της κλαδικής διάρθρωσης της Ελληνικής Βιομηχανίας είναι ότι το ειδικό βάρος της βιομηχανίας μηχανοκατασκευών είναι πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο των αναπτυσσόμενων χωρών. Λείπουν ιδιαίτερα οι σύγχρονοι κλάδοι μηχανοκατασκευών, φορείς της επιστημονικό - τεχνικής ανάπτυξης. Όσο αφορά τον τεχνολογικό εξοπλισμό η Ελλάδα εξακολουθεί να εξαρτιέται σε καθοριστικό βαθμό από το εξωτερικό. Οι Ελληνικές εξαγωγές μηχανημάτων καλύπτουν ασήμαντο ποσοστό των εισαγωγών μηχανημάτων και εγκαταστάσεων.

Η κύρια αδυναμία της Ελληνικής Βιομηχανίας συναρτάται και με το γεγονός ότι το μέγεθος των Ελληνικών Βιομηχανικών μονάδων είναι πολύ μικρότερο από αυτό των χωρών της ΕΟΚ. Οι εργοστασιακές μονάδες, ακόμα και οι μεγαλύτερες έχουν μικρό σχετικά μέγεθος, σε σύγκριση με τις Ευρωπαϊκές, η τεχνολογία της παραγωγής είναι άνισα κατανεμημένη ανάμεσα στις διάφορες μονάδες, με αποτέλεσμα, σε πολλούς κλάδους να υπάρχουν πολλές οριακές επιχειρήσεις, από άποψη αποδοτικότητας και η ποιότητα της διοικήσεως τους, ιδίως των μικρότερων, να μην βρίσκεται σε ικανοποιητική στάθμη.

ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ.

Στην δεκαετία του 1960 η εξέλιξη του αριθμού των βιομηχανικών μονάδων έχει ως εξής:

ΕΤΗ	Α.Ε.	Ε.Π.Ε.	ΣΥΝΟΛΟ
1960	409	38	447
1961	420	41	461
1962	492	79	571
1963	532	103	635
1964	574	137	711
1965	596	165	761
1966	604	194	798
1967	635	227	862
1968	653	233	886

Ο αριθμός των βιομηχανικών επιχειρήσεων μορφής Α.Ε. και Ε.Π.Ε., βρίσκονται από τους ισολογισμούς χρήσεως που δημοσιεύονται στο ΔΕΛΤΙΟ των Α.Ε. και Ε.Π.Ε.

Ο αριθμός των Βιομηχανικών Επιχειρήσεων 1974 - 1978.

ΕΤΗ	Α.Ε.	Ε.Π.Ε.	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ %
1974	1.141	510	1.651	15,1
1975	1.267	460	1.727	4,6
1976	1.436	495	1.931	11,8
1977	1.673	634	2.307	19,5
1978	1.876	644	2.520	9,2

Το σύνολο αυτών από το 1969 - 78.

ΣΥΝΟΛΟ	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Βιομ. Επιχ.	958	1.009	1.123	1.311	1.435	1.651	1.727	1.931	2.307	2520

Υπάρχει μία τάση να σημειώνεται τα τελευταία χρόνια, να εισέρχονται στον βιομηχανικό κλάδο μονάδες που παίρνουν την μορφή κατευθείαν Α.Ε. Αντίθετα το 1978 ο αριθμός των ΕΠΕ αυξήθηκε ελάχιστα σε σύγκριση με άλλα έτη έως το '78, η μικρή άνοδος οφείλεται στη μετατροπή ορισμένων ΕΠΕ σε ΑΕ.

ΔΕΚΑΕΤΙΑ 1970 «ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ».

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ.

Μετά από 20 χρόνια βιομηχανικής ανόδου πέρασε στην δεκαετία του '70 σε φάση βαθιάς κρίσης που εκδηλώνεται σε κρίσιμα μεγέθη όπως διεθνής ανταγωνιστικότητα, απασχόληση, επενδύσεις, δυναμισμός παραγωγής. Η βιομηχανική παραγωγή παρουσίασε στη διάρκεια 70 - 79 σοβαρή επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου της ειδικά το 1975 - 76.

Τα αίτια της σημαντικής αυτής υποχώρησης πρέπει να αναζητηθούν στις επιμέρους εξελίξεις στους κλάδους της βιομηχανίας. Οι εξελίξεις αυτές διαφοροποιήθηκαν σε μεγάλο βαθμό ανάλογα με τις επιδράσεις των σχετικών παραγόντων όπως η ύφεση των εξαγωγών, αργοπαραγωγικό, εργατικά προβλήματα. Ο κυριότερος λόγος της υποχώρησης ήταν η αδυναμία της εξαγωγικής δραστηριότητας, η οποία προκάλεσε ύφεση της παραγωγής στους

κλάδους της βιομηχανίας που εξαρτώνται έντονα από τις ξένες αγορές. Παρά την ύφεση της παραγωγής το επίπεδο της βιομηχανικής απασχόλησης παρουσίασε ανοδικές τάσεις που είχε δυσμενείς επιπτώσεις στην εξέλιξη της παραγωγικότητας.

Η συνεχής άνοδος των αμοιβών των εργαζομένων είχε σαν αποτέλεσμα την ένταση των πιέσεων κόστους των βιομηχανικών προϊόντων η άνοδος των οποίων παρουσίασε σαφή επιτάχυνση σε σύγκριση με τις αρχές του 1970.

Τώρα, παρά την ύφεση της εγχώριας τελικής ζήτησης η δραστηριότητα στον βιομηχανικό τομέα, αυξήθηκε με ικανοποιητικούς ρυθμούς στη διάρκεια του 1976 - 79. Ο βασικότερος παράγοντας που ενίσχυσε την παραγωγική δραστηριότητα ήταν η ικανοποιητική πορεία των βιομηχανικών εξαγωγών. Προς το τέλος του 1979 οι βιομηχανικές επιχειρήσεις επιβραδύνθηκαν αφενός λόγω της διεθνούς κάμψης της ζήτησης, αφετέρου του υψηλού ρυθμού ανατίμησης των Ελληνικών προϊόντων που επιδείνωσε το βαθμό ανταγωνιστικότητας τους και δεν φαίνεται να αντισταθμίστηκε από την υποτίμηση της δραχμής έναντι κυρίως των Ευρωπαϊκών νομισμάτων.

Το κόστος παραγωγής επηρεάστηκε δυσμενώς από την ραγδαία αύξηση του κόστους ενέργειας και πρώτων υλών και του κόστους χρηματοδότησης. Το μέσο εργατικό κόστος αυξήθηκε ήπια λόγω της πολιτικής των τιμών και εισοδημάτων που εφαρμόστηκε, σε συνδυασμό με την μικρή βελτίωση της παραγωγικότητας. Ο ρυθμός ανόδου της απασχόλησης υποχώρησε αισθητά, πράγμα το οποίο οφείλεται στην συνεχιζόμενη κάμψη των επενδύσεων και την εξάντληση πολλών επιμέρους βιομηχανικών κλάδων.

Οι προοπτικές για το 1980 δεν είναι ευνοϊκές. Επιβράδυνση της παραγωγής αναμένεται να σημειωθεί, ενώ άνοδος των τιμών φαίνεται να επιβραδύνεται με πολύ αργό ρυθμό. Η ανατροπή των συνθηκών

στασιμοληθωρισμού στην Βιομηχανία θα εξαρτηθεί από την πορεία των εξαγωγών σε μεγάλο βαθμό.

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1970 - 1977.

A. ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ.

Η μέση ετήσια αύξηση του δείκτη βιομηχανικής παραγωγής έως το 1973 ήταν στο επίπεδο του 15,5% και έπειτα παρουσιάζει τάση μείωσης, το 1977 έχουμε αύξηση κατά 1,5 μόνο, ενώ το 1976 είχε φθάσει το 10,6%. Η επιβράδυνση αυτή οφείλεται στη μείωση της παραγωγής ορισμένων κλάδων και την υποχώρηση των ρυθμών ανόδου στους περισσότερους από τους υπόλοιπους κλάδους. Την περίοδο αυτή παρουσιάζει και μείωση κατά 2% η παραγωγή των κεφαλαιουχικών αγαθών και σοβαρές επιβραδύνσεις η άνοδος της παραγωγής διαρκών και άμεσων καταναλωτικών. Σύμφωνα με τα στοιχεία η παραγωγή των καταναλωτικών αγαθών το 1975 ήταν 8,4% ενώ το 1976 ήταν 12% και το 1977 2,2%.

Στη σοβαρή αυτή επιβράδυνση συνέβαλλε η μείωση της παραγωγής στα είδη διατροφής (-0,7%), στην υφαντουργία (-2,7%) και στα προϊόντα δέρματος (-9,2%).

Επίσης, σοβαρή επιβράδυνση επισημαίνεται στο ρυθμό ανόδου της παραγωγής στον κλάδο ειδών ένδυσης - υπόδησης από 21,5% το 1976 σε 1,1% το 1977 ενώ έως το 1975 είχαμε κατά μέσο όρο αύξηση κατά 11,5%.

Οι δυσμενείς εξελίξεις στους κλάδους των καταναλωτικών βιομηχανιών ήταν αποτέλεσμα ύφεσης της εξαγωγικής δραστηριότητας. Αντίθετα η εγχώρια ζήτηση έως το 1973 παρουσίασε άνοδο, ενώ από το 1975 - '76 - '77 παρουσιάζεται στην υποχώρηση της παραγωγής. Σύμφωνα με στοιχεία του

ΙΟΒΕ από έρευνα στην υφαντουργία το 37% περίπου των επιχειρήσεων εκτιμά ότι το 1975 και έπειτα, ανασχετικός (παράγοντας) συντελεστής της παραγωγικής δραστηριότητας ήταν η συνολική ζήτηση, ενώ έως τότε δεν είχε ξεπεράσει το 18%.

Επιβράδυνση επίσης, παρουσίασε και η παραγωγή διαρκών καταναλωτικών αγαθών. Κατά μέσο όρο το 1977 ο όγκος παραγωγής ξεπέρασε το αντίστοιχο του 1976 κατά 3,6% ενώ το 1977 είχε φθάσει το 12,8%.

B. ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ - ΦΩΤΑΕΡΙΟ.

Με δεδομένα ότι η μεταποιητική δραστηριότητα απορροφά πάνω του 50% της παραγωγικής ηλεκτρικής ενέργειας, οι διακυμάνσεις στην βιομηχανία επηρεάζουν καθοριστικά τη ζήτηση ηλεκτρισμού.

Ύστερα από σοβαρή επιβράδυνση στη βιομηχανική παραγωγή που σημειώνεται έως το 1975 - 1977 καταγράφεται και υποχώρηση του ρυθμού ανόδου της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Η μέση ετήσια αύξηση του δείκτη παραγωγής της ηλεκτρικής ενέργειας υποχώρησε στο 6,5% κατά το 1977, σε σύγκριση με άνοδο 11,7% το 1976. Ταυτόχρονα μικρή μείωση παρουσίασε (-1,6%) η παραγωγή φωταερίου η οποία το 1976 παρουσίασε στασιμότητα.

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1978 - 1979.

A. ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ.

Κατά μέσο όρο για το 1979 ο γενικός δείκτης αυξήθηκε (της παραγωγής της μεταποίησης) κατά 6,1% έναντι 7,6% το 1978. Η σχετική

μικρή επιβράδυνση της ανόδου της μεταποιητικής δραστηριότητας οφείλεται στη μείωση της παραγωγής. Το 1979 χαρακτηρίζεται σαν έτος έντονης και απότομης κάμψης της βιομηχανικής παραγωγής.

Κατά βασικές κατηγορίες προϊόντων η εξέλιξη της μεταποιητικής παραγωγής ήταν η ακόλουθη:

	Άμεσα Καταναλωτικά	Διαρκή Καταναλωτικά	Κεφαλαιουχικά
1978	8,6%	2,0%	8,1%
1979	6,4%	3,4%	6,2%
1977			
α' τρίμηνο	3,4%	0,7%	14,5%
β' τρίμηνο	8,8%	-0,9%	13,0%
γ' τρίμηνο	8,6%	5,2%	-0,1%
δ' τρίμηνο	11,2%	3,9%	6,6%
1979			
α' τρίμηνο	9,8%	5,8%	4,0%
β' τρίμηνο	9,3%	-3,8%	11,0%
γ' τρίμηνο	6,5%	1,4%	8,3%
δ' τρίμηνο	0,8%	9,5%	1,7%

ΠΗΓΗ: ΣΕΒ. «Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 1979»

Β. ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ - ΦΩΤΑΕΡΙΟ.

Μειωμένος ήταν ο ρυθμός ανόδου της παραγωγής ηλεκτρισμού - φωταερίου, που από 11,9% το 1978, περιορίστηκε σε 5,2% το 1979. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται αφενός στην κάμψη της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και αφετέρου στη μείωση κατά 2,2% της παραγωγής φωταερίου που το 1977 είχε αυξηθεί κατά 8%. Η αύξηση της παραγωγής ηλεκτρισμού, το 1979, ήταν 5,2% έναντι 11,8% το 1978. Η επιβράδυνση αυτή ήταν το αποτέλεσμα της υποτονικής παραγωγής δραστηριότητας γενικά στη μεταποίηση και ειδικότερα σε ηλεκτροβόρους βιομηχανικούς κλάδους όπως η παραγωγή αλουμινίου και νικελίου το οποίο περιόρισε το ρυθμό ανόδου της καταναλώσεως βιομηχανικού ρεύματος σε 4,6% το 1979 έναντι 16,3% το 1978.

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Κατά την περίοδο 1951 - 1981 ο Ελληνικός πληθυσμός παρουσίαζε σημαντικές μεταβολές και ανακατατάξεις.

Συγκεκριμένα έλαβε χώρα σε βάρος του αγροτικού πληθυσμού και εν μέρει του ημιαστικού πληθυσμού, ραγδαία αύξηση του αστικού πληθυσμού που αποτελεί από το 1971 το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού της χώρας. Υπολογίστηκε ότι ο αστικός πληθυσμός αυξανόταν από το 1965 ως το 1973 με μέσο ετήσιο ρυθμό 2,5% και των ετών 1973 και 1983 κατά 2,6% το χρόνο.

Η αύξηση του αστικού πληθυσμού των μεσαίων πόλεων οφείλεται στην επιστροφή μεταναστεύσεων και πολιτικών προσφύγων και στην κάθοδο των κατοίκων των ορεινών περιοχών. Στην αύξηση του πληθυσμού των αστικών

περιοχών συνέβαλαν και οι δαπάνες του κράτους για την κάθε περιφέρεια και οι περιφερειακοί κοινοτικοί πόροι που εισπράττουν από την ΕΟΚ. Πρέπει να σημειωθεί ότι την ίδια περίοδο σημειώθηκε αύξηση του αστικού πληθυσμού σε όλες τις χώρες της Ευρώπης.

ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Ο αριθμός των γεννήσεων και η γεννητικότητα με εξαίρεση τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια και μερικές άλλες χρονιές (1967, 1968, 1974, 1976) γνώρισε στη χώρα μας φθίνουσα πορεία.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στην περίοδο 1951 - 1981 στις αγροτικές περιοχές οι γεννήσεις μειώθηκαν κατά 39,3%, στις ημιαστικές κατά 25,1% και στις αστικές περιοχές κατά 3%.

Στις αστικές περιοχές ενώ η διάρθρωση του πληθυσμού κατά ηλικίες είναι ευνοϊκότερες εξαιτίας της προσέλευσης νέων λίγο επωφελείται η γονιμότητα από το γεγονός αυτό.

Στις πόλεις η γονιμότητα έπεσε κάτω από το επίπεδο αντικατάστασης των γενεών (2, 1 παιδιά ανά γυναίκα) ενώ διατηρείται σε ικανοποιητικό επίπεδο στις αγροτικές περιοχές στις οποίες η μείωση των γεννήσεων οφείλεται βασικά στο γεγονός ότι οι ομάδες που βρίσκονται σε αναπαραγωγική ηλικία μετανάστευσαν στο εσωτερικό ή το εξωτερικό.

Εξάλλου από μελέτη που έγινε στην Ελλάδα προέκυψε ότι στην περίοδο 1965 - 75 η μείωση της γονιμότητας αφορούσε κυρίως τις πέραν των τριών παιδιών γεννήσεις που αντιπροσώπευαν το 1965 το 17% και το 1975 το 6,6%. Η κατάσταση αυτή φαίνεται ότι άλλαξε στις αρχές της δεκαετίας του 80% αφού από μελέτη διαπιστώθηκε ότι στις 100 Ελληνίδες οι 49 τεκνοποίησαν τον πρώτο χρόνο του γάμου τους.

ΠΤΥΧΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.

Η διαχρονική παρουσίαση στοιχείων από τις τελευταίες πέντε Απογραφές Πληθυσμού (1951, 1961, 1971, 1981, 1991) παρέχει το απαραίτητο πλαίσιο για τη διατύπωση απόψεων σχετικά με την γέννηση, τις διαστάσεις και τις ιδιαιτερότητες του δημογραφικού προβλήματος που αντιμετωπίζει σήμερα η χώρα.

ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.

Μεταξύ των ετών 1951 και 1991, οι αντίστοιχες απογραφές δείχνουν ότι ο συνολικός πληθυσμός της Ελλάδας αυξήθηκε κατά 2.627 χιλ. άτομα ή 34,4% που σημαίνει μέσο όρο ανά δεκαετία αυξητικό ρυθμό 7,7%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 1951 - 1991.

(βάσει στοιχείων απογραφών, σε χιλιάδες άτομα).

Έτη απογραφών:	1951		1961		1971		1981		1991
Μεταβολές 10ετιών:		1961/51		1971/61		1981/71		1991/81	
1. Συν. Πληθυσμός	7632,8		8388,6		8768,4		9739,6		10259,9
Μεταβολές: χιλιάδες %		755,8 9,9		379,8 4,5		971,2 11,1		520,3 5,3	

2. Ομάδες ηλικιών									
70..άνω	325,0	131,9	456,9	142,6	599,5	211,5	811,0	139,5	950,5
60..69	449,4	117,2	566,6	231,1	797,7	40,8	838,5	260,3	1098,8
50..59	620,1	243,4	863,5	56,6	920,1	238,4	1158,5	154,1	1312,6
40..49	910,0	46,0	956,0	212,6	1168,6	154,8	1323,4	90,2	1233,2
30..39	1006,5	226,7	1233,2	18,7	1251,9	44,1	1207,8	202,4	1410,2
20..29	1336,8	108,7	1445,5	304,8	1140,7	232,1	1372,8	140,4	1513,2
10..19	1562,7	206,9	1355,8	35,0	1390,8	112,2	1503,0	18,1	1521,1
00..09	1422,3	88,8	1511,1	12,0	1499,1	25,5	1524,6	314,3	1220,3

□ Μειωμένες γεννήσεις στις δύο δεκαετίες 1941 - 1951 και 1981-1991.

Στην πραγματικότητα όμως, ούτε μέσος αυξητικός ρυθμός υπήρξε, ούτε καμία σταθερή τάση, ανοδική ή καθοδική, διαπιστώνεται στη διάρκεια της τεσσαρακονταετούς αυτής περιόδου. Αντίθετα, παρατηρείται έντονη διακύμανση των ποσοτών αύξησης από δεκαετία σε δεκαετία με ακραίες περιπτώσεις τις αυξήσεις μεταξύ των απογραφών των ετών 1961 - 1971 και 1971 - 1981 (ποσοστά αύξησης 4,5% και 11,1% αντιστοίχως). Ορισμένες από τις αιτίες που προκάλεσαν τις διακυμάνσεις αυτές είναι οι ακόλουθες:

1) «Έλλειμμα γεννήσεων» και θύματα πολέμου: Παρατηρείται ότι τα παιδιά που γεννήθηκαν στην δεκαετία 1940 - 1950 και είχαν ηλικία 0 - 9 ετών κατά την απογραφή του έτους 1951, ήταν λιγότερα κατά 200 χιλιάδες τουλάχιστον σε σύγκριση με την προηγούμενη δεκαετία 1930 - 1940. Το «έλλειμμα γεννήσεων» αυτό, επακόλουθο της εμπόλεμης κατάστασης της εποχής (Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και εμφύλιος πόλεμος), ανιχνεύεται κλιμακωτά στις αντίστοιχες ομάδες ηλικιών κατά τις επόμενες απογραφές πληθυσμού, ενισχυμένο κατά περίπτωση, εξαιτίας της μετανάστευσης ή της παλιννόστησης λαμβάνει δε την μορφή «χαράδρας, μεταξύ του σημαντικά

υψηλότερου αριθμού γεννήσεων τόσο της προηγούμενης (1930 - 1940) όσο και της επόμενης δεκαετίας (1951 - 1961). Αξίζει ακόμα να σημειωθεί, ότι μεταξύ των απογραφών 1940 και 1951, ο συνολικός πληθυσμός της χώρας είχε παρουσιάσει αύξηση μόνο κατά 288 χιλιάδες (παρά την προσάρτηση της Δωδεκανήσου), γεγονός που αντανακλά, εκτός από το «έλλειμμα των γεννήσεων» και τις μεγάλες απώλειες σε πληθυσμό, νεαρής σχετικά ηλικίας που υπέστη η χώρα εξαιτίας των πολεμικών γεγονότων.

2) Μετανάστευση και παλιννόστηση: Ένας άλλος ισχυρός παράγοντας της εξέλιξης του πληθυσμού ήταν το έντονο μεταναστευτικό ρεύμα που άρχισε στα μέσα της δεκαετίας 1951 - 1961, κορυφώθηκε στην δεκαετία 1961 - 1971 και στην συνέχεια εξασθένησε και τελικά μετατράπηκε σε καθαρή παλιννόστηση κατά το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας 1971 - 1981.

Ιδιαίτερα έντονη ήταν η μετανάστευση των αγροτών προς το εξωτερικό και ιδίως προς την Δ. Ευρώπη.

Στα πρώτα έτη της δεκαετίας του 1960 μετανάστευσε ένα ποσοστό που αντιπροσώπευε το 1,5% του Ελληνικού πληθυσμού. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι το φαινόμενο της μετανάστευσης συμπίπτει χρονικά με την έξαρση της αστικοποίησης στην Ελλάδα. Η αγροτική έξοδος που τροφοδότησε την διαδικασία αστικοποίησης δεν είναι δυνατόν να απασχοληθεί στην Ελληνική βιομηχανία με συνέπεια να καταφεύγει τελικά στην εξωτερική μετανάστευση. Το φαινόμενο αυτό εξηγεί γιατί σύμφωνα με τα στοιχεία, μόνο το ποσοστό 8% των μεταναστών δήλωναν ως επαγγελματική τους απασχόληση την γεωργία. Από το 55% περίπου αυτών που δήλωναν ως προηγούμενη απασχόληση την βιομηχανία, ένα πολύ μεγάλο ποσοστό αυτών ήταν αγρότες που μη κατορθώνοντας να βρουν μόνιμη απασχόληση στην πόλη στράφηκαν στην μετανάστευση.

Στον πίνακα που ακολουθεί μπορούμε να δούμε τον ετήσιο ρυθμό μεταναστών στην περίοδο 1950 - 1979.

ΕΤΗΣΙΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.

Έτος	Αριθμός μεταναστών	Έτος	Αριθμός μεταναστών
1950	12.514	1964	105.569
1951	38.218	1965	117.167
1952	17.928	1966	86.896
1953	23.814	1967	42.730
1954	50.441	1968	50.866
1955	29.787	1969	91.552
1956	35.349	1970	92.681
1957	30.428	1971	61.745
1958	24.521	1972	43.397
1959	23.684	1973	27.488
1960	47.768	1974	24.448
1961	58.837	1975	20.330
1962	85.054		
1963	100.072		

ΠΗΓΕΣ: Ξ. ΖΟΛΩΤΑΣ ο.π. σελ. 51 και Μ. ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ ο.π.

Κατά την περίοδο 1950 - 1975 1.324.284 Έλληνες εγκατέλειψαν την Ελλάδα, σχεδόν το 18% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Στην

περίπτωση της Ελληνικής μετανάστευσης, το δυναμικότερο τμήμα του αγροτικού πληθυσμού, οι νέοι αυτοί που την τροφοδότησαν κατά κύριο λόγο.

3) Πληθυσμιακή διαταραχή στη δεκαετία 1981 - 1991: Παρατηρείται τέλος (βλ. πίνακα 1, σελ. 80) ότι ο αριθμός των παιδιών που είχαν ηλικία 0-9 ετών κατά την απογραφή του έτους 1991 (1.220,3 χιλιάδες) ήταν κατά 300 χιλιάδες και πλέον μικρότερος από τον αντίστοιχο αριθμό παιδιών που καταγράφηκε σε όλες τις προηγούμενες απογραφές.

ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ «ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗΣ ΠΥΡΑΜΙΔΑΣ».

«Πληθυσμιακή πυραμίδα» είναι μια διαγραμματική «κατάσταση» που απεικονίζει την ποσοστιαία σύνθεση του συνολικού πληθυσμού κατά φύλο και ομάδες ηλικίας σε δεδομένες στιγμές. Ο μετασχηματισμός συνεπώς της πληθυσμιακής πυραμίδας στη διάρκεια μιας, σχετικά μακράς χρονικής περιόδου παρέχει μία πλήρη εικόνα και αποτελεί την συνισταμένη των μεταβολών που συνέβησαν στη δημογραφική κατάσταση της χώρας κατά τη χρονική αυτή περίοδο.

Στον πίνακα 2., παρουσιάζονται 5 διαδοχικές «πληθυσμιακές πυραμίδες» που έχουν «κατασκευαστεί» με βάση τα αποτελέσματα των αντίστοιχων Απογραφών Πληθυσμού (1951, 1961, 1971, 1981, και 1991), μετά από κατάλληλη επεξεργασία των σχετικών στοιχείων ώστε να απεικονίζουν την ποσοστιαία σύνθεση του συνολικού πληθυσμού κατά φύλο και κατά ομάδες ηλικιών: Ο πίνακας περιέχει, για κάθε έτος απογραφής, την ποσοστιαία σύνθεση του πληθυσμού και την αντίστοιχη διαγραμματική απεικόνισή της μερικές από τις παρατηρήσεις που μπορούν να γίνουν με βάση

τα στοιχεία και τα διαγράμματα που υπάρχουν στον πίνακα αυτό είναι οι ακόλουθες:

α) Από «πυραμίδα» σε «τραπέζιο»: Η πιο εντυπωσιακή εξέλιξη στη δημογραφική κατάσταση της χώρας κατά την μεταπολεμική περίοδο, είναι χωρίς αμφιβολία, η μεγάλη αλλαγή στην κατά ηλικία σύνθεση του συνολικού πληθυσμού. Στη σειρά διαγραμμάτων του πίνακα 2, στην επόμενη σελίδα, (με βάση τη διάκριση του συνολικού πληθυσμού σε ομάδες ηλικιακού εύρους δέκα ετών) η αλλαγή αυτή απεικονίζεται με τον σταδιακό μετασχηματισμό της «πληθυσμιακής πυραμίδας».

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ

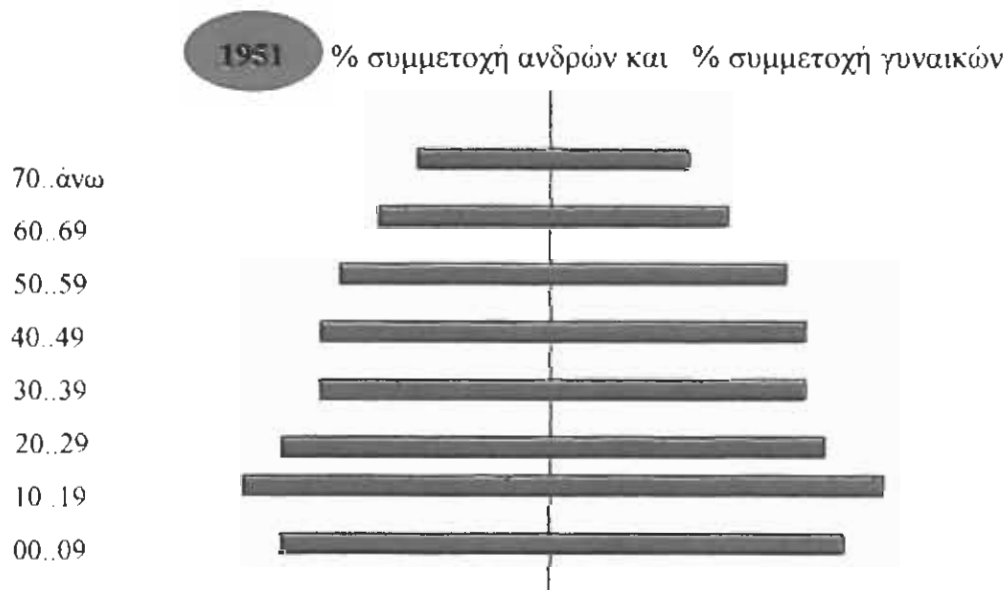
ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ, 1951 - 1991.

(βάσει στοιχείων απογραφών).

Στοιχεία απογραφών.(% συνολικού πληθυσμού).

Απογραφή 1951			
Ομάδες ηλικιών	Άνδρες	Γυναίκες	Α - Γ
70..άνω	1,82	2,44	-0,62
60..69	2,61	3,28	-0,67
50..59	3,78	4,34	-0,56
40..49	5,89	6,03	-0,14
30..39	6,29	6,91	-0,62
20..29	8,48	9,03	-0,55
10..19	10,31	10,16	0,15
00..09	9,58	9,05	0,53
Σύνολα	48,76	51,24	-2,48

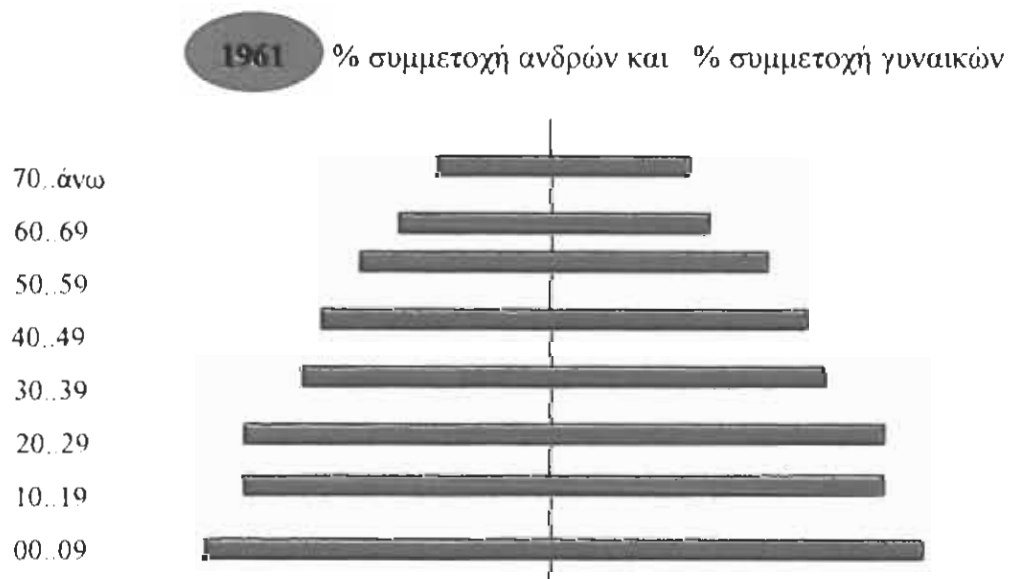
Διαγραμματική απεικόνιση. Μετασχηματισμός «πληθυσμιακής πυραμίδας»

Στοιχεία απογραφών.
(% συνολικού πληθυσμού).

Απογραφή 1961			
Ομάδες ηλικιών	Άνδρες	Γυναίκες	Α - Γ
70..άνω	2,30	3,15	-0,85
60..69	3,03	3,72	-0,69
50..59	5,05	5,24	-0,19
40..49	5,46	5,94	-0,48
30..39	7,10	7,61	-0,51
20..29	8,38	8,85	-0,47
10..19	8,19	7,97	0,22
00..09	9,27	8,74	0,53
Σύνολα	48,78	51,22	-2,44

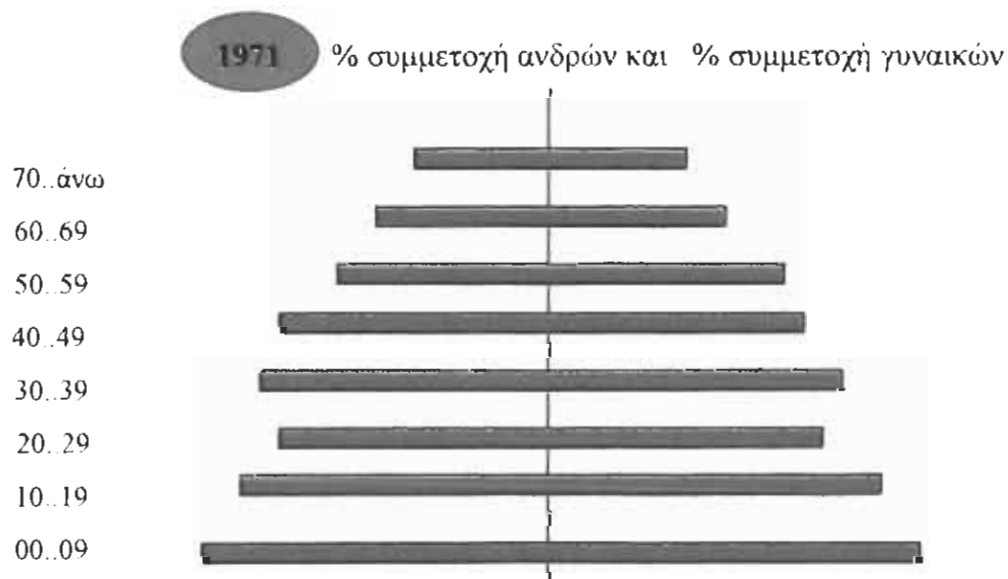
Διαγραμματική απεικόνιση
Μετασχηματισμός «πληθυσμιακής πυραμίδας»

Στοιχεία απογραφών.
(% συνολικού πληθυσμού).

Απογραφή 1971			
Ομάδες ηλικιών	Άνδρες	Γυναίκες	Α - Γ
70..άνω	2,85	3,99	-1,14
60..69	4,33	4,76	-0,43
50..59	5,01	5,49	-0,48
40..49	6,44	6,89	-0,45
30..39	6,82	7,45	-0,63
20..29	6,55	6,46	0,09
10..19	8,10	7,77	0,33
00..09	8,79	8,30	0,49
Σύνολα	48,89	51,11	-2,22

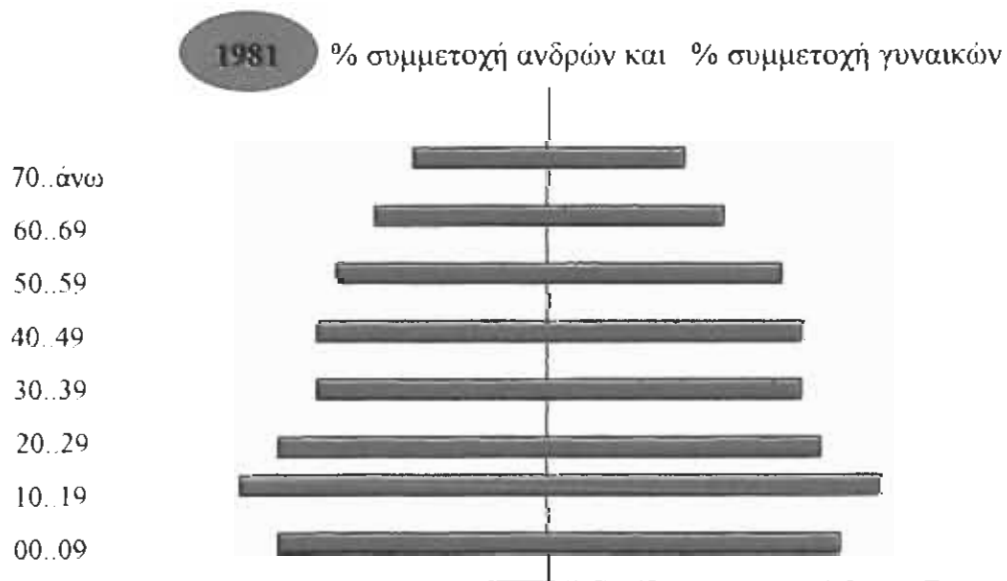
Διαγραμματική απεικόνιση
Μετασχηματισμός «πληθυσμιακής πυραμίδας»

Στοιχεία απογραφών.
(% συνολικού πληθυσμού).

Απογραφή 1981			
Ομάδες ηλικιών	Άνδρες	Γυναίκες	A - Γ
70..άνω	3,61	4,72	-1,11
60..69	3,98	4,63	-0,65
50..59	5,76	6,13	-0,31
40..49	6,64	6,95	-0,31
30..39	6,10	6,30	-0,20
20..29	7,03	7,06	-0,03
10..19	7,90	7,53	0,37
00..09	8,05	7,61	0,44
Σύνολα	49,07	50,93	-1,86

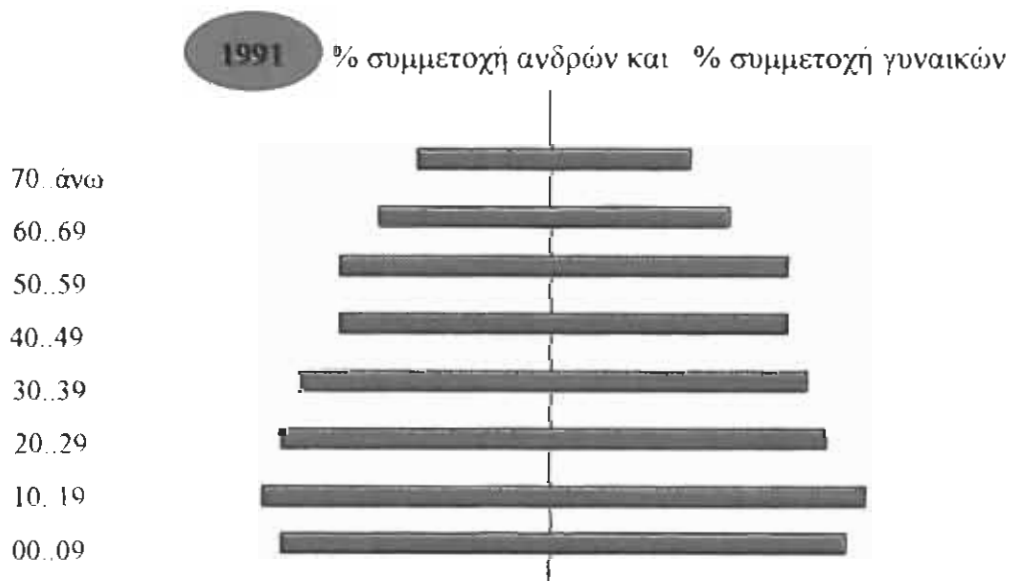
Διαγραμματική απεικόνιση
Μετασχηματισμός «πληθυσμιακής πυραμίδας»

Στοιχεία απογραφών.
(% συνολικού πληθυσμού).

Απογραφή 1991			
Ομάδες ηλικιών	Άνδρες	Γυναίκες	Α - Γ
70..άνω	3,98	5,29	-1,31
60..69	5,06	5,65	-0,59
50..59	6,25	6,54	-0,29
40..49	5,99	6,03	-0,04
30..39	6,85	6,89	-0,04
20..29	7,40	7,35	0,05
10..19	7,63	7,20	0,43
00..09	6,11	5,78	0,43
Σύνολα	49,27	50,73	-1,46

Διαγραμματική απεικόνιση
Μετασχηματισμός «πληθυσμιακής πυραμίδας»

(στοιχεία απογραφής έτους 1951) σε «πληθυσμιακό τραπέζιο» (στοιχεία απογραφής έτους 1991). Βεβαίως, στο εν λόγω μετασχηματισμό, σημαντική ήταν και η άμεση επίδραση των συγκυριακών γεγονότων που αναφέρθηκαν προηγούμενα. Πρωτίστως όμως, ο μετασχηματισμός οφείλεται στην προοδευτική πτώση του συντελεστή γεννητικότητας και συγχρόνως στην προοδευτική επιμήκυνση της προσδοκώμενης ζωής, δηλαδή σε φαινόμενα που έχουν άμεση σχέση με δυναμικές εξελίξεις που παράλληλα σημειώθηκαν στην οικονομική κοινωνική ζωή του Ελληνικού λαού στη διάρκεια της ίδιας περιόδου. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι, μεταξύ των χωρών της Δυτ. Ευρώπης, η Ελλάδα δεν εμφανίζεται ως πρωτοπόρος, αλλά μάλλον ως ουραγός, όσον αφορά την έναρξη της διαδικασίας μετασχηματισμού της «πληθυσμιακής πυραμίδας».

Β) Πληθυσμιακή γήρανση. Φυσικό επακόλουθο των πιο πάνω μεταβολών στην κατά ηλικία σύνθεση του συνολικού πληθυσμού ήταν η εμφάνιση του φαινομένου της «πληθυσμιακής γήρανσης», το οποίο, όπως ήδη αναφέρθηκε προσέλαβε απειλητικές διαστάσεις στην τελευταία δεκαετία 1981-1991. Από τα στοιχεία απογραφών που υπάρχουν στον πίνακα 2, (ποσοστιαία σύνθεση του συνολικού πληθυσμού κατά φύλο και ομάδες ηλικιών) για άτομα (άνδρες - γυναίκες) ηλικίας 0-19 ετών και για άτομα ηλικίας 60 ετών και πάνω, προκύπτουν τα αντίστοιχα συνολικά ποσά και οι μεταξύ τους διαφορές ως εξής:

ΠΟΣΟΣΤΑ % ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.

	Άτομα ηλικίας 0-19 ετών	Άτομα ηλικίας 60 και άνω	Διαφορά εκατ. μον.
	α	β	(α-β)
1951	39,1	10,2	28,9
1961	34,2	12,2	22,0
1971	32,9	15,9	17,0
1981	31,1	16,9	14,2
1991	26,7	20,0	6,7

Παρατηρείται ότι, σε χρονική περίοδο σαράντα ετών, 1951 - 1991, το ποσοστό των ατόμων ηλικίας έως 19 ετών μειώθηκε από 39,1% το 1951 σε 26,7% το 1991, ενώ το ποσοστό των ατόμων ηλικίας άνω των 60 ετών αυξήθηκε από 10,2% σε 20% αντίστοιχα. Έτσι, η διαφορά μεταξύ των δύο αυτών ποσοστών, από 28,9 εκατοστ. μονάδες το 1951 κατήλθε στις 6,7 εκατοστ. μονάδες το 1991 και η προοπτική είναι ότι θα μηδενιστεί ή ακόμα, θα εμφανιστεί με αντίθετο πρόσημο στα στοιχεία της απογραφής του έτους 2.001. Η προοπτική αυτή προβάλλει περισσότερο από βέβαια, πράγμα που γίνεται άμεσα ορατό, αν στο «πληθυσμιακό τραπέζιο» του έτους 1991 μετατοπίσει κανείς όλες τις ομάδες ηλικιών μια θέση προς τα άνω και προσθέτει στη βάση μια ακόμα ισχυρή ομάδα ατόμων ηλικίας 0-9 ετών, δηλαδή τον αριθμό των παιδιών που θα έχουν γεννηθεί στην δεκαετία 1991 - 2001.

Γ) Έλλειμμα ανδρών. Τα στοιχεία του πίνακα 2, (ποσοστιαία σύνθεση και διαγραμματική απεικόνιση) εμφανίζουν, επίσης, μια σημαντική, αν και μειωμένη, αριθμητική υπεροχή των γυναικών έναντι των ανδρών στο σύνολο του πληθυσμού. Το φαινόμενο αυτό δεν αποτελεί βεβαίως κανενός είδους βιολογικό παράδοξο, αφού η ίδια η φύση δεν θα επέτρεπε κάτι τέτοιο. Στην περίπτωση της Ελλάδας το «έλλειμμα ανδρών» οφείλεται σε συγκεκριμένα γεγονότα, όπως είναι η αφαίμαξη που υφίσταται ο ανδρικός πληθυσμός σε περιόδους πολέμου ή μαζικής μετανάστευσης στην αλλοδαπή. Τα γεγονότα αυτά, είναι φανερό ότι έχουν αφήσει βαθιά ίχνη στα πληθυσμιακά δεδομένα της χώρας μας, τα οποία εξακολουθούν να είναι ακόμα και σήμερα ορατά, ιδιαίτερα στις ομάδες μεγάλων ηλικιών.

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ.

Η εξέλιξη της Ελληνικής Οικονομίας κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών είχε σαν αποτέλεσμα να πραγματοποιηθούν σημαντικές μεταβολές στη διάρθρωση του εργατικού δυναμικού, κατά τομείς οικονομικής δραστηριότητας.

	1961	1971	1981
πληθυσμός της Ελλάδας σε χιλ.	8.388,6	8.768,6	9.706,7
εργατικό δυναμικό σε χιλ.	3.638,6	3.235,0	3.677,8
συμμετοχή του πληθυσμού εργατικό δυναμικό	43,4%	36,9%	37,9%

<u>Πρωτογενής</u> γεωργία- κτηνοτροφία - δάση - αλιεία	53,9%	40,6%	30,7%
<u>Δευτερογενής</u> ορυχεία-βιομηχανία- βιοτεχνία	19,0%	26,5%	29,0%
<u>Τριτογενής</u> εμπόριο- ξενοδοχεία- τράπεζες- ασφάλειες- υπηρεσίες- μεταφορές	23,8%	30,9%	40,3%
<u>Μη δηλώσαντες</u>	3,3%	2,0%	0,05%

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ. Απογραφές εργατικού δυναμικού πληθυσμού 1961, 1971, 1981.

Έτσι βλέπουμε ότι η συμμετοχή του εργατικού δυναμικού στον πρωτογενή τομέα, μειώνεται σταδιακά, στο δευτερογενή τομέα αυξάνεται αλλά σε μικρότερο ρυθμό, ενώ η συμμετοχή στον τριτογενή τομέα αυξάνεται σημαντικά..

Η μετακίνηση του αγροτικού δυναμικού προς τα αστικά κέντρα είχε σαν αποτέλεσμα, την αναδιάρθρωση της απασχόλησης στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα της οικονομίας.

Ειδικότερα αυξήθηκαν οι απασχολούμενοι:

- Στην βιομηχανία - βιοτεχνία από 471.000 άτομα το 1961 στα 680.800 το 1981, δηλαδή σε ποσοστό (συν) 44,5%.

- Στις οικοδομήσεις από 165.000 το 1961, σε 292.000 το 1981 αύξηση (συν) 77%.

•Στο εμπόριο, εστιατόρια, ξενοδοχεία, ασφάλειες, τράπεζες, υπηρεσίες από 61.400 το 1961 στους 645.300 το 1981, αύξηση 146,9%.

Διάρθρωση του εργατικού δυναμικού κατά ομάδες ατομικών επαγγελμάτων και θέση στο επάγγελμα.

Η επαγγελματική αναδιάρθρωση του εργατικού δυναμικού η οποία ήταν αποτέλεσμα των εξελίξεων των διαρθρωτικών μεταβολών του πληθυσμού και της παραγωγικής δραστηριότητας, των δεκαετιών του 1960 και 1970, εμφανίζεται ως εξής:

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ.

	1961	1971	1981
Σύνολο χώρας	3.638,6	3.235,0	3.529,3
επί % συμμετοχή	100	100	100
Επιστήμονες - ελ. επαγγελματίες	125,2	183,5	340,9
Διευθυντές Δ/κα στελέχη	26,6%	19,9%	73,7%
Υπάλληλοι γραφείου	144	244	313,8
	4%	7,5%	8,9%
Έμποροι - πωλητές	221,9	232,5	343,5
	6,1%	7,2%	9,7%
Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών	246,7	238,9	274,5
	6,8%	7,4%	7,8%

Απασχόληση γεωργών- κτηνοτρόφων, αλιείας	1.955,7%	1.313,3%	1.084,3%
	53,7%	40,6%	30,7%
Τεχνίτες -εργάτες - χειριστές	805,5	966,5	1.075,8
	22,1%	29,9%	30,5%
Μη δηλώσαντες	113	36,4	22,4

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ.

Η κατηγορία των επιστημόνων και των ελευθέρων επαγγελματιών σχεδόν τριπλασιάστηκε. Από 125.000 άτομα το 1961, έφτασε το 1981 στα 341.000 άτομα, σημειώνοντας αύξηση 171,6%, των υπαλλήλων γραφείου από 143.000 άτομα σε 313.800 άτομα, αύξηση 118%. Των τεχνιτών, εργατών και των χειριστών μεταφορικών μέσων, από 805.500 άτομα το 1961, αυξήθηκε στα 1.075.800 άτομα δηλαδή αύξηση 33,6% το 1981. Των απασχολουμένων στη γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία κλπ, σημείωσε σημαντική μείωση.

Από 1.955.700 άτομα το 1971, μειώθηκε στα 1.084.500 άτομα το 1981 δηλαδή μείωση κατά 44,5%.

Ας δούμε όμως τώρα μια εικόνα της Ελλάδος, με νούμερο που σχετίζουν τον πληθυσμό -το εργατικό δυναμικό- και τους ανέργους.

Ο πληθυσμός και το εργατικό δυναμικό σε σχέση με την ανεργία τα έτη 1961, 1971, 1981 (σε χιλιάδες άτομα).

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ - ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ.

Γεωγραφικό Διαμέρισμα	Πραγματικός Πληθυσμός			Οικον. Ενεργός Πληθυσμός			Άνεργος		
	1961	1971	1981	1961	1971	1981	1961	1971	1981
Σύνολο Χώρας	8388,6	8768,6	2704,4	3638,6	3235,0	3677,7	215,2	101,7	148,5
Περιφέρεια Πρωτεύουσας	1852,7	2540,2	3027,3	706,3	878,7	1078,8	61,0	24,6	75,6
Υπολ. Αττικής									
Στ. Ελλάδα Ευβ.	727,7	763,1	881,6	321,3	272,0	390,0	11,8	6,5	8,9
Πελοπόννησος	1416,0	1282,9	1293,6	610,1	508,2	518,0	23,2	12,3	12,2
Ηπειρος	483,3	427,8	445,9	213,7	166,5	184,0	9,4	6,2	4,6
Θεσσαλία	695,4	659,9	695,6	303,4	347,6	289,0	20,6	11,1	8,0
Μακεδονία	1896,1	1890,7	2120,5	887,0	711,0	789,0	57,8	28,0	31,0
Θράκη	356,6	329,6	345,2	186,1	127,9	145,0	7,3	5,5	1,6
Νησιά Αιγαίου	477,5	417,8	428,5	185,8	146,1	105,0	16,4	4,0	3,8
Κρήτη	483,3	456,6	502,2	224,9	186,1	179,0	7,7	3,5	2,8

ΠΗΓΗ: Ο.Α.Ε.Δ.

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ.

Το ποσοστό ανεργίας και ο ακριβής προσδιορισμός του αριθμού των ανέργων στην Ελλάδα, έχει γίνει αντικείμενο πολλών συζητήσεων, αντιφατικών απόψεων αλλά και θέμα πολιτικής αντιπαράθεσης. Από παλαιότερα υπήρχε σοβαρή σύγχυση για το όλο πρόβλημα που οφείλεται ως ένα βαθμό στις ιδιαιτερότητες της Ελληνικής οικονομίας και στην αρκετά διαφοροποιημένη, από ότι σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, δομή της απασχόλησης. Το κύριο πρόβλημα εστιάζεται στο μεγάλο αριθμό των αυτοαπασχολούμενων (κυρίως αγρότες αλλά και ελεύθεροι επαγγελματίες,

έμποροι κλπ), για τους οποίους δεν είναι στατιστικά εύκολο να προσδιοριστεί πότε είναι άνεργοι και πότε όχι. Η δυσκολία δηλαδή βρίσκεται στο ότι δεν υπάρχει αποδεκτός επιστημονικός όρος για την κατάσταση ανεργίας του γιατρού, του δικηγόρου, του αγρότη, των ελεύθερων επαγγελματιών, ή αυτοαπασχολούμενων που δεν εργάζονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας.

Η αυξημένη παρουσία στην Ελληνική οικονομία ορισμένων κλάδων με έντονες εποχιακές διακυμάνσεις, όπως η γεωργία, ο τουρισμός καθώς και η εκτεταμένη παραοικονομία συνιστά συναφή προβλήματα της απασχόλησης αλλά και των στατιστικών ανεργίας. Όταν γίνεται στατιστική δειγματοληψία για τον προσδιορισμό των ανέργων, ευνόητο είναι ότι έχει μεγάλη σημασία η εποχιακή συγκυρία μια και συνήθως, κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες παρατηρείται αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης, ενώ το αντίθετο συμβαίνει το χειμώνα.

Όσον αφορά τους γραμμένους άνεργους στα γραφεία του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) επίσης γεννιέται το ερώτημα για το ποιος αριθμός θα υπολογιστεί ως ετήσιος αριθμός ανέργων, ο μέσος μηνιαίος αριθμός ανέργων ή το σύνολο των ατόμων που γράφτηκαν ως άνεργοι στα μητρώα του ΟΑΕΔ.

Γεγονός είναι πάντως πως, εξαιτίας της ιδιαιτερότητας στην δομή της Ελληνικής οικονομίας κυρίαρχο πρόβλημα για την χώρα μας είναι, ότι από την ανοιχτή ανεργία, η υποαπασχόληση, η ετεροαπασχόληση και η εποχιακή ανεργία. Η υποαπασχόληση ως οικονομική έννοια αφορά κυρίως τους αγρότες οι οποίοι, στις περισσότερες περιπτώσεις, δεν έχουν ευρείες ευκαιρίες απασχόλησης, εργάζονται λιγότερο από όσο θα επιθυμούσαν και κατά συνέπεια υποαπασχολούνται. Ο ίδιος όρος μπορεί να ισχύει και για αυτοαπασχολούμενους στις υπηρεσίες ή και στην παραοικονομία. Η ετεροαπασχόληση αφορά άτομα που, ενώ απέκτησαν μια συγκεκριμένη

εκπαίδευση, απασχολούνται σε διαφορετικό κλάδο. Η πολυαπασχόληση σημαίνει ότι ένας εργαζόμενος απασχολείται ταυτόχρονα και σε δεύτερη ή περισσότερες από την κύρια εργασία του. Με τον όρο εποχιακή απασχόληση ή εποχιακή ανεργία ορίζεται η εποχιακή διακύμανση της απασχόλησης ή της ανεργίας αντίστοιχα. Αλλά η σύγχυση γύρω από τις στατιστικές ανεργίας είχε στο παρελθόν και άλλα αίτια: την ανεπάρκεια των στατιστικών ανεργίας και ίσως την πολιτική σκοπιμότητα που αποσκοπούσε στην απόκρυψη των πραγματικών διαστάσεων του προβλήματος.

Πρέπει να σημειωθεί ότι τα στοιχεία σχετικά με την απασχόληση και την ανεργία παρουσιάζουν μεγάλη διαφοροποίηση μεταξύ των δεκαετιών του 1970 και του 1980 και αυτό γιατί μετά το 1982 άλλαξαν οι ορισμοί και οι διαδικασίες κατάρτισης των στατιστικών ανεργίας και απασχόλησης. Κατά συνέπεια, τα σχετικά στοιχεία πριν το 1982 δεν είναι αξιόπιστα και παρατίθεται εδώ με έντονες επιφυλάξεις για λόγους χρονολογικής συνέχειας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗ ΑΝΕΡΓΙΑ ΟΑΕΔ (1975 - 1981).

Έτη	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
Εγγεγραμμένο εργατικό δυναμικό	1.179.670	1.242.040	1.324.070	1.428.187	1.464.187	1.551.100	1.576.500
Απασχολούμενοι	1.144.700	1.213.600	1.296.400	1.397.500	1.432.600	1.513.900	1.534.000
Άνεργοι	34.970	28.440	27.670	30.918	31.587	37.200	42.500
Ποσοστό ανεργίας	2,96%	2,28%	2,09%	2,16%	2,46%	2,40%	2,70%

ΠΗΓΗ: ΟΑΕΔ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΕΣΥΕ (1975 - 1981).

Έτη	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
Σύνολο εργατικού δυναμικού	1.973.516	1.966.417	2.014.051	2.064.467	2.118.049	2.274.251	3.677.800
Σύνολο απασχολουμένων	1.923.550	1.928.350	1.980.100	2.028.967	2.080.199	2.210.726	3.529.300
Άνεργοι	49.966	38.067	30.951	35.500	37.850	63.525	148.500
Ποσοστό ανεργίας	2,53%	1,94%	1,54%	1,72%	1,79%	2,79%	4,04%

ΠΗΓΗ: έρευνες Εργατικού Δυναμικού ΕΣΥΕ, Ετήσια Στατιστικά Στοιχεία ΟΑΕΔ, αντίστοιχων ετών (τα πιο πάνω στοιχεία πριν το 1982 δεν θεωρούνται ιδιαίτερα αξιόπιστα).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ.

Η εγκατάλειψη της υπαίθρου και η αθρόα συγκέντρωση των οικονομικών δραστηριοτήτων στα αστικά κέντρα και ιδιαίτερα στην περιφέρεια της πρωτεύουσας, υπήρξαν τα κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα των δεκαετιών του 1960 και 1970, τα οποία είχαν σαν αποτέλεσμα τη ραγδαία υποβάθμιση της ποιότητας της ζωής και τη δημιουργία πολλών ανισοροπιών στην Ελληνική αγορά εργασίας, καταστάσεις οι οποίες δύσκολα μπορούν να τεθούν σε πλαίσια μιας οποιαδήποτε πολιτικής.

Ανισοροπίες στην αγορά εργασίας, υπάρχουν βέβαια σε όλες τις χώρες και τις πλέον προηγμένες, είτε λόγω της τεχνολογικής εξέλιξης, είτε λόγω της χωροταξικής μεταβολής της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας.

Τις ανισοροπίες, όμως της Ελληνικής αγοράς εργασίας, συντηρούν και ενισχύουν, οι διαφορές που υπάρχουν στα επίπεδα των αμοιβών, στην

ασφάλεια, τις θέσεις εργασίας, στην κοινωνική ασφάλιση, στην υπηρεσιακή ή επαγγελματική εξέλιξη κλπ είτε μεταξύ των διαφόρων κλάδων της οικονομίας, είτε μεταξύ εργατών και υπαλλήλων, είτε τέλος μεταξύ των υπαλλήλων των διαφόρων τομέων και κλάδων με αποτέλεσμα σε διαγωνισμούς τραπεζών, ΔΕΗ, ΟΤΕ, κλπ, να προσέρχονται κατά δεκάδες χιλιάδες, ως υποψήφιοι, όχι μόνο άνεργοι, αλλά και εργαζόμενοι από άλλους κλάδους του ιδιωτικού τομέα.

Εξάλλου, αποτέλεσμα της ανισόρροπης διαμόρφωσης της Ελληνικής αγοράς εργασίας είναι, ένα μεγάλο τμήμα του εργατικού δυναμικού, να απασχολείται σε εργασίες χαμηλής παραγωγικότητας, ένα άλλο να απασχολείται και μεταξύ άλλων αρνητικών επιπτώσεων να δημιουργούνται πολλοί θύλακες ανεργίας.

Κατά τη δεκαετία του 1960 και μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1970 με την εξωτερική και εσωτερική μετανάστευση, με αθρόους διορισμούς στο δημόσιο και τις κρατικές επιχειρήσεις, με υπέρογκο προσωπικό σε πολλές υπηρεσίες του τριτογενούς τομέα αμφίβολης παραγωγικής χρησιμότητας, με αλματώδη ανάπτυξη των παρασιτικών επαγγελμάτων, με τεράστιο υπερεπαγγελματισμό στα μεταπρατικά επαγγέλματα (παντοπωλεία, καφενεία, μπουτίκ κλπ) με πολλούς βιομηχανικούς κλάδους και με το συνολικό σχεδόν και όχι κεφαλαίου, η Ελληνική αγορά εργασίας διατήρησε το εργατικό δυναμικό, σε σχετικά υψηλούς ρυθμούς.

Από το 1980 όμως και ύστερα, το φάσμα της ανεργίας, που παρουσιάστηκε στην Ευρώπη μετά την εκδήλωση της ενεργειακής κρίσης το 1974 εμφανίζεται απειλητικό και για τη χώρα μας.

Αναφορικά με την έκταση της ανεργίας και τον πραγματικό αριθμό των ανέργων δυστυχώς στη χώρα μας δεν υπάρχουν στοιχεία που να είναι συγκρίσιμα με αυτά που κυκλοφορούν στις άλλες χώρες της ΕΟΚ

Η αδυναμία του ΟΑΕΔ να καταγράψει το συνολικό αριθμό των ανέργων οφείλεται κατά κύριο λόγο στον ελλιπή έλεγχο - εποπτεία από αυτόν της αγοράς εργασίας, αλλά και στην μη ύπαρξη αποτελεσματικών κινήτρων προσέλκυσης των ανέργων στις υπηρεσίες του οργανισμού αυτού.

Αλλά και η ιδιότυπη διάρθρωση της απασχόλησης, ο διογκούμενος αγροτικός τομέας και η ιδιομορφία της Ελληνικής Οικονομίας καθώς και η μη ύπαρξη σαφών ορίων μεταξύ της απασχόλησης, της υποαπασχόλησης και της ανεργίας, καθιστούν ακόμα πιο δύσκολο τον εντοπισμό του πραγματικού αριθμού ανέργων.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΑΓΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.

Οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου αυξήθηκαν σε σταθερές τιμές με μέσο ετήσιο ρυθμό 6,6% και οι ιδιωτικές επενδύσεις ειδικότερα με αντίστοιχο ρυθμό 4,6%. Πάντως, πρέπει να αναφερθεί ότι δεν σημειώθηκε ουσιώδης βελτίωση στην κατανομή των επενδύσεων κατά κλάδους. Επίσης αξίζει να επισημανθεί γενικά για την περίπτωση αυτή ότι η πολιτική της δικτατορίας ήταν στην ουσία πολιτική ποσοτικής μεγέθυνσης και όχι οικονομικής ανάπτυξης. Οι υψηλοί ρυθμοί αύξησης του εθνικού εισοδήματος, που πρόβλεψε το πενταετές πρόγραμμα της πραγματοποιήθηκαν. Αλλά η δομή της οικονομίας δεν βελτιώθηκε σε βαθμό αξιου λόγου και οι αδυναμίες της οξύνουν τα προβλήματα της επόμενης δύσκολης φάσης.

ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ.

Το πραξικόπημα της 21^{ης} Απριλίου 1967 είχε άμεσους αντίκτυπους στο νομισματικό τομέα. Τις πρώτες ημέρες σημειώθηκαν αθρόες αναλήψεις

τραπεζικών καταθέσεων και το φαινόμενο ξαναπαρουσιάστηκε υπό την επίδραση των σημαντικών γεγονότων που ακολουθούσαν εκείνο το χρόνο, ο πόλεμος της Μέσης Ανατολής (Ιούλιος 1967) και όξυνση της κυπριακής Κρίσης (Νοέμβριος). «Οι φορείς της οικονομικής πολιτικής, επισημαίνεται, για να αντιμετωπίσουν τις τάσεις χαλαρώσεως της οικονομικής δραστηριότητας που είχαν αρχίσει να εκδηλώνονται από το δεύτερο εξάμηνο του 1966 και εντάθηκαν μετά το πραξικόπημα, προσέφυγαν σε επεκτατική τακτική. Η ενισχυτική προσπάθεια εκδηλώθηκε με ευρύτερη πιστοδότηση κυρίως στον οικονομικό τομέα και τον τουρισμό δηλαδή σε τομείς που ήταν γνωστό ότι θα έδειχναν άμεση ανταπόκριση στην αύξηση των πιστώσεων.

Τα κυριότερα μέτρα πιστωτικής πολιτικής για την αναθέρμανση της οικονομικής δραστηριότητας ήταν τα ακόλουθα.

1)Αυξήθηκε το ύψος των στεγαστικών δανείων που μπορούσε να πάρει κάθε δανειολήπτης.

2)Δόθηκε για πρώτη φορά η άδεια στις τράπεζες να δανειοδοτηθούν με μεσοπρόθεσμα δάνεια οικοδομικές επιχειρήσεις για την κατασκευή πολυκατοικιών.

3)Δόθηκε η άδεια στις εμπορικές τράπεζες να χρηματοδοτούν μακροπρόθεσμα ξενοδοχειακές και τουριστικές επιχειρήσεις.

4)Διευρύνθηκαν τα προγράμματα μακροπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων των ειδικών πιστωτικών οργανισμών, δηλαδή της Αγροτικής Τράπεζας της ΕΤΒΑ, του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου, της Κτηματικής Τραπέζης και του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων. Η διεύρυνση έγινε κυρίως στα δάνεια στο στεγαστικό τομέα και στα δάνεια προς τον τουρισμό.

5)Δόθηκε η δυνατότητα στην Τράπεζα της Ελλάδος να αναπροεξοφλεί ληξιπρόθεσμα τραπεζικά δάνεια που χορηγούνταν για βιομηχανικές οικοδομικές, τουριστικές και ναυπηγικές επενδύσεις. Τα μέτρα αυτά

οδήγησαν σε αύξηση της συνολικής ενίσχυσης της παραγωγικής δραστηριότητας, ιδίως στους τομείς όπου κατευθύνθηκε η μεγαλύτερη αύξηση των πιστώσεων. Η ανάκαμψη έγινε αισθητή πριν ακόμα τελειώσει το 1967 και η οικονομία άρχισε να εξελίσσεται σε ομαλότερο κλίμα. Από τις αρχές του 1968, η εισροή των αποταμιεύσεων στις τράπεζες επιτυγχάνεται και οι καταθέσεις επανέρχονται στους φυσιολογικούς ρυθμούς. Η αύξηση της ρευστότητας των εμπορικών τραπεζών επέτρεψε την ευρύτερη χρηματοδότηση της οικονομίας χωρίς να ασκηθεί πίεση στη νομισματική κυκλοφορία, που όπως αναφέρθηκε παραπάνω ήταν στο τέλος του 1968 σε χαμηλότερο επίπεδο από ότι στο τέλος του 1967.

Η επεκτατική πιστωτική πολιτική που άρχισε να εφαρμόζεται το 1967 συνεχίστηκε και σε ολόκληρο το 1968. Αυτό το χρόνο, εκτός από τις απλουστεύσεις των διαδικασιών για τη χορήγηση των τραπεζικών πιστώσεων, έγιναν και διάφορες σημαντικές τροποποιήσεις στο καθεστώς χρηματοδότησης, που διευκόλυναν την πιστωτική επέκταση.

Αλλά, ο επεκτατικός προσανατολισμός της οικονομικής πολιτικής, μας πληροφορεί η έκδοση της Τράπεζας Ελλάδος, συμπληρώθηκε και από τη δημοσιονομική πλευρά με την αύξηση των δαπανών του δημοσίου τομέα (καταναλωτικών και επενδύσεων), χωρίς ωστόσο να προκαλέσει πιέσεις στο επίπεδο τιμών, αφού μεταξύ 1967 και 1968 ο δείκτης τιμών καταναλωτή παρουσίασε αύξηση σε μέσα ετήσια επίπεδα μόνο 0,3%. Αλλά από το 1970 ο ρυθμός αύξησης των τιμών άρχισε κάπως να επιτυγχάνεται. Φτάνει σε μέσο ετήσιο επίπεδο 2,9% αυτό το χρόνο και 3% το 1971. Για την αντιμετώπιση των πληθωριστικών τάσεων έγινε τότε προσφυγή από το ένα μέρος σε ορισμένα πιστωτικά μέτρα και από το άλλο σε μέτρα άμεσων ελέγχων των τιμών.

Πάντως, από μακροχρονιότερη σκοπιά, αρνητικό ρόλο έπαιξε ο επεκτατικός προσανατολισμός από την άποψη ότι δεν συνέβαλε σε βελτίωση της διαρθρώσεως της παραγωγής και των επενδύσεων, σε μια φάση που υπήρχαν πια οι δυνατότητες να ασκείται αποτελεσματικότερη νομισματική και δημοσιονομική πολιτική. Επιπλέον, ορισμένες εκδηλώσεις της πολιτικής της τετραετίας αυτής δημιούργησαν σοβαρά προβλήματα ή όξυναν άλλα, που βαρύνουν την μετέπειτα εξέλιξη της οικονομίας. Η υπερβολική ενίσχυση του τομέα της οικοδομικής δραστηριότητας, που εξελισσόταν χωρίς γενικό προγραμματισμό, επέτεινε τον ανορθολογικό του χαρακτήρα και έκανε ακόμα οξύτερα τα πολεοδομικά και οικολογικά προβλήματα. Σε σπατάλη πόρων συντέλεσε εξάλλου η πιστωτική επέκταση στον τομέα της τουριστικής βιομηχανίας όπου η ενισχυτική πολιτική εφαρμόστηκε, χωρίς να στηρίζεται σε πρόγραμμα με την απαιτούμενη αξιολόγηση και κατανομή των σχετικών επενδύσεων.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ.

Πριν εξετάσουμε την πορεία του πληθωρισμού στην Ελληνική Οικονομία στα χρονικά όρια από 1965 - 1980, θεωρείται απαραίτητο να δώσουμε έναν εννοιολογικό ορισμό του οικονομικού αυτού φαινομένου.

Έτσι λοιπόν με τον όρο πληθωρισμός, εννοούμε εκείνο το οικονομικό φαινόμενο, στο οποίο υπάρχει μία συνεχής ανοδική τάση του γενικού επιπέδου τιμών

Έτσι λοιπόν το φαινόμενο του πληθωρισμού θα πρέπει να θεωρηθεί μια κινητική διαδικασία, παρά μια στατική κατάσταση, στην οποία απλά οι τιμές είναι υψηλές. Ο βαθμός εξάλλου του πληθωρισμού είναι δυνατό να εκφραστεί ποσοτικά ως το ποσοστό της αύξησης ενός δεδομένου δείκτη τιμών κατά την

διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου, με βάση τον δείκτη τιμών άλλης συγκεκριμένης χρονικής περιόδου.

Στην περίπτωση εκείνη κατά την οποία όλες οι τιμές των αγαθών και των συντελεστών παραγωγής αυξάνουν, με τρόπο συστηματικό λέμε ότι ο πληθωρισμός είναι καθαρός.

Από την άλλη μεριά τώρα, στην περίπτωση κατά την οποία επικρατεί κατάσταση, όπου υπάρχουν δυνάμεις που δημιουργούν πιέσεις στο γενικό επίπεδο τιμών, αλλά οι δυνάμεις αυτές δεν έχουν καταφέρει να παράγουν ή εμποδίζεται να παράγουν αύξηση στις τιμές, τότε λέμε ότι ο πληθωρισμός είναι συγκεκαλυμμένος.

Ο πληθωρισμός είναι ένα ανεπιθύμητο φαινόμενο, αφού δημιουργεί την οικονομία ένα μεγάλο κοινωνικό κόστος.

Τα αίτια του πληθωρισμού είναι πολλά, αλλά τα αποτελέσματα του, αν και γνωστά, είναι δύσκολο να υπολογιστούν με ακρίβεια. Κατά καιρούς οι οικονομολόγοι, συχνά προσπαθούν να κατατάξουν αυτά τα αίτια, να βρουν τα αποτελέσματα καθώς και τις μεταξύ τους σχέσεις.

Θα πρέπει να ξέρουμε όμως ότι μεταξύ των οικονομολόγων υπάρχει διαφωνία σχετικά με τη φύση του πληθωρισμού δηλαδή για τα αίτια που τον προκαλούν, όπως επίσης υπάρχουν διαφορές όσον αφορά τις ουσιώδεις επιδράσεις του στα υπόλοιπα μακροοικονομικά μεγέθη.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ 1965.

Το 1965 είχαμε σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, μία άνοδο του δείκτη τιμών καταναλωτή της τάξης 5%. Η αύξηση αυτή πρέπει να θεωρηθεί αρκετά μεγάλη για τα Ελληνικά δεδομένα κυρίως αν τη συγκρίνουμε με τις αυξήσεις των προηγούμενων χρόνων (π.χ. το 1964 αύξηση 1,5%).

Το ίδιο μεγάλη ήταν και η αύξηση που σημειώθηκε στο μέσο επίπεδο του εξεταζόμενου δείκτη το οποίο έφθασε στο 3,1% έναντι μόλις στο 1% του 1964.

Την μεγαλύτερη ευθύνη, για την άνοδο του επιπέδου των τιμών έχουν οι αυξήσεις που σημειώθηκαν στα βασικά είδη διατροφής όπως τα γαλακτοκομικά, τα κρέατα κ.α. Οι αυξήσεις αυτές που ήταν το αποτέλεσμα της μειωμένης εγχώριας παραγωγής (π.χ. μείωση της παραγωγής σιταριού 8%) κάλυψαν 62% της αύξησης του δείκτη τιμών καταναλωτή, ενώ μόνο οι αυξήσεις στα γαλακτοκομικά και τα κρέατα κάλυψαν το 26%. Κάποιοι άλλοι παράγοντες που συντέλεσαν στην αύξηση του πληθωρισμού ήταν οι ανατιμήσεις που σημειώθηκαν στις τιμές των διαφόρων αγαθών και των υπηρεσιών που υπόκεινται σε κρατικό έλεγχο. Όπως λ.χ. αυξήσεις στα εισιτήρια των λεωφορείων, των ιατρικών υπηρεσιών κ.α. Επιπλέον σημειώθηκε αύξηση του κόστους των βιομηχανικών και βιοτεχνικών προϊόντων. Η αύξηση αυτή είναι συνέπεια της αναπροσαρμογής που έγινε στους μισθούς και στα ημερομίσθια το εξεταζόμενο έτος 1965.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ 1966.

Η ανοδική τάση που είχε ο δείκτης τιμών καταναλωτή κατά το προηγούμενο έτος συνεχίστηκε και το 1966 με την ίδια περίπου ένταση. Έτσι λοιπόν σε μέσα επίπεδα η αύξηση ήταν 5% έναντι 3,1% το 1965 και 1% το 1964.

Οι ανατιμήσεις στα βασικά είδη διατροφής π.χ. κρέατα, πατάτες κ.α. επηρέασαν κατά ένα μεγάλο ποσοστό την πορεία του πληθωρισμού κατά το

εξεταζόμενο έτος. Οι αυξήσεις αυτές οφείλονται στην συνεχώς μεγαλύτερη εσωτερική ζήτηση, την οποία δεν μπόρεσε να καλύψει η εγχώρια παραγωγή.

Ουσιαστική συμβολή στην άνοδο του δείκτη τιμών καταναλωτή είχε η αύξηση του κόστους παραγωγής των παραγόμενων στην χώρα μας βιομηχανικών και βιοτεχνικών προϊόντων.

Εξάλλου, ισχυρές πληθωριστικές πιέσεις άσκησαν και οι ανατιμήσεις που έγιναν σε αγαθά και υπηρεσίες, τις τιμές των οποίων ελέγχει το κράτος, όπως τα εισιτήρια συγκοινωνιών, τα τσιγάρα κ.α. Οι ανατιμήσεις αυτές υπολογίζεται ότι κάλυψαν το 30% της ανόδου των τιμών.

Επιπλέον πρέπει να αναφερθεί πως ύστερα από έρευνες που έγιναν εκτιμήθηκε ότι το 63% της ανόδου του πληθωρισμού το 1996 οφείλεται στα διάφορα κυβερνητικά μέτρα που πάρθηκαν κατά την διάρκεια του έτους.

Η αύξηση όμως του επιπέδου των τιμών κατά 5% δεν μπορεί να θεωρηθεί μεγάλη αν συγκριθεί με τις αντίστοιχες τιμές των άλλων ευρωπαϊκών κρατών λ.χ. στην Σουηδία 6,2% ενώ μικρότερη στην Αυστρία 1,5%.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ 1967.

Σε αντίθεση με τα δύο προηγούμενα έτη 1965, 1966 ο πληθωρισμός παρουσίασε καθοδική πορεία κατά τη διάρκεια του 1967.

Αν εξετάσουμε τμηματικά το έτος 1967 βλέπουμε πως στην αρχή είχαμε μία έντονη αυξητική τάση στο επίπεδο τιμών η οποία όμως στην συνέχεια ανακόπηκε, για να ακολουθήσει, κάποια μείωση η οποία έγινε πιο φανερή από το δεύτερο τετράμηνο και μετά.

Έτσι λοιπόν η αύξηση σε μέσα επίπεδα του πληθωρισμού ήταν 1,5% δηλαδή σημαντικά μικρότερη από την αύξηση του 1965 και 1966 που ήταν αντίστοιχα 3,1% και 5%.

Βασική αιτία της μείωσης της αυξητικής τάσης του επιπέδου των τιμών είναι τα κυβερνητικά μέτρα που πάρθηκαν κατά την διάρκεια του έτους και που αφορούν την προσφορά των αγαθών στην κατανάλωση. Τέτοια μέτρα ήταν ο έγκαιρος εφοδιασμός της αγοράς και η καλύτερη οργάνωση της παρακολούθησης των τιμών των προϊόντων.

Η εφαρμογή των κυβερνητικών μέτρων που πάρθηκαν αλλά και η αύξηση της γεωργικής παραγωγής είχαν σαν αποτέλεσμα να μειωθούν οι τιμές των ειδών διατροφής οι οποίες είχαν, κατά τα δύο τελευταία χρόνια, χαρακτηριστεί από έντονες αυξητικές τάσεις.

Σημαντική μείωση σημειώθηκε και στις τιμές των διαφόρων υπηρεσιών που ελέγχονται από το κράτος. Όλα αυτά συντέλεσαν στη μείωση των πληθωριστικών πιέσεων.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ 1968.

Μετά την πτώση που σημείωσε το 1967 ο πληθωρισμός παρουσίασε και πάλι άνοδο το 1968 η οποία εκδηλώθηκε κυρίως κατά το πρώτο και τέταρτο τρίμηνο του έτους, αντίθετα το δεύτερο και το τρίτο τρίμηνο παρουσίασε κάποια μικρή κάμψη η οποία οφειλόταν σε εποχιακούς κυρίως παράγοντες. Αναλυτικά, είχαμε μια αύξηση 2,5% του δείκτη τιμών καταναλωτή έναντι αντίστοιχης μείωσης 1,3% το 1967. Σε μέσα επίπεδα η αύξηση του δείκτη ήταν 0,3% δηλαδή μικρότερη από το 1,5% του 1967. Σημαντική επίδραση στην αύξηση του δείκτη τιμών, είχε η άνοδος των τιμών των ειδών διατροφής. Οι ανατιμήσεις αυτές κάλυψαν το 84% της ανόδου του πληθωρισμού που

οφείλονται στη μείωση της γεωργικής παραγωγής κατά 5%, (λόγω μείωσης παραγωγής του λαδιού, σιταριού και ζάχαρης) που αποτελούσαν το 35% της συνολικής γεωργικής παραγωγής αλλά και στους περιορισμούς των εισαγωγών που παρατηρήθηκαν κατά καιρούς.

Επίσης αυξητική επίδραση στον δείκτη τιμών άσκησε και η αναπροσαρμογή που έγινε στις τιμές των ελεγχόμενων από το κράτος αγαθών και υπηρεσιών. Από την πλευρά της ζήτησης, δεν ασκήθηκαν έντονες πληθωριστικές πιέσεις, παρόλη την άνοδο που σημειώθηκε λόγω του ότι καλύφθηκε από τα αποθέματα της προηγούμενης χρονιάς.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ 1969.

Όπως και στο προηγούμενο έτος, έτσι και το 1969 είχαμε, μία μικρή άνοδο στον δείκτη τιμών καταναλωτή, με χαμηλότερο ρυθμό όπως από το προηγούμενο έτος.

Συγκεκριμένα η άνοδος του δείκτη τιμών καταναλωτή έφθασε το 2,2% έναντι αντίστοιχης ανόδου 2,5% κατά το 1968. Την ίδια περίπου αύξηση παρουσίασε και το μέσο επίπεδο του δείκτη το οποίο έφθασε το 2,5% έναντι 0,3% το 1968. Ο σημαντικότερος παράγοντας που επέδρασε αυξητικά στο επίπεδο τιμών είναι οι αυξήσεις που σημειώθηκαν και πάλι στις τιμές διαφόρων αγαθών και υπηρεσιών, οι οποίες ελέγχονται από το κράτος.

Αυξητική επίδραση στον πληθωρισμό ασκήθηκε και από την αύξηση των εισαγόμενων προϊόντων και κυρίως των εισαγόμενων ειδών διατροφής. Η αυξημένη εισαγωγή των ειδών αυτών κρίθηκε αναγκαία για να αντιμετωπιστεί η μειωμένη, από το προηγούμενο έτος παραγωγή.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ 1970.

Η άνοδος του δείκτη τιμών καταναλωτή συνεχίστηκε με εντονότερο ρυθμό από ότι το προηγούμενο έτος φθάνοντας το 3,7% έναντι αύξησης 2,2% το 1969. Ενώ και το μέσο επίπεδο του δείκτη σημείωσε άνοδο φθάνοντας το 2,9% έναντι 2,5% το 1969.

Σημαντική συμβολή στην αύξηση του πληθωρισμού ήταν οι αυξημένες τιμές των ειδών διατροφής. Οι σημαντικότερες αυξήσεις σημειώθηκαν στις τιμές των ειδών διατροφής νωπών και κατεψυγμένων προϊόντων που ήταν αποτέλεσμα τόσο της μειωμένης εγχώριας παραγωγής όσο και των υψηλών τιμών των εισαγόμενων.

Σημαντική επίσης συμβολή στην αύξηση των τιμών και κατά συνέπεια του πληθωρισμού, είχε η αναπροσαρμογή στις τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών που ελέγχονται από το κράτος όπως λ.χ. (τσιγάρα, τιμές συγκοινωνιών αστικών και υπεραστικών) και πολλά άλλα. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι στο φαινόμενο αυτό αύξησης του πληθωρισμού συνέβαλε και η μεγάλη αύξηση που παρατηρήθηκε στα είδη ενδύσεως, εφημερίδες και περιοδικά, λόγω του υψηλού κόστους παραγωγής τους.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ 1971.

Η διαμόρφωση του επιπέδου των τιμών κατά το έτος 1971 παρουσίασε μια ελαφρά αύξηση σε σχέση με το 1970 και έφτασε στο 3% αντίθετα με το 1970 που ήταν 2,9%. Και το μέσο επίπεδο τιμών παρουσίασε μία αύξηση το 1971 που έφθασε στο 3%.

Οι σημαντικότερες πληθωριστικές πιέσεις προήλθαν και πάλι από τα βασικά είδη διατροφής. Οι ανατιμήσεις των εισαγόμενων νωπών και

κατεψυγμένων κρεάτων, τα οποία αυξήθηκαν λόγω έλλειψης και ανεπάρκειας της εσωτερικής παραγωγής. Η άνοδος των τιμών των παραπάνω αγαθών συντέλεσε στην αύξηση του δείκτη τιμών καταναλωτή σε ποσοστό 57% της συνολικής αύξησης. Επίσης οι αυξήσεις σε διάφορα είδη και υπηρεσίες που ελέγχονται από το κράτος προκάλεσαν πληθωριστικές πιέσεις ικανές για έξαρση του πληθωρισμού.

Η ΔΙΕΤΙΑ 1972 - 1973.

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος «Από το δεύτερο εξάμηνο του 1972 ο ρυθμός υψώσεως των τιμών επιταχύνθηκε σημαντικά. Ο δείκτης τιμών του καταναλωτή αυξήθηκε μέσα στο χρόνο κατά 6,6%. Οι πληθωριστικές τάσεις, που εκδηλώνονται τώρα εντονότερα, αντικατοπτρίζουν σε ουσιώδη βαθμό τις σχέσεις προσφοράς και ζήτησεως στην εσωτερική αγορά, όπου η βιομηχανία πλησίαζε να εξαντλήσει τα περιθώρια της παραγωγικής της δυναμικότητας, ενώ στο γεωργικό τομέα εκδηλωνόταν ανεπάρκειες προσφοράς ιδίως ζωοκομικών προϊόντων.

Τις πληθωριστικές πιέσεις από το Εσωτερικό τις ενίσχυε σημαντικά και ο εισαγόμενος πληθωρισμός. Τα προηγούμενα χρόνια, στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες με τις οποίες συναλλάσσονταν η Ελλάδα οι τιμές αυξάνονταν με ταχύτερο ρυθμό. Επιπλέον, όταν τον Δεκέμβριο του 1971, ύστερα από τη λεγόμενη Σμιθεόνια Συμφωνία, έγινε η αναπροσαρμογή των διεθνών συναλλαγματικών ισοτιμιών και τα περισσότερα ευρωπαϊκά νομίσματα ανατιμήθηκαν ως πρώτο το δολάριο, η Ελλάδα διατήρησε αμετάβλητη την ισοτιμία με το δολάριο και συνεπώς η δραχμή υποτιμήθηκε ως προς τα άλλα νομίσματα. Έτσι, έχει αυξηθεί το κόστος των εισαγωγών της

και ιδίως των εισαγωγών από τις χώρες της Ευρώπης, που αντιπροσώπευαν το μεγαλύτερο τμήμα του συνόλου.

Η μεταστροφή από την επεκτατική κατεύθυνση εκδηλώθηκε με καθυστέρηση και στην αρχή με διστακτικά μέτρα. Τον Ιανουάριο του 1972 οι περιορισμοί του Ιουλίου 1971 παρατάθηκαν για ένα ακόμη εξάμηνο και το όριο αυξήσεως των βραχυπρόθεσμων πιστώσεων - υπολογιζόμενο με βάση τα υπόλοιπα του τέλους - του 1971- ορίστηκε 66,5% (για τις μικρές τράπεζες 25%) έπαψε να ισχύει από τον Ιούλιο. Αυστηρότερα περιοριστικά μέτρα καθιερώθηκαν μόλις στο τέλος του χρόνου.

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ (ΣΕ ΤΙΜΕΣ 1970).

ΕΤΗ	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ		ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ.	
	Εκατ. δρχ.	Μεταβολή %	Δραχμές	Μεταβολή %
1966	228.040		26.474	
1967	240.791	5,6	27.626	4,4
1968	257.226	6,8	29.428	6,5
1969	282.168	9,7	32.163	9,3
1970	304.420	7,9	34.621	7,6
1971	327.723	7,7	37.111	7,2
1972	356.886	8,9	40.150	8,2
1973	383.916	7,6	42.997	7,1
1974	369.325	-3,8	41.210	-4,2

Πηγές: Για το ακαθάριστο εθνικό προϊόν: ΥΣΙ 1958 - 1975, σ. 144 και ΥΣ IV. Για τον πληθυσμό: ΕΣΥΕ II 1977, σ. 16.

Με αποφάσεις του Δεκεμβρίου 1972 αναπροσαρμόστηκαν πρώτα-πρώτα οι υποχρεωτικές καταθέσεις, με σκοπό να περιοριστεί η ρευστότητα των εμπορικών τραπεζών. Οι εμπορικές τράπεζες υποχρεώθηκαν να τηρούν: α) σε άτοκο λογαριασμό στην Τράπεζα της Ελλάδος το 20% των καταθέσεων του όψεως (μαζί και με τις δεσμευμένες) και το 5% των καταθέσεων τους ταμειυτηρίου (εκτός των καταθέσεων υπό προειδοποίηση). Και β) σε έντοκο λογαριασμό, με επιτόκιο 2% ποσοστό 20% των καταθέσεων τους όψεως (μαζί με τις δεσμευμένες) και, με επιτόκιο 5,5% ποσοστό 3% του συνόλου των καταθέσεων τους ταμειυτηρίου και προθεσμίας σε δραχμές. Στο χρόνο αυξήθηκαν τα ποσοστά των υποχρεωτικών τοποθετήσεων των εμπορικών τραπεζών σε έντοκα γραμμάτια και ομολογίες του δημοσίου τομέα από 36,5% σε 39% των καταθέσεων όψεως, ταμειυτηρίου και δεσμευμένων, ενώ έμεινε αμετάβλητο (4%) το αντίστοιχο ποσοστό για τις καταθέσεις προθεσμίας.

Τα άλλα αντιπληθωριστικά μέτρα του Δεκεμβρίου 1972 ήταν συνοπτικά τα ακόλουθα:

α) Σταμάτησαν οι πιστώσεις για οικιστικές επενδύσεις, που δίνονταν τόσο στις κατασκευαστικές επιχειρήσεις όσοι και στους ιδιώτες αγοραστές. Στην περίπτωση των κατασκευαστικών η αναστολή ήταν γενική, ενώ για τους αγοραστές περιοριζόταν μόνο στις νέες εγκρίσεις.

β) Επαναφέρθηκε το όριο για το σύνολο των βραχυπρόθεσμων χορηγήσεων, που μπορούσε να δώσει κάθε τράπεζα με εξαίρεση τις εξαγωγικές περιπτώσεις και τα ειδικά βιοτεχνικά δάνεια. Το όριο καθορίστηκε για το πρώτο εξάμηνο του 1973 στα επίπεδα του τέλους του 1972 αυξημένα κατά 4%

γ) Απαγορεύτηκαν τα τραπεζικά με ενέχυρο μετοχικές χρηματοπιστηριακές αξίες.

δ) Επιβλήθηκαν περιορισμοί στην καταναλωτική πίστη.

Τελικά, η στροφή της νομισματικής πολιτικής προς αντιπληθωριστική κατεύθυνση με δραστικά μέτρα εκδηλώθηκε στο τέλος Ιουνίου. Με απόφαση της Νομισματικής Επιτροπής της 29^{ης} Ιουνίου 1973, που θα ίσχυε από την 1^η Ιουλίου, θεσπίστηκαν τα ακόλουθα:

1. Αυξήθηκε το αναπροεξοφλητικό επιτόκιο της Τράπεζας της Ελλάδος κατά μονάδα 7,5% σε 9%.

2. Αυξήθηκαν τα επιτόκια των καταθέσεων ταμιευτηρίου και προθεσμίας κατά μιάμιση ως δύο μονάδες (πέρα από την αύξηση του Μαΐου μισή μονάδα).

3. Καταργήθηκε το ανώτατο όριο κατά κατάθεση που ίσχυε στις καταθέσεις ταμιευτηρίου.

4. Αυξήθηκαν τα επιτόκια των τραπεζικών πιστώσεων κατά δύο μονάδες με εξαίρεση το επιτόκιο των δανείων για παραγωγικές επενδύσεις που αυξήθηκε κατά μία μονάδα και τα επιτόκια των δανείων προς τον αγροτικό τομέα, που έμειναν αμετάβλητα. Οι αυξήσεις των επιτοκίων των δανείων για παραγωγικές επενδύσεις και για στεγαστικούς σκοπούς αφορούσαν μόνο τα δάνεια που χορηγήθηκαν μετά την απόφαση.

5. Ορίστηκε ότι η αύξηση του συνόλου των πιστώσεων των εμπορικών τραπεζών το 1973 μπορούσε να υπερβεί το 10% (υπολογιζόμενη βάση το επίπεδο τέλους του 1972).

6. Συνεχίστηκε η απαγόρευση παροχής εγκρίσεων για νέα στεγαστικά δάνεια.

7. Περιορίστηκαν τα ποσοστά με τα οποία χρηματοδοτούνταν η συνολική δαπάνη παγίων επενδύσεων των ξενοδοχειακών, τουριστικών και ναυπηγικών επιχειρήσεων.

Στο μεταξύ η εσωτερική αγορά παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά της ραγδαίας πληθωριστικής εξέλιξης. Άρχισαν να εκδηλώνονται ανεπάρκειες

ιδίως τροφίμων. Στις 20 Οκτωβρίου 1973 αποφασίστηκε η αποδέσμευση της δραχμής από το δολάριο, η δραχμή ανατιμήθηκε κατά 10% και έτσι επανήλθε ουσιαστικά στις ισοτιμίες με τα ευρωπαϊκά νομίσματα, που ίσχυαν πριν την υποτίμηση της το Φεβρουάριο του ίδιου χρόνου. Στις αρχές Νοεμβρίου καταργήθηκε ο έλεγχος των τιμών (αλλά ήδη είχε αποδιοργανωθεί το διάστημα του ελεύθερου ανταγωνισμού) και στο τέλος του 1973 η οικονομία βρέθηκε με ρυθμό πληθωρισμού μεγαλύτερο από 30% και με αποτέλεσμα την επιδείνωση του ισοζυγίου πληρωμών. Το έλλειμμα των τρεχουσών συναλλαγών, υπολογιζόμενη σε ποσοστό του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος από 3% που ήταν το 1972, έφτασε στο 7% τέλος του 1973.

Μετά πάντως, τα αντιπληθωριστικά μέτρα του Ιουνίου 1973, η οικονομική δραστηριότητα άρχισε να επιβραδύνεται. Η μεταστροφή ήταν έκδηλη τους τελευταίους μήνες του χρόνου και η εξέλιξη επηρεάστηκε επιπλέον και από τα πολιτικά γεγονότα του Νοεμβρίου. Αλλά η αντιπληθωριστική πολιτική συνεχίστηκε και το πρώτο τρίμηνο του 1974 με διάφορα μέτρα. Και η περίοδος αυτή σφραγίστηκε με τα γεγονότα του 1^{ου} τριμήνου 1974, την πτώση της δικτατορίας και το σχηματισμό Κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας υπό τον Κων/νο Καραμανλή.

Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΤΟ 1974.

Η έντονη αυξητική τάση που παρουσίασε ο πληθωρισμός κατά την διάρκεια του προηγούμενου έτους συνεχίστηκε και κατά το πρώτο τετράμηνο του 1974, στην συνέχεια όμως τόσο στο δεύτερο αλλά κυρίως στο τρίτο τετράμηνο παρουσίασε σταδιακή μείωση. Πιο συγκεκριμένα ο Δ.Ι.Κ. σημείωσε αύξηση 13,5% έναντι 30,6% το 1973 ενώ το μέσο επίπεδο του δείκτη παρουσίασε αύξηση 26,6% έναντι 45,5% το προηγούμενο έτος.

Η μεγάλη άνοδος που παρουσιάστηκε στο μέσο επίπεδο ήταν αποτέλεσμα των ανωμαλιών που παρατηρήθηκαν στην εξέλιξη των τιμών κατά την διάρκεια του έτους.

Στην συνολική άνοδο του δείκτη τιμών καταναλωτή συνέβαλαν επίσης σε ποσοστό 14% οι αναπροσαρμογές που έγιναν στις τιμές των διαφόρων υπηρεσιών είτε αυτές ελέγχονται από το κράτος είτε όχι, όπως είναι οι τιμές των αστικών και υπεραστικών λεωφορείων των υπηρεσιών αναψυχής. Τέλος, αυξητικές επιδράσεις στο επίπεδο των τιμών σε μικρότερο όμως ποσοστό, είχαμε από την μεγάλη αύξηση στις τιμές καυσίμων (πετρελαίου, υγραερίου, βενζίνης) των ειδών ένδυσης, των ελευθέρων μισθωμάτων και των διαρκών καταναλωτικών αγαθών (π.χ. είδη οικιακής χρήσης).

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΕΤΗ 1975 - 1976.

Η ανοδική πορεία του πληθωρισμού συνεχίστηκε και κατά την διάρκεια του 1975 με σημαντικές διακυμάνσεις, για να σημειώσει τελικά αύξηση 13,4% έναντι 26,9% το 1974. Σημαντικό ρόλο στην άνοδο αυτή του δείκτη των τιμών καταναλωτή έπαιξαν οι ανατιμήσεις που έγιναν στις τιμές των υπηρεσιών και των ειδών διατροφής, οι οποίες και κάλυψαν το 6% περίπου της συνολικής αύξησης του πληθωρισμού. Οι αυξήσεις αυτές αντανακλούν πληθωριστικές πιέσεις προερχόμενες από την πλευρά του κόστους παραγωγής, λόγω αύξησης που σημειώθηκε στους μισθούς και στα ημερομίσθια.

Αντίθετα το 1976 είχαμε εξασθένηση της αυξητικής τάσης του πληθωρισμού. Συγκεκριμένα ο δείκτης τιμών καταναλωτή σημείωσε άνοδο 13,3% ενώ το 1975 είχε σημειώσει άνοδο 13,4%. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι η

άνοδος των τιμών κατά το 1976 δεν απέχει πολύ από τον στόχο του 10%, που είχε τεθεί στην αρχή του έτους.

Η πτώση της ανοδικής τάσης των τιμών, συνοδεύτηκε με ουσιώδης αλλαγές των προσδιοριστικών τους παραγόντων. Συγκεκριμένα, ενώ κατά το 1975 η κύρια αιτία των πληθωριστικών πιέσεων ήταν οι τιμές των εισαγόμενων προϊόντων το 1976 η επίδραση του παράγοντα αυτού υποχώρησε και ο πληθωρισμός οφείλεται περισσότερο σε εσωτερικά αίτια από τα οποία το πιο σημαντικό είναι η αύξηση των χρηματικών εισοδημάτων, ιδίως των μεσολαβητών επαγγελματιών και αυτοαπασχολούμενων αλλά και των μισθών και ημερομισθίων, με ρυθμό σημαντικά ταχύτερο από την αντίστοιχη αύξηση των τιμών.

Σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας το μέσο βιομηχανικό ωρομίσθιο στο τρίτο τρίμηνο του 1976 ήταν 28,7% υψηλότερο σε σύγκριση με το τρίτο τρίμηνο του 1975.

Επίσης, κατά ένα σημαντικό μέρος η επιβράδυνση του πληθωρισμού οφείλεται στην πολιτική ελέγχου των τιμών που ασκήθηκε από το κράτος. Σχετικά παρατηρείται ότι οι υπηρεσίες και τα αγαθά, που η αύξηση των τιμών του καταναλωτή επιβραδύνθηκε, αντιπροσωπεύουν τα τέσσερα θέματα περίπου της Οικογενειακής δαπάνης και περιλαμβάνουν σε μεγάλη αναλογία προϊόντα που οι τιμές τους καθορίζονται με διοικητικές αποφάσεις ή υπόκεινται σε κρατικό έλεγχο.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΕΤΗ 1977 - 1978.

Οι επιβραδυντικές τάσεις στις τιμές καταναλωτή που είχαν εμφανισθεί το 1976 συνεχίστηκαν και στους πρώτους μήνες του 1977. Από τον Απρίλιο όμως, η επιβράδυνση αυτή σταμάτησε, με αποτέλεσμα ο δείκτης τιμών

καταναλωτή να σημειώσει τελικά άνοδο 12,2% έναντι 13,3% το 1976 και 13,4% το 1975.

Οι μεγαλύτερες πληθωριστικές πιέσεις προήλθαν όπως και το 1976 από εσωτερικά αίτια και κυρίως από την άνοδο του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και αυτό διότι αν και οι ονομαστικές αμοιβές των μισθωτών αυξήθηκαν με ρυθμό χαμηλότερο από το προηγούμενο έτος. Ταυτόχρονα είχαμε και μείωση της παραγωγικότητας κατά 1% ανά ώρα εργασίας, σαν αποτέλεσμα της κάμψης, που σημείωσε ο ρυθμός ανόδου της παραγωγής στην μεταποίηση και την διατήρηση του σχετικά υψηλού ποσοστού αύξησης της απασχόλησης.

Πάντως η ανοδική τάση στον ρυθμό αύξησης των τιμών καταναλωτή η οποία είχε εμφανιστεί στους πρώτους μήνες του 1978 ανακόπηκε στο δεύτερο εξάμηνο. Έτσι η άνοδος του Δ.Τ.Κ. περιορίστηκε τελικά σε 12,5% έναντι το 1977.

Στην κάμψη του Δ.Τ.Κ. κατά το 2^ο εξάμηνο του 1978 συνέβαλε η λήψη πρόσθετων αγορανομικών μέτρων κατά των αδικαιολόγητων αναζητήσεων των τιμών, των ειδών διατροφής και ιδιαίτερα των οπωροκηπευτικών στις ανατιμήσεις των οποίων οφείλονταν κυρίως η έξαρση του πληθωρισμού στις αρχές του έτους. Επίσης συμβολή στην συγκράτηση του πληθωρισμού είχε ο έλεγχος των ενοικίων των κατοικιών και η αναστολή αυξήσεων στις διοικητικές ελεγχόμενες τιμές ορισμένων αγαθών και υπηρεσιών. Πιο αναλυτικά βλέπουμε πως οι αυξήσεις στα είδη διατροφής συνέβαλαν στην αύξηση του πληθωρισμού κατά 3,3 ποσοστιαίες μονάδες έναντι 5,6 ποσοστιαίων μονάδων το 1977. Μικρότερη σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο, συμβολή είχε και η άνοδος των τιμών των υπηρεσιών (3,1 μονάδες από 3,9 μονάδες).

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΕΤΟΣ 1979.

Η μεγάλη άνοδος του πληθωρισμού, αποτελούσε το κύριο χαρακτηριστικό της Ελληνικής οικονομίας για το έτος 1979.

Συγκεκριμένα κατά το 1979 ο Δ.Τ.Κ. αυξήθηκε κατά 19,0% έναντι αντίστοιχης ανόδου 12,5% κατά το προηγούμενο έτος. Η αύξηση αυτή είναι κατά πολύ μεγαλύτερη, από τους στόχους που είχε θέσει η κυβέρνηση και οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σε έκτακτους παράγοντες.

Συγκεκριμένα σαν πρώτο παράγοντα μπορούμε να αναφέρουμε τις διαδοχικές αυξήσεις της τιμής των προϊόντων πετρελαίου στην διεθνή αγορά οι οποίες υπολογίζεται ότι συνέβαλαν άμεσα αλλά και έμμεσα στην αύξηση του δείκτη τιμών καταναλωτή κατά 5,3 περίπου ποσοστιαίες μονάδες. Άλλες 3 περίπου ποσοστιαίες μονάδες της ανόδου του επιπέδου των τιμών οφείλονται στην σταδιακή εφαρμογή, του κυβερνητικού προγράμματος για την ομαλοποίηση των τιμών ορισμένων αγροτικών προϊόντων με την κατάργηση των επιδοτήσεων που επιβάρυναν τον προϋπολογισμό με σημαντικά ποσά οδηγούσαν στην διόγκωση ότι η σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων όπως και η αναπροσαρμογή των τιμών αγαθών και υπηρεσιών που προσφέρονται από δημόσιες επιχειρήσεις, μολονότι συνέβαλαν στην άνοδο του Δ.Τ.Κ. ουσιαστικά αποτελούν εξυγιαντικά μέτρα εφόσον περιορίζεται το έλλειμμα του δημοσίου τομέα και έτσι εξουδετερώνεται μια βασική πηγή πληθωριστικών πιέσεων.

Τέλος στην απότομη άνοδο του πληθωρισμού συνέβαλε και η ανατίμηση, στη διεθνή αγορά πολλών, βασικών πρώτων υλών τροφίμων και ημικατεργασμένων προϊόντων.

Παράλληλα όμως οι εξελίξεις στο επίπεδο των τιμών, είναι σε σημαντικό βαθμό αποτέλεσμα των πληθωριστικών πιέσεων που

συσσωρεύτηκαν στο οικονομικό σύστημα από προηγούμενα έτη εξ' αιτίας των μεγάλων αυξήσεων των δημοσίων δαπανών των πιστώσεων προς τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, της προσφοράς χρήματος και των χρηματικών εισοδημάτων (μισθών και ημερομίσθιων, κερδών, αγροτικών εισοδημάτων) πέρα από τα όρια αντοχής της Ελληνικής οικονομίας.

(Στην επόμενη σελίδα παραθέτουμε πίνακα με τα στοιχεία του πληθωρισμού ανά έτος).

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΙΝΑΚΑ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ.

(Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε).

ΕΤΗ	ΡΥΘΜΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ
1963	2,8%
1964	1,0%
1965	3,1%
1966	5,0%
1967	1,7%
1968	0,3%
1969	2,5%
1970	2,9%
1971	3,0%
1972	4,3%
1973	15,5%
1974	26,9%
1975	13,4%
1976	13,3%
1977	12,2%
1978	12,5%
1979	19,0%
1980	24,9%
1981	24,5%
1982	21,0%
1983	20,5%
1984	18,5%
1985	19,3%
1986	23,0%
1987	16,4%

ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ (ΜΕΣΑ ΕΤΗΣΙΑ ΕΠΙΠΕΔΑ 1982 : 100) ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ.

ΕΤΗ	ΔΙΑΤΡΟΦΗ	ΟΙΝΟΠ. ΠΟΤΑ	ΕΝΔΥΣΗ ΥΠΟΔΕΣΗ	ΣΤΕΓΑΣΗ	ΔΙΑΡΚΗ ΑΓΑΘΑ	ΥΓΕΙΑ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΜΕΤΑΦ. ΕΠΙΚΟΙΝ.	ΔΙΑΦΟΡΑ	ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ
1960	11,6	23,2	16,6	16,7	20,7	11,6	15,3	15,8	10,6	14,2
1961	11,9	24,4	16,4	17,0	21,1	11,8	15,6	15,8	10,5	14,5
1962	11,8	24,9	16,2	17,2	20,7	12,4	15,5	15,9	10,4	14,5
1963	12,5	25,8	16,4	17,6	20,8	12,2	14,9	16,0	10,5	14,9
1964	12,6	27,2	16,6	18,0	20,6	12,7	14,6	16,2	10,5	15,0
1965	13,1	29,2	16,8	18,1	20,7	13,2	14,0	16,5	10,8	15,5
1966	13,9	29,9	17,5	18,7	21,6	13,8	14,9	17,4	11,3	16,2
1967	14,0	31,7	18,5	19,1	21,6	14,1	15,1	17,6	11,4	16,5
1968	14,0	31,8	18,2	19,7	21,7	14,4	15,1	17,5	11,5	16,6
1969	14,5	31,8	18,3	20,0	21,7	14,8	15,2	18,8	11,7	17,0
1970	14,9	31,8	18,7	20,1	22,3	15,2	16,7	19,4	11,9	17,5
1971	15,7	31,8	18,9	20,2	22,9	15,5	17,2	20,0	12,2	18,0
1972	16,3	31,9	19,6	20,5	23,7	16,8	18,2	21,6	13,1	18,8
1973	19,8	33,2	22,4	21,9	26,8	19,7	21,1	23,9	15,2	21,7
1974	25,2	37,9	27,3	27,9	34,0	24,5	27,2	32,8	18,8	27,6

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ 1950 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ.

1975	28,2	44,4	30,4	31,2	36,2	29,6	31,5	39,2	22,0	31,2
1976	32,1	48,2	34,4	34,6	40,1	36,9	36,5	43,8	24,1	35,4
1977	36,7	51,0	38,9	38,7	44,1	41,4	42,1	47,0	28,2	39,7
1978	41,9	55,1	44,3	43,1	47,9	48,2	48,4	50,0	34,1	44,7
1979	49,8	60,8	54,2	51,5	54,0	57,2	55,55	62,2	44,0	53,2
1980	63,5	70,3	64,4	66,4	67,4	70,6	67,4	76,3	60,6	66,4
1981	82,6	81,2	78,3	84,4	82,7	83,5	83,5	86,7	75,5	82,7
1982	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1983	118,0	118,6	122,3	113,7	125,5	121,6	126,2	121,0	134,0	120,2
1984	139,6	141,5	154,3	130,5	149,5	145,1	152,4	135,1	161,6	142,4
1985	166,2	162,4	188,4	152,8	180,1	166,7	188,7	157,8	199,0	169,9
1986	200,6	196,4	236,3	184,6	233,9	201,1	230,1	199,9	251,4	209,3
1987	225,9	227,2	287,5	211,6	278,6	242,3	284,3	222,7	296,1	243,3

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΗΜΑΤΟΣ.

ΕΤΟΣ	ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ	ΑΝΕΡΓΙΑ
1966	59	74,8*
1967	60	91,4*
1968	60,2	77,6*
1969	61,7	67,0*
1970	63,5	46,6*
1971	65,4	33,3*
1972	68,2	28,0*
1973	78,8	29,9*
1974	100	41,8
1975	113,4	54,0
1976	128,5	39,4
1977	144,1	42,7
1978	162,2	47,7
1979	193,0	48,7
1980	241,0	57,4
1981	300,0	65,6
1982	363,0	78,1
1983	437,5	95,1
1984	518,5	109,9
1985	618,6	137,3
1986	760,7	170,5

Πηγές:

1. Πληθωρισμός. α) ΕΣΥΕ: Μηνιαία στατιστικά δελτία. β) Τράπεζα της Ελλάδος : «Ελληνική Οικονομία» Αθήνα 1980
- 2) Ανεργία: α) ΕΣΥΕ: Μηνιαία στατιστικά δελτία. * β) Τράπεζα της Ελλάδος : «Τα πρώτα 50 χρόνια της Τραπεζής της Ελλάδος» σελ. 624

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1975 - 1979.

Αποτέλεσμα της μεγάλης διεύρυνσης των δημοσίων δαπανών κατά τη διάρκεια της πενταετίας 1975 - 1979 ήταν να φθάσει το δημόσιο χρέος στο τέλος του 1979 το επίπεδο των 590 δις δραχμές έναντι 178 δις δραχμές που ήταν στο τέλος του 1974.

Ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εθνικού προϊόντος, το ανεξόφλητο υπόλοιπο του συνολικού δημοσίου χρέους παρουσίασε ελαφρά πτωτική τάση τα έτη 1976 και 1977 (γύρω στο 32%) αλλά αυξήθηκε σε 38,5% το 1978 και διαμορφώθηκε σε 36,7% το 1979. Από το συνολικό υπόλοιπο του δημοσίου χρέους δις δραχμές αντιπροσωπεύει το εσωτερικό δημόσιο χρέος και 124,4 δις δραχμές υποχρεώσεις προς το εξωτερικό.

Παρατηρείται λοιπόν, ότι το σύνολο σχεδόν της αύξησης του εξωτερικού δημοσίου χρέους από 48,9 δις δραχμές το 1974 σε 124,2 δις δραχμές το 1979 έλαβε χώρα το 1975 και τη διετία 1978 - 1979, ενώ στη διετία 1976 - 1977 το εξωτερικό δημόσιο χρέος παρέμεινε σταθερό γύρω στα 80 δις δραχμές.

Αντίθετα, η αύξηση των εσωτερικού δημοσίου χρέους ήταν έντονη σε όλα τα έτη που εξετάζουμε, όπως φαίνεται και από τον παρακάτω πίνακα:

ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ 1975 - 1979

(σε δις δραχμές). (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Ελληνική Οικονομία 1982).

	1975	1976	1977	1978	1979
Συνολικό Υπόλοιπο Δημ. Χρέους	230,5	237,7	316,2	459,4	540,1
(i) Πρώτη Διάκριση					
Εσωτερικό	152,7	193,5	237,5	363,0	415,9
Εξωτερικό	77,8	80,2	78,7	96,4	124,2
(ii) Δεύτερη Διάκριση					
1. Κεντρική Κυβέρνηση	150,8	182,6	215,8	341,4	394,6
α. Εσωτερικό χρέος	99,2	131,0	166,1	280,7	316,1
(i) Προπολεμικό χρέος	2,7	2,5	2,5	2,5	2,7
(ii) Μεταπολεμικό χρέος	95,5	128,5	163,6	278,2	313,4
(έντοκα γραμμάτια)	(69,7)	(103,2)	(138,0)	(177,5)	(211,5)
(ομολογιακά δάνεια)	(13,5)	(12,9)	(12,2)	(11,6)	(10,8)
(δάνεια Τρ. Ελλάδος)	(8,3)	(6,4)	(7,3)	(81,0)	(82,4)
(Λοιπά δάνεια)	(5,0)	(6,0)	(6,1)	(8,1)	(8,7)
β. Εξωτερικό χρέος	51,6	51,6	49,7	60,7	78,5
(i) Προπολεμικό χρέος	2,6	2,4	2,4	2,4	2,7
2. Δημόσιοι Οργανισμοί	79,7	91,1	100,4	118,0	145,5
α. Εσωτερικό χρέος	53,5	62,5	71,4	82,3	99,8
β. Εξωτερικό χρέος	26,2	28,6	29,0	35,7	45,7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ.

1974 - 1981 .

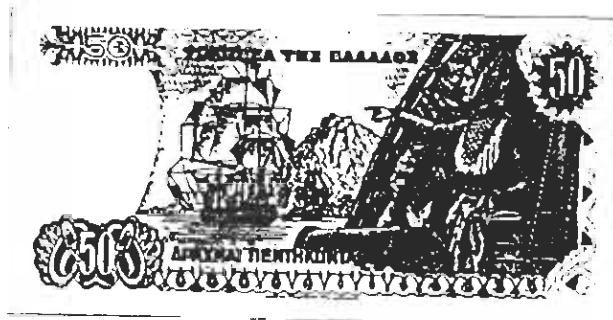
1981 - 1996 .

«ΧΑΘΗΚΑΝ ΠΟΛΛΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ».

«Ένας σημαντικός σταθμός για τη χώρα μας ήταν η ένταξή της ως ισότιμου μέλους στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Πέρα από πολιτική -κυρίως- επιλογή, η Ελλάδα οδηγείται μαζί με τις άλλες χώρες της ΕΟΚ προς την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Ο δρόμος είναι τραχύς και οδυνηρός ιδιαιτέρως σε συνδυασμό με τις δυσμενείς συγκυρίες των αρχών της δεκαετίας του '90. Όσον αφορά ειδικότερα την χώρα μας η συνειδητοποίηση της ανάγκης πραγματοποίησεως θυσιών και της υιοθέτησεως ενός άλλου τρόπου ζωής, θα καθορίσουν το μέλλον της.

Η χώρα μας διέρχεται μια από τις πιο κρίσιμες ώρες της ιστορίας της. Οικονομικά πορεύεται ανάμεσα συμπληγάδες ενός εξωτερικού στασιμοπληθωρισμού και αγωνίζεται να ξεπεράσει την κρίση και να προσεγγίσει τις οικονομίες των εταίρων μας της Ευρώπης. Παράλληλα όμως δίνει μία δύσκολη μάχη στην προσπάθεια της να ξεπεράσει τους κλυδωνισμούς και να αξιοποιήσει τις προκλήσεις που δημιουργήσαν οι νέες ευρωπαϊκές και ιδιαίτερα οι Βαλκανικές εξελίξεις. Σήμερα στην χώρα μας καταβάλλεται μία προσπάθεια για την πραγματοποίηση των στόχων του προγράμματος Σύγκλισης για να μην μείνει στο περιθώριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης». «Κάλλιο αργά παρά ποτέ !!!».

Ένα χαρτονόμισμα που εξαφανίζεται μετά από μακροχρόνια κυκλοφορία. Το πενήντάδραχμο έγινε ογκώδες μεταλλικό κέρμα (1980) το οποίο με τη σειρά του, μεταβλήθηκε σε μικρότερο και βολικότερο. (1986)

«Είκοσι δύο χρόνια μετά η περίοδος η οποία άνοιξε το 1974 για την Ελληνική οικονομία δεν έχει κλείσει ακόμη. Επρόκειτο δε για μία περίοδο δύσκολη, μακρά και επίπονη με σοβαρές αναδιαρθρώσεις στην οικονομική υποδομή, με κρίση με πολιτικές εναλλαγές και βαθύτατες διαφοροποιήσεις στο υπόβαθρο της Ελληνικής κοινωνίας. Όταν υποστηρίζουμε ότι η περίοδος του 1950, δεν έχει τελειώσει ακόμη εννοούμε τα αιτήματα και οι στόχοι που τέθηκαν στην αρχή της. Είναι ακόμη στην σειρά προς εκπλήρωση.

Πολύ συνοπτικά μπορούμε να τα υπενθυμίσουμε : η Ελληνική οικονομία -ενώ- σαφώς έχει κριθεί ανάγκη- έχει ανάγκη ενός υψηλού μέτρου ανάπτυξης για να προσεγγίσει γρήγορα τα επίπεδα των άλλων ευρωπαϊκών χωρών που γρήγορα θα γίνονταν εταίροι της στην -τότε Ε.Ο.Κ.- είχε ταυτόχρονα την οξύτατη ανάγκη αναδιάρθρωσης και σταθεροποίησης δηλαδή από ευσταθή ισορροπία των μεγεθών της.

Στο τέλος του 1996 παρόλα αυτά βρισκόμαστε μπροστά σχεδόν στα ίδια προβλήματα. Αλλά τώρα δεν διαθέτουμε την αισιοδοξία του 1974 την επαύριον δηλαδή της πτώσης της χούντας και της εθνικής συνείδησης.

Η οικονομική κρίση συνεχίζεται ενώ πλειοψηφία των πολιτών έχει έντονα τα σημάδια της κόπωσης από την άσκηση μιας πολιτικής η οποία είχε Μεγάλο Κόστος και εξαιρετικά μικρά αποτελέσματα. Μπροστά μας βρίσκεται ένα τραχύ και δύσκολο διετές -καταρχήν- διάστημα που επιβάλλει μια υπερπροσπάθεια για να εξασφαλιστεί η είσοδος της χώρας στην ΟΝΕ. Αρκετοί θεωρούν ότι αυτό είναι αδύνατο ενώ άλλοι αμφισβητούν την αξία του.

Σημαντικός σταθμός ήταν η ένταξη της χώρας μας ως ισότιμου μέλους στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, αλλά δεκαπέντε χρόνια τώρα απειλείται να μπει στο περιθώριο γιατί δεν αξιοποίησε τις προκλήσεις που δημιούργησαν οι ευρωπαϊκές και οι βαλκανικές εξελίξεις.

Η περίοδος από το 1974 ως το 1996 θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως η περίοδος εκείνων που η συγκυρία όπως διαμορφώνονταν τόσο από εξαιρετικούς παράγοντες ανακάλυψε με δραματικό τρόπο την πραγματική κατάσταση της Ελληνικής οικονομίας.

Οι σταθμοί της διαδρομής από το 1975 ως το τέλος του 1996 είναι πολλοί. Τους αναφέρουμε το 1974 πρώτα από όλα με την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 1979 με την δεύτερη -μετά το 1973 πετρελαϊκή κρίση, το 1981 με την κυβερνητική αλλαγή, το 1988 με την κρίση ισοζυγίου και το πρόγραμμα λιτότητας, την πολιτική πλειοψηφία μετά το 1989 την οικουμενική, την τρέχουσα περίοδο λιτότητας της Ν.Δ., την επάνοδο του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και την δική του λιτότητα που ακόμα διαρκεί την σύγκλιση των προγραμμάτων σύγκλισης.

ΕΝΑΛΛΑΓΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ.

Σε σχέση με την προκείμενη περίοδο (1974 - 1979) όπου εγκαθίστανται μια σειρά προβλήματα όπου χαρακτηρίζουν την Ελληνική οικονομία, το διάστημα 1980 - 1987 η εγκατάσταση γίνεται μόνιμη, και η επιδείνωση κρίσιμων δεικτών δραστικά μεγαλύτερη. Δεν διαφαίνεται να υπάρχει απαλλακτική ικανότητα να προβλέπουν με σαφήνεια το διαμορφωμένο νέο διεθνές πλαίσιο και έγκαιρα να καταρτίσουν ένα σχέδιο το οποίο με βάση τα εθνικά δεδομένα θα εξασφάλιζε μία ένταξη της Ελληνικής οικονομίας σε αυτό χωρίς σοβαρούς κλυδωνισμούς.

Τα κρίσιμα δεδομένα αυτού του πλαισίου ήταν εντελώς γνωστά ωστόσο με την ένταξη μας στην ΕΟΚ. Οι ραγδαίες εξελίξεις του τέλους της δεκαετίας του 1980 μπορεί τότε να μην διακρίνονταν, αλλά η ομαλή ένταξη στο τότε διεθνές πλαίσιο θα εξασφάλιζε ταυτόχρονα και δυνατότητα απορρόφησης των κραδασμών από τέλος του διπολισμού.

Ο πληθωρισμός που εξαφάνισε τα μικρότερα κέρματα (5, 10, 20, 50 λεπτά -1, 2 και 5 δραχμές) αφαιρώντας τους οποιαδήποτε συναλλακτική αξία,

μετατρέπει και τα μικρότερα χαρτονομίσματα σε κέρματα.

Το 1992 κυκλοφόρησε το μεταλλικό εκατόδραχμο που θα αντικαταστήσει το αντίστοιχο χαρτονόμισμα. Εδώ μία όψη του χαρτονομίσματος αυτού.

Η περίοδος μετά το 1974 είναι ουσιαστικά ενιαία στα βασικά της χαρακτηριστικά. Η πλήρη ανατροπή των αναπτυξιακών ρυθμών της μεταπολεμικής περιόδου, η αποκάλυψη της πραγματικής -έντονα προβληματικής- κατάστασης της Ελληνικής οικονομίας που είχε «αποκρυφτεί» μέσα στους υψηλούς ρυθμούς ανόδου, η εμφάνιση υψηλών τιμών πληθωρισμού, μεγάλων ελλειμμάτων, συνέχισης των επενδύσεων και βαθμιαίας εξασθένησης του Εθνικού Προϊόντος ήταν φαινόμενα όλης αυτής της περιόδου.

ΕΞΑΣΘΕΝΙΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.

Η κρίση που συναντά η Ελληνική οικονομία ήδη ήταν αρκετά εμφανής από το 1979 και μετά και κυρίως χωρίς κανένα σχεδιασμό για την άρση των διαρθρωτικών της προβλημάτων. Η περίοδος αυτή θα είναι και η διαρκέστερη και περιλαμβάνει σημαντικές ανακατατάξεις στο οικονομικό τομέα. Η έξοδος από την ύφεση θα σήμαινε συγχρόνως ανατροπή διαρθρωτικών προβλημάτων

της οικονομίας. Η μη προώθηση της συνδεόταν με την έλλειψη πολιτικής ή της ανεπάρκειάς της με μη μακροχρόνιο σχεδιασμό αλλά και στην άσκηση μακροχρόνιας πολιτικής. Δεδομένο ήταν δε και το υπόβαθρο της Ελληνικής οικονομίας που ήταν προβληματικό και δεν βοηθούσε ένα άλλο παράγοντα που ήταν η άσκηση μιας αποτελεσματικής πολιτικής.

Το διεθνές περιβάλλον παράλληλα αποτέλεσε αρνητικό παράγοντα. Την περίοδο ως το 1978 η αυξημένη ζήτηση των χωρών του ΟΟΕΚ συνιστούσε αδιέξοδο η οποία όμως έλειπε την περίοδο που παρουσιάζουμε.

Αντίθετα τώρα η διεθνής ύφεση επηρέασε την Ελληνική οικονομία αρνητικά, ιδιαίτερα στο ισοζύγιο πληθωρισμού που εξάντλησε τις παραγωγικές πηγές εξισορρόπησης των ελλειμμάτων.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ.

Στα μέσα του 1979 άρχισε μία συνεχώς πτωτική τάση της οικονομικής δραστηριότητας, η οποία κατέληξε το 1981 σε απόλυτη πτώση του ΑΕΠ κατά -0,2%. Απόλυτη πτώση -(0,1) αναγράφηκε και το 1982 ενώ το 1983 παρουσιάστηκε ανεπαίσθητη άνοδος. Η σχετική άνοδος, που καταγράφηκε το 1984 - 1985 κυρίως λόγω της αυξημένης εξωτερικής ζήτησης χωρίς να αλλάξει την παραγωγική διάρθρωση δεν είχε συνέχεια. Με την εφαρμογή του προγράμματος λιτότητας, από το 1986 που μείωσε δραστικά την εσωτερική ζήτηση, μέσα στο υπάρχον πλαίσιο, ήταν επόμενο ο ρυθμός ανόδου να φτάσει πάλι σε αρνητικά ποσοστά.

Πέρα από ότι η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από στασιμότητα, η συμμετοχή της μεταποίησης από ΑΕΠ όλο και χάνει έδαφος κυρίως έναντι των υπηρεσιών γεγονός που αποκαλύπτει την επιδείνωση στην διάρθρωση της

παραγωγής. Οι υπηρεσίες και οι κατασκευές ξεπερνούν πια το 60% της συμμετοχής στο ΑΕΠ.

Αντίθετα ο πρωτογενής τομέας και η μεταποίηση μειώνεται στο 33,5% το 1986.

Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ.

Στην Ελλάδα εξακολουθεί να υπάρχει ανισομέρεια ανάμεσα στην αστική και ζωική παραγωγή με αποτέλεσμα η χώρα μας να παράγει και να εξάγει φτηνά προϊόντα πλεονασματικού μερικές φορές χαρακτήρα και να εισάγει τα ακριβά προϊόντα του βορρά. Με συνέπεια την διατήρηση του αγροτικού παραδόξου της περιφέρειας, όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε στον παρακάτω πίνακα.:

ΦΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

A. Ποσοστιαία σύνθεση της τελικής γεωργικής παραγωγής.

Φυτική παραγωγή	67
Ζωική παραγωγή	33

B. Εξέλιξη φυτικής και ζωικής παραγωγής (1975 = 100) μέχρι το 1982.

Φυτική παραγωγή	116,7
Ζωική παραγωγή	108,8
Συνολική παραγωγή.	114

Πηγή: Euro Year Book Agricultural Statistics / 1984.

Μπορούμε λοιπόν να παρατηρήσουμε ότι όχι μόνο εξακολουθεί να υπερέχει έναντι της ζωικής παραγωγής αλλά και έναντι της αύξησης της φυτικής παραγωγής με αποτέλεσμα την επιδείνωση του προβλήματος.

Το αγροτικό παράδοξο της περιφέρειας φαίνεται πολύ καθαρά στον πίνακα που ακολουθεί όπου δίνεται συμμετοχή των αγροτικών προϊόντων στις συνολικές Ελληνικές εισαγωγές και εξαγωγές.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΙΣ ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΕΣ (1981 - 1983).

Έτη	Εξαγωγές αγροτικών προϊόν. σαν ποσοστό συνολικών εξαγωγών	Ρυθμός μεταβολής	Εισαγωγές αγρ. προϊόντων σαν ποσοστό συνολ. Εισαγωγών.	Ρυθμός Μεταβολής
1981	28,6	---	14,6	---
1982	31,3	2,02	15,6	6,84
1983	35,1	12,14	16,4	5,12

Πηγή: Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η κατάσταση της γεωργίας στην Κοινότητα, Έκθεση 1984. Λουξεμβούργο Βρυξέλλες σελ. 195.

Όπως φαίνεται από τον πίνακα, οι εισαγωγές και οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων αυξάνονται με περίπου ανάλογους ρυθμούς σαν ποσοστό στις συνολικές εισαγωγές και εξαγωγές.

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ ΕΟΚ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.

Η γεωργία μέχρι την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ αποτέλεσε έναν πλεονασματικό κλάδο του εξωτερικού εμπορικού ισοζυγίου της χώρας που στους άλλους τομείς ήταν έντονα ελλειμματικό. Όμως μετά την ένταξη στο εξωτερικό αγροτικό εμπορικό ισοζύγιο κατέστη αρνητικό το εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων της χώρας το 1981 παρουσίασε έλλειμμα της τάξης των 4,5 δις δραχμών ενώ το 1980 παρουσίασε πλεόνασμα της τάξης των 3,3 δις δραχμών.

Το αγροτικό εμπορικό ισοζύγιο με τις χώρες της κοινότητας γίνεται ελλειμματικό για πρώτη φορά το 1981 με έλλειμμα 10,9 δις δραχμές. Αντίθετα την προηγούμενη χρονιά παρουσίαζε πλεόνασμα που ανερχόταν σε 6,8 δις δραχμές. Το έλλειμμα αυτό προήλθε από μία θεαματική αύξηση των εισαγωγών σε ποσοστό 139%.

Παράλληλα οι εξαγωγές προϊόντων προς την ΕΟΚ ακολουθούσε αύξουσα πορεία η οποία όμως δεν μπόρεσε να ισοσταθμίσει την αλματώδη αύξηση των εισαγωγών. Το 1981 οι εξαγωγές αυξήθηκαν σε ποσοστό 25,7% έναντι 18,6% το 1980. Θα πρέπει εδώ να προστεθεί ότι στα βασικά προϊόντα υπάρχει επιβάρυνση με υψηλότερες τιμές από αυτές της διεθνούς αγοράς εξαιτίας της αρχής κοινοτικής προτίμησης.

Έτσι το 1981 η εθνική οικονομία επιβαρύνθηκε σε 3,5 δις δραχμές επιπλέον από την εισαγωγή κρεάτων και γαλακτοκομικών προϊόντων από την Κοινότητα.

Στους παρακάτω δύο πίνακες που ακολουθούν μπορούμε να δούμε αναλυτικά την εξέλιξη του εμπορικού ισοζυγίου αγροτικών προϊόντων:

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ΕΛΛΑΔΑΣ ΕΟΚ

(αξία σε εκατ. δραχ.).

	1980	1981
Γαλλία	+195	-926
Βέλγιο - Λουξεμβούργο	-2	-1.054
Ολλανδία	-4.556	-10.611
Ομ. Δημ. Γερμανίας	+6.957	-159
Ιταλία	+2.564	+904
Ηνωμένο Βασίλειο	+2.651	+4.743
Ιρλανδία	-259	-505
Δανία	-730	-3.243
Σύνολο	+6.819	-10.851

Πηγή: Α. ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ: Προσαρμογές και επιπτώσεις της Ελληνικής γεωργίας. Αθήνα 1982 σελ. 23.

ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΖΩΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΕΟΚ
(TRADE DIVERSION).

	1980	1981
βοδινό	33	96
αιγοπρόβειο	1	1
χοιρινό	10	80
πουλερικά	0	82
γάλα	91	97
βούτυρο	98	99
τυρί	68	91
αυγά	50	50
παραπροϊόντα	13	68

Συνολική επιβάρυνση.

	Διάφορα Τιμές Δρχ/κιλό	Εισαχθείσα ποσότητα από ΕΟΚ σε τονν.	Επιβάρυνση σε χιλ. δρχ.
βοδινό	35	42.331	1.483.335
αιγοπρόβειο	40	90	3.600
χοιρινό	25	16.170	404.250
πουλερικά	---	980	---
γάλα	11	108.610	1.194.710
βούτυρο	90	2.810	252.900
τυρί	5	25.880	129.400
αυγά	260	7	1.820
παραπροϊόντα	22	1.491	35.772
			6.505.787

ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΟΥ ΧΑΡΑΣΣΕΙ ΤΟ ΠΕΝΤΑΕΤΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ.

Είναι σχεδόν αυτονόητη η σπουδαιότητα του αγροτικού τομέα για την ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας. Ο τομέας αυτός παράγει τα διατροφικά μέσα της χώρας τροφοδοτεί με πρώτες ύλες ένα σημαντικό τμήμα της εγχώριας βιομηχανίας και απασχολεί περίπου το 1/3 του εργατικού δυναμικού. Εξάλλου ο αγροτικός πληθυσμός συμβάλλει στην δημογραφική ισορροπία του Εθνικού χώρου. Ακόμα σημαντική είναι η συμβολή του, στον σχηματισμό του ΑΕΠ και στις εξαγωγές. Ο τομέας όμως, όπως διαπιστώσαμε, πάσχει από χρόνια από δομικά και διαρθρωτικά προβλήματα.

Οι σημερινές προτεραιότητες ανάπτυξης του αγροτικού τομέα καθορίζονται από το 5ετές πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης 1982 - 1987. Μακροχρόνια επιδίωξη της πολιτείας είναι, η ανύψωση του βιοτικού επιπέδου των αγροτών και η δημιουργία προϋποθέσεων για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών προϊόντων.

Για την επίτευξη της ανωτέρω επιδίωξης στην περίοδο του προγράμματος στοχεύετε η υλοποίηση των κατωτέρων:

α) Αύξηση της παραγωγικότητας.

Για την αύξηση της παραγωγικότητας του τομέα και την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων επιδιώκεται:

~ η αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων, μέσω της προώθησης του προγράμματος εγγειοβελτιωτικών έργων.

~ η αύξηση και βελτίωση της παρεχόμενης τεχνικής βοήθειας και η εκπαίδευση του αγροτικού πληθυσμού.

~ η αντιμετώπιση του διαρθρωτικού προβλήματος του μικρού και πολυτεμαχισμένου της μακροχρόνιας ενοικίασης και της διανομής δημοσίων και εκκλησιαστικών Γαιών για συλλογική εκμετάλλευση.

β) Η έκχυση των αγροτικών συνεταιρισμών.

Η βελτίωση των συνθηκών παραγωγής διάθεσης και επεξεργασίας των αγροτικών προϊόντων θα στηριχθεί στην συνεταιρισμένη οικογενειακή εκμετάλλευση που αποτελεί βασικό κύτταρο ανάπτυξης του αγροτικού τομέα. Η ανάπτυξη ορθολογικά οργανωμένων και οικονομικά βιώσιμων συνεταιρισμών αποτελεί την βασική επιδίωξη της αγροτικής πολιτικής. Για τον σκοπό αυτό ψηφίστηκε από την Βουλή το πλαίσιο λειτουργίας των αγροτικών συνεταιρισμών και υπάρχει προνομιακή μεταχείριση των συνεταιριστικών οργανώσεων (χαμηλότοκα δάνεια, ενισχυμένη επιδότηση των επενδύσεών τους, συμμετοχή δημοσίου στις δαπάνες συγκρότησής τους). Ακόμα οι συνεταιρισμοί επιδοτούνται για την πρόσληψη επιστημονικών στελεχών και προωθούνται οι επενδυτικές πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν σε συνεργασία με τους ΟΤΑ. Τέλος ενισχύονται προγράμματα συνεταιριστικής εκπαίδευσης.

γ) Η αναδιάρθρωση και ποιοτική βελτίωση της παραγωγής.

Επιδιώκεται στα πλαίσια του 5ετούς ο προσανατολισμός της παραγωγής στις ανάγκες της εσωτερικής αγοράς και στις δυνατότητες εξαγωγών. Για τον λόγο αυτό επιχειρείται η αναδιάρθρωση της φυτικής παραγωγής και η ενίσχυση της κτηνοτροφίας.

δ) Η διεύρυνση των δυνατοτήτων εξαγωγών.

Η αύξηση των εξαγωγών αποτελεί βασική αναπτυξιακή προϋπόθεση. Για την επίτευξή της επιδιώκεται επιθετική εξαγωγική πολιτική σε τέσσερις άξονες.

1. Οργάνωση των φορέων εξαγωγών.

2. Πολιτική εξαγωγών για άνοιγμα νέων αγορών και αύξηση του μεριδίου στις μέχρι σήμερα αγορές.

3. Συμπλήρωση της τεχνικής υποδομής εμπορίας.

4. Ποιοτική βελτίωση των γεωργικών προϊόντων.

5. Η βελτίωση των δομών εμπορίας και επεξεργασίας των αγροτικών προϊόντων.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα πλαίσια του 5ετούς η προώθηση του προγράμματος έργων μεταποίησης και εμπορίας για να επιτευχθεί η εξυγίανση και ο εκσυγχρονισμός των δομών εμπορίας και μεταποίησης των αγροτικών προϊόντων.

6. Η άμβλυση των εισοδηματικών ανισοτήτων στον αγροτικό τομέα.

Για την επίτευξη των παραπάνω πλάνου προωθούνται:

~ εφαρμογή προγραμμάτων συμπληρωματικών απασχόλησης.

~ παροχή πρόσθετων άμεσων εισοδηματικών ενισχύσεων και τέλος με την εφαρμογή των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων (ΜΟΠ).

Η συνολική χρηματοδότηση του πρωτογενή τομέα από το πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων εκτιμάται σε 127 δις δραχμές (σε τιμές 1982) για την περίοδο 1983 - 1987. Τα βασικά προγράμματα αναλύονται στους πίνακες που ακολουθούν:

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ -
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ. (εκατ. δρχ. τιμές 1982).**

Βασικές κατηγορίες έργων.	Προϋπολογισμός	Σύνολο 5ετίας
1. Εγγειοβελτιωτικά	167.343	77.296
2. Γεωργικά Προγράμματα	---	17.473
3. Δάση	---	26.000
4. Αλιεία	---	4.072
5. Διοικητικές Δαπάνες	---	1.775
Σύνολο		126.616

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ.

Συνοπτικά στον τομέα της γεωργίας, τα βασικά διαρθρωτικά προβλήματα είναι: η συγκριτικά πολύ χαμηλή παραγωγικότητα που συνδέεται κυρίως με το μικρό και πολυτεμαχισμένο μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, τα φτωχά εδάφη των ορεινών και ημιορεινών περιοχών, την ανεπαρκή τεχνική βοήθεια στους παραγωγούς και το χαμηλό ποσοστό αρδευόμενων εκτάσεων και η υψηλή συμμετοχή στην παραγωγή προϊόντων που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα διάθεσης η οποία οφείλεται εν μέρει και στην πολιτική τιμών.

Η εξέλιξη του γεωργικού τομέα της χώρας μας θα επηρεαστεί σημαντικά από τις αποφάσεις για την Κοινοτική Αγροτική Παραγωγή (ΚΑΠ) οι οποίες συνδέονταν με την δημιουργία της ενιαίας εσωτερικής αγοράς μέχρι το 1992 και συνεπάγονται εντονότατο ανταγωνισμό για τα Ελληνικά γεωργικά προϊόντα. Οι ρυθμίσεις αυτές αναφέρονται στην ΚΑΠ, στην Διαρθρωτική Πολιτική, στα Κοινοτικά Ταμεία και στα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ).

Πιο συγκεκριμένα:

1. Η αναμόρφωση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής ΚΑΠ αποσκοπεί στην εξισορρόπηση των γεωργικών αγορών (περιορισμό διαρθρωτικών πλεονασμάτων) στον περιορισμό φραγμών και εμποδίων στο εμπόριο των γεωργικών προϊόντων και στην λειτουργία του μηχανισμού των τιμών ως βασικού μοχλού εξομάλυνσης των αγορών.

2. Στα πλαίσια της Διαρθρωτικής Πολιτικής, της ΕΟΚ προβλέπονται πολλές ρυθμίσεις όπως η πρόωρη συνταξιοδότηση των αγροτών, η αγρανάπαυση και η ενίσχυση νέων αγροτών καθώς επίσης και με την

δυνατότητα διάθεσης αυξημένων πόρων και άμεσων εισοδηματικών ενισχύσεων.

3. Ευνοϊκό πλαίσιο για την ενίσχυση του γεωργικού τομέα δημιουργείται με την αύξηση των ιδίων πόρων της Κοινότητας που διευρύνει τις δυνατότητες απορρόφησης πόρων από τα Κοινοτικά Ταμεία.

Σημαντικές επίσης δυνατότητες για την ανάπτυξη της γεωργικής παραγωγής παρέχουν τα ΜΟΠ.

Είναι φανερό συνεπώς ότι είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για να επιτευχθεί βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών προϊόντων ώστε να αντιμετωπίσουν επιτυχώς την ενοποίηση της αγοράς το 1992 με αύξηση της παραγωγικότητας μείωση του κόστους παραγωγής και βελτίωσης της ποιότητας των προϊόντων.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ.

Παραγωγική δραστηριότητα. (δεκαετία 1980).

Στη δεκαετία του 1980 η βιομηχανική παραγωγή σε γενικές γραμμές παρουσίασε άνοδο.

Πάντως και μετά τις αυξήσεις των τριών τελευταίων ετών στο επίπεδο της Ελληνικής βιομηχανικής παραγωγής ως το 1989 παρέμεινε χαμηλό σε σύγκριση με την αρχή της δεκαετίας του 1980. Ο σχετικός δείκτης που υπολογίζεται με βάση το 1980 = 100. Το 1989 έχει μόλις υπερβεί το 105 γεγονός που σημαίνει ότι στο σύνολο της η βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκε στα τελευταία δέκα χρόνια μόνο κατά 5% περίπου. Υπάρχουν πολλοί κλάδοι που στην περίοδο αυτή υπέστησαν συρρίκνωση και η παραγωγή τους υπολείπεται κατά πολύ ακόμη εκείνης του 1980. Χαρακτηριστικά αναφέρονται τα είδη ένδυσης, υπόδησης, το ξύλο, το δέρμα, οι μηχανές και

συσκευές, οι ηλεκτρικές μηχανές και τα μεταφορικά μέσα. Στα επίπεδα του 1980 ή και ελαφρώς χαμηλότερα βρίσκεται η παραγωγή στην υφαντουργία στα μη μεταλλικά ορυκτά στην βασική μεταλλουργία και στα προϊόντα από μέταλλο. Τέλος ουσιώδη ανάπτυξη στην διάρκεια της δεκαετίας εμφάνισαν μόνο οι κλάδοι διατροφής, ελαστικά και πλαστικών, χημικών προϊόντων, παράγωγων πετρελαίου και διαφόρων ειδών. Η κρίση της μεταποίησης ήταν αποτέλεσμα συνδυασμένης δράσης πολλών παραγόντων: Από την μια πλευρά υπήρξαν δυσμενείς εξελίξεις του τομέα της ζήτησης, από την άλλη, η μακροοικονομική, νομική πολιτική που ασκήθηκε μέχρι τα μέσα περίπου της δεκαετίας είχε άμεσο αποτέλεσμα την πτώση των κερδών, την επενδυτική στασιμότητα, την διακοπή λειτουργίας πολλών μονάδων το πολλαπλασιασμό των προβληματικών και υπερχρεωμένων μεταποιητικών επιχειρήσεων. Οι παράγοντες αυτοί συντέλεσαν στην συρρίκνωση του παραγωγικού δυναμικού της Ελληνικής Βιομηχανίας και στην απαξίωσή του, με φυσικό επακόλουθο την μείωση του όγκου παραγωγής.

Οι αρνητικοί αυτοί παράγοντες άρχισαν να εξασθενούν το 1987 - 1988 γεγονός που επέτρεπε την πραγματοποίηση επενδύσεων και τον μερικό εκσυγχρονισμό του παραγωγικού δυναμικού, με αποτέλεσμα την σημαντική αύξηση της παραγωγής το 1988.

Όμως το 1989 η βελτίωση επιβραδύνθηκε σημαντικά και το στοιχείο της επιβράδυνσης ήταν η υποχώρηση της παραγωγής σε ορισμένους κλάδους.

Το 1988 είναι το έτος που παρουσιάζει ασυνήθιστα υψηλές επιδόσεις και είχαν συμβάλει αποφασιστικά στην αύξηση του γενικού δείκτη.

Τα τρόφιμα, ποτά, καπνός, με άνοδο 10,5%, η βασική μεταλλουργία με 11,3%, τα προϊόντα από μέταλλο με 10,7%, τα μεταφορικά μέσα με 9,7%, τα έπιπλα με 20,9%, ο κλάδος ελαστικά και πλαστικά με αύξηση 31,6% και τα χημικά προϊόντα με 7,6%.

Σημαντικοί παράγοντες επιβράδυνσης της βιομηχανικής παραγωγής ήταν η ανάλογη επιβράδυνση της ζήτησης που θεωρείται ανασταλτικός παράγοντας από ένα σχετικώς υψηλό ποσοστό βιομηχανιών.

ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΠΑΡΕΜΠΟΔΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ.

Ποσοστά % του συνόλου των απαιτήσεων.

	1987		1988		1989		1990
	Φεβρ.	Ιαν.	Φεβρ.	Ιαν.	Φεβρ.	Ιαν.	Φεβρ.
Δεν παρεμποδίζονται	40	40	55	51	56	49	52
Ανεπάρκεια ζήτησης	37	30	24	21	28	34	30
Ανεπάρκεια εργατικού δυναμικού	0	2	3	0	0	2	2
Ανεπάρκεια κεφαλαίου κίνησης	19	17	16	17	15	14	14
Ανεπάρκεια κεφαλ. Εξοπλισμού	4	2	2	1	1	1	2

Επίσης σημαντικός δεύτερος παράγοντας ήταν τα χρηματοδοτικά προβλήματα που αντιμετώπισαν οι επιχειρήσεις και η ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης.

Τι προβλέπεται για το 1990: Δεν φαίνεται να υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στην ζήτηση που εξακολουθεί να θεωρείται ότι υπολείπεται ελαφρώς του κοινωνικού της επιπέδου. Προβλέπεται η ζήτηση να εξαρτηθεί από δύο παράγοντες:

Πρώτον, από την αντίδραση της κατανάλωσης και των επενδύσεων στα αναγκαία μέτρα σταθεροποίησης που θα επηρεάσουν την εγχώρια ζήτηση και δεύτερον, από την δυνατότητα της βιομηχανίας να υποκαταστήσει μέρος από τις απώλειες της εγχώριας ζήτησης με εξαγωγές.

Οι πέντε σημαντικότεροι κλάδοι της μεταποίησης που καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής είναι:

1. Τρόφιμα - ποτά - καπνός.
2. Υφαντουργία.
3. Χημικές βιομηχανίες.
4. Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά.
5. Βασική μεταλλουργία.

Οι εξελίξεις των ανωτέρων κλάδων ήταν οι ακόλουθες:

1. Τρόφιμα - ποτά - καπνός :

Οι κλάδοι αυτοί αντιπροσωπεύουν το 18% της Ελληνικής Βιομηχανικής παραγωγής, έχουν καθοριστική σημασία για τις εξελίξεις ενώ ως το 1986 παρουσιάζουν άνοδο το 1987 παρουσιάζουν μείωση η οποία είναι αντίστοιχα -4,9%, -3,1%, -14,1% το 1988 όμως έχουμε και μεγάλη αύξηση του δείκτη παραγωγής σε 10,7%, 6,8% και 5,4%. Το 1989 παραμένουν οι δύο πρώτοι κλάδοι περίπου στα ίδια επίπεδα, ενώ ο κλάδος της βιομηχανίας καπνού παρουσιάζει πτώση κατά -8,6% το 1989.

Η διατήρηση υψηλών ρυθμών ανόδου στις βιομηχανίες τροφίμων αποτελεί θετική εξέλιξη και θα πρέπει να αποδοθεί στην αυξημένη ζήτηση τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Η ανταπόκριση δε της προσφοράς στην αυξημένη ζήτηση, έγινε δυνατή από την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού δυναμικού. Ενώ το 1980 οι βιομηχανίες κυρίως των κλάδων τροφίμων και ποτών εμφανίζονται σχετικώς αισιόδοξες

για την δραστηριότητα τους λόγω της εκτίμησης ότι το επίπεδο της συνολικής ζήτησης διατηρείται «κανονικό».

2. Υφαντουργία :

Το ίδιο συμβαίνει και σε αυτόν τον κλάδο. Κάποια γενική μικρή αύξηση ως το 1986 - 87 και έπειτα παρουσιάζει πτωτική παραγωγή. Ο ρυθμός μείωσης υπολογίζεται γύρω στο 3%. Αυτή η πτώση θα πρέπει να αποδοθεί κυρίως στις εξελίξεις των διεθνών αγορών και ιδιαίτερα στην ανεπάρκεια της ζήτησης και στην μείωση των τιμών.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 οι εκτιμήσεις και οι προβλέψεις των βιομηχανιών του κλάδου αυτού έχουν αρχίσει να εμφανίζουν στοιχεία βελτίωσης που στηρίζονται κυρίως στο ενδεχόμενο ενίσχυσης και εγχώριας ζήτησης.

Από την άλλη πλευρά η ζήτηση εξωτερικού εξακολουθεί να θεωρείται αδύναμη. Οι τιμές όμως αναμένεται να σταθεροποιηθούν ή και να παρουσιάσουν μικρή άνοδο.

Χημικές Βιομηχανίες:

Ο κλάδος των χημικών προϊόντων παρουσιάζει σταθερή αύξηση και η μεγαλύτερη αύξηση που παρουσίασε ήταν το 1988 όπου εμφάνισε αύξηση 7,7%. Η ανοδική πορεία συνεχίστηκε με ρυθμό όμως βραδύτερο κατά 2 περίπου ποσοστιαίες μονάδες. Η επιβράδυνση της παραγωγής αποδίδεται περισσότερο σε εξασθένηση της ζήτησης κυρίως του εξωτερικού.

Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά:

Από το 1985 παρουσιάζει η παραγωγή του, αύξηση. Η ανοδική τάση όμως δεν διατηρήθηκε το 1989 και πάλι το 1988 είναι το έτος εκείνο όπου η παραγωγή έχει εκτιναχθεί στα ύψη. Η επιβράδυνση της ανοδικής τάσης οφείλεται εκτός από τεχνικούς λόγους και πάλι στην μείωση της ζήτησης.

Το 1990 η παραγωγική του κλάδου αναμένεται να επηρεαστεί αρνητικά από την προβλεπόμενη υποχώρηση της οικοδομικής δραστηριότητας. Έτσι στις αρχές του 1990 η ζήτηση για τα προϊόντα των βιομηχανικών του κλάδου εμφανίζεται ενισχυμένη και οι προβλεπόμενες για την παραγωγή αναφέρονται σε άνοδο.

Βασική μεταλλουργία:

Το μεγαλύτερο ποσοστό που έχει καταγραφεί στην δεκαετία του 1980. Είναι το έτος του 1988 που χαρακτηρίζεται σαν το έτος της βασικής μεταλλουργίας. Η παραγωγή του κλάδου αυξήθηκε κατά 11,8%.

Η ανάκαμψη του κλάδου τροφοδοτήθηκε.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ 1986 - 1989.

1980 = 100.

	<u>Έτη</u>				<u>Μεταβολή %</u>		
	1986	1987	1988	1989	1987: 1986	1988: 1987	1989: 1988
ΔΕΙΚΤΕΣ							
Βιομηχανική							
Παραγωγή (20-39)	100,3	98,3	103,2	105,4	-2,0	+5,0	+2,1
Παραγωγής Ηλεκτρ. - Φωταερίου	125,5	135,6	144,5	148,3	+8,0	+6,6	+2,6
Βιομηχανικής παραγωγής με κλάδους Ηλεκτρ. - φωταερίου	102,8	100,8	106,0	108,3	-1,4	+5,2	+2,2
Παραγωγής Ορυχείων	185,2	181,5	188,8	178,3	-1,7	+4,0	-5,6
Γενικός δείκτης βιομ. Παραγ. Με κλάδους Ηλεκτρ. -Φωταερίου και ορυχείων	107,6	105,5	110,8	112,4	-1,3	+5,0	+1,4

Πηγή: ΣΕΒ, «Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 1989».

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ.

1980 = 100

Δείκτες μεταποίησης	Έτη				Μεταβολή %		
	1986	1987	1988	1989	1987:	1988:	1989:
20-22 Διατρ.- Ποτών -Καπνού	114,0	107,2	117,0	127,6	-5,6	+9,1	+9,1
23-39 Λοιπών Κλάδων	98,2	96,3	100,2	100,8	-1,4	+4,0	+0,6
Κεφαλαιουχικά αγαθά	79,4	76,3	83,7	82,7	-3,8	+9,7	-1,2
Διαρκή αγαθά	102,2	89,0	81,1	85,0	-12,3	-8,9	+4,8
Καταναλωτικά αγαθά	112,3	110,1	115,3	119,2	-1,3	+4,7	+3,4
Γενικός δείκτης (20 -39)	100	98,3	103,2	105,4	-2,0	+5,0	+2,1

Πηγή : ΣΕΒ «Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 1989».

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ 1980 = 100.

Δείκτες	ΕΤΗ				ΜΕΤΑΒΟΛΗ %		
	1986	1987	1988	1989	1987:	1988:	1989:
20.Ειδών διατρ	109,1	103,7	114,8	127,9	-4,9	+10,7	+11,4
21.Ποτών	130,1	126,1	134,7	143,5	-3,1	+6,8	+6,5
22. Καπνά	110,2	94,7	99,8	91,5	-14,1	+5,4	-8,6
23. Υφαντικών	101,9	104,0	101,3	98,9	+2,0	-2,6	-2,4
24.Υπόδηση	84,0	77,9	78,5	74,1	-7,3	+0,8	-5,6
Ένδυση							
25.Ξύλλου- φελλού	61,5	63,9	64,3	73,3	+4,8	+0,6	+14,0
26. Επίπλων	83,8	77,4	93,7	93,2	-7,7	+21,1	-0,5
27.Χάρτου	156,0	179,4	161,4	160,1	+15,0	-10,0	-0,8
28.Έκτ. Εκδοσ.	104,6	103,8	107,2	106,1	-0,8	+3,5	-1,0
29. Δέρματος	75,7	89,8	82,5	74,6	+18,5	-8,1	-9,6
30.Ελαστικά πλαστικά	108,9	104,4	136,9	154,9	-4,2	+31,1	+13,1
31. Χημικών	115,7	116,3	125,8	131,9	+0,5	+8,2	+4,8
32. Παράγωγα πετρελαίου	106,7	115,3	122,8	125,9	+8,0	+6,5	+2,5
33.Μη μεταλ. ορυκτά.	93,3	95,2	99,5	94,8	+2,0	+4,5	-4,7
34. Βασική							

μεταλλουργική							
Βιομηχανία	90,2	87,5	98,0	97,1	-3,0	+12,0	-0,9
35. Μεταλ.	96,2	82,0	90,5	83,9	-14,8	+10,4	-7,3
προϊόντα							
36. Μηχανικών	90,3	81,0	82,5	101,5	-10,3	+1,9	+23,0
συσκευών							
37. Ηλεκτρικών	105,1	89,6	816,6	88,9	-14,8	-8,9	+8,9
μηχανών							
38. Μεταφορικών	74,4	77,6	82,6	82,6	+4,3	+6,4	0,0
μέσων							
39. Διαφόρων	141,0	153,7	128,0	127,6	+9,8	-16,7	-0,3
βιομηχανιών							
Γενικός Δείκτης	100,0	98,3	103,2	105,4	-2,0	+5,0	+2,1

Πηγή: ΣΕΒ. «Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 1989».

ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΕΠ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1951 - 1988.

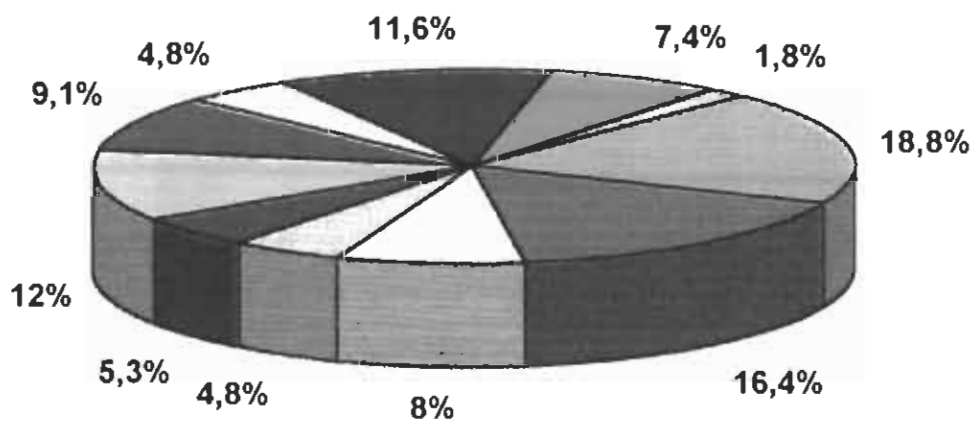
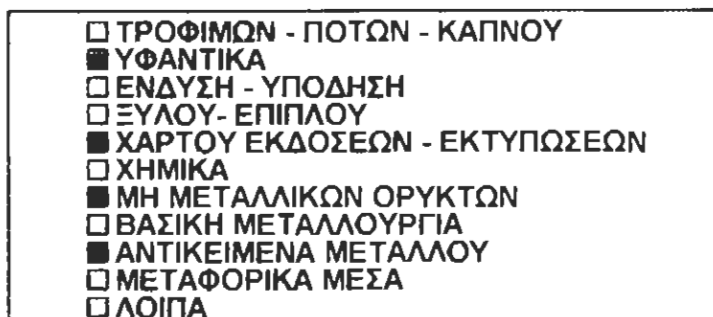
Ο ρόλος που διαδραμάτισε μεταπολεμικά ο μεταποιητικός τομέας ήταν πρωταρχικός. Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει από τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα. Στην αρχή της δεκαετίας του 1950 η Ελληνική οικονομία είχε έντονα αγροτικό χαρακτήρα. Η συμβολή της γεωργίας και κτηνοτροφίας στο ΑΕΠ το 1951 ήταν 27,3% έναντι 11,5% της μεταποιητικής βιομηχανίας.

Το 1960 το ποσοστό της γεωργίας - κτηνοτροφίας στο ΑΕΠ μειώθηκε μέχρι 21,3%. Ενώ αντίθετα η συμμετοχή του μεταποιητικού τομέα αυξήθηκε

σε 14,3%. Η πορεία των 2 κλάδων της οικονομίας, 1) γεωργία - κτηνοτροφία και 2) μεταποιητική βιομηχανία μέχρι το 1985 ήταν αντίθετη. Όμως παρά τις ικανοποιητικές επιδόσεις η βιομηχανία μας, αντιμετωπίζει διαρθρωτικά προβλήματα.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΑΕΠ ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ 1970.

Έτος	Συμβολή Γεωργίας Κτηνοτροφίας στο ΑΕΠ (%)	Συμβολή βιομηχανίας στο ΑΕΠ (%).	Μεταποιητικής	Σχετική Εξέλιξη των δύο κλάδων
1951	27,3	11,5		2,37
1960	21,3	14,3		1,49
1970	17,3	19,1		0,91
1974	15,9	20,1		0,79
1975	15,9	20,9		0,76
1976	14,8	21,6		0,68
1977	13,3	21,3		0,62
1978	13,7	21,2		0,65
1979	12,7	21,5		0,58
1980	13,9	21,3		0,65
1981	13,7	21,2		0,65
1982	13,9	20,7		0,67
1983	12,6	20,2		0,62
1984	13,1	19,9		0,66
1985	12,9	20,0		0,65

Πηγή: ΕΣΥΕ.

ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΚΡΙΣΗ. (Περίοδος 1970).

1. Αίτια και τρόποι αντιμετώπισής της.

Μετά την καταστροφή του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου, οι Έλληνες εφοπλιστές βοηθούμενοι από την έμπιστη ικανότητα των Ελλήνων ναυτικών κατόρθωσαν να κατακτήσουν την διεθνή ναυτιλιακή αγορά και να διαμορφώσουν το μεγαλύτερο εμπορικό στόλο στον κόσμο. Η επιτυχία αυτή πρέπει να θεωρηθεί σημαντική αν λάβει υπόψη του ότι δεν υπήρχαν αξιόλογα εθνικά φορτία για μεταφορά και έτσι οι Έλληνες εφοπλιστές έπρεπε να επιδιώξουν την μεταφορά φορτίων ξένων χωρών.

Για μια τριακονταετία η Ελληνική ναυτιλία ήταν σημαντικός παράγοντας για την ενίσχυση της Ελληνικής οικονομίας. Το ναυτικό σύνταγμα ήταν μία από τις βασικές πηγές σκέψης του χρόνιου ελλείμματος στο ισοζύγιο πληρωμών της χώρας. Ήρθε όμως κάποτε η εποχή της κρίσης. Πρώτα η πετρελαϊκή κρίση του 1974 - 84 έπληξε τα τάνκερς και έπειτα η παγκόσμια οικονομική ύφεση που άρχισε το 1979.

Η Ελληνική ναυτιλία επλύγη περισσότερο από την κρίση λόγω των δομικών αδυναμιών και των ιδιομορφιών που την χαρακτήριζαν. Οι περισσότερες από τις ιδιομορφίες αυτές είναι οι εξής:

α) Το 93% περίπου της χωρητικότητας της Ελληνικής Εμπορικής Ναυτιλίας απασχολείται στις ελεύθερες μεταφορές που είναι κυρίως τα ξηρά φορτία και τα καύσιμα ενώ η συμμετοχή της, στις τακτικές γραμμές που επηρεάζονται λιγότερο από την κρίση είναι πολύ μικρή (περίπου 5%).

β) Δεν υπάρχουν εθνικές μεταφορές για να τροφοδοτήσουν φορτία στα πλοία μας.

γ) Δεν υπάρχει ικανοποιητική κατανομή στον εθνικό χώρο (ασφαλιστική αγορά - ναυλώσεις, χρηματοδότηση) ούτε και εθνική κεφαλαιουχική αγορά με αποτέλεσμα ο εμπορικός μας στόλος να είναι εξαρτημένος από τις μεγάλες κεφαλαιουχικές αγορές του εξωτερικού.

Η παγκόσμια ναυτιλιακή κρίση έχει φθάσει σε βαθμό σχεδόν καταστροφικό για τις παραδοσιακές ναυτιλιακές δυνάμεις. Σημαντικό ρόλο στην επιδείνωση έπαιξε η καθυστέρηση της ανάκαμψης των οικονομικών των δυτικών βιομηχανικών χωρών. Πριν από την ύφεση του 1981 - 91 η παγκόσμια χωρητικότητα αυξάνονταν με ρυθμούς ταχύτερους από εκείνους της αύξησης και έστω του διεθνούς εμπορίου. Όταν τα εθνικά φορτία διακίνησης άρχισαν να μειώνονται, το χάσμα μεγάλωσε σε τέτοιο βαθμό που διόγκωσε τη ναυτιλιακή κρίση. Από την στιγμή που στην ναυτιλιακή αγορά μπήκαν καινούργιοι παράγοντες, όπως ο κρατικός παρεμβατισμός ή η δημιουργία εθνικών πόλων δημιουργήθηκαν νέες συνθήκες ανταγωνισμού.

Η ναυτιλιακή κρίση έχει χτυπήσει περισσότερο τον Ελληνικό εφοπλισμό γιατί εκτός της έλλειψης ενίσχυσης από την εθνική οικονομία σε σημαντικές μεταφορικές ανάγκες ο Έλληνας εφοπλιστής ασχολείται κατεξοχήν με την εκμετάλλευση απλών πετρελαιοφόρων.

Συμπερασματικά λοιπόν μπορούμε να πούμε ότι τα αίτια της Ελληνικής Ναυτιλιακής κρίσης ήταν τα εξής:

- η ασυλλόγιστη αριθμητική αύξηση του εμπορικού στόλου χωρίς να έχει προηγουμένως εξασφαλίσει την επάνδρωσή του με κατάλληλους ναυτικούς σε αριθμό και σε ποιότητα.

- οι δυσμενείς οικονομικές συγκυρίες κάτω από τις οποίες η Ελληνική ναυτιλία δέχεται πιέσεις σε συνδυασμό με τις μαζικές παραγγελίες εμπορικών πλοίων τα οποία παραγγέλθηκαν αλόγιστες στην καλή εποχή πριν το

κατρακύλισμα της ναυταγοράς, φουσκώνουν ακόμα περισσότερο την ήδη πλεονάζουσα προσφορά χωρητικότητας

- η θεαματική αύξηση του λειτουργικού κόστους των πλοίων ιδιαίτερα του ναυτεργατικού κόστους.

- η έξαρση του κρατικού παρεμβατισμού και του προστατευτισμού στις ναυτιλίες τόσο των αναπτυσσόμενων χωρών του τρίτου κόσμου όσο και ορισμένων βιομηχανικών χωρών.

2. Η δύναμη του Ελληνικού εμπορικού στόλου.

Ο Ελληνικής πλοιοκτησίας εμπορικός στόλος είναι ο μεγαλύτερος στον κόσμο υπολογίζοντας ότι το 13% των πλοίων είναι δεσμευμένα - ναυλωμένα στο διεθνές θαλάσσιο εμπόριο.

Το επιχειρηματικό δαιμόνιο, χαρακτηριστικό του Έλληνα πλοιοκτήτη συντέλεσε στην κατασκευή ενός μεγάλου εμπορικού στόλου του 19^{ου} αιώνα και κατά την περίοδο μεταξύ των δύο παγκοσμίων πολέμων όταν η Ελληνική ναυτιλία έκανε μία αξιοσημείωτη ανάκαμψη μετά τον μαρασμό του Α΄ παγκοσμίου πολέμου. Στον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο οι Έλληνες έχασαν τα 3/4 του στόλου τους αλλά ήταν από τους πρώτους που «ξαναέχτισαν» τον στόλο τους, που προέβλεψαν καινούργιες εμπορικές αγορές όπως το πετρέλαιο αποκτώντας την τελευταίου τύπου ναυτιλιακή επιχείρηση.

Στις αρχές του '60 μια άλλη μεγάλη εξάπλωση σημάδεψε τον εμπορικό στόλο καθώς πλοίαρχοι και άλλοι αξιωματικοί έγιναν επιχειρηματίες. Οι νέοι αυτοί πλοιοκτήτες δημιούργησαν τους αρχικούς στόλους με πλοία από δεύτερο χέρι όταν πολλά ήταν διαθέσιμα από Ιάπωνες, Σουηδούς, Βρετανούς και Νορβηγούς. Μέχρι τα πιο πρόσφατα στοιχεία που υπάρχουν, οι Έλληνες

διευθύνουν γύρω στις 4.500 πλοία και 50 εκατομμύρια GRT. (βλέπε τον παρακάτω πίνακα 1 και το διάγραμμα 1).

Η Ελληνική ναυτιλιακή βιομηχανία αυξήθηκε χωρίς σταθερή κρατική βοήθεια (επιχορήγηση). Το Ελληνικό Κράτος απέφευγε να επεμβαίνει στις εμπορικές συναλλαγές των εφοπλιστών και η ελευθερία στο εμπόριο είναι ο παράγοντας επιτυχίας της Ελληνικής ναυτιλίας - ενδεικτικά αναφέρουμε ότι το 1981 αποτελούσε δεύτερη ναυτική δύναμη -μετά την Λιβερία- σε ποσοστό γύρω στο 10% στο σύνολο του παγκοσμίου εμπορικού στόλου.

Σαν αποτέλεσμα η Ελληνική ναυτιλία μεταξύ των ετών 1981 και 1983 -διαστήματα κατά τα οποία η ναυτιλιακή κρίση έφτασε στο ζενίθ της- συρρικνώθηκε κατά 633 πλοία και 5.661.724 τόνους που ισοδυναμεί ως προς την χωρητικότητα προς το σύνολο της Δαν/κης και Ιρλανδικής ναυτιλίας που αντιπροσωπεύει το 5,92% του συνόλου της κοινοτικής ναυτιλίας σήμερα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.
Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΚΤΗΤΟΥ
ΣΤΟΛΟΥ ΑΠΟ ΤΟ 1955 - 1987.

ΕΤΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΛΟΙΩΝ	ΤΟΝ. ΓΚΡΟΣ
1955	1.035	6.905.706
1956	1.181	8.533.360
1957	1.368	10.542.998
1958	1.496	11.899.383
1959	1.552	12.456.150
1960	1.520	12.200.764
1961	1.850	13.212.844
1962	1.940	13.209.617
1963	2.105	15.025.153
1964	2.272	16.498.393
1965	2.515	18.575.153
1966	2.724	19.724.681
1967	2.864	21.821.052
1968	2.920	23.897.178
1969	3.057	26.932.178
1970	3.320	30.899.174
1971	3.578	34.101.909
1973	4.126	42.624.963
1974	4.185	45.368.043
1975	4.330	48.298.436
1976	4.616	50.584.588
1977	4.936	52.863.827
1978	4.887	52.497.684
1979	4.812	52.963.042

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 (συνέχεια).

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ ΤΟΥ ΕΝΝΗΝΟΚΤΗΤΟΥ
ΣΤΟΛΟΥ ΑΠΟ ΤΟ 1955 - 1987.

ΕΤΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΛΟΙΩΝ	ΤΟΝ. ΓΚΡΟΣ
1980	4.788	53.625.884
1981	4.749	54.317.773
1982	4.587	53.454.982
1983	4.616	56.138.758
1984	4.389	53.601.462
1985	2.800 *	43.908.875
1986	2.546*	45.104.350
1987	2.534*	47.536.688

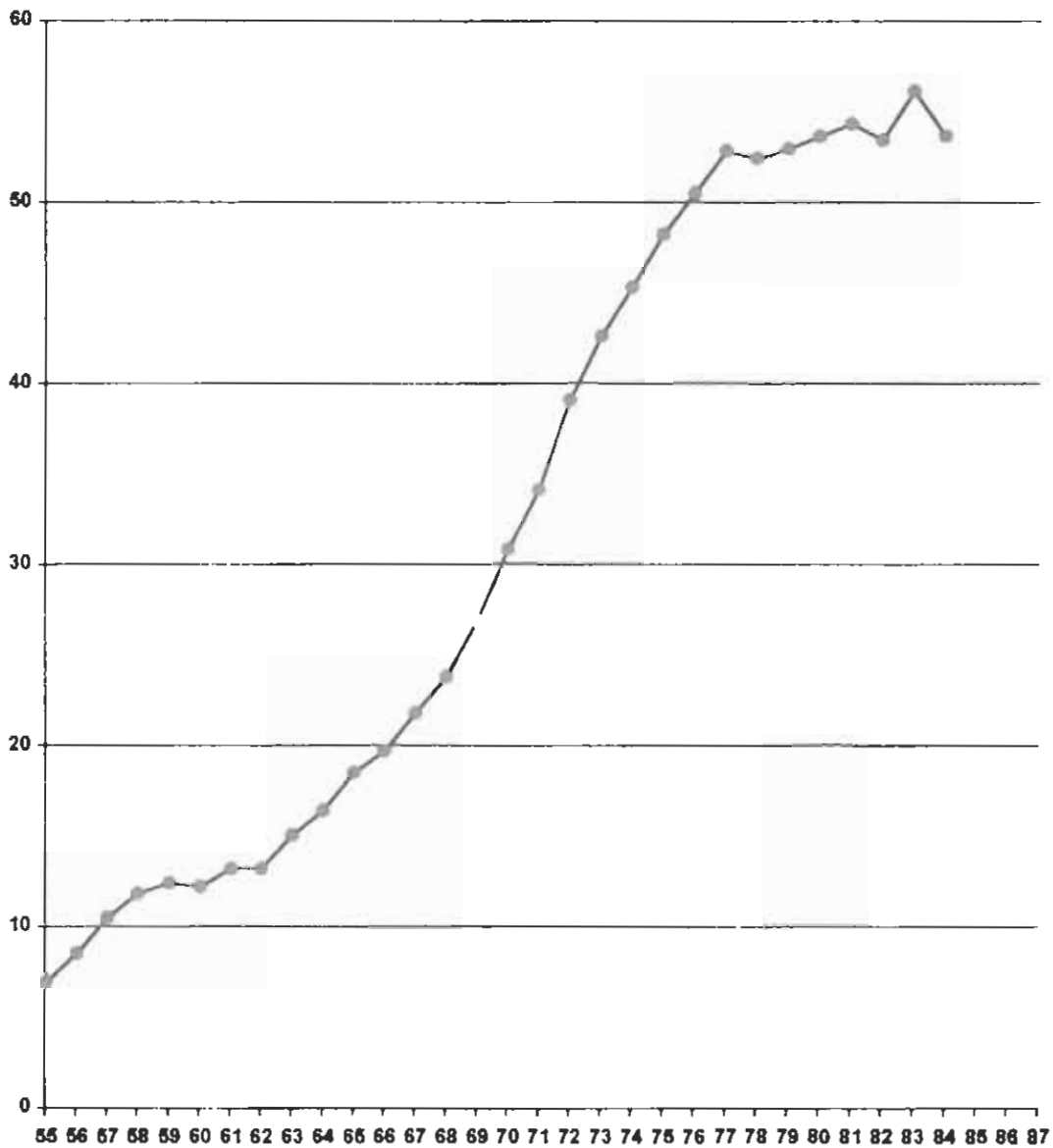
Πηγή: Ναυτικά χρονικά

* Υπολογίζονται μόνο τα πλοία ξηρού και υγρού φορτίου χωρητικότητας άνω των 1.000 τον. γκρός.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.

Διαγραμματική εξέλιξη της δύναμης του Ελληνόκτητου στόλου από το 1955 έως το 1987.

GRT (ΕΚΑΤ)

Πηγή: Πίνακας 1.

Σημείωση: Τα τρία τελευταία χρόνια δεν φαίνονται στην διαγραμματική απεικόνιση γιατί, υπάρχουν στοιχεία μόνο ξηρού και υγρού φορτίου.

ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ: ΠΗΓΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1950 - 1980.

Το ξένο συνάλλαγμα από την ναυτιλία ανήλθε σε 22,9 εκατομμύρια δολάρια το 1950, σε 1.821.000 δολάρια το 1981 δηλαδή κατά μέσο όρο ετήσια τιμή αύξησης 15,7%. Οι αποδοχές ξένου συναλλάγματος από την ναυτιλία στο Ελληνικό ΑΕΠ και κατά την περίοδο 1954 - 1980 υπερδιπλασιάστηκαν από 1,3% σε 4,4%. Η μεγαλύτερη αύξηση έγινε την τελευταία 10ετία. Υπολογίζεται με βάση τα δεδομένα της Τράπεζας της Ελλάδος ότι οι αποδοχές από την ναυτιλία έφθασαν στο 28,08% (21,2% το 1953 και 31,9% το 1961). Αυτό μπορεί να συντηρηθεί με τα ποσοστά 29,08% του τουρισμού και το 15,94% του συναλλάγματος των ομογενών. (1).

Οι καθαρές αποδείξεις ναυτιλιακού συναλλάγματος, έχουν χρηματοδοτήσει το εμπορικό έλλειμμα κατά μέσο όρο γύρω στο 20% - 25% την περίοδο 1958 - 80. Ο μέσος όρος ήταν 22,4% την δεκαετία 1970 - 1980 σε συντήρηση με 23,8% την περίοδο 1960 - 70. Όταν συγκρίνουμε τον καθαρό λογαριασμό πετρελαίου, από το 1973 που ξέσπασε η ναυτιλιακή κρίση. Οι καθαρές αποδείξεις ναυτιλιακού συναλλάγματος (6.989.000 δολάρια αντιπροσώπευαν το 81,5% τον καθαρά ξένου συναλλάγματος της Ελλάδας που δαπανήθηκε για πετρέλαιο (8.574.000 δολάρια) κατά τη περίοδο 1973 - 1980 (2).

Όσον αφορά την μερίδα -συμμετοχή- του Εληνόκτητου στόλου στις ετήσιες εισπράξεις του ουσιαστικά αύξαναν την Ελληνική οικονομία.

(1): Βλέπε πίνακα 1.

(2): Βλέπε πίνακα 2.

Παρατηρούμε ότι η αναλογία των ναυτιλιακών εμβασμάτων αυξήθηκαν σημαντικά ως το 1980. Στην πραγματικότητα η αναλογία των ναυτιλιακών εμβασμάτων σε δολάρια με τον εν ενεργεία Ελληνόκτητο στόλο αυξήθηκε από ένα μέσο όρο 7,6 δολάρια τα πρώτα 5 χρόνια (1957 - 1961), της περιόδου σε 28,4 δολάρια τα τελευταία 5 χρόνια (1976 - 1980).

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1980 - 1984.

Η γενική οικονομική αστάθεια επηρέασε την εισροή συναλλάγματος στην χώρα μας. Ας μην λησμονηθούν οι δύο υποτιμήσεις της δραχμής το 1983 και η ανατίμηση του δολαρίου διεθνώς που είχαν άμεση επιρροή στην εισροή και δραχμοποίηση συναλλάγματος.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδας το ναυτιλιακό συνάλλαγμα που εισέρευσε στην χώρα μας το 1984 ήταν 1.100.000.000 έναντι του 1983 που ήταν 1.305.000.000 δολάρια, 1.656.607.000 δολάρια το 1982, 1.926.359.000. το 1981 και 1.821.000.000 δολάρια το 1980, παρατηρείται συνεχώς μία μείωση του ναυτιλιακού συναλλάγματος της τάξης του 9,3% μεταξύ των ετών 1981 - 83 και 15,7% μεταξύ των ετών 1983 - 84 (1).

Για το 1984 τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδας μας δίνουν το ναυτιλιακό συνάλλαγμα που εισέρευσε στην χώρα μας το 10μηνο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου να ανέρχεται σε 913.000.000 δολάρια έναντι 1.076.000 δολάρια του αντίστοιχου 10μηνου του 1983.

(1): Πίνακας 1 σελίδα 163)

Η μείωση που σημειώθηκε ήταν 15,2% ειδικότερα κατά το μήνα Οκτώβριο το συνάλλαγμα που εισέρευσε στην χώρα μας έφθασε τα 105.000.000 δολάρια έναντι 107.000.000 δολάρια του αντίστοιχου μήνα του 1983 σημειώνοντας μείωση 2,9 το ναυτιλιακό συνάλλαγμα σημείωσε υψηλό και επιταχυνόμενο ρυθμό τις δεκαετίες 1960 - 70 και 1970 - 80 (μέσος ετήσιος ρυθμός 14,0% και 21,6% αντίστοιχα) ώστε τελικά να εξελιχθεί στο σημαντικότερο κονδύλι των άδυστων πόρων. Αξιόλογο επίσης είναι και το γεγονός ότι το ναυτιλιακό συνάλλαγμα εξακολουθούσε να αυξάνεται και κατά την περίοδο 1975 - 80 περίοδο διεθνούς ναυτιλιακής κρίσης με μειωμένο όμως ρυθμό έναντι κατά το 1981 η αύξησή του έναντι του 1980 υπήρξε αμελητέα (μόλις 0,3%).

Πίνακας 1.

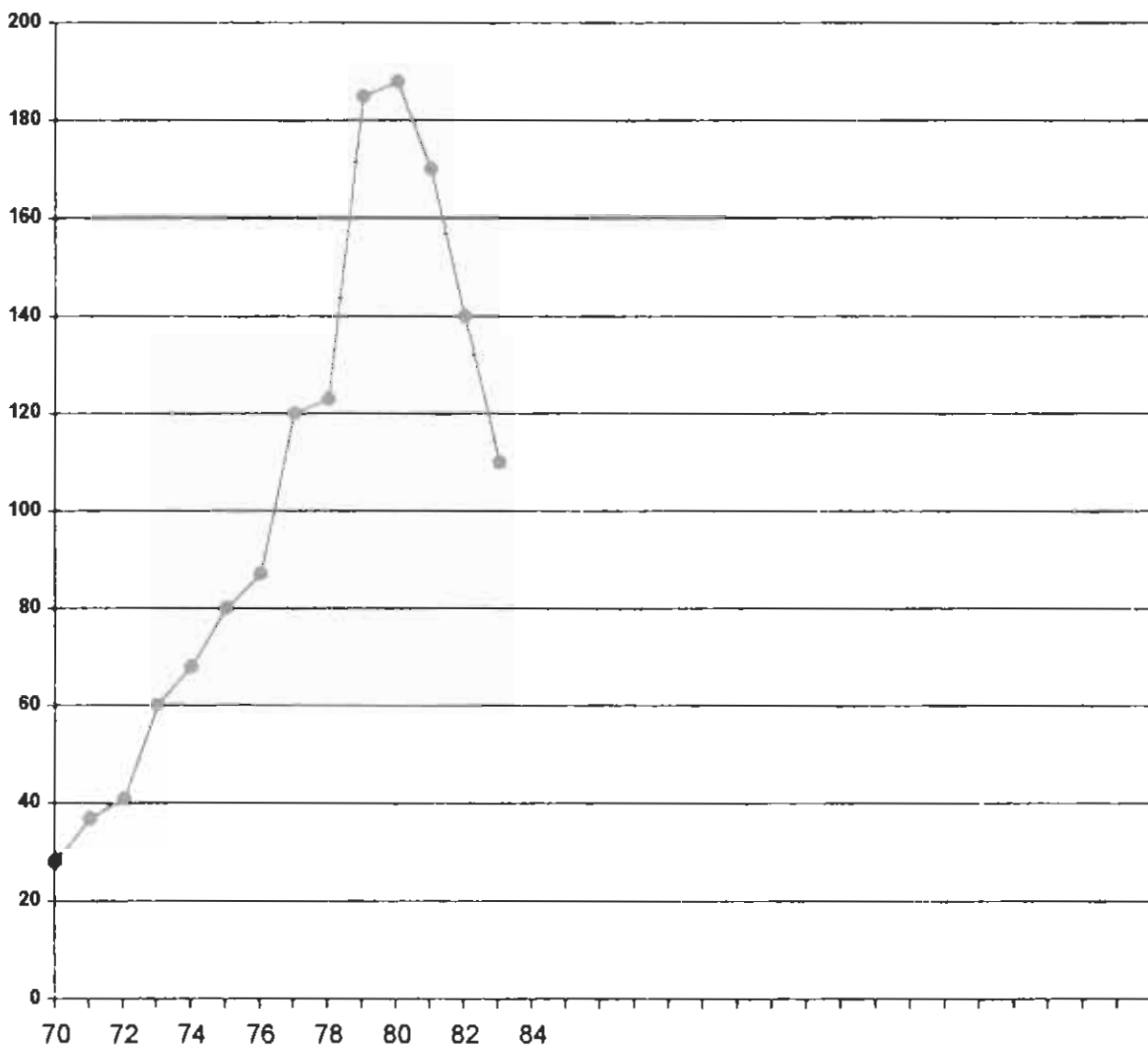
Η ΕΙΣΡΟΗ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ.

ΕΤΟΣ	ΝΑΥΤΙΚΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ σε εκατομ. δολάρια
1978	1.147
1979	1.519,3
1980	1.821
1981	1.655
1983	1.305
1984	1.100
1985	1.037
1986	988
10/1987	947
5/1988	535

Πηγή: Ναυτικά Χρονικά (Ιούλιος 1988).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΟΥ
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΕΙΣΕΡΕΥΣΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ
15ΕΤΙΑ 1970 - 1984.

(ΕΚΑΤ)

Πηγή: Πίνακας 2.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.

ΤΟ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ 15 ΧΡΟΝΙΑ

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

(σε εκατ. δολάρια Η.Π.Α.).

ΕΤΗ	Εκατ. Δολ. ΗΠΑ	ΕΤΗΣΙΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ
1970	278,9	---
1971	369,2	32,38
1972	433,5	17,42
1973	600,1	38,43
1974	674,4	12,38
1975	853,0	26,48
1976	914,1	7,16
1977	1.126,6	23,27
1978	1.174,2	4,22
1979	1.518,9	29,36
1980	1.821,0	19,89
1981	1.826,4	0,29
1982	1.656,6	-9,29
1983	1.305,0	-21,22
1984	1.100,0	-15,71

Πηγή: ναυτικά χρονικά, πανηγυρικό τεύχος, Ιανουάριος 1982.

Ναυτιλιακή, Φθινόπωρο 1984

Έθνος, 31/3/85

Η εξέλιξη αυτή μπορεί να δικαιολογηθεί από την διεθνή κρίση που αντιμετωπίζει η ναυτιλία μας αλλά αμφίβολα πρέπει να αποδοθεί και σε εξωγενείς παράγοντες.

Περίοδος 1985 - 1988.

Την περίοδο 1984 - 1986 παρατηρείται με βάση την πτωτική πορεία του στόλου μας μείωση της εισαγωγής ναυτιλιακού συναλλάγματος που εισέρευσε στην χώρα μας την περίοδο 1/1/87 - 31/10/87 έφθασε στα 947.000.000 δολάρια έναντι έχουμε δηλαδή αύξηση 3%.

Άλλα στοιχεία αναφέρουν ότι την περίοδο 1988 - 89 η συναλλαγματική εισροή από την ναυτιλία έφθασε 535 εκατομμύρια δολάρια έναντι 420,5 εκατομμύρια δολάρια της περιόδου 1986 - 87 αύξηση δηλαδή κατά 27,2%.

Για να αξιολογηθεί η πολιτική που ασκήθηκε μέχρι τώρα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι συνθήκες κάτω από τις οποίες λειτουργούν οι ναυτιλιακές επιχειρήσεις διεθνώς. Βασικά υπάρχει τάση δραστηκής συμπίεσεως του κόστους εργασίας που αποτελούν ένα σημαντικό μέρος -και το πιο ελαστικό- του συνολικού κόστους μεταφοράς. Στα πλαίσια αυτής της προσπάθειας οι ξένοι ανταγωνιστές έχουν εφαρμόσει όλους τους δυνατούς τρόπους που αρχίζουν από την ελεύθερη χρησιμοποίηση αλλοδαπών ναυτικών και φθάνουν μέχρι μείωση της οργανικής συνθέσεως του πληρώματος, ακόμα και στο πάγωμα των αποδοχών. Αντίθετα, τα Ελληνικά μέτρα δεν ήταν αρκετά θαρραλέα. Ορισμένες μάλιστα ρυθμίσεις επηρέασαν αυξητικά του κόστος μεταφοράς.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι λόγω της κρίσιμης καταστάσεως του ισοζυγίου πληρωμών, τα περιθώρια για παραπέρα περιστολή του ναυτιλιακού συναλλάγματος είναι πολύ περιορισμένα.

Εκείνο που όμως πρωτεύει, με κριτήριο τα μεσομακροπρόθεσμα συμφέροντα της Ελληνικής οικονομίας, είναι η διαφύλαξη της πηγής αυτής από πλήρη στέρηση. Διότι το ενδεχόμενο αυτό είναι πολύ πιθανό να συμβεί, αν το κόστος του Ελληνικού πλοίου δεν προσαρμοστεί στα χαμηλά επίπεδα των ναύλων που προσφέρονται. Το φυσικό επακόλουθο σε μία τέτοια περίπτωση θα είναι η αναζήτηση άλλων σημαιών πράγμα που θα επιφέρει κάθετη πτώση των αντίστοιχων συναλλαγματικών εισπράξεων χωρίς την προοπτική επανακτήσεώς τους.

Στην φάση αυτή εκείνο που πρωτίστως χρειάζεται είναι η καθιέρωση μιας πολιτικής επάνω στις γραμμές που ακολουθούν οι ανταγωνιστές μας χωρίς δηλαδή παρεμβάσεις στην διαχείριση του πλοίου.

Μόνο έτσι οι Ελληνικές επιχειρήσεις θα μπορέσουν να επιβιώσουν και στην συνέχεια να επωφεληθούν από τις συνθήκες που θα διαμορφωθούν όταν θα σημειωθεί ανάκαμψη στις διεθνείς μεταφορές.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ - ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ - ΑΝΕΡΓΙΑ.

Την υποτονικότητα των επενδύσεων την περίοδο 1975 - 79 ακολούθησε η απόλυτη πτώση την επόμενη περίοδο. Παρά το γεγονός ότι με το σπάσιμο μόνο σε δημόσιες και ιδιωτικές δεν έχει κανείς πλήρη εικόνα, ιδίως της ποσότητας των επενδύσεων ωστόσο από τα στοιχεία που περιλαμβάνουν οι εκθέσεις της Τράπεζας Ελλάδος, προκύπτει το συμπέρασμα ότι τα ποσοστά της μείωσης σε κρίσιμους τομείς, όπως η Βιομηχανία και η γεωργία, είναι ακόμα μεγαλύτερα. Γεγονός που αντανακλά την χειροτέρευση της διάρθρωσης της παραγωγής, πέρα από την συρρίκνωση και όχι διεύρυνση της παραγωγικής βάσης. Για παράδειγμα, οι ιδιωτικές επενδύσεις το 1988 αυξάνονταν κατά 10,5% και αυτό για τέταρτη συνεχή χρονιά. Το 1987 είχαν

αυξηθεί 5,5%, το 1986 2,4%, το 1983 κατά 2,3%. Το ΑΕΠ το 1988 αυξήθηκε κατά 4,7% έναντι της μείωσης -0,6% το 1977 και μικρής αύξησης 1,4% το 1986. Οι εξελίξεις στις αμοιβές εργασίας ήταν συνάρτηση εναλλασσόμενης πολιτικής που ασκούταν και των τιμών. Η αύξηση των τιμών του 1979 - 1980 είχε ως αποτέλεσμα την μείωση των πραγματικών αμοιβών όπως και το 1981. Το 1982 είχαμε μία αύξηση που σχεδόν αντιστάθμιζε τις προηγούμενες απώλειες για να υπάρξει μείωση ξανά το 1983, αύξηση το 1984 και οι δραστικές μειώσεις το 1986, 1987 υπέρ του 12%. Το 1988 βελτιώθηκαν οι αυξομειώσεις στο διαθέσιμο εισόδημα, δηλαδή μέγεθος που εκτιμάει και την φορολογική πολιτική, εμφάνιζαν μεγαλύτερες απώλειες πράγμα που σημαίνει ότι η φορολογική επιβάρυνση των εισοδημάτων από εργασία πίεζε περαιτέρω τον πραγματικό μισθό από ότι η εισοδηματική πολιτική καθώς λειτουργούσε πάντοτε το φαινόμενο της δημοσιονομικής απορρόφησης.

ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ.

Ήδη από το 1979 το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών του Ισοζυγίου είχε διπλασιαστεί προσεγγίζοντας το επίπεδο των 2 δις δολαρίων. Σε αυτό το επίπεδο πια σχεδόν σταθεροποιήθηκε δηλαδή 5% - 6% ως ποσοστό του ΑΕΠ. Το 1980 και το 1981 θα ξεπεράσει τα 2 δις δολάρια ενώ τα επόμενα 2 χρόνια θα μειωθεί στο 1,6 δις δολαρίων περίπου. Όμως το 1985 θα φτάσει στο ύψος των 3,27 δις δολαρίων ή 9,8% του ΑΕΠ. Από 54,1% του μη γεωργικού ακαθάριστου εγχωρίου προϊόντος το 1986 και 54,6% το 1987, το 1988 αυξήθηκε στο 54,9%.

Τα μέτρα του Οκτωβρίου του 1985 είχαν ουσιαστικά ως κύριο στόχο την μείωση του ελλείμματος. Η μείωση όμως τα επόμενα δύο χρόνια οφειλόταν σε μεγάλο ρυθμό και στους ευνοϊκούς εξωτερικούς παράγοντες. Η

βελτίωση που καταγράφεται τα τελευταία δύο χρόνια στο έλλειμμα του ισοζυγίου - η πρόβλεψη για το 1988 είναι ότι το έλλειμμα θα διαμορφωθεί στο 0,25% οφείλεται κυρίως στην βελτίωση του ισοζυγίων των άδηλων. Αντίθετα το εμπορικό ισοζύγιο παραμένει προβληματικό.

Αυτή η εξέλιξη προσδιορίζει και την σταθερότητα βελτίωσης ή την δυνατότητα της να συνεχιστεί. Εφόσον το εμπορικό ισοζύγιο δεν βελτιώνεται όχι μόνο παραπέρα μείωση του ελλείμματος είναι δύσκολη αλλά εύκολα μπορεί το έλλειμμα να επανέλθει σε υψηλότερα επίπεδα.

Αυτό προκύπτει από όσα προαναφέρθηκαν ήδη όπου διαπιστώνεται ότι αν και υπήρξαν αλλαγές στην παραγωγική δομή της Ελληνικής οικονομίας, ωστόσο εξασθένησε και ως μέγεθος το ισοζύγιο αυτό ακριβώς αντανακλά δηλαδή την παραγωγική δομή - βάση - μιας οικονομίας σε συνδυασμό με τις εξωτερικές της διασυνδέσεις.

Η ανεργία είναι ένα δομικό κοινωνικό φαινόμενο που συναρτάται άμεσα με τις μεταβολές στην οργάνωση της εργασίας. Η αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας είναι τεράστια. Ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι εμφανίζονται ως παραγωγικά περιττά. Η δομική ανεργία απειλεί όλους τους κλάδους σε όλες τις κατηγορίες και όλες τις γενιές. Κανείς δεν μπορεί να προφυλαχθεί από την απειλή και να εκπαιδευτεί οριστικά. Η ανεργία οδηγεί ευρύτατα κοινωνικά στρώματα στην φτώχεια, στην αθλιότητα και στην περιθωριοποίηση. Οδηγεί ακόμη τους απασχολούμενους που βλέπουν ότι δεν μπορούν, δεν προλαβαίνουν να παρακολουθήσουν τις τεχνολογικές εξελίξεις και να μετεκπαιδευτούν σε αυτές σε μια ψυχολογική περιθωριοποίηση και σε μία αγωνία και φόβο για το αύριο.

Πως είναι δυνατόν να επιτευχθεί οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη σε μία περίοδο όπου η ανεργία αποτελεί το μεγάλο πρόβλημα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Κράτος πρόνοιας υφίσταται από παντού επιθέσεις

και το μεγάλο πρόβλημα της Ελλάδας είναι τα δημοσιονομικά ελλείμματα του Κράτους.

Σύμφωνα με έκθεση του ΟΟΣΑ η Ελλάδα είναι η χώρα με το μεγαλύτερο δημόσιο έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ ανάμεσα στις 23 χώρες του και καταλαμβάνει την τελευταία θέση στις εισπράξεις από την φορολογία εισοδήματος.

Η Ελλάδα σε σύγκριση με άλλες χώρες υστερεί ως προς τα δημόσια αγαθά και εισοδήματά της. Κακή δημόσια διοίκηση, παιδεία υποβαθμισμένη δημόσια ελλείμματα και φοροδιαφυγή. Η οικονομική ανάπτυξη δεν μπορεί να προχωρήσει δίχως μακροπρόθεσμες επενδύσεις στην παιδεία, στο περιβάλλον, στον πολιτισμό, στην δημόσια διοίκηση, στην υποδομή που θα δημιουργηθούν θέσεις απασχόλησης και θα καταπολεμήσουν την ανεργία. Για την Ελλάδα της δεκαετίας το 1990 με το μεγάλο εξωτερικό χρέος και τον υψηλό πληθωρισμό ο εκσυγχρονισμός είναι το κλειδί για την επίλυση των οικονομικών κοινωνικών και δημογραφικών προβλημάτων.

Η ανεργία των νέων ανδρών και γυναικών αποτελεί αιτία περιορισμού της γαμιλιότητας και της γεννητικότητας γιατί οι άνεργοι νέοι δεν αποφασίζουν να παντρευτούν και να κάνουν παιδιά. Ακόμα περισσότερο δεν αποφασίζουν να αποκτήσουν παιδιά όσοι έμειναν άνεργοι γιατί έχασαν την δουλειά τους.

Η ανεργία έχει πάρει διαστάσεις σε όλες τις χώρες της Ευρώπης. Σύμφωνα με τις έρευνες εργατικού δυναμικού το 1989 στις χώρες της ΕΟΚ υπήρχαν 13.136 χιλιάδες άτομα άνεργα (6.270 χιλιάδες άνδρες και 6.869 χιλιάδες γυναίκες) ενώ στην Ελλάδα 297 χιλιάδες άτομα (115 χιλιάδες άνδρες και 182 χιλιάδες γυναίκες).

Στην Ελλάδα δημιουργήθηκε μια αγορά φτηνής εργασίας που σε σημαντικό αριθμό συνδυάζεται με την επέκταση της παραοικονομίας. Η

αύξηση της ανεργίας ενισχύει την επέκταση μιας ζώνης ευκαιριακής, πρόσκαιρης και μερικής απασχόλησης. Τα μεγάλα αστικά κέντρα των ευρωπαϊκών χωρών από κράτη ευημερίας έχουν μετεξελιχθεί σε δυαδικές κοινωνίες.

Στην Ελλάδα η ανεργία διογκώθηκε την περίοδο 1989 - 92 από 7,5% σε 9,2% και ο αριθμός των ανέργων έφθασε τις 376 χιλιάδες (151 χιλιάδες άνδρες και 225 χιλιάδες γυναίκες). Τα διαθέσιμα στοιχεία δεν αποδίδουν με ακρίβεια το πραγματικό μέγεθος της ανεργίας γιατί δεν μπορούν να μετρήσουν την «συγκαλυμμένη ανεργία» του γεωργικού τομέα και δεν καταγράφουν την απασχόληση στην παραοικονομία. Επίσης δεν υπολογίζονται άτομα που έχουν αποθαρρυνθεί λόγω της αδυναμίας εξεύρεσης εργασίας και για αυτό αποσύρονται από το εργατικό δυναμικό, φαινόμενο εκτεταμένο στο γυναικείο πληθυσμό. Οι περιοχές που πλήττονται πιο πολύ, είναι οι αστικές και περισσότερο η περιφέρεια της πρωτεύουσας. Η ανεργία εμφανίζεται ιδιαίτερα αυξημένη στο νομό Αττικής όπου τα ποσοστά ανεργίας των γυναικών είναι πολύ υψηλότερα από αυτά των ανδρών. Το ποσοστό ανεργίας και ο ακριβής προσδιορισμός του αριθμού των ανέργων στην Ελλάδα έχει γίνει αντικείμενο πολλών συζητήσεων αντιφατικών απόψεων αλλά και θέμα αντιφατικής πολιτικής. Το κύριο πρόβλημα εστιάζεται στο μεγάλο αριθμό των απασχολούμενων (κυρίως αγρότες αλλά και ελεύθεροι επαγγελματίες, έμποροι) για τους οποίους δεν μπορεί να προσδιοριστεί στατιστικά πότε είναι άνεργοι και ποτέ όχι.

Η αυξημένη παρουσία στην Ελληνική οικονομία ορισμένων κλάδων με έντονες εποχιακές διακυμάνσεις όπως η γεωργία, ο τουρισμός, η υποδομή καθώς και η εκτεταμένη παραοικονομία συνιστούν κατά πολύ στην αύξηση της ανεργίας και στα προβλήματα της απασχόλησης.

Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΕΞΕΛΙΣΣΕΤΑΙ ΣΕ ΜΕΙΖΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ.

Κατά την περίοδο 1981 - 94 το ποσοστό της ανεργίας ανήλθε από 4% σε 10,1% το οποίο σήμαινε ότι ο απόλυτος αριθμός των ανέργων από 148.500 αυξήθηκε σε 418.800 άτομα. Για το 1995 ο απόλυτος αριθμός των ανέργων που προβλέπεται σε 443.500 άτομα και θα αποτελεί το 10,6% του συνολικού εργατικού δυναμικού της Ελληνικής οικονομίας. (πίνακας 7).

Κατά την περίοδο 1991 - 93 ο πρωτογενής αγροτικός τομέας από 30,7% έφθασε να απασχολεί το 21,3% του συνεχούς αριθμού των απασχολουμένων της Ελληνικής οικονομίας. Αξιοσημείωτη είναι επίσης η πτώση της απασχόλησης στην βιομηχανία δηλαδή του δευτερογενή τομέα. Ενώ το 1981 η βιομηχανία απορροφούσε το 28,9% της συνολικής απασχόλησης στην χώρα μας το ποσοστό αυτό μειώθηκε σε 24,2% το 1993. Ο τριτογενής τομέας δεσπόζει πλέον στην αγορά εργασίας της εθνικής μας οικονομίας, καθώς και στην περίοδο 1981 - 93 ο τριτογενής τομέας των υπηρεσιών από 40,4% έφθασε στο σημείο να απασχολεί το 54,5% της συνολικής απασχόλησης της Ελληνικής οικονομίας. (πίνακας 4)

Η διάρθρωση του εργατικού μας δυναμικού μεταξύ των 2 φύλων έχει ενδιαφέρον. Ενώ το 1981 οι γυναίκες αποτελούσαν το 31,9% του συνολικού εργατικού δυναμικού το ποσοστό αυτό αυξήθηκε σε 37,3% το 1993. Αν και οι γυναίκες αποτελούν το 37,3% και οι άνδρες το 67,2 του συνολικού εργατικού δυναμικού μας και το πέρασμα του χρόνου οι γυναίκες πλήττονται όλο και περισσότερο από την ανεργία. Πράγματι, ενώ το 1981 οι γυναίκες αποτελούσαν το 44,8% του συνόλου των ανέργων, το ποσοστό αυτό αυξήθηκε το 1993 σε 58,7%.

Συμπερασματικά μπορεί να υποστηριχθεί ότι η αγορά εργασίας στην χώρα μας εξακολουθεί να λειτουργεί άνισα για τις γυναίκες καθώς σε

σύγκριση με τους άνδρες συμμετείχαν λιγότερο στην συνολική απασχόληση και περισσότερο στην ανεργία.

Κατά την περίοδο 1981 - 93 οι άνεργοι ηλικίας κάτω των 29 ετών αποτελούν σταθερά το 60% περίπου του συνολικού αριθμού των άνεργων ατόμων. Η ανεργία των νέων δηλαδή οι άνεργοι κάτω των 25 ετών ως ποσοστό του συνολικού αριθμού των άνεργων ατόμων συνέρχεται στην χώρα μας σε 41% έναντι 20% που ανέρχεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. (πίνακας 3-7)

Η πρώτη βασική ποσοτική διαπίστωση είναι ότι η ανεργία αποτελεί ίσως το πρωταρχικό πρόβλημα το οποίο καλείται τα επόμενα χρόνια να αντιμετωπίσει το οποιοδήποτε πρόγραμμα αναπτυξιακής πολιτικής. Την περίοδο 1981 - 95 το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε σε 10% και ο απόλυτος αριθμός των ανέργων από 148.500 ανήλθε σε 425.500 άτομα. (πίνακας 2). Τα επίσημα στατιστικά στοιχεία της ετήσιας έρευνας εργατικού δυναμικού (Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος) δείχνουν ότι η Ελλάδα πλήττεται περισσότερο από την μακροχρόνια ανεργία συγκριτικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον ΟΟΣΑ. Πράγματι, το ποσοστό της μακροχρόνιας ανεργίας στην χώρα μας αυξήθηκε από 21% το 1981 σε 52,1% το 1994 και εκτιμάται σε 53,5% το 1995. Αυτό σημαίνει ότι σε σύνολο των 425.500 (το 1995) των άνεργων ατόμων τα 227.000 άτομα ήταν άνεργοι άνω των 12 μηνών. Αναμφίβολα το πρόβλημα της μακροχρόνιας ανεργίας αντανακλά τις βαθιές ρίζες του προβλήματος της ανεργίας στην χώρα μας και αποτελεί την σημαντικότερη πρόσληψη της γενικότερης μακροοικονομικής πολιτικής. Τα στατιστικά στοιχεία του πίνακα επιβεβαιώνουν ότι χρόνο με το χρόνο οι άνεργοι άνω των 12 μηνών αποτελούν ολοένα και μεγαλύτερο ποσοστό του συνολικού αριθμού των ανέργων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. (πηγή: ΕΣΥΕ)

ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΦΥΛΟ.

Κλάδος οικονομικής δραστηριότητας.	1981				1993			
	Άρρενες %	Θήλεις %	Σύνολο %	Σύνολο	Άρρενες %	Θήλεις %	Σύνολο %	Σύνολο
1. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ								
(γεωργία, αλιεία κλπ)	622,4	461,1	41,6	1.083,5	463,6	330,3	25,4	793,9
2. ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ								
(Ορυχεία, Μεταποίηση, κλπ)	821,4	201,5	18,2	1.022,9	706,4	193,5	14,9	899,9
3. ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ								
(εμπόριο, μεταφορές, τράπεζες, εκπαίδευση, άμυνα, κλπ)	978,1	444,8	40,2	1.422,9	1.249,5	776,9	59,7	2.026,4
ΣΥΝΟΛΟ	2.421,9	1.107,4	100,0	3.529,3	2.419,5	1.300,7	100,0	3.720,2

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΑΝΑ ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΩΝ ΚΑΙ ΦΥΛΟ.

Κλίμακα ηλικίας	1981			1985			1993		
	Άρρενες	Θήλειες	Σύνολο	Άρρενες	Θήλειες	Σύνολο	Άρρενες	Θήλειες	Σύνολο
14-19	10,4	12,8	23,1	17,9	30,4	40,4	15,5	31,2	47,7
20-24	16,5	24,9	41,3	34,0	46,9	81,0	45,1	69,1	114,2
25-29	17,0	11,3	28,3	24,5	29,0	53,6	30,9	43,8	74,7
30-44	20,5	11,5	32,1	37,1	39,9	77,0	41,2	66,8	107,9
45-64	17,1	8,1	23,1	27,8	15,5	43,3	31,2	21,6	52,8
65 και άνω	0,4	0,1	0,5	0,5	0,2	0,7	0,7	0,2	0,9
ΣΥΝΟΛΟ	81,9	66,7	148,5	141,9	162,0	303,9	164,5	233,7	398,2

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.

ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ.

	1981	1985	1989	1993
1. Γεωργία	1.083,5	1.036	929,9	778,4
2. Κτηνοτροφία, Θήρα, Δασοκομία	---	---	---	---
3. Αλιεία	---	---	---	15,4
4. Ορυχεία και Λατομεία	19,2	28,9	21,4	19,3
5. Μεταποιητική Βιομηχανία	680,8	678,7	714,9	579,5
6. Ηλεκτρισμός	30,3	31,6	36,0	39,6
7. Κατασκευές	292,6	242,6	238,9	261,4
8. Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο ¹	528,6	570,9	624,2	588,1
9. Ξενοδοχεία και εστιατόρια	---	---	---	203,4
10. Μεταφορές, Αποθήκευση,	273,8	249,5	240,9	249,0

Επικοινωνίες						
11. Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί	---	---	---	---	---	81,2
12. Δημόσια Διοίκηση και Άμυνα	---	---	---	---	---	267,1
13. Εκπαίδευση	---	---	---	---	---	200,7
14. Υγεία και Κοινωνική μέριμνα	---	---	---	---	---	155,0
15. Λοιπές δραστηριότητες ²	620,5	749,4	864,7	282,1		
ΣΥΝΟΛΟ	3.529,3	3.588,5	3.670,9	3.720,2		

1. Κατά την περίοδο 1981 - 1989 στη δραστηριότητα «χονδρικό και λιανικό εμπόριο» αθροίζεται και η δραστηριότητα «ξενοδοχεία και εστιατόρια».

2. Στις «λοιπές δραστηριότητες» περιλαμβάνονται κυρίως οι υπηρεσίες όπως χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί (τράπεζες, ασφάλειες, κλπ) άμυνα, παιδεία, υγεία κλπ.

Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού Δυναμικού - Απασχολήσεως», διάφορα έτη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.

ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΟΙ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

σε χιλιάδες άτομα

	1981		1985		1993	
	Απασχολούμενοι	Ανεργοί	Απασχολούμενοι	Ανεργοί	Απασχολούμενοι	Ανεργοί
1. Έχουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών	---	---	---	---	8,6	0,9
2. Πτυχιούχοι	292,5	13,1	344,1	23,0	471,0	43,6
3. Φοίτησαν σε						
Ανώτατες σχολές	22,9	6,7	23,4	11,2	3,8	0,6
4. Πτυχιούχοι						
Ανωτέρων Σχολών	---	---	---	---	214,5	36,7
5. έχουν απολυτήριο	580,7	54,6	679,2	115,2	940,2	157,8

Μέσης Εκπαίδευσης							
6. Έχουν ενδεικτικό Γ΄ τάξης σχολικής Μέσης Εκπαίδευσης	234,4	15,3	244,3	33,9	354,5	50,2	
7. Απολυτήριο Δημοτικού σχολείου (στοιχειώδους Εκπαίδευσης)	1.802,2	48,5	1.874,3	105,7	1.526,7	99,9	
8. Ενδεικτικό μιας και πλέον τάξης Δημοτικού	444,9	7,8	327,8	11,6	148,0	5,4	
9. Δεν πήγε καθόλου σχολείο	151,6	2,5	95,5	3,5	52,9	4,0	
ΣΥΝΟΛΟ	3.529,3	148,5	3.588,5	304,0	3.720,2	398,2	

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

(σε χιλιάδες άτομα).

	1 - 2 μήνες		3 - 5 μήνες		6 - 11 μήνες		12 μήνες και πάνω		Λοιποί ¹ Αριθμός ανέργων
	Αριθμός ανέργων.	% Συμμετοχής	Αριθμός ανέργων.	% Συμμετοχής	Αριθμός ανέργων.	% Συμμετοχής	Αριθμός ανέργων.	% Συμμετοχής	
1981	148,5	21,7	14,6	20,8	32,1	21,6	31,2	21,0	32,6
1982	215,3	34,1	15,8	21,2	48,0	22,3	46,8	21,7	40,8
1983	299,0	30,3	10,1	17,8	74,5	24,9	100,0	33,4	40,9
1984	310,3	31,4	10,1	17,5	72,1	23,2	117,9	38,0	34,6
1985	303,9	25,9	8,6	16,2	58,8	19,3	135,6	44,6	34,4

1986	287,0	27,3	9,5	42,8	14,9	64,5	22,5	124,4	43,4	28,0
1987	286,2	24,6	8,6	44,3	15,5	64,2	22,4	125,8	44,0	27,3
1988	303,4	25,1	8,3	42,4	14,0	69,3	22,5	142,9	47,1	23,7
1989	296,0	21,2	7,2	40,2	13,6	61,1	20,6	151,6	51,2	21,9
1992	349,8	30,6	8,7	44,8	12,8	71,5	20,4	172,4	49,3	30,5
1993	398,2	36,9	9,3	49,3	12,4	77,6	19,5	199,5	50,1	34,9
1994*	412,8	40,1	9,7	49,6	12,0	79,2	19,2	208,5	50,5	35,4

*Προσωρινά στοιχεία.

1. Στην κατηγορία «Λοιποί» άνεργοι, περιλαμβάνονται τα άνεργα άτομα του ενός μήνα, τα άτομα που έχουν βρει εργασία και περιμένουν να αναλάβουν κλπ.

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, διάφορα έτη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ % ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΟΟΣΑ.

(σε χιλιάδες άτομα).

Σύνολο εργατικού δυναμικού (χιλ. άτομα)	Σύνολο απασχολού- μενων (χιλ. άτομα)	Σύνολο Ανέργων (χιλ. άτομα)	% ανέργιας επί του εργατικού δυναμικού	% ανεργίας στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης	% ανέργιας των νέων στην Ελλάδα ¹	% ανεργίας των νέων στην Ευρωπαϊκή Ένωση	% ανεργίας μακροχρόνια στην Ε.Ε. ²	% ανεργίας στης χώρας του ΟΟΣΑ	% μακρο- χρόνιας ανέργιας στην Ελλάδα
1981	3.677,8	3.529,3	148,5	7,7%	6,6%	43,4%	25,8	---	21,0
1982	3.706,6	3.491,3	215,3	9,0	7,9	41,9	25,7	---	21,7
1983	3.807,4	3.508,4	299,0	9,9	8,5	42,8	25,0	---	33,4
1984	3.810,8	3.500,5	310,3	10,5	8,0	41,8	23,8	---	38,0
1985	3.892,5	3.588,5	303,9	10,8	7,9	42,6	22,8	---	44,6
1986	3.887	3.600,7	287,0	10,7	7,8	43,7	21,0	50,7	43,4
1987	3.883,6	3.597,4	286,4	10,4	7,5	43,7	19,1	---	44,0

1988	3.960,8	3.657,4	303,4	7,7	9,8	6,4	45,5	15,1	---	47,1
1989	3.966,9	3.670,9	296,0	7,5	9,0	6,4	45,5	15,1	---	51,2
1990	3.999,3	3.719,1	280,2	7,0	8,4	6,3	44,0	16,8	---	50,5
1991	3.933,3	3.632,4	300,9	7,7	8,7	7,0	42,5	16,0	45,2	50,0
1992	4.034,3	3.684,5	349,8	8,7	9,4	7,8	41,8%	16,1	---	49,3
1993	4.118,4	3.720,2	398,2	9,7	10,5	8,2	40,6	18,5	---	50,1
*										
1994	4.142,8	3.724,0	418,8	10,1	11,3	8,5	40,8	20,0	---	51,5
*										
1995	4.179,5	3.736,3	443,5	10,6	11,2	8,3	41,0	19,5	---	51,0
**										

* Προσωρινά στοιχεία

** Προβλέψεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής

1. Η ανεργία των νέων είναι το ποσοστό συμμετοχής των ανέργων ατόμων μεταξύ 15 - 24 ετών στο συνολικό αριθμό των ανέργων.

2. Ως μακροχρόνια ανεργία θεωρείται το ποσοστό συμμετοχής των ανέργων ατόμων διάρκειας άνω των 12 μηνών στο συνολικό αριθμό των ανέργων.

Πηγή: ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, διάφορα έτη.

Eurostat Eurostatistics, διάφορα έτη.

ΟΟΣΑ, Economic Outlook, Ιούνιος 1994

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, European Economy, Ιούλιος 1994.

ΠΙΝΑΚΑΣ

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

(χιλιάδες άτομα).

	Σύνολο ανέργων	1 - 2 μήνες		3 - 5 μήνες		6 - 11 μήνες		12 μήνες και άνω		Λοιποί ¹
		Αριθμός ανέργων	% συμμετοχής	Αριθμός ανέργων	% συμμετοχής	Αριθμός ανέργων	% συμμετοχής	Αριθμός ανέργων	% συμμετοχής	
1981	148,5	21,7	14,6	30,9	20,8	32,1	21,6	31,2	21,0	32,6
1982	215,3	34,1	15,8	45,6	21,2	48,0	22,3	46,8	21,7	40,8
1983	299,0	30,3	10,1	53,3	17,8	74,5	24,9	100,0	33,4	40,9
1984	310,3	31,4	10,1	54,3	17,5	72,1	23,2	117,9	38,0	34,6
1985	303,9	25,9	8,6	49,2	16,2	58,8	19,3	135,6	44,6	34,4
1986	287,0	27,3	9,5	42,8	14,9	64,5	22,5	124,4	43,4	28,0

1987	286,2	24,6	8,6	44,3	15,5	64,2	22,4	125,8	44,0	27,3
1988	303,4	25,1	8,3	42,4	14,0	69,3	22,9	142,9	47,1	23,7
1989	296,0	21,2	7,2	40,2	13,6	61,1	20,6	151,6	51,2	21,9
1992	349,8	30,6	8,7	44,8	12,8	71,5	20,4	172,4	49,3	30,5
1993	398,2	36,9	9,3	49,3	12,4	77,6	19,5	199,5	50,1	34,9
1994	403,8	30,7	7,6	54,5	13,5	85,1	21,1	210,2	52,1	23,3
1995*	425,5	31,9	7,5	58,7	13,8	95,7	22,5	227,6	53,5	11,6

* Εκτιμήσεις

1. Στην κατηγορία «λοιποί» άνεργοι περιλαμβάνονται άνεργα άτομα κάτω του ενός μήνα, άτομα που έχουν βρει εργασία και αναμένουν να αναλάβουν, κλπ

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, διάφορα έτη.

ΠΙΝΑΚΑΣ

ΚΙΝΗΣΗ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.

(σε χιλιάδες άτομα).

	1980	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	Ιανουάριος		
										1995	1996	1997
Εγγεγραμμένο εργατικό δυναμικό	1.551,1	2.058,6	2.205,1	2.368,7	2.429,8	2.461,6	2.502,9	2.594,9	2.482,0	2.619,2	2.449,5	2.433,3
Απασχολούμενοι	1.513,9	1.939,0	2.064,9	2.195,5	2.245,1	2.285,7	2.323,1	2.411,2	2.299,0	2.400,7	2.223,6	2.207,6
Υπόλοιπο εγγεγραμμένων ανέργων	37,2	119,6	140,2	173,2	184,7	175,9	179,8	183,7	183,0	218,5	225,9	325,7
Ποσοστό ανεργίας	2,4%	5,8%	6,4%	7,3%	7,6%	7,1%	7,2%	7,1%	7,4%	8,3%	9,2%	9,3%
Επιδοτούμενοι άνεργοι	21,5	53,6	61,8	86,4	90,8	96,9	89,0	99,8	101,0	121,3	135,6	136,1

Πηγή: ΟΑΕΔ

Κανένας δεν αμφισβητεί ότι η αντιμετώπιση της ανεργίας και ιδίως της μακροχρόνιας ανεργίας αποτελεί ένα εξαιρετικά δύσκολο πρόβλημα το οποίο καλείται να αντιμετωπίσει το σύνολο της Ελληνικής κοινωνίας.

Την περίοδο 1995 - 96 το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα από 7,1% αυξήθηκε σε 7,4%. Με την αναθεώρηση των μεγεθών που συνθέτουν το εργατικό δυναμικό της χώρας από τα στοιχεία του ΟΑΕΔ προκύπτει ότι ο απόλυτος αριθμός των απασχολούμενων από 2.411,2 άτομα το 1995 μειώθηκε σε 2.299,0 άτομα το 1996 το οποίο σημαίνει ότι την περίοδο 1995 - 96 είχαμε μείωση της συνολικής απασχόλησης στις αστικές και τις ημιαστικές περιοχές της Ελλάδας μετά 112.200 θέσεις εργασίας (πίνακας 1).

Τα προσωρινά στοιχεία του ΟΑΕΔ τα οποία αφορούν την περίοδο Ιανουαρίου 1996 - 1997 δείχνουν ότι η ανεργία εξακολουθεί να διογκώνεται στην χώρα μας καθώς το ποσοστό ανεργίας από 9,2% αυξήθηκε σε 9,3%. Παράλληλα την περίοδο Ιανουαρίου 1996 - 97 η αγορά εργασίας παρουσιάζει σημάδια χαμηλής απορροφητικότητας, με συνέπεια η συνολική απασχόληση την περίοδο αυτή να εμφανίζεται μειωμένη κατά 16.000 άτομα. Δηλαδή τα στατιστικά στοιχεία του ΟΑΕΔ επιβεβαιώνουν την άποψη ότι το κόστος της αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού της χώρας μας είναι η άνοδος της ανεργίας και η απώλεια πολλών θέσεων απασχόλησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.

(σε χιλιάδες άτομα).

	Σύνολο Εργατικού Δυναμικού	Σύνολο Απασχολουμένων	Σύνολο Ανέργων	Ποσοστό % Ανεργίας
	1	2	3	3:1
1981	3.677,8	3.529,3	148,5	4,0%
1982	3.706,6	3.491,3	215,3	5,8%
1983	3.807,4	3.508,4	299,0	7,8%
1984	3.810,8	3.500,5	310,3	8,2%
1985	3.892,5	3.588,5	303,9	7,8%
1986	3.887,7	3.600,7	287,0	7,4%
1987	3.883,6	3.597,4	286,2	7,4%
1988	3.960,8	3.657,4	303,4	7,7%
1989	3.966,9	3.670,9	296,0	7,5%
1990	4.000,2	3.719,0	281,2	7,0%
1991	3.933,5	3.632,4	301,1	7,7%
1992	4.034,3	3.684,5	349,8	8,7%
1993	4.118,4	3.720,2	398,2	9,7%
1994	4.193,4	3.789,6	403,8	9,6%
1995*	4.245,0	3.819,5	425,5	10,0%

* Προσωρινά στοιχεία

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, ΕΣΥΕ, διάφορα έτη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ, ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΑ ΚΑΙΜΑΚΑ ΗΛΙΚΙΑΣ.

(σε χιλιάδες άτομα).

	1981			1994			1995*		
	Εργατικό Δυναμικό	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Εργατικό Δυναμικό	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Εργατικό Δυναμικό	Απασχολούμενοι	Άνεργοι
14 - 19 ετών	194,6	171,4	23,2	125,3	82,8	42,6	117,0	74,0	34,0
20 - 24 ετών	273,1	231,7	41,3	407,2	295,1	112,2	406,0	285,0	121,0
25 - 29 ετών	398,7	370,4	28,3	551,2	467,4	83,7	575,0	480,0	95,0
30 - 44 ετών	1.274,1	1.242,0	32,1	1.594,7	1.487,2	107,4	1.620,0	1.512,2	107,8
45 - 64 ετών	1.345,8	1.322,7	23,1	1.387,9	1.330,8	57,1	1.402,0	1.344,0	58,0
65 + ετών	1.345,8	1.322,7	23,1	1.387,9	1.330,8	57,1	1.420,0	1.344,0	58,0
ΣΥΝΟΛΟ	3.677,9	3.529,3	148,5	4.193,4	3.789,6	403,8	4.245,0	3.819,5	425,5

* Προσωρινά στοιχεία

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, ΕΣΥΕ, διάφορα έτη.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ.

Η απότομη επιτάχυνση του ρυθμού του πληθωρισμού που χαρακτηριστικά διέκρινε το 1979 όσον αφορά στις τιμές, σταμάτησε το 1980. Η άνοδος του Δ.Τ.Κ. είχε φθάσει στο 24,8% μέσα στο 1979 από 11,5% το 1978, επιταχύνθηκε μόνο κατά 1,4% και έφθασε το 26,6%. Για να φτάσει όμως σε αυτό το επίπεδο πέρασε πολλές διακυμάνσεις κατά την διάρκεια του έτους, έφθασε στο 27% τον Ιούνιο του '80 υποχώρησε αισθητά όμως τους επόμενους 4 μήνες δηλαδή τον Οκτώβριο (24,2%) για να αυξηθεί όμως και πάλι και να φθάσει τελικά στο 26,2%. Στα μέσα επίπεδα η αύξηση ήταν 24,9% έναντι 19% το 1979. Ο κυριότερος παράγοντας που συνέβαλε στην διατήρηση του πληθωρισμού σε υψηλά επίπεδα ήταν η επίδραση των τιμών των εισαγόμενων τιμών σε δραχμές στο εσωτερικό επίπεδο των τιμών. Συγκεκριμένα εκτιμείται ότι ο δείκτης με τις αξίες εισαγόμενων προϊόντων αυξήθηκε στο ενεάμηνο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 33% έναντι αύξησης 19,6% του 1979 και 11% το 1973.

Μεγαλύτερη επίσης σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος ήταν και η αυξητική επιβράδυνση των τιμών των γεωργικών προϊόντων στο γενικό επίπεδο των τιμών καταναλωτή. Ο εισοδηματικός δείκτης τιμών του γεωργικού προϊόντος εκτιμάται ότι σημείωσε αύξηση 21,6% έναντι 19,6% το 1979 και 13,3 το 1978. Η πληθωριστική επίδραση από την πλευρά του κόστους παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος ήταν και πάλι σημαντική αν και είχε μετριάσει αισθητά το 1979. Υπολογίζεται ότι η αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στο αστικό τομέα της Οικονομίας η οποία είχε πέσει στο 15,6% το 1979 από 18,2% κατά μέσο όρο στην προηγούμενη τετραετία, ξεπέρασε το 22% το 1980. Η έξαρση αυτής της πληθωρισμιακής επίδρασης από την πλευρά του εργατικού κόστους προήλθε τόσο από την

μεγαλύτερη άνοδο της μέσης ονομαστικής αμοιβής των μισθωτών όσο και από την μείωση της παραγωγικότητας.

Μετά την απότομη άνοδο που παρουσίασε το 1979 ο ρόλος του πληθωρισμού επιταχύνθηκε περισσότερο για να φθάσει το 25,9% το 1^ο εξάμηνο του 1980. Αμέσως μετά όμως εμφάνισε σημεία υποχώρησης τα οποία έγιναν φανερά κατά το τελευταίο τρίμηνο του έτους. Έτσι η άνοδος του ΔTK περιορίστηκε σε 24,5% μετά τις αρχές και τέλους του 1981 έναντι του 24,9% του 1980.

Η διατήρηση του ρυθμού πληθωρισμού στην χώρα μας σε υψηλά επίπεδα οφείλεται κυρίως στις αυξήσεις στις τιμές των ειδών διατροφής. Μεγάλη επίσης ήταν και η πληθωριστική επίδραση που ασκήθηκε από την άνοδο του εργατικού κόστους ανά μονάδα προϊόντος. Πιο αναλυτικά βλέπουμε ότι είχαμε μία αύξηση της μέσης ονομαστικής αμοιβής των μισθωτών που φθάνει το 23,7% έναντι 20,6% το 1980 και 18,8 το 1979. Μειωμένη όμως ήταν και η παραγωγικότητα της εργασίας -κατά 0,8%, μετρούμενη ως προϊόν ανά μισθωτό. Έτσι ο συνδυασμός της μεγαλύτερης κατά 3 περίπου εκατοστιαίες μονάδες ανόδου της μέσης ονομαστικής αμοιβής εργασίας και του αρνητικού βαθμού μεταβολής της παραγωγικότητας αποτέλεσε στην ενίσχυση περισσότερο των πληθωριστικών πιέσεων από την πλευρά αυτή.

Η καταπολέμηση των πληθωριστικών αυτών πιέσεων μπορεί να είναι αποτελεσματική μόνο αν ο περιορισμός της αύξησης των μισθών και ημερομισθίων συνδυαστεί με άνοδο της παραγωγικότητας η οποία μπορεί να προέλθει από την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που υπάρχουν για σημαντική αύξηση της εγχώριας παραγωγής.

Με κάποια χρονική καθυστέρηση εκδηλώθηκε τελικά και στην Ελλάδα η εξασθένηση της ανόδου των τιμών η οποία στο σύνολο των χωρών του ΟΟΣΑ είχε ήδη αρχίσει από τους πρώτους μήνες του 1981.

Η κάμψη του ρυθμού του πληθωρισμού, προήλθε κυρίως από τις μικρότερες σε σύγκριση με τα αμέσως προηγούμενα χρόνια ανατιμήσεις των ειδών διατροφής (από 30,1% το '81 σε 21,1%) και γενικότερα των τιμών των γεωργικών προϊόντων, για εσωτερική κατανάλωση και εξαγωγές, (από 25,2% το '81 σε 14,9%) χωρίς όμως να εμφανιστεί η κάμψη αυτή των τιμών των γεωργικών προϊόντων και στον παραγωγό μιας και απλώς μειώθηκαν τα μεγάλα περιθώρια κέρδους των μεσαζόντων και περιορίστηκαν σημαντικά για περιπτώσεις αδικαιολόγητων και κερδοσκοπικών ανατιμήσεων στο κύκλωμα διακίνησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων.

Εξασθενημένες σε μεγάλο βαθμό ήταν και οι πιέσεις στο εσωτερικό επίπεδο των τιμών από το εισαγόμενο πληθωρισμό μιας και ο ρυθμός αύξησης των τιμών των εισαγόμενων προϊόντων έπεσε 15,4% από 31% το 1981. Στην εξασθένηση αυτή σημαντικό ρόλο έπαιξε η χαλάρωση που παρατηρήθηκε στην αυξητική τάση των τιμών, στη διεθνή αγορά αλλά και η μικροτελή σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος πτώση της μέσης σταθμικής συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Αντίθετα δυσμενής για την πορεία των τιμών ήταν η μεγάλη σε σύγκριση μετά δύο προηγούμενα χρόνια άνοδος του εργατικού κόστους ανά μονάδα προϊόντος. Συγκεκριμένα για το σύνολο του αστικού τομέα της Οικονομίας είχαμε αύξηση του εργατικού κόστους ανά μονάδα προϊόντος που έφθασε το 27,6% έναντι 25% το 1981 και 21,5% το 1980 και στην βιομηχανία 37,6% έναντι 28,6% το 1981 και 25,9% του 1980. Οι αυξήσεις αυτές ήταν αποτέλεσμα της πολιτικής μισθών που εφαρμόστηκε σε συνδυασμό με την στασιμότητα και την πτώση που παρατηρήθηκε στην παραγωγικότητα..

Αρνητική σε σχέση με τα προηγούμενα έτη για την πορεία των τιμών ήταν και η αναπροσαρμογή που έγινε στους έμμεσους φόρους. Η αυξητική επίπτωση στην περίπτωση αυτή πολλαπλασιάζεται σε τρεις περίπου εκατοστιαίες μονάδες που επιβράδυναν τον ρυθμό αίτησης των τιμών καταναλωτή.

Το 1983 είχαμε διατήρηση του ρυθμού ανόδου του πληθωρισμού σε επίπεδα πολύ υψηλά γύρω στο 20%. Συγκεκριμένα ο ΔΤΚ αυξήθηκε σε μέσα επίπεδα 20,5% έναντι ετησίως της ανόδου 21% το 1982.

Κύρια αιτία για την διατήρηση του επιπέδου των τιμών σε τόσο υψηλά επίπεδα ήταν η υποτίμηση της δρχ κατά 15,5 που έγινε στις αρχές του έτους. η αναπροσαρμογή αυτής της συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής απέβλεπε στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας που είχε διαβρωθεί τα τελευταία χρόνια παρά την συνεχή διολίσθηση του εθνικού μας νομίσματος. Στην συνέχεια για ψυχολογικούς λόγους λόγω της ευαισθησίας του κοινού και σε ότι αφορά την τιμή του δολαρίου η δραχμή κρατήθηκε περίπου σταθερή σε σχέση με το δολάριο μέχρι τις 3 Αυγούστου οπότε και αποδεσμεύτηκε από αυτό.

Τελικά σε σχέση με το δολάριο η δραχμή υποτιμήθηκε σε μέσα επίπεδα κατά 24,2%, ενώ η υποτίμηση της σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα ήταν πολύ μικρότερη (16,4%). Οι εξελίξεις αυτές σε σχέση με τα κύρια επιμέρους νομίσματα οδήγησαν σε πτώση του δείκτη της σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας κατά 19,5% έναντι 9,5% του 1982.

Η επιβράδυνση του αυξητικού ρυθμού των τιμών που άρχισε το 1982 συνεχίστηκε και το 1984. Αυτό διαπιστώνεται από την εξέλιξη του ΔΤΚ που αυξήθηκε κατά 18,5% έναντι αύξησης 20,5% το 1989, σημειώθηκε δηλαδή επιβράδυνση κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο.

Ένας πρώτος παράγοντας που συντέλεσε στην πτώση του επιπέδου των τιμών ήταν η μικρότερη προσαρμογή της συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής. Συγκεκριμένα ο δείκτης της σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής που καταρτίζει η τράπεζα της Ελλάδος σημείωσε σε μέσα επίπεδα κάμψη κατά 15,3% έναντι 19,5% το 1982. Η επιβράδυνση της πτώσης της ισοτιμίας της δραχμής ήταν μεγαλύτερη έναντι Ευρωπαϊκών νομισμάτων.

Πράγματι η δραχμή υποτιμήθηκε σε σχέση με την Ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα κατά 11,7% έναντι 16,4% του 1983 ενώ η υποτίμηση της δραχμής έναντι του δολαρίου ήταν 21,9% έναντι 24,1% το 1983. Η υποτίμηση της δραχμής σε σχέση με τα ευρωπαϊκά νομίσματα αντανakλά σε μεγάλο βαθμό τις διαφορές στους ρυθμούς πληθωρισμού, ενώ η υποτίμησή της σε σχέση με το δολάριο οφείλεται κατά κύριο λόγο στην έντονη άνοδο του αμερικάνικου διεθνούς νομίσματος διεθνώς.

Μετά από μία τριετία συνεχούς επιβράδυνσης των ανατιμικών τάσεων, ο ρυθμός του πληθωρισμού επιταχύνθηκε σημαντικά το 1985 και έφθασε σε μέσα επίπεδα το 19,3% έναντι 18,5% το 1984. Αξίζει να σημειωθεί ότι η έντονη αυξητική επίδραση στο εσωτερικό επίπεδο των τιμών εκδηλώθηκε κατά το τελευταίο τρίμηνο του έτους. Πράγματι το οκτάμηνο Ιανουαρίου - Αυγούστου ο δείκτης τιμών καταναλωτή αυξήθηκε κατά 8,9% ενώ το τετράμηνο Σεπτεμβρίου - Οκτωβρίου, η αύξηση ήταν σημαντικά μεγαλύτερη (14,8%).

Η υποτίμηση της δραχμής ήταν και η κυριότερη αιτία που ώθησε προς τα επάνω τον πληθωρισμό. Η υποτίμηση έγινε στις 11 Οκτωβρίου 1985 και η δραχμή υποτιμήθηκε κατά 15%. Μετά την ημερομηνία αυτή η σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία της δραχμής παρέμεινε σχεδόν σταθερή μέχρι το τέλος του έτους. Συγκεκριμένα ο δείκτης της σταθμισμένης συναλλαγματικής

ισοτιμίας της δραχμής που καταρτίζει η Τράπεζα της Ελλάδος σημείωσε σε μέσα επίπεδα, πτώση κατά 17,9% έναντι 11,5% το 1984, ενώ οι μειώσεις στα αντίστοιχα εννεάμηνα ήταν 11,6% και 13%.

Η επιτάχυνση όμως του ρυθμού ήταν και αναμενόμενη, συνέπεια της πολιτικής για την μείωση των ελλειμμάτων του δημοσίου τομέα που άρχισε να εφαρμόζεται τον Σεπτέμβριο με την αναπροσαρμογή των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών που προσφέρονται από τους δημόσιους φορείς καθώς και της επιβολής χρηματικών προκαταβολών σε ένα ευρύ φάσμα εισαγωγών που αποφασίστηκε στις 11 Οκτωβρίου.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της υποτίμησης της δραχμής στην επιτάχυνση του πληθωρισμού (6,5 εκατοστιαίες μονάδες) ήταν 25%, ενώ οι ανατιμήσεις που έγιναν τόσο στα υγρά καύσιμα όσο και στα τιμολόγια των δημοσίων επιχειρήσεων είχαν αντίστοιχη συμμετοχή 19% και 17,5%.

Γίνεται όμως κατανοητό ότι, η επιτάχυνση των πληθωριστικών πιέσεων συνδέεται άμεσα με τα μέτρα σταθεροποίησης της οικονομίας που πάρθηκαν κατά το τελευταίο τετράμηνο του έτους από την κυβέρνηση.

Η άνοδος του ΔΤΚ μεταξύ αρχής και τέλους του 1986 κυμάνθηκε σε χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με το 1985. Αντίθετα σε μέσα επίπεδα ο δείκτης αυξήθηκε περισσότερο το 1986 από το προηγούμενο έτος. Αυτό οφείλεται στην σπάνια ανατιμητική τάση που εκδηλώθηκε τους τελευταίους μήνες του 1985, μετά η αναπροσαρμογή των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών που περιλάμβανε το πρόγραμμα σταθεροποίησης της οικονομίας με αποτέλεσμα ο δείκτης τιμών στην αρχή του 1986 να βρίσκεται σε υψηλό επίπεδο. Στην συνέχεια όμως οι ανατιμηκές τάσεις εμφάνισαν καθυστέρηση με τα αντίστοιχα τρίμηνα του 1985 σημεία επιβράδυνσης, τα οποία έγιναν περισσότερο αισθητά το τελευταίο τρίμηνο του έτους.

Τελικά ο ρυθμός πληθωρισμού περιορίστηκε σε ποσοστό που έχει τεθεί στο πρόγραμμα σταθεροποίησης. Συγκριτικά κυμάνθηκε στο 17%. Στην επιβράδυνση του ρυθμού πληθωρισμού συνέβαλε αποφασιστικά η συγκράτηση της αύξησης του κόστους εργασίας, ανά μονάδα προϊόντος, στον αστικό τομέα που ήταν συνέπεια της αυστηρής εισοδηματικής πολιτικής που εφαρμόστηκε. Ευνοϊκά επίσης αντέδρασε η μικρότερη σε σύγκριση από το 1995 αύξηση των γεωργικών τιμών τόσο σε επίπεδο παραγωγών όσο και σε επίπεδο τιμών καταναλωτών.

Αντίθετα η πολιτική απελευθέρωσης των τιμών από ελέγχους που άρχισε το β' εξάμηνο του 1985 και συνεχίστηκε στο 1986 επηρέασε αυξητικά τον ρυθμό του πληθωρισμού μέσα στο έτος.

Η πολιτική αυτή περιλάμβανε την κατάργηση των ελέγχων της Αγορανομικής Διάταξης 38/1984 σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις εισαγωγής παραγωγής ή διακίνησης πολλών ειδών ήταν υποχρεωμένες να υποβάλλουν αναλυτικά κοστολόγια στο υπουργείο Εμπορίου πριν από κάθε αύξηση τιμών.

Τα σταθεροποιητικά μέτρα του Οκτωβρίου του 1985 και η ευνοϊκή διεθνής συγκυρία, οδήγησαν τελικά σε μείωση του ρυθμού πληθωρισμού κατά 8 περίπου εκατοστιαίες μονάδες μεταξύ αρχής και τέλους του 1986. Εντούτοις, οι ρυθμοί του πληθωρισμού στην Ελλάδα, εξακολουθεί να παραμένει από τους υψηλότερους των χωρών του ΟΟΣΑ και ο υψηλότερος στις χώρες της ΕΟΚ. Είναι επομένως επιτακτική η ανάγκη να συνεχιστεί η αποδυνάμωση των πληθωριστικών πιέσεων και κατά το επόμενο έτος.

Η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού συνεχίστηκε και στο 1987. Μεταξύ αρχής και τέλους του 1987 η επιβράδυνση, του πληθωρισμού ήτανε τελικά περιορισμένη αλλά σε μέσα ετήσια επίπεδα ο ρυθμός ανόδου των τιμών

παρουσίασε σημαντική κάμψη. Έτσι το 1987 αποτέλεσε μια πολύ καλή χρονιά για την Ελληνική οικονομία που κυμάνθηκε στο 15,7%.

Η σχετικά περιορισμένη επιβράδυνση του πληθωρισμού κατά την διάρκεια του 1987 οφείλεται στην επίδοση ειδικών παραγόντων και ιδιαίτερα στο πρώτο εξάμηνο, όπως η εφαρμογή του φόρου προστιθέμενης αξίας -από 1/1/87- η άρση στο τέλος Ιανουαρίου 1987 του παγώματος των τιμών που ίσχυε από τις αρχές Νοεμβρίου του 1986 και οι εξαιρετικά δυσμενείς καιρικές συνθήκες τον Μάρτιο που επηρέασαν ανοδικά τις τιμές των αγροτικών προϊόντων, ειδικότερα η αύξηση των καθαρών άμεσων φόρων ανά μονάδα τελικής δαπάνης και ιδιαίτερα η εφαρμογή του ΦΠΑ, εκτιμάται ότι συνέβαλαν στην επιτάχυνση του αυξητικού ρυθμού του ΔTK κατά 3 - 4 περίπου ποσοστιαίες μονάδες.

Σε μέσα επίπεδα η αύξηση των τιμών των υπηρεσιών του 1987 ήταν αρκετά μεγαλύτερη από εκείνη των αγαθών, ενώ το 1986 συνέβη το αντίθετο. Εξάλλου διερευνήθηκε το 1987 η απόκλιση μεταξύ της αύξησης των τιμών των ελεγχόμενων και των μη ελεγχόμενων αγαθών και υπηρεσιών. Επομένως η επιβράδυνση πραγματοποιήθηκε σε περίοδο που συνεχίστηκε η εφαρμογή πολιτικών απελευθέρωσης των τιμών από ελέγχους.

1988 - 1989.

Συνεχίστηκε και στο 1988 η επιβράδυνση του πληθωρισμού. Αυτή η επιβράδυνση άρχισε στις αρχές του 1986, μετά τα μέτρα που πάρθηκαν τον Οκτώβριο του 1985, για την σταθεροποίηση της οικονομίας. Βλέπουμε λοιπόν ότι, για το αυτό έτος ο πληθωρισμός εξελίχθηκε πολύ ευνοϊκά αφού κυμάνθηκε στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων ετών. Συγκεκριμένα έφτασε στο 13,9% (πίνακας 26)

Μεταξύ αρχής και τέλους του 1988 παρατηρείται μία επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου του δείκτη τιμών καταναλωτή κατά δύο εκατοστιαίες μονάδες.

Η επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των τιμών σε δωδεκάμηνη βάση, η οποία άρχισε το Φεβρουάριο του 1986, συνεχίστηκε σε μικρές διακυμάνσεις στα επόμενα δύο έτη. Ο πληθωρισμός έφτασε στο χαμηλότερο επίπεδο τον Ιουνίου του 1988. Ύστερα όμως άρχισε να επιταχύνεται έτσι και με διακυμάνσεις διαμορφώθηκε τελικά για το 1989 στο επίπεδο του 14,8%. (πίνακας 30).

Η διατήρηση του πληθωρισμού σε σχετικά υψηλά επίπεδα κατά το 1989 οφείλεται κυρίως στις αυξήσεις των τιμών στα είδη διατροφής. Τα είδη αυτά αντιπροσωπεύουν το 1/3 της συνολικής καταναλωτικής δαπάνης, των νοικοκυριών και στις ανατιμήσεις τους οφείλεται το 40% περίπου της αύξησης του γενικού επιπέδου των τιμών κατά το 1989.

1990 - 1991.

Κατά το 1990 ο πληθωρισμός παρουσίασε μία σημαντική επιτάχυνση αφού έφθασε στο 22,9%. (πίνακας 32). Έτσι στο αυτό έτος διαψεύδονται για μία ακόμη φορά οι ελπίδες πως μπορεί να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά.

Η εξέλιξη αυτή των τιμών επηρεάστηκε σημαντικά από τα μέτρα οικονομικής πολιτικής που ελήφθησαν σε τρεις διαφορετικές περιόδους στην διάρκεια του 1990. Συγκεκριμένα οι τιμές επηρεάστηκαν εν μέρει από την δέσμη οικονομικών μέτρων της οικουμενικής κυβέρνησης που η εφαρμογή τους άρχισε από τις αρχές του Δεκεμβρίου του 1989 και ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 1990. Τα μέτρα αυτά αφορούσαν αυξήσεις τιμολογίων δημοσίων επιχειρήσεων, της τιμής της βενζίνης και ορισμένων έμμεσων

φόρων. Οι ανατιμητικές τάσεις στο τετράμηνο αυτό οφείλονται επίσης στη σημαντική άνοδο των αμοιβών και το κόστος εργασίας.

Τα μέτρα της οικονομικής αυτής πολιτικής είχαν σαν επακόλουθα, ότι οι πληθωριστικές πιέσεις στην διάρκεια του 1940 εκδηλώθηκαν εντονότερα στις τιμές των υπηρεσιών σε σύγκριση με τις τιμές των αγαθών, καθώς και στις τιμές των μη ελεγχόμενων αγαθών και υπηρεσιών.

Στην αρχή του 1991, ο δείκτης τιμών καταναλωτή βρισκόταν σε υψηλό επίπεδο, ύστερα όμως ο ρυθμός αύξησης των τιμών εμφάνισε σημαντική επιβράδυνση. Μετά τον Αύγουστο του 1991, η πτωτική τάση του πληθωρισμού ανακόπηκε και άρχισε η άνοδος του. Τελικά, ο πληθωρισμός περιορίστηκε σε ποσοστό που δεν απέχει σημαντικά από το στόχο του 17% που είχε τεθεί στο πρόγραμμα σταθεροποίησης. Συγκεκριμένα για το αυτό έτος ο πληθωρισμός διαμορφώθηκε στο 18%.

Η κάμψη των πληθωριστικών πιέσεων στη διάρκεια του 1991 εκδηλώθηκε εντονότερα στις τιμές των ελεγχόμενων αγαθών και υπηρεσιών, σε σύγκριση με τις τιμές των μη ελεγχόμενων αγαθών και υπηρεσιών. Η εξέλιξη αυτή μπορεί να αποδοθεί στο γεγονός ότι, η επιβράδυνση του πληθωρισμού το 1991, πραγματοποιήθηκε σε περίοδο κατά την οποία συνεχίζονταν η πολιτική απελευθέρωσης των τιμών.

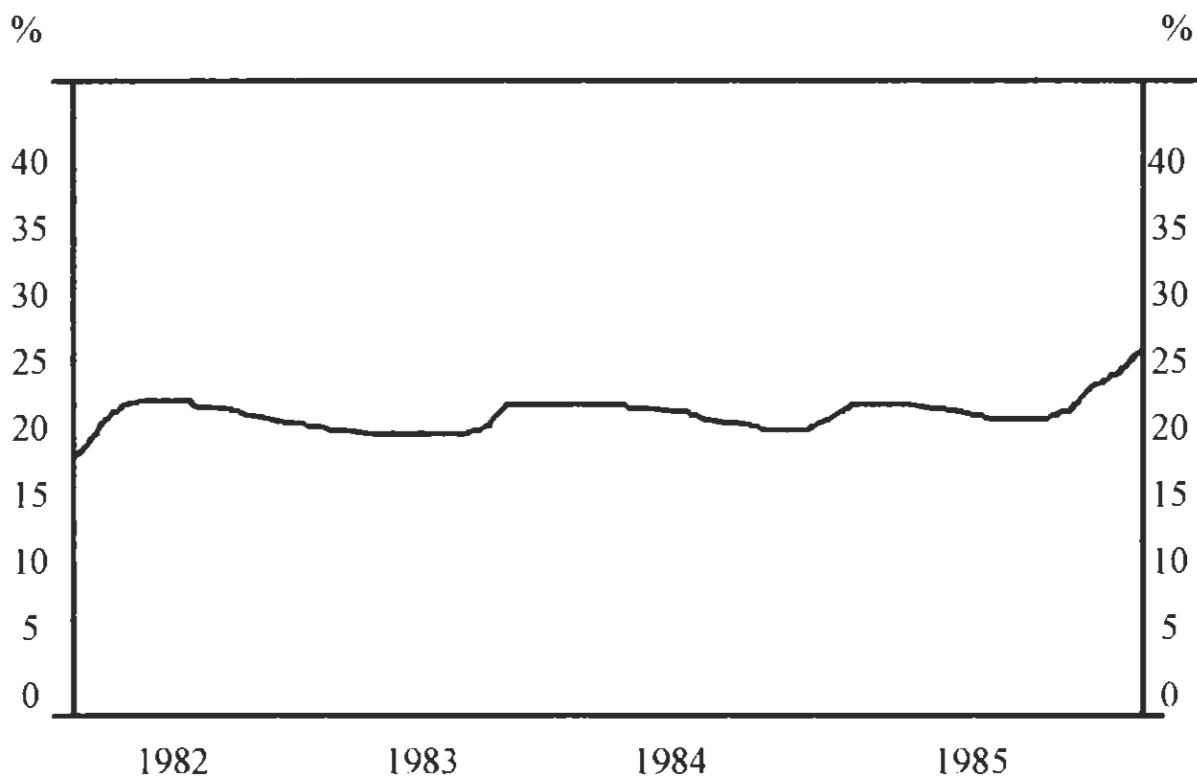
1992.

Η υποχώρηση του πληθωρισμού, που άρχισε τους πρώτους μήνες του 1991, συνεχίστηκε το 1992, με μια σχετικώς ήπια αναστροφή, στο τρίμηνο Αυγούστου - Οκτωβρίου, με αποτέλεσμα η αύξηση των τιμών καταναλωτή, να περιοριστεί κατά την διάρκεια του έτους στο 14,4% από 18% το 1991 καθώς και 22,9% το 1990.

Η εξέλιξη του πληθωρισμού το 1992 επηρεάστηκε εν μέρει από ειδικούς παράγοντες. Από την μία μεριά, η υποχώρηση του πληθωρισμού το 1992, ήταν μικρότερη από ότι αναμένονταν λόγω των φορολογικών μέτρων, που έλαβε η κυβέρνηση στις αρχές Αυγούστου, τα οποία όμως, αξίζει να σημειωθεί πως θεωρήθηκαν αναγκαία για την κάλυψη της διαφαινόμενης απόκλισης των εσόδων από το επίπεδο που προβλεπόταν το 1992.

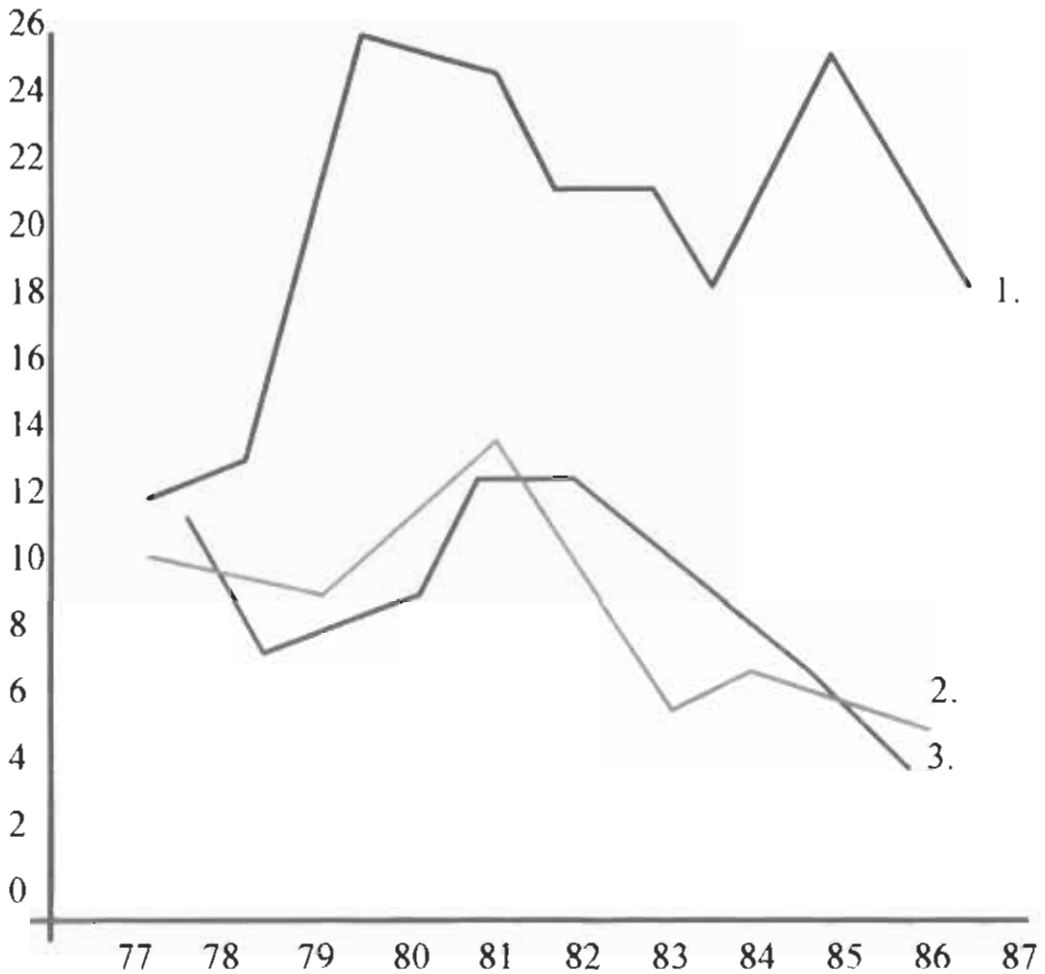
ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ (Ε.Σ.Υ.Ε.)

(μεταβολές σε ποσοστά % έναντι ιδίου τριμήνου του προηγούμενου έτους).

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος (1985).

ΡΥΘΜΟΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΟΟΣΑ ΚΑΙ ΕΟΚ.

1.:ΕΛΛΑΔΑ

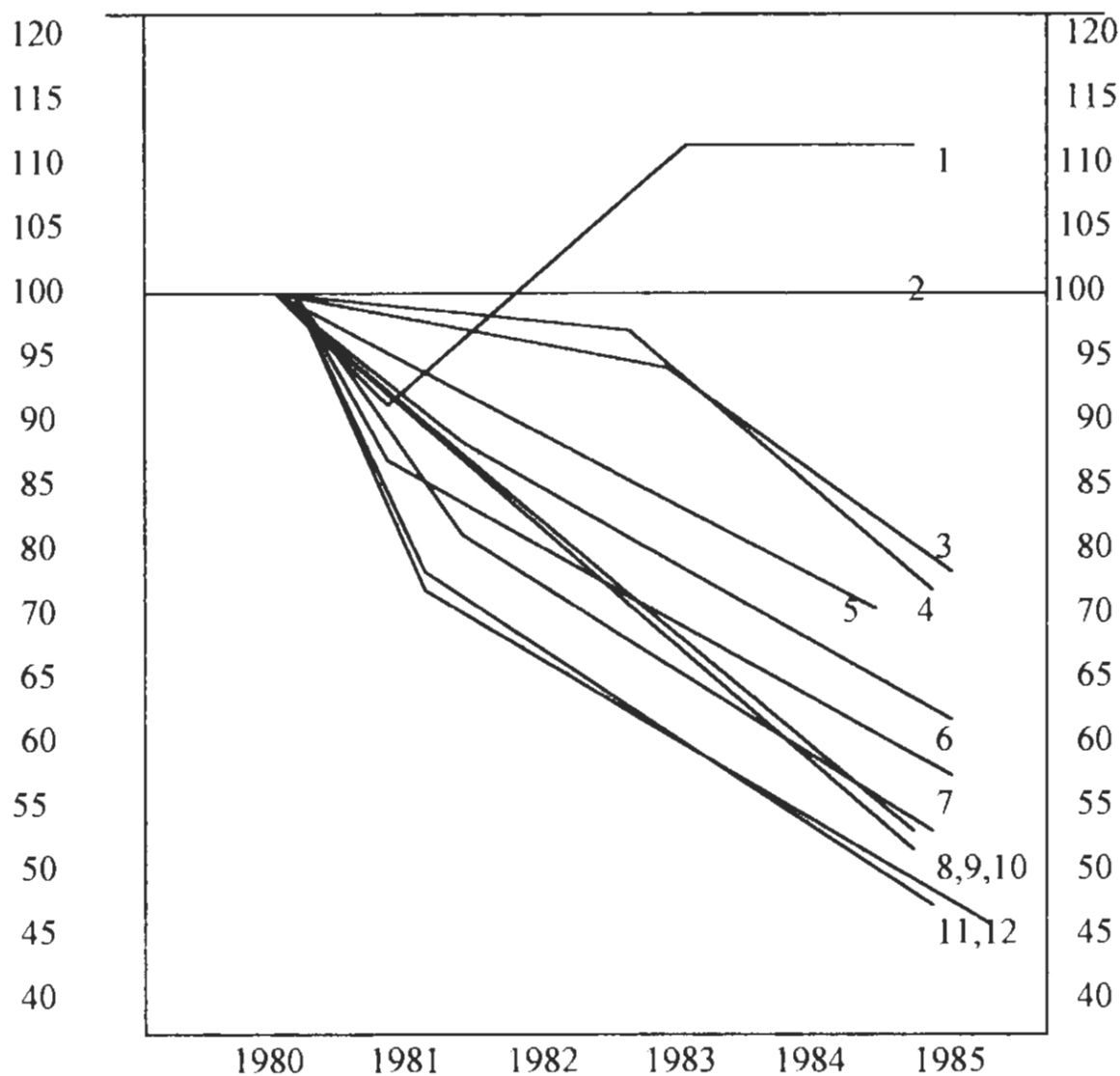
2.:ΟΟΣΑ

3.:ΕΟΚ

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος.

Εκθέσεις του Διοικητή της Τραπέζης της Ελλάδος για τα έτη 1977 - 1987.

ΑΠΟΚΛΙΣΗ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΕΟΚ ΑΠΟ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΔΕΙΚΤΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

1: ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

6: ΓΑΛΛΙΑ

11: ΟΛΛΑΝΔΙΑ

2: ΕΛΛΑΔΑ

7: ΔΑΝΙΑ

12: ΔΥΤ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ

3: ΙΤΑΛΙΑ

8: ΒΕΛΓΙΟ

4: ΙΡΛΑΝΔΙΑ

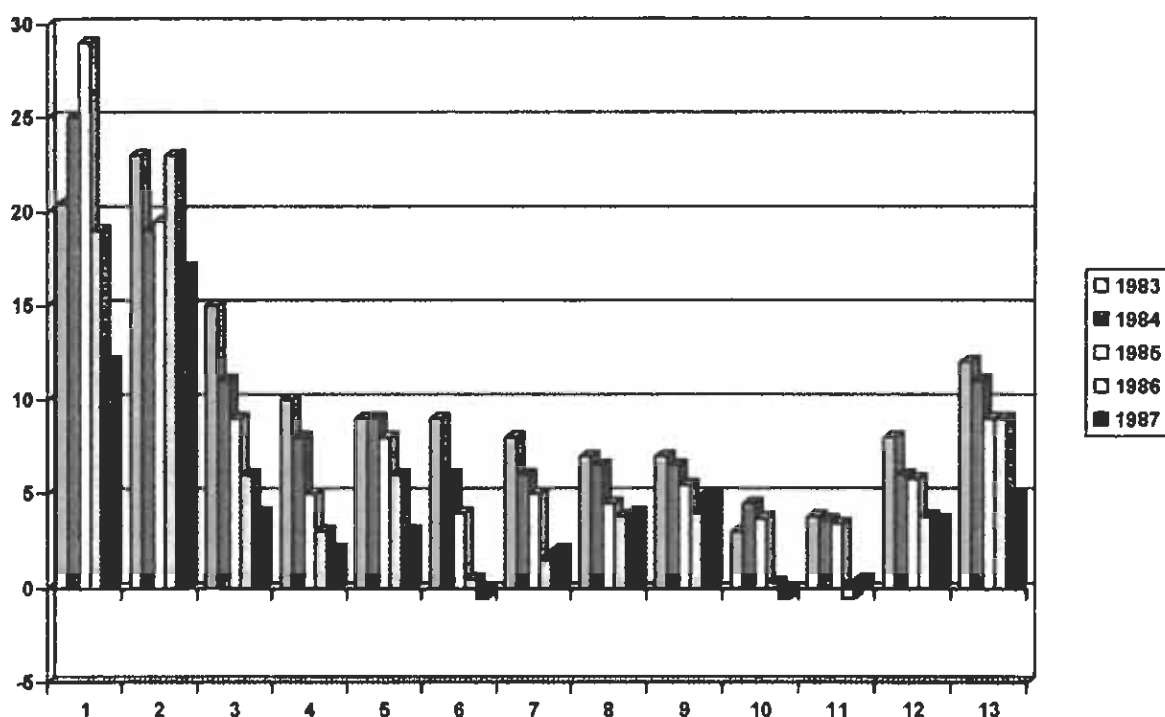
9: ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

5: ΙΣΠΑΝΙΑ

10: ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος. (1985).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2
ΕΞΕΛΙΞΗ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΕΟΚ
 (μέσες ετήσιες μεταβολές %)

1: ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

2: ΕΛΛΑΔΑ

3: ΙΤΑΛΙΑ

4: ΙΡΛΑΝΔΙΑ

5: ΓΑΛΛΙΑ

6: ΔΑΝΙΑ

7: ΒΕΛΓΙΟ

8: ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

9: ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ

10: ΟΛΛΑΝΔΙΑ

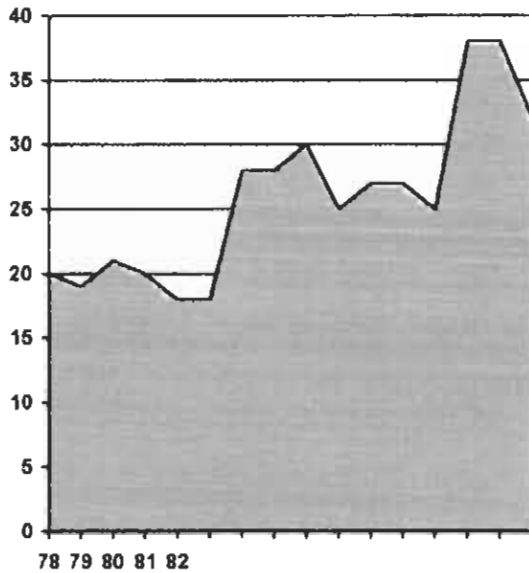
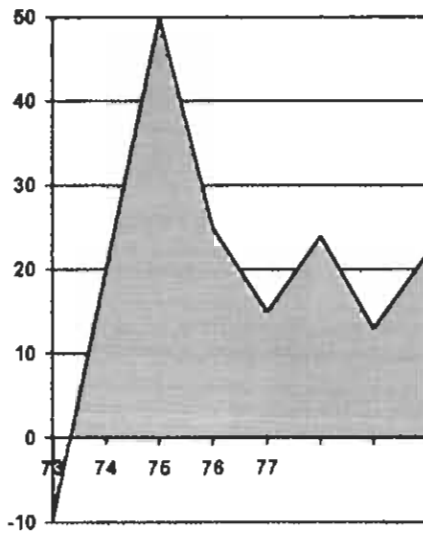
11: ΔΥΤ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ

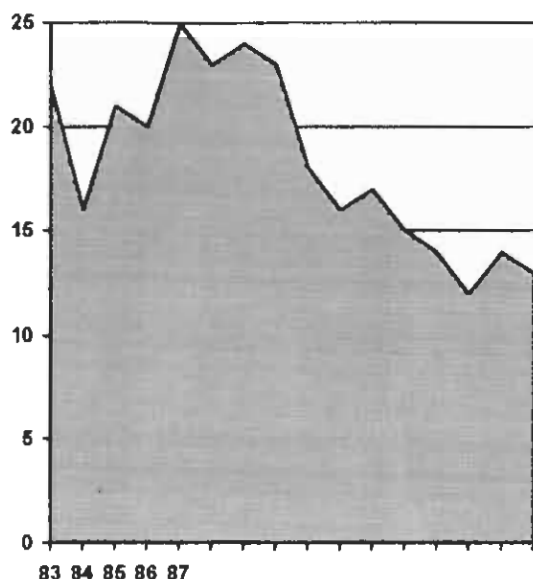
12: ΕΟΚ

13: ΙΣΠΑΝΙΑ

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος 1987

ΚΟΣΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΑ ΜΟΝΑΔΑ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ.
(Μεταβολές μέσου επιπέδου τριμήνου έναντι ιδίου τριμήνου
προηγούμενου έτους) (σε ποσοστά %).

Πηγή: «Έκθεση του Διοικητή Τραπέζης»

Τράπεζα της Ελλάδος 1977 - 78, 1983, 1987.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ ΤΗΣ ΔΡΑΧΜΗΣ.

(Ποσοστιαίες μεταβολές έναντι προηγούμενης περιόδου).

ΕΤΗ	ΔΡΧ ΕΝΑΝΤΙ ΔΟΛΑΡΙΟΥ	ΔΡΧ ΕΝΑΝΤΙ ΜΑΡΚΟΥ	ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚ Η ΙΣΟΤΙΜΙΑ	ΔΡΧ ΕΝΑΝΤΙ Ε..Ν.Μ.
1979	-0,8	-9,4	-4,9	---
1980	-13,1	-13,9	-13,3	-14,2
1981	-23,0	-4,3	-11,1	-3,8
1982	-17,1	-10,9	-8,9	-5,6
1983	-24,1	-20,5	-16,9	-16,4
1984	-21,9	-12,6	-11,5	-11,7
1985	-18,4	-16,6	-17,9	-16,3
1986	-1,3	-26,5	-22,2	-23,1
1987	3,4	-14,3	-11,0	-12,0

Πηγή: «Έκθεση του Διοικητή» Τράπεζα της Ελλάδος. 1979/88.

Το χαρακτηριστικό στοιχείο στην εξέλιξη του πληθωρισμού στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα τα τελευταία χρόνια είναι η τάση συνεχούς και σταθερής μείωσής του. Η εξέλιξη αυτή είναι πολύ σημαντική για τα οικονομικά της Κοινότητας διότι δείχνει πως η κοινοτική οικονομία δεν αντιμετωπίζει πλέον τα οξυμένα προβλήματα που δημιουργεί ένας υψηλός πληθωριστικός πυρετός (αυξήσεις τιμών, αυξήσεις ημερομισθίων, δημοσιονομικές ανισοροπίες κλπ).

Τώρα οι δυνατότητες μιας ανάκαμψης ή μακράς αναζωπύρωσης της οικονομικής δραστηριότητας είναι περισσότερο ορατές.

Η μείωση του πληθωρισμού στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα οφείλεται σε εξωτερικούς παράγοντες (μείωση τιμών πρώτων υλών και πετρελαίου κλπ, αλλά και σε εσωτερικούς παράγοντες. Η αντιπληθωριστική προσπάθεια στην κοινότητα πέτυχε διότι, βρήκε ανταπόκριση στους εύρωστους και υγιείς οικονομικούς μηχανισμούς και τις βιομηχανικές δομές των χωρών - μελών, με ορισμένες φυσικά εξαιρέσεις, όπου εκεί οι καθυστερημένες διαρθρώσεις (Ελλάδα, Ιταλία) δεν επέτρεψαν μία αισθητή υποχρέωση της πληθωριστικής έξαρσης.

Μια δεύτερη σημαντική διαπίστωση στο μέτωπο κατά του πληθωρισμού μέσα στην Κοινότητα, αφορά ιδιαίτερα την Ελλάδα. Είναι η μοναδική χώρα μεταξύ των 12 που είχε και έχει τον υψηλότερο πληθωρισμό, είναι η μοναδική χώρα που δεν κατάφερε να τον μειώσει. Είναι δηλαδή η μόνη χώρα στην ΕΟΚ, που χαρακτηρίζεται από μία έντονη τάση μείωσης του πληθωρισμού. Αυτό αποδεικνύει τις ασθενείς διαρθρώσεις της οικονομίας λόγω της μη συστηματικής προσπάθειας μακροχρονίου εφαρμογής αντιπληθωριστικής πολιτικής.

Κάτι τέτοιο όμως σημαίνει πως, η Ελληνική οικονομία διαθέτει για το μέλλον μικρές δυνάμεις για να αντιπαλέψει την πληθωριστική γάγγραινα που

αν, την αφήσει και παραμείνει σε αυτά υψηλά επίπεδα τότε είναι αναπόφευκτη η προχωρημένη διάβρωση των οικονομικών μηχανισμών.

Αποτελέσματα της πιο πάνω κατάστασης είναι η πτώση τις οικονομικής αντοχής της χώρας, η ακόμα μεγαλύτερη επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας των Ελληνικών προϊόντων σε σημείο ώστε, να καταστεί αδύνατο στην εθνική οικονομία να κάνει έστω μερικά μικρά βήματα διαρθρωτικών προσαρμογών και δομικών εκσυγχρονισμών. Το πρόβλημα είναι λοιπόν εξαιρετικά σοβαρό και κρίσιμο. Είναι ένα συμπέρασμα και μία προειδοποίηση για την Ελλάδα.

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ.

«ΤΟ ΣΑΡΑΚΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ».

Η αποδυνάμωση του μηχανισμού της αγοράς, το προβάδισμα της κοινωνικής αντί της οικονομικής ανάπτυξης η μεταφορά οικονομικών πόρων από τον ιδιωτικό στον δημόσιο τομέα, η κομματικοποίηση του κρατικού μηχανισμού και η αποφυγή του πολιτικού κόστους για την εξυγίανση των θεσμών της οικονομίας οδήγησαν στο σημερινό αδιέξοδο.

Η διεθνής πραγματικότητα και εμπειρία έχει πλέον δείξει ότι η ανάπτυξη (κοινωνική και οικονομική επιτυγχάνεται όταν ενισχύεται ο μηχανισμός της αγοράς (μικτή οικονομία). Η κεντρική κατευθυνόμενη οικονομική διαχείριση δοκιμάστηκε και τα αρνητικά αποτελέσματα δημιουργούν κατάθλιψη σε κάθε σοβαρό αναλυτή.

Η συμβολή βέβαια του δημοσίου τομέα και στην περίπτωση της οικονομίας της Αγοράς παραμένει σημαντική, με την προϋπόθεση όμως ότι

περιορίζεται μόνο στην εξασφάλιση των απαραίτητων προϋποθέσεων για την αποδοτικότερη λειτουργία των νοικοκυριών και επιχειρήσεων και την παροχή της αναγκαίας κοινωνικής προστασίας των πολιτών.

Στην περίπτωση της χώρας μας η διόγκωση του δημοσίου τομέα, η διαχείριση του μεγαλύτερου ποσοστού σε σχέση με τον ιδιωτικό τομέα των διαθέσιμων πόρων και η χρησιμοποίηση του κρατικού μηχανισμού για εύκολο πλουτισμό ή κομματική εννοιοκρατία, οδήγησαν σε μηδενική ανάπτυξη και χρεοκοπία της χώρας. Η κατάσταση αυτή δημιουργήθηκε κυρίως κατά την διάρκεια της 10ετίας του 1980 και όπως είναι φυσικό οι επιπτώσεις της τότε πολιτικής είναι ορατές τώρα και θα συνεχιστούν εάν δεν γίνει αλλαγή αυτής της πολιτικής, να συμβάλλουν στην διατήρηση των μακροοικονομικών ανισορροπιών τα επόμενα 10 χρόνια.

Σύμφωνα με τους πίνακες 3 και 4, παρατηρούμε ότι το Ακαθάριστο χρέος του ευρύτερου δημοσίου τομέα στην Ελλάδα κατά την περίοδο του 1980 αυξήθηκε από 673,2 δις δραχμές ή 39,3% του ΑΕΠ σε 11.677 δραχμές ή 110,7% του ΑΕΠ, ενώ κατά το 1991 εκτιμήθηκε ότι το ακαθάριστο χρέος του δημοσίου τομέα ανήλθε σε 13.953,5 δις δραχμές ή 111,2% του ΑΕΠ.

Η μεγάλη αύξηση του ακαθάριστου δημοσίου χρέους, κατά την δεκαετία του 1980 οφείλεται κυρίως στην αύξηση του χρέους της Κεντρικής Κυβέρνησης το οποίο έτος 1990 έφθασε το 89,0% του ΑΕΠ έναντι 27,7% του ΑΕΠ το 1980. Οφείλεται όμως και στην αύξηση του χρέους των Δημοσίων Οργανισμών ή των οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας το οποίο το 1990 έφθασε στο 6,5% του ΑΕΠ έναντι 1,1% του ΑΕΠ το 1980 καθώς επίσης και στην αύξηση του χρέους των Δημοσίων επιχειρήσεων των οποίων το χρέος το 1990 έφθασε στο 15,2% του ΑΕΠ έναντι 10,5% του ΑΕΠ το 1980.

Όταν το καθαρό χρέος του ευρύτερου δημοσίου τομέα το οποίο προκύπτει όταν αφαιρεθούν από το ακαθάριστο χρέος οι χρηματικές απαιτήσεις αυξήθηκε σημαντικά κατά την δεκαετία 1980 - 1990 από 512,6 δις δραχμές, το 1980 ή 30% του ΑΕΠ σε 10.497 δις δραχμές ή 99,5% του ΑΕΠ το 1990 ενώ κατά το 1991 εκτιμήθηκε ότι ανήλθε σε 10.153,5 δις δραχμές ή 100,9% του ΑΕΠ. Όπως φαίνεται από τον πίνακα 3 αυξήθηκαν σημαντικά οι εγγυήσεις του δημοσίου προς τον υπόλοιπο δημόσιο τομέα αλλά και ως προς τους ιδιώτες.

Οι εγγυήσεις του Δημοσίου ανήλθαν το 1990 σε 1.000 δις δραχμές, ενώ ως εγγυήσεις σε ιδιώτες στα 600 δις δραχμές έναντι 292,7 και 64,4 δις δραχμές αντίστοιχα το 1980. Το σύνολο δηλαδή των εγγυήσεων του Δημοσίου κατά την δεκαετία 1960 - 1990 αυξήθηκε από 357,1 δις δραχμές σε 3.200 δις δραχμές (σχεδόν εννέα φορές) και ως ποσοστό του ΑΕΠ από 20,9% σε 30,3%.

Δεδομένου ότι ένα μεγάλο μέρος των εγγυήσεων συνιστά δημόσιο έλλειμμα αφού συχνά τόσο οι δανειζόμενοι φορείς του ευρύτερου δημοσίου τομέα (Δημόσιοι Οργανισμοί και Επιχειρήσεις) όσοι και οι δανειζόμενοι με την εγγύηση του Κράτους, ιδιωτικοί φορείς αδυνατούν να εξυπηρετήσουν τα δάνειά τους -με αποτέλεσμα να επιβαρύνεται ο προϋπολογισμός με την εξόφλησή τους- οι εγγυήσεις δεν μπορούν να αγνοούνται κατά την διερεύνηση της εξέλιξης του δημοσίου χρέους.

Οι ρυθμοί αύξησης του καθαρού δημοσίου χρέους και του ΑΕΠ κατά την περίοδο αυτή (1980 - 90) από τον πίνακα 5. Σύμφωνα με τον πίνακα αυτό οι μεγαλύτερες διαφορές μεταξύ ετήσιου ρυθμού αύξησης του καθαρού χρέους και του ΑΕΠ σημειώθηκαν τις περιόδους: 1)1980-81= 34,1%, 2)1982-83= 29,0%, 3)1984 - 87= 23,7%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΥ, ΚΑΘΑΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΓΥΗΣΕΩΝ.

(σε δις δραχμές)(Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Εθνικοί λογαριασμοί της Ελλάδος)

Έτος	Κεντρική Κυβέρνηση	Δημόσια επιχείρηση	Δημόσ. Οργαν	Ακαθάριστο Χρέος	Διαθέσιμα Καταθέσεις	Καθαρό χρέος	Εγγυήσεις δημοσίου	Εγγυήσεις σε Ιδιώτες	Ακαθ. Χρ. Εγγυησ. Ιδ.	Καθ. Χ. Εγγυ. Ιδ.	ΑΕΠ
1979	394,6	119,2	19,5	533,9	135,7	398,2	200,7	52,2	586,1	450,4	1.428,8
1980	473,8	179,8	19,6	673,2	160,6	512,6	297,7	64,4	737,6	577,0	1.711,0
1981	671,9	267,7	29,9	969,5	180,7	788,8	411,8	92,8	1.062,3	881,2	2.050,1
1982	928,4	376,4	67,9	1.372,7	236,2	1.136,5	605,4	146,4	1.519,1	1.282,9	2.574,6
1983	1.339,4	537,1	95,6	1.972,1	283,6	1.688,5	801,0	141,7	2.113,8	1.830,2	3.079,2
1984	1.882,9	748,7	143,1	2.774,7	336,9	2.437,8	909,8	169,9	2.944,6	2.607,7	3.805,7
1985	2.673,4	1.039,2	214,8	3.927,4	390,5	3.536,9	1.093,3	202,4	4.129,8	3.739,3	4.617,8
1986	3.230,3	1.174,3	353,6	4.758,2	455,8	4.302,4	1.540,1	265,3	5.023,5	4.567,7	5.514,7
1987	4.045,8	1.283,8	492,1	5.821,7	592,1	5.229,6	1.858,4	382,9	6.204,6	5.612,3	6.258,5
1988	5.583,4	1.461,9	651,6	7.496,9	719,5	6.778,4	2.017,0	423,4	7.920,3	7.201,8	7.258,5
1989	6.698,8	1.622,9	842,1	9.163,8	960,6	8.203,2	2.321,0	503,9	6.204,6	5.612,3	6.258,5
1990	9.382,0	1.609,0	686,0	11.677,0	1.180,0	10.497,0	2.600,0	600,0	12.277,0	11.097,0	10.545,0
1991	11.895,5	1.697,0	361,0	13.953,5	1.300,0	12.563,5	2.600,0	600,0	14.553,5	13.253,5	12.546,0
	1	2	3	4=1+2+3	5	6=4-5	7	8	9=4+8	10=6+8	11

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΥ, ΚΑΘΑΡΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΚΑΙ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΕΠ.

(Πηγή: Πίνακας 3).

Έτος	Κεντρική Διοίκηση	Δημόσιες Επιχειρήσεις	Δημόσιοι οργανισμοί	Ακαθάριστο Χρέος	Καθαρό Χρέος	Ακαθάριστο Δημόσιο Χρέος + Εγγυήσεις Ιδιωτών.
1980	27,7	8,4	1,1	39,3	30,0	43,1
1981	32,8	10,5	1,5	47,3	38,5	51,8
1982	36,1	13,1	2,6	53,3	44,1	59,0
1983	43,5	14,6	3,1	64,0	54,8	68,6
1984	49,5	17,4	3,8	72,9	64,1	77,4
1985	57,9	19,7	4,7	85,1	76,6	89,4
1986	58,6	21,3	6,4	86,3	78,0	91,1
1987	64,6	20,5	7,9	93,0	83,6	99,1
1988	71,5	19,4	8,7	99,6	90,1	105,2
1989	76,3	18,5	9,6	104,4	93,5	110,1
1990	89,0	15,2	6,5	110,7	99,5	116,4
1991	94,8	13,5	2,9	111,2	100,9	115,8

Κατά την περίοδο 1980 - 1985 ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του καθαρού δημοσίου χρέους ήταν υπερδιπλάσιος του μέσου ετήσιου ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ. Επίσης βλέπουμε ότι η μικρότερη διαφορά μεταξύ των δύο ρυθμών αύξησης ήταν 1) 1990 - 91=1,5%, 2) 1983 - 86 =2,2%.

Το 1986 ήταν το πρώτο έτος ισχύος ενός σταθεροποιητού, του οποίου ένας από τους βασικούς στόχους, ήταν η μείωση των καθαρών δανειακών αναγκών του δημοσίου τομέα κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ. Αλλά και το 1990 ήταν το πρώτο έτος ισχύος του προγράμματος εξυγίανσης 1990, 1992 του οποίου κεντρικός στόχος ήταν η μείωση των δανειακών αναγκών του δημοσίου από 18% των ΑΕΠ σε 9% το 1992.

Όσον αφορά το εσωτερικό χρέος της Κεντρικής Κυβέρνησης παρατηρούμε ότι κατά την περίοδο που εξετάζουμε αυξήθηκε από 3,161 δις δραχμές το 1979 σε 8.836,9 δις δραχμές το 1991.

Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του εσωτερικού δημοσίου χρέους κατά την δεκαετία αυτή ήταν 35%. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις του εσωτερικού χρέους της Κεντρικής Κυβέρνησης σε σχέση με το ΑΕΠ έγιναν τις περιόδους 1987 - 1988 από 41,4% σε 49,4% και 1989 - 1990 από 55,3% σε 69,3%.

Οι πηγές του δημοσίου δανεισμού όσον αφορά την εσωτερική κεφαλαιουχική αγορά είναι τα δάνεια της Κεντρικής Τράπεζας, (Τράπεζας της Ελλάδος) τα έντοκα γραμμάτια του δημοσίου, τα ομολογιακά δάνεια και τα ομόλογα. Η βασική διαφορά μεταξύ εντόκων γραμματίων και ομολογιών, είναι ότι στα έντοκα γραμμάτια ο τόκος προπληρώνεται και ότι συνήθως είναι πιο βραχυπρόθεσμος τίτλος.

Η εξέλιξη του δανεισμού από την Τράπεζα της Ελλάδος ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά την δεκαετία 1980-1990, κατά την μεν περίοδο 1980-1984 αυξήθηκε από 4,8% στο 12,2% και κατόπιν άρχισε να μειώνεται σταθερά για

να φθάσει το 1990 στο 4,6%. Πιο συγκεκριμένα ενώ το 1980 έφθανε στο 4,8% του ΑΕΠ, το 1981 αυξήθηκε στο 8,9% το 1982 στο 11,4% και το 1984 έφθασε στο 12,2% του ΑΕΠ. Από το 1985 άρχισε να μειώνεται ως που το 1990 έφθασε στο 4,6% και το 1991 τα 3,8% του ΑΕΠ. (Πίνακες 6,7).

Ως προς το εξωτερικό χρέος της Κεντρικής Κυβέρνησης, παρατηρούμε ότι κατά την περίοδο 1979-91 αυξήθηκε από 78,5 δις δραχμές ή 6,5% του ΑΕΠ σε 3.055,9 δις δραχμές ή 24,5% του ΑΕΠ. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις σημειώθηκαν τις εξής περιόδους: 1)1982-83 αύξηση κατά 64,9%, 2)1983-84 κατά 61% και 1984-85 κατά 64,8%.

Θα πρέπει πάντως αν σημειωθεί ότι οι αυξήσεις αυτές αναφέρονται στο εξωτερικό χρέος το οποίο είναι εκφρασμένο σε δραχμές και δεν αντιπροσωπεύουν αποκλειστικά πρόσθετο εξωτερικό δανεισμό αλλά επηρεάζονται από τις μεταβολές στην συναλλαγματική ισοτιμία.

Η εξέλιξη του εξωτερικού χρέους της Κεντρικής κυβέρνησης σε δραχμές και σε δολάρια φαίνεται στον πίνακα 8. Παρατηρούμε ότι κατά τις περιόδους 1982-83, 1983-84 και 1984-85 το σε δολάρια εκφρασμένο εξωτερικό χρέος αυξήθηκε κατά 18%, 23,7% και 41,4% αντίστοιχα. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις του εξωτερικού χρέους σε δολάρια σημειώθηκαν στις περιόδους 1984-85 κατά 41,4% και 1985-86 κατά 34,1%.

Επίσης παρατηρούμε ότι το σε δολάρια χρέος μειώθηκε κατά 31,1% ενώ το σε δραχμές αυξήθηκε κατά 14,1%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.

ΡΥΘΜΟΙ ΑΥΞΗΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΚΑΙ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΥ Α.Ε.Π.

(Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Διεύθυνση Οικονομικών μελετών)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΡΥΘΜΟΙ ΑΥΞΗΣΗΣ ΚΑΘ. ΔΗΜ. ΧΡΕΟΥΣ	ΡΥΘΜΟΙ ΑΥΞΗΣΗΣ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΥ ΔΕΠ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΡΥΘΜΟΥ ΑΥΞΗΣΗΣ
1979-1980	27,8%	19,8%	8,9%
1980-1981	53,9%	19,8%	34,1%
1981-1982	44,1%	25,6%	18,5%
1982-1983	48,6%	19,6%	29,0%
1983-1984	44,4%	23,6%	20,8%
1984-1985	45,0%	21,3%	23,7%
1985-1986	21,6%	19,4%	2,2%
1986-1987	21,6%	13,5%	8,1%
1987-1988	29,6%	20,3%	9,3%
1989-1989	21,0%	16,6%	4,4%
1989-1990	28,0%	20,1%	7,9%
1990-1991	20,5%	19,0%	1,5%
1980-1985	47,2%	22,0%	25,2%
1985-1990	24,3%	18,0%	6,3%
1980-1990	35,2%	19,9%	15,3%

ΠΙΝΑΚΑΣ 6. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ 1979-1991

(σε δις δραχμές). (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών).

ΕΤΟΣ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ		ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ		ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧ.		ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΟΡΓΑΝ.	ΓΕΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	ΕΥΡΥΤΕΡΟΣ ΔΗΜ.			
	Τρ. Ελλάδας	Εντ. Γρ/πια	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ	Λοιπά	Εσωτερικό	Εξωτερικό			Εσωτερικό	Εξωτερικό	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ
1979	82,4	211,5	10,8	11,4	79,8	40,0	19,5	336	79	416	119	3,5
1980	82,9	257,5	10,0	12,4	117,4	62,4	19,6	382	111	500	173	2,9
1981	181,5	300,0	9,1	18,0	160,5	107,2	29,9	539	163	699	271	2,6
1982	305,9	357,5	8,3	21,9	209,6	166,8	67,9	761	235	971	402	2,4
1983	463,1	541,5	7,2	93,5	262,0	275,1	95,6	1048	387	1040	662	1,6
1984	465,7	748,2	6,3	41,7	339,3	409,4	143,1	1402	624	1742	1033	1,7
1985	465,7	1120,2	5,3	54,4	436,5	602,7	214,8	1860	1028	2297	1631	1,4
1986	465,8	1388,9	28,0	60,3	533,9	640,4	353,6	2297	1287	2831	1928	1,5
1987	497,7	1869,9	137,9	69,1	618,9	644,9	492,1	3066	1471	3686	2136	1,7
1988	496,5	2828,2	305,6	74,1	708,3	753,6	645,7	4350	1685	5058	2439	2,1
1989	495,2	3503,7	746,5	82,0	807,9	815,0	825,0	5652	1889	6460	2704	2,4
1990	483,9	4832,6	1094,7	82,1	652,0	957,0	676,0	7979	2089	8631	3046	2,8
1991	472,7	4930,2	3352,0	84,7	700,0	997,0	351,0	9191	3066	9890	4063	2,2
	1	2	3	4	6	7	8	10=1	11=	12=	13=	14=
								2+3+8	5+9	10+6	11+7	
												12/13

ΠΙΝΑΚΑΣ 7. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ 1979-1991

(ως % του ΑΕΠ). (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών).

ΕΤΟΣ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ		ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ		ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧ.		ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΟΡΓΑΝ.		ΓΕΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ		ΕΥΡΥΤΕΡΟΣ ΔΗΜ. ΤΟΜΕΑΣ		
	Εντ. Γρ/πα	Ομολογα	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ	Λοιπά	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	
1979	5,8	14,8	0,8	0,8	5,5		5,6	2,8	1,4	23,5	5,5	29,1	8,3
1980	4,8	15,4	0,6	0,7	6,5		6,9	3,6	1,1	22,3	6,5	29,2	10,1
1981	8,9	14,6	0,4	0,9	6,5		7,8	5,2	1,5	26,3	8,0	34,1	13,2
1982	11,9	13,9	0,3	0,9	8,0		8,1	6,5	2,6	29,6	9,1	37,7	15,6
1983	10,1	17,6	0,2	3,0	9,1		8,5	8,9	3,1	34,0	12,6	42,5	21,5
1984	12,2	19,6	0,2	1,1	12,6		8,9	10,8	3,8	36,8	16,4	45,8	27,1
1985	10,1	24,3	0,1	1,2	16,4		9,5	13,1	4,7	40,3	22,3	49,7	35,3
1986	8,4	25,2	0,5	1,1	23,3		9,7	11,6	6,4	41,6	22,3	51,3	35,0
1987	8,0	29,9	2,2	1,1	23,5		9,9	10,6	7,9	49,0	23,5	58,9	34,1
1988	6,6	37,6	4,1	1,0	22,3		9,4	10,0	8,6	57,8	22,4	67,2	32,4
1989	5,6	39,9	8,5	0,9	21,3		9,2	9,3	9,4	64,4	21,5	73,6	30,8
1990	4,6	45,8	18,1	0,8	19,7		6,2	9,1	6,2	75,7	19,8	81,8	28,9
1991	3,8	39,2	26,7	0,8	24,4		5,6	7,9	2,8	73,3	24,5	78,7	32,4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10=1	11=	12=	13=	11+7
									2+3+8	5+9	10+6	11+7	

ΠΙΝΑΚΑΣ 8.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ.

(σε εκατ. δραχμές)

ΕΤΟΣ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ		ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ FIXING δολάρια *	ΜΕΤΑΒΟΛΗ%	
	σε δραχμές	σε δολάρια		σε δραχμές	σε δολάρια
1910	111.042	2.378,3	46,690	41,5	16,0
1911	163.331	2.834,1	57,630	47,1	19,2
1912	234.769	3.326,8	70,570	43,7	17,4
1913	387.243	3.924,6	98,670	64,9	18,0
1914	623.577	4.852,3	128,480	61,0	23,7
1915	1.027.751	6.863,8	149,735	64,8	41,4
1916	1.287.252	9.235,6	139,380	25,2	34,5
1917	1.471.202	11.627,3	126,530	14,3	25,9
1918	1.679.003	11.271,5	148,960	14,1	-3,1
1919	1.871.403	11.943,0	156,695	11,5	5,9
1920	2.078.859	13.036,5	159,465	11,1	9,2
1921	3.055.900	15.924,4	191,900	47,0	22,1

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Ειστηγητικές Εκθέσεις Προϋπολογισμών Ετών.

* Η Νέση Τιμή FIXING αναφέρεται στο τέλος Δεκεμβρίου κάθε έτους.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΩΝ.

Όπως έχει γίνει ήδη σαν έργο από την ανάλυση που έγινε στα προηγούμενα κεφάλαια, το δημόσιο χρέος προκαλείται από τα δημόσια ή δημοσιονομικά ελλείμματα. Στους πίνακες 11 και 13 παρουσιάζεται η εξέλιξη των δημοσίων ελλειμμάτων σε δημοσιονομική βάση κατά την περιουσία 1979-1991.

Από τους πίνακες παρατηρούμε ότι κατά την δεκαετία 1980 - 90, το έλλειμμα του Γενικού Κρατικού Προϋπολογισμού, αυξήθηκε από 77,5 δις δραχμές ή 4,5% του ΑΕΠ σε 2,152 δις δραχμές ή 20,4% του ΑΕΠ. Κατά την δεκαετία του 1980, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του ελλείμματος του Γενικού Κρατικού Προϋπολογισμού ήταν 39,4% έναντι 19,9% του μέσου ρυθμού αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ ήταν δηλαδή διπλάσιος στην μεταξύ τους σύγκριση.

Η μεγάλη αύξηση των ελλειμμάτων του Γενικού Κρατικού Προϋπολογισμού είναι προφανές ότι οφείλεται στο ότι οι ρυθμοί αύξησης των δαπανών ήταν πολύ υψηλότεροι από τους ρυθμούς αύξησης των εσόδων του Προϋπολογισμού. Έτσι ενώ κατά την δεκαετία 1970, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης των δαπανών (21,1%) δεν υστερούσε σημαντικά του μέσου ετήσιου ρυθμού αύξησης των εσόδων (20,4%), στην δεκαετία του 1980 ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης των δαπανών (28,8%) υπερέβαινε σημαντικά τον αντίστοιχο των εσόδων (25%).

Οι αποκλίσεις μεταξύ εσόδων και δαπανών ήταν ιδιαίτερα σημαντικές κατά την περίοδο 1980 - 85 οπότε ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης των εσόδων του Γενικού Κρατικού Προϋπολογισμού ήταν 28,2% ενώ ο αντίστοιχος των δαπανών ήταν 34,1% όπως δείχνει και ο πίνακας 14.

Κατά τα έτη 1990 - 91 παρατηρούμε ότι οι ρυθμοί αύξησης των εσόδων ήταν υψηλότεροι από τους αντίστοιχους των δαπανών -35,4% έναντι 30% και 31,3% έναντι 26,1% φαινόμενο που στην δεκαετία 1980 - 1990 παρατηρείται στα έτη 1981 - 1986.

Όσον αφορά τις καθαρές δανειακές ανάγκες της Κεντρικής Κυβέρνησης την δεκαετία του 1980 αυξήθηκαν από 66,0 δις δραχμές σε 1.814,6 δις δραχμές για να μειωθούν στα 164 δις δραχμές το 1991, το μέγεθος των καθαρών δανειακών αναγκών σχεδόν πενταπλασιάστηκε (αυξήθηκε κατά 4,6 φορές) την δεκαετία που εξετάζουμε ενώ ιδιαίτερα σημαντικές αυξήσεις σημείωσε ο δείκτης κατά την περίοδο 1988 - 85 οπότε και ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης ήταν 54,2%.

Όσον αφορά τις καθαρές δανειακές ανάγκες των Δημοσίων Επιχειρήσεων παρατηρούμε ότι, αυξήθηκαν κατά την περίοδο 1986 - 89 φθάνοντας από 22,2 δις δραχμές τα 104,2 δις δραχμές για να μειωθούν το 1988 στα 8,8 δις δραχμές και να αυξηθούν το 1989 και 1990 φθάνοντας τα 99,7 δις δραχμές και να μειωθούν το 1991 σε 53,6 δις δραχμές. Παρόμοια αυξήθηκαν και οι καθαρές δανειακές ανάγκες των Δημοσίων Οργανισμών.

Η συνθήκη του Μάαστριχ προβλέπει ότι η αναλογία του δημοσίου χρέους (Κεντρικής Διοίκησης και Δημοσίων Επιχειρήσεων) προς το ΑΕΠ κάθε χώρας δεν πρέπει στο χρέος του 1996 να ξεπερνά το 60%.

Το αισιόδοξο σενάριο του προγράμματος σύγκλισης της Ελληνικής Οικονομίας προς την κοινοτική προβλέπει προς το ΑΕΠ θα είναι 76%.

Αντίστοιχο το απαισιόδοξο σενάριο προβλέπει ότι το αντίστοιχο ποσοστό του δημοσίου χρέους προς το ΑΕΠ θα είναι 82% το 1996.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ.

(σε δις. δραχμές). (* Προσωρινά στοιχεία, Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Εκθέσεις Διοικητή επί του Προϋπολογισμού).

ΈΤΟΣ	Γ.Κ.Π.		Κεντρική Κυβέρνηση					
	Έσοδα	Δαπάνες	Έλλειμμα	Χρεωλύσια	Καθ. Δαν. Ανάγκες	Τόκοι	Εξυπηρέτηση Δημ. Χρ.	Πρωτ. Έλλειμ.
1979	314,4	380,0	65,6	10,3	55,3	32,9	9,0	13,4
1980	359,0	436,5	77,5	10,7	66,8	43,6	9,0	14,2
1981	438,8	632,1	193,3	19,3	174,0	63,5	16,0	94,5
1982	640,3	829,8	189,5	21,7	167,8	69,4	20,0	78,4
1983	817,9	1125,3	307,4	24,0	283,4	106,3	28,0	149,1
1984	1021,2	1417,5	393,3	42,2	351,1	165,9	36,2	299,7
1985	1243,0	1892,2	649,2	66,2	583,0	243,7	39,6	168,1
1986	1682,9	2320,9	638,0	122,9	515,1	297,8	49,2	176,1
1987	1967,0	2882,8	915,8	261,1	654,7	411,8	66,8	176,1
1988	2196,1	3393,9	1197,2	152,0	1045,2	554,4	101,3	389,5
1989	2469,9	4228,2	1758,3	205,2	1553,1	638,6	101,8	812,5
1990	3343,6	5496,2	2152,6	338,0	1814,6	1182,7	114,9	517,0
1991*	4389	6930,0	2541,0	920,0	1621,0	1447,9	126,1	47,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ.

(ως % του ΑΕΠ). (Πηγή: Πίνακας 12).

ΕΤΟΣ	Γ.Κ.Π.		Κεντρική Κυβέρνηση					Πρωτ. Έλλειμ.
	Έσοδα	Δαπάνες	Έλλειμμα	Χρεωλύσια	Καθ. Δαν. Ανάγκες	Τόκοι	Εξυπηρέτηση Δημ. Χρ.	
1979	22,0	26,6	4,6	0,7	3,9	2,3	0,6	0,9
1980	21,0	25,5	4,5	0,6	3,9	2,5	0,5	0,8
1981	21,4	30,8	9,4	0,9	8,5	3,1	0,8	4,6
1982	24,9	32,2	7,3	0,8	6,5	2,7	0,8	3,0
1983	26,9	36,5	9,9	0,8	9,1	3,5	0,9	4,8
1984	26,9	37,2	10,3	1,1	9,2	4,4	1,0	3,9
1985	26,9	41,0	14,1	1,4	12,7	5,3	0,9	6,5
1986	30,5	42,1	11,6	2,2	9,4	5,4	0,9	3,1
1987	31,4	46,0	14,6	4,2	10,4	6,6	1,1	2,8
1988	29,2	45,1	15,9	2,0	13,9	7,4	1,3	5,2
1989	28,1	48,2	20,1	2,3	17,8	7,3	1,2	9,3
1990	31,7	52,1	20,4	3,2	17,2	11,2	1,1	4,9
1991	35,0	55,2	20,0	7,3	12,9	11,5	1,0	0,4
1	2	3=2-1	4	5=3-4	6	7	8=5-(6+7)	

ΠΙΝΑΚΑΣ 14. (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών)
ΡΥΘΜΟΙ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΩΝ 1979 - 1991.

ΡΥΘΜΟΙ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΙ	ΕΣΟΔΩΝ		ΔΑΠΑΝΩΝ		ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ		ΔΑΝ. ΑΝΑΓΚΩΝ		ΠΡΩΤ. Ε.ΑΔ.		ΑΕΠ
	Γ.Κ.Π.	Γ.Κ.Π.	Γ.Κ.Π.	Δ.Τ.	Κ.Κ.	Δ.Τ.	Κ.Κ.	Δ.Τ.	Κ.Κ.	Κ.Κ.	
1979-1980	14,2	14,9	18,1	16,8	18,1	16,8	20,8	14,9	6,0	19,8	
1980-1981	22,4	44,8	149,4	151,7	149,4	151,7	160,5	165,7	565,5	19,8	
1981-1982	45,9	31,3	-2,0	9,3	-2,0	9,3	-3,6	6,5	-17,0	25,6	
1982-1983	27,7	35,6	62,2	38,4	62,2	38,4	68,9	41,6	90,2	19,6	
1983-1984	25,2	26,0	27,9	30,9	27,9	30,9	23,9	27,5	-0,1	23,6	
1984-1985	21,4	33,5	65,1	60,8	65,1	60,8	66,0	64,5	101,1	21,3	
1985-1986	35,4	22,7	-1,7	4,6	-1,7	4,6	-11,6	-6,6	-43,9	19,4	
1986-1987	16,9	24,2	43,5	29,8	43,5	29,8	27,1	13,8	4,8	13,5	
1987-1988	11,6	17,7	30,7	27,5	30,7	27,5	59,6	41,9	121,2	20,3	
1988-1989	12,5	24,6	46,9	50,9	46,9	50,9	48,6	57,2	108,7	16,6	
1989-1990	35,4	30,0	22,4	18,9	22,4	18,9	16,8	15,4	-36,4	20,1	
1990-1991	31,3	26,1	18,0	15,1	18,0	15,1	-10,7	-9,9	-90,9	19,0	
1980-1985	28,2	34,1	53,0	51,6	53,0	51,6	54,2	53,1	84,0	22,0	
1985-1990	21,9	23,8	27,1	25,5	27,1	25,5	25,5	22,3	11,5	18,0	
1980-1990	25,0	28,8	59,4	37,9	59,4	37,9	39,1	36,8	43,3	19,0	

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ (1980-96).

Την τελευταία 15ετία κορυφαίο πρόβλημα της Ελληνικής οικονομίας αναδείχθηκε το δημοσιονομικό πρόβλημα αφού η πολιτική εξουσία κάθε φορά χρησιμοποιεί το δημόσιο τομέα για ενίσχυση της κομματικής της δύναμης χωρίς να αντιλαμβάνεται ότι αυτό μακροχρόνια εκτός από την φθορά του οικονομικού - κοινωνικού ιστού φθείρει ακόμη και την δημοκρατική συνείδηση των πολιτών.

Η δημοσιονομική αυτή ανισορροπία που είναι αποτέλεσμα της λανθασμένης οικονομικής πολιτικής και εκδηλώνεται με την διόγκωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, την ραγδαία αύξηση του δημοσίου χρέους και την απορρόφηση υγιών πόρων του ιδιωτικού, του δημοσίου τομέα οδήγησε στην επιδείνωση της εξέλιξης όλων των μακροοικονομικών μεγεθών. Η επιδείνωση αυτή για να γίνει αντιστρέψιμη χρειάζεται τώρα πλέον μεγάλη προσπάθεια χωρίς να είναι βέβαιο ότι θα επιτευχθεί κάποια βελτίωση γιατί έχουμε φθάσει σε υπερχρέωση του δημοσίου και σε αποδυνάμωση του ιδιωτικού τομέα. ενώ η οικονομία βαδίζει την περίοδο ύφεσης.

Κατά την περίοδο 1975-1993 ο ρυθμός ανάπτυξης φθίνει συστηματικά και από 4% ετησίως κατά την περίοδο 1975-80 σήμερα κυμαίνεται γύρω στο 2%. Την ίδια πορεία με εκείνη του ΑΕΠ ακολουθούν και η κατανάλωση (δημόσια - ιδιωτική) το κατά κεφαλή εισόδημα - ιδιωτική κατανάλωση. Αλλά και η πιο δραματική εξέλιξη παρατηρείται στην πορεία των επενδύσεων και ειδικότερα εκείνων του ιδιωτικού τομέα. Οι ιδιωτικές επενδύσεις το 1990 βρίσκονται στο επίπεδο του 1980 και το 1993 μόλις πιο κάτω από το

τελευταίο. Οι ιδιωτικές επενδύσεις εξάλλου στον γεωργικό τομέα μειώνονται συστηματικά και εκείνες του μεταποιητικού αυξάνεται με φθίνοντα ρυθμό.

Η συσσώρευση του δημοσίου χρέους αποτελεί μία από τις δυσμενέστερες εικόνες για μία οικονομία. Η αναπροσαρμογή της αυξητικής του τάσης ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος αποτελεί βασική προϋπόθεση για την εξυγίανση της οικονομίας μιας χώρας.

Οι συνέπειες του δημοσίου χρέους για την οικονομία και τις προοπτικές της δεν εξαντλούνται στο μέρος που συνεπάγεται η εξυπηρέτησή του για τον προϋπολογισμό. Το υψηλό δημόσιο χρέος έχει και άλλες συνέπειες. Αποθαρρύνει τις ιδιωτικές αποταμιεύσεις και επενδύσεις, εκτείνει την ανισοκατανομή του εισοδήματος να αυξάνει τους κινδύνους αποσταθεροποίησης της οικονομίας από τάσεις εμπιστοσύνης.

Η ανοδική τάση του χρέους, ανακόπηκε το 1973 με την άνοδο του πληθωρισμού λόγω των χαμηλών επιτοκίων που επικράτησε σε παγκόσμια κλίμακα την δεκαετία του 1970. Όμως αυτό δεν σταμάτησε την άνοδό του αλλά συντέλεσε στην παραμονή του για μερικά χρόνια, (μέχρι το 1977) περίπου σταθερό (γύρω στο 32% - 35%). Η άνοδος όμως του δημοσίου χρέους πήρε διαστάσεις την δεκαετία του 1980 λόγω των υψηλών δημοσίων νομικών ελλειμμάτων και του χαμηλού ρυθμού αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ που έφερε το χρέος από 39,3% στο 110,4% του ΑΕΠ.

Στο τέλος του 1989 το δημόσιο χρέος αποτελούσε το 104,3% του ΑΕΠ. Η άνοδος αυτή κατά 57 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σχέση με το 1980 ισοδυναμεί με 9.900 δις δραχμές ως το 1993 το οποίο με μέσο επιτόκιο 18% (που είναι το προβλεπόμενο μέσο επιτόκιο του χρέους της Κεντρικής Κυβέρνησης, συνεπάγεται επιπλέον δαπάνη για τόκους περίπου ίση με 1.800 δις δραχμές για τον προϋπολογισμό του 1993.

Έτσι ενώ στην δεκαετία του 1960, οι τόκοι του δημοσίου χρέους ήταν κάτω από το 5% των συνολικών εσόδων του Τακτικού Προϋπολογισμού στην δεκαετία του 1970 διπλασιάστηκε φθάνοντας το 40% του προϋπολογισμού. Αν συνεχιζόταν οι τάσεις της δεκαετίας του 1980, υπολογίστηκε ότι το 1993 οι τόκοι του δημοσίου χρέους θα είχαν φθάσει το 100% των εσόδων του Τακτικού Προϋπολογισμού του Κράτους για να χρηματοδοτήσει με τρέχοντα έσοδα της υπόλοιπες υποχρεώσεις του.

Από όλα τα παραπάνω προκύπτει η πρώτη συνέπεια του υψηλού δημοσίου χρέους για την Ελληνική οικονομία όσον αφορά τον προϋπολογισμό του Κράτους.

Η ιστορία διδάσκει ότι αν δεν υπάρχει δημοσιονομική προσαρμογή, σε οικονομίες με συνολικό δημόσιο χρέος όπως η Ελλάδα που υπερβαίνει το 100% του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος, η οποία να ανατρέψει τόσο την οικονομική όσο και την κοινωνική ισορροπία. Πριν από την δεκαετία του 1980 δημόσια χρέη της τάξης του 100% του ΑΕΠ και πλέον είχαν δημιουργηθεί μόνο κατά την διάρκεια των πολέμων. Στις μεταπολεμικές περιόδους όταν επιτύγχανε η προσπάθεια μείωσης του χρέους μέσω πρωτογενών πλεονασμάτων ή ξεπερνούσαν υψηλοί πληθωρισμοί που τελικά μείωναν την αιτία του χρέους ή τελικά οι Κυβερνήσεις υποχρεώνονταν σε αναγκαστική μετατροπή του χρέους. Όμως οι δύο τελευταίες λύσεις ισοδυναμούσαν με πτώχευση.

Οικονομίες με μεγάλα ελλείμματα και δημόσιο χρέος η αναβολή της δημοσιονομικής προσαρμογής δεν είναι μετά από κάποιο σημείο εφικτή. Τα πάντα μπορεί να ανατραπούν σε κλονισμό της εμπιστοσύνης. Όταν υπάρχει κλονισμός εμπιστοσύνης το χρέος προσαρμόζεται απότομα μέσω εκχρηματισμού ή υποχρεωτικών δανείων. Οι εξελίξεις αυτές δεν είναι σε καμία περίπτωση χωρίς κόστος. Αντίθετα επειδή η προσαρμογή γίνεται

απότομα και ανεξέλεγκτα το κόστος και μεγάλο είναι και κατανέμεται εξαιρετικά άδικα με συνέπεια κλονισμό όχι μόνο του οικονομικού και χρηματοπιστωτικού αλλά και του κοινωνικού και πολιτικού συστήματος.

Οι παραπάνω κίνδυνοι από την ανεξέλεγκτη άνοδο του χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ, μπορούν να αποφευχθούν αν αναληφθεί η προσπάθεια σταθεροποίησης αρχικά και σε δεύτερο στάδιο μείωσης του δημοσίου χρέους μέσω περιορισμού των δημοσιονομικών ελλειμμάτων.

Το δεύτερο σημείο που πρέπει να σημειωθεί είναι ότι η σταθεροποίηση του δυνατού χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι αναγκαία και ικανή συνθήκη για την σταθεροποίηση και του εξωτερικού χρέους. Αλλά μέσα πολιτικής όπως η συναλλαγματική και η εισοδηματική μπορούν να υποβοηθήσουν την βραχύχρονη προσαρμογή της Ελληνικής οικονομίας αλλά σε γενικές γραμμές δεν επαρκούν από μόνα τους για την σταθεροποίηση και της οικονομίας.

Για μια χώρα σαν την Ελλάδα της οποίας η οικονομία είναι πολύ μικρή για να επηρεάσει τα διεθνή επιτόκια, μία μείωση της δημόσιας αποταμιεύσεως δεν προκαλεί αντίστοιχη αύξηση της ιδιωτικής. Η αύξηση του δημοσιονομικού ελλείμματος χρηματοδοτείται με εισροή αποταμιεύσεων από το εξωτερικό δηλαδή συνεπάγεται ισοδύναμη αύξηση του ελλείμματος στο ισοζύγιο των τρεχουσών συναλλαγών χωρίς να υπάρχουν επιπτώσεις στα επιτόκια και στις ιδιωτικές αποταμιεύσεις.

Οι κυριότερες κατηγορίες δημοσίων δαπανών είναι οι δαπάνες προσωπικού, οι επιχορηγήσεις-επιδότησεις και οι δημόσιες επενδύσεις. Οι δαπάνες προσωπικού μειώθηκαν από 14% του ΑΕΠ το 1989 στο 12,5% το 1992 και το 1993 προβλέφθηκε να μειωθούν κάτω από το 12% του ΑΕΠ. Ακόμη μεγαλύτερη μείωση αφορά τις επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις αφού από 6,5% το 1989 μειώθηκαν στο 6% το 1992 και αναμενόταν στο ίδιο επίπεδο το 1993. Από την άλλη λόγω της σημασίας των δημοσίων

επενδύσεων για την ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας το ποσοστό του ΑΕΠ των δημοσίων επενδύσεων όχι μόνο δεν μειώθηκαν αλλά προβλέφθηκε ότι το 1993 θα σημείωνε αύξηση κατά 6 ποσοστιαίες μονάδες.

Από την πλευρά των εσόδων υπάρχουν τα έσοδα από άμεση φορολογία και τα λοιπά έσοδα. Παρά την σημαντική μείωση των φορολογικών συντελεστών τα έσοδα από την άμεση Φορολογία ανέβηκαν από 6,5% στο 9% του ΑΕΠ. Οι αυξήσεις αυτές συνδέονται με την διερεύνηση της φορολογικής βάσης και την προσπάθεια για την μείωση της φοροδιαφυγής. Οι δημόσιοι φόροι παρουσίασαν και αυτοί ανοδική τάση από 16% του ΑΕΠ έφθασαν στο 20%.

Η αύξηση της φορολογίας, δημιουργεί αντικίνητρα στην παραγωγή και στις επενδύσεις. Ωστόσο η μείωση των φορολογικών συντελεστών ενεργεί στην αντίθετη κατεύθυνση. Οι αυξήσεις της έμμεσης φορολογίας επικεντρώθηκαν στην περίοδο που διανύουμε στην βενζίνη, στο πετρέλαιο κίνησης, τα ποτά και τον καπνό και δεν αναμένεται να παρουσιάσουν κάποια επίδραση στην παραγωγή και στις επενδύσεις πιο ανησυχητικές είναι οι επιδράσεις στην διανομή του εισοδήματος.

Αν η σταθεροποίηση του δημοσίου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ αρκεί για την σταθεροποίηση της οικονομίας γιατί να επιδιωχθεί και η σημαντική σταδιακή μείωσή του.

Ο κυριότερος λόγος είναι ότι σε συνθήκες αβεβαιότητας μια οικονομία με υψηλό δημόσιο χρέος καθίσταται εξαιρετικά ευπαθής σε απρόβλεπτες οικονομικές διαταραχές. Με άλλα λόγια η οικονομική σταθερότητα δεν αποκτά αξιοπιστία σε μία οικονομία με υψηλό δημόσιο χρέος όπως η Ελλάδα λόγω του ότι μία απρόβλεπτη διαταραχή μπορεί να έχει σημαντικές αποσταθεροποιητικές σχέσεις.

Θα πρέπει βέβαια να σημειωθεί στα πλαίσια της κοινοτικής εναρμόνισης ιδιαίτερα κατά την 10ετία του 1980 ήταν δύσκολη η άσκηση εθνικής εμπορικής πολιτικής εξαιτίας της κατάργησης των δασμολογικών φορολογικών και προστατευτικών φραγμών γενικότερα για τις εισαγωγές και τις εξαγωγικές επιδοτήσεις. Αυτό είχε σαν συνέπεια την αδυναμία βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των διεθνών εμπορεύσιμων Ελληνικών προϊόντων.

Τα λάθη του παρελθόντος σε συνδυασμό με την μη αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων που έχουν διατεθεί για την ανάπτυξη της υποδομής της Ελληνικής οικονομίας έγινε ιδιαίτερα αισθητή όταν η κοινότητα ξεκίνησε την πολιτική σύγκλισης των οικονομιών των χωρών-μελών. Η χώρα μας βρέθηκε υποχρεωμένη να ακολουθήσει την ευρωπαϊκή πορεία με συνέπεια να ζητούμε τεράστιες θυσίες για τον Ελληνικό λαό χωρίς όμως να είναι δυνατή η επίτευξη των αποδόσεων που προβλέπει η Συνθήκη του Μάαστριχ. Η αδυναμία συνεπώς συμμετοχής της χώρας μας στην ΟΝΕ το 1992 είναι πιο πιθανή εκδοχή. Επίσης συνέπεια οικονομική είναι η απώλεια της δυνατότητας να αποκτήσουμε νομισματική αξιοπιστία μέσω της συμμετοχής μας στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα που να μειώνει σε μόνιμη βάση τον πληθωρισμό. Οι πληθωριστικές προσδοκίες και ο συναλλαγματικός κίνδυνος θα συνεχιζόταν με αποτέλεσμα υψηλότερα επιτόκια.

Εκτός από το οικονομικό κόστος υπερέχει και το γενικότερο εθνικό κόστος, από την εξαίρεσή μας. Η χώρα μας δεν θα χάσει μόνο την διεθνή αξιοπιστία της λόγω του ότι δεν συμμορφώθηκε με τους όρους μιας συνθήκης που υπέγραψε ούτε θα εξαιρεθεί μόνο από διαδικασίες του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών, θα υπάρξει γενικότερη διαβάθμιση της χώρας μας στην κοινότητα η οποία θα μειώσει σημαντικά την διεθνή διαπραγματευτική μας θέση και θα μας καταστήσει ευάλωτους σε πολιτικές πιέσεις.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ.

Μια επιτυχημένη χρηματιστηριακή αγορά στηρίζεται σε ένα υγιές δημοσιονομικό κράτος, σε ένα εδραιωμένο και δυναμικό ιδιωτικό τομέα και στην ύπαρξη αισθήματος εμπιστοσύνης για το μέλλον.

Πέρασαν δεκάδες χρόνια, αλλά μόλις τελευταία το Ελληνικό χρηματιστήριο μπόρεσε να εκσυγχρονίσει και να ενισχυθεί με νέες εταιρίες και με νέους θεσμούς.

Το Χρηματιστήριο αξιών Αθηνών (ΧΑΑ), στην διάρκεια της λειτουργίας του δεν μπόρεσε να εκπληρώσει το ρόλο του στο βαθμό που κάποιος θα περίμενε, ώστε να βοηθήσει στην ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας.

Θα πρέπει όμως να πούμε ότι κατά τη διάρκεια της ζωής του συνέβησαν πολλά αρνητικά γεγονότα και εθνικές αντιξοότητες που επανειλημμένα ανέκοψαν την πορεία του. Παρόλα αυτά όμως διατηρήθηκε ως οικονομικός οργανισμός και βοήθησε έστω και οριακά στην ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας.

Το ΧΑΑ άρχισε να αποκτά ουσιαστική οντότητα και να διαφοροποιείται από το 1987, με την απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων ώστε το έτος 1990 να χαρακτηριστεί σημαντικός σταθμός στην λειτουργία του.

Η περίοδος στην οποία θα αναφερθούμε (1974-1996) συμπίπτει με την περίοδο της μετανάστευσης και αποτελεί συνέχεια μιας περιόδου (1971-1973) έντονης δραστηριότητας της χρηματιστηριακής αγοράς, όπου οι τιμές των μετοχών βρίσκονταν, σε σχέση με τα διεθνώς ισχύοντα σε πολύ υψηλά επίπεδα. Η άνοδος των πολλών μετοχών κυρίως προς το τέλος του 1973 ήταν αποτέλεσμα της απότομης αύξησης της ζήτησης μετοχών χωρίς ταυτόχρονη

αύξηση της προσφοράς αυτών. Αποτέλεσμα ήταν να ακολουθήσει μία περίοδος ύφεσης στην χρηματιστηριακή αγορά η οποία διάρκεσε, με βραχυχρόνιες διακυμάνσεις μέχρι το 1984. Έτσι η περίοδος 1974-1984 χαρακτηρίζεται από υποτονικότητα και συνεχή πτωτική πορεία των τιμών των μετοχών.

Η εικόνα όμως άλλαξε κατά τα έτη 1985-86 και η αγορά παρουσίασε ανάκαμψη. Ο γενικός δείκτης τιμών μετοχών του χρηματιστηρίου αυξήθηκε κατά 40% περίπου μέσα στα δύο αυτά χρόνια. Στην συνέχεια είχαμε το κυβερνητικό πρόγραμμα σταθεροποίησης και ανάπτυξης της οικονομίας το οποίο δημιούργησε συνθήκες αυξημένης ευφορίας ως προς τις οικονομικές εξελίξεις και τις προοπτικές των κερδών των επιχειρήσεων. Αποτέλεσμα αυτών ήταν αύξηση των τιμών των μετοχών, λόγω των χαμηλών τιμών που είχαν διαμορφωθεί εντωμεταξύ, ως αποτέλεσμα της πτωτικής τάσης που είχε ακολουθήσει η χρηματιστηριακή αγορά κατά τα προηγούμενα χρόνια.

Είναι σκόπιμο να επισημανθεί ότι η μετέπειτα πορεία που ακολούθησε το χρηματιστήριο και της οποίας χαρακτηριστικό ήταν η σημαντική αύξηση των μεγεθών του, ήταν αποτέλεσμα των εξής παραγόντων:

1. Της φιλελευθεροποίησης της Ελληνικής οικονομίας, η οποία άρχισε στα τέλη του 1986 με την ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων για επενδύσεις σε τίτλους τουλάχιστον προς την μία κατεύθυνση.

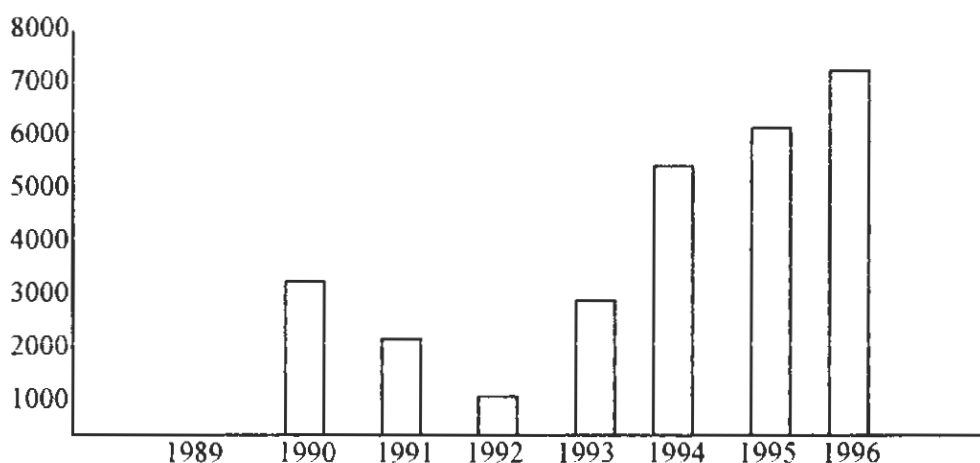
2. Των αποτελεσμάτων του σταθεροποιητικού προγράμματος που εφάρμοσε η τότε κυβέρνηση κατά την περίοδο 1985-87. Τα αποτελέσματα αυτά αντικατοπτρίζονταν στην βελτίωση των βασικών οικονομικών δεικτών σε μακροοικονομικό επίπεδο και ως επακόλουθο τούτων και σε μικροοικονομικό επίπεδο ήταν στο κύκλο εργασιών και την κερδοφορία των επιχειρήσεων.

3. Τον εκσυγχρονισμό του χρηματιστηρίου τόσο με την θέσπιση ενός σύγχρονου νομοθετικού πλαισίου, όσο και με τη συνεχή εισαγωγή νέων θεσμών οι οποίοι ευθυγράμμισαν το χρηματιστήριο Αθηνών με τις διεθνείς αναπτυσσόμενες χρηματιστηριακές αγορές. Η βελτίωση της οργάνωσης και λειτουργίας της Ελληνικής χρηματιστηριακής αγοράς ξεκίνησε με την τροποποίηση της νομοθεσίας περί χρηματιστηρίου με τον νόμο 1806/1988, 2198/94, 2324/95 και 2396/96, ενώ μία σειρά προεδρικών διαταγμάτων προσάρμοσαν την Ελληνική νομοθεσία με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής ένωσης.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ.

1. Το μέγεθος της χρηματιστηριακής αγοράς:

Παρά την σημαντική αύξηση των μεγεθών της, η Ελληνική χρηματιστηριακή αγορά εξακολουθεί να είναι μικρή με βάση τα διεθνή δεδομένα. Οι λόγοι που κράτησαν το Ελληνικό χρηματιστήριο μικρό, μπορούν να συνοψιστούν στους εξής:

Πηγή: Οικονομικός Ταχυδρόμος (19/11/96).

α. στην προτίμηση των Ελλήνων επιχειρηματιών, τουλάχιστον στο παρελθόν, προτίμηση του τραπεζικού δανεισμού για τη χρηματοδότηση επενδύσεων.

β. στον οικογενειακό χαρακτήρα πολλών Ελληνικών επιχειρήσεων και

γ. στο γεγονός ότι το χρηματιστήριο Αθηνών κινήθηκε μέχρι το 1987, μέσα στα στενά εθνικά πλαίσια, λόγω των αυστηρών συναλλαγματικών περιορισμών που ίσχυαν μέχρι τότε.

Τα παραπάνω είχαν ως συνέπεια τον περιορισμένο αριθμό εισηγμένων εταιρειών στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

Η χρηματιστηριακή αγορά απέκτησε ιδιαίτερη σημασία για την οικονομία μετά το 1986, όταν άρχισε σταδιακά να διευρύνεται με νέες εταιρείες και όταν απελευθερώθηκε η κίνηση κεφαλαίων για επενδύσεις σε τίτλους.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε αναδυόμενες χρηματιστηριακές αγορές, η αύξηση του αριθμού των εισηγμένων επιχειρήσεων είναι ένδειξη της συμμετοχής της κεφαλαιαγοράς στην οικονομική ανάπτυξη, αφού βοηθά τη χρηματοδότηση επενδυτικών προγραμμάτων με ίδια κεφάλαια.

Μέχρι το 1990, το χρηματιστήριο, παρά την εξέλιξη δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ξεπλήρωνε το ρόλο του μέσα στην οικονομία, αφού δεν χρησιμοποιείται ευρέως ως πηγή άντλησης κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση νέων επενδύσεων. Το 1990, ο αριθμός των εισηγμένων εταιρειών αυξήθηκε σημαντικά. Αντίθετα η πτωτική πορεία της χρηματιστηριακής αγοράς, που ξεκίνησε μετά το δεύτερο εξάμηνο του 1991, είχε σαν αποτέλεσμα τη μείωση του ενδιαφέροντος των επιχειρήσεων να εισαχθούν στο χρηματιστήριο, το οποίο όμως ενδιαφέρον επανήλθε μετά το δεύτερο εξάμηνο του 1992. Η χρηματιστηριακή ανάκαμψη του φθινοπώρου του 1993 δεν περιορίστηκε μόνο σε μία πρόσκαιρη άνοδο του δείκτη. Το πιο σημαντικό στοιχείο ήταν η

διεύρυνση της αγοράς μέχρι το τέλος του έτους με την εισαγωγή έξι νέων κλάδων της οικονομίας με καλές προοπτικές ανάπτυξης τα επόμενα χρόνια.

Ο ρυθμός εισαγωγής εταιρειών στο χρηματιστήριο Αθηνών εντάθηκε το 1994, οπότε και εισήχθησαν 45 νέες εταιρείες.

Οι βασικοί λόγοι της μαζικής εισαγωγής εταιρειών στη χρηματιστηριακή αγορά μπορούν να συνοψιστούν στα εξής σημεία:

~Οι Έλληνες επιχειρηματίες θέλησαν να εκμεταλλευθούν το αυξανόμενο ενδιαφέρον για το Ελληνικό χρηματιστήριο των θεσμικών και ιδιωτών επενδυτών, Ελλήνων και ξένων, οι οποίοι άρχισαν να επενδύουν σε υγιείς εταιρίες με προοπτικές ανάπτυξης.

~Κατά τη διάρκεια του 1990 τα επιτόκια διακυμάνθηκαν σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα λόγω των διογκωμένων, κατά το έτος εκείνο δανειακών αναγκών του δημοσίου, το τραπεζικό σύστημα αντιμετώπισε μία έλλειψη πίστωσης κεφαλαίων.

~Στη χρηματιστηριακή αγορά επήλθαν σημαντικές αλλαγές που μετέβαλαν και τη δομή και τη λειτουργία της.

Το διάγραμμα δείχνει τον αριθμό ορισμένων στο Χρηματιστήριο εταιριών τις νέες εισαγωγές εταιρειών το ύψος των αντληθέντων κερδών κατά τα έτη 1989 - 1996.

Από το διάγραμμα φαίνεται ότι από πότε άρχισε να χρησιμοποιείται το χρηματιστήριο εντονότερα από πριν από τις επιχειρήσεις άντλησης κεφαλαίου ενώ κατά τα προηγούμενα χρόνια το ύψος των αντληθέντων κερδών ήταν αρκετά περιορισμένο.

Αποτέλεσμα της αυξημένης προσφοράς ήταν να αυξηθεί η ρευστότητα της αγοράς και να αποκτηθεί μεγαλύτερο «πλάτος» και στοιχεία απαραίτητα για την ομαλή εξέλιξη των τιμών χωρίς απότομες και πολλές φορές αδικαιολόγητες διακυμάνσεις τιμών. Βέβαια παρά την αύξηση του αριθμού

των εισηγμένων εταιρειών, το Χρηματιστήριο Αθηνών εξακολουθεί να είναι «ρηχός» με όλες τις αρνητικές συνέπειες μιας «ρηχής» χρηματιστηριακής αγοράς.

Γενικά κρίνεται απαραίτητο να πούμε ότι μια επιτυχημένη χρηματιστηριακή αγορά στηρίζεται σε ένα υγιές δημοσιονομικό κράτος, σε ένα εδραιωμένο και δυναμικό ιδιωτικό τομέα και στην ύπαρξη εμπιστοσύνης για το μέλλον. Επίσης η χρηματιστηριακή αγορά μπορεί υψηλότερα να αναπτυχθεί όταν βασίζεται σε κάποια ευκαμψία των επιτοκίων, σε ένα ευρύ περιβάλλον θεσμικών επενδυτών που θα περιλαμβάνει, συνταξιοδοτικά ταμεία, ασφαλιστικές εταιρίες, εταιρίες επενδύσεων και αμοιβαία κεφάλαια.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Στην ενότητα αυτή εξετάζονται με συντομία ορισμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της οικονομίας μας από το 1950 ως και σήμερα. Έτσι ο αναγνώστης θα μπορέσει να κατανοήσει καλύτερα την πορεία της Ελληνικής οικονομίας και να σχηματίσει μία γενική εικόνα της περιόδου όπου εξετάζουμε.

A) Η στασιμότητα του 1952: Σε αντίθεση με την ραγδαία αύξηση που παρουσίασε κατά την 3ετία 1949-51. Η Ελληνική οικονομία παρουσίασε ουσιαστική στασιμότητα το 1952 αφού το ΑΕΠ αυξήθηκε μόλις 0,5%. Η στασιμότητα αυτή οφείλεται αφενός από την μείωση της αγροτικής παραγωγής λόγω κακών καιρικών συνθηκών και αφετέρου στην απότομη διακοπή του «σχεδίου Μάρσαλ». Αυτό κυμαίνεται ειδικότερα αν λάβουμε υπόψη μας ότι η ξένη βοήθεια ήταν ο βασικός παράγοντας χρησιμοποίησης των δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων κατά την περίοδο εκείνη.

B) Η ραγδαία ανάπτυξη της περιόδου 1955 - 57: Μετά την επιτυχημένη νομισματική πολιτική του 1953 (υποτίμηση της δραχμής έναντι δολαρίου ΗΠΑ και άλλων νομισμάτων κατά 100% και απελευθέρωση των εισαγωγών) και την κυβερνητική σταθερότητα που άρχισε να επικρατεί, διαμορφώνεται ένα κλίμα οικονομικής σταθερότητας που εννοεί τις επενδύσεις. Ο κυριότερος παράγοντας της ραγδαίας αυτής ανάπτυξης είναι η πραγματοποίηση σημαντικών έργων μέσω των δημοσίων ιδιωτικών κεφαλαίων για την χρηματοδότηση επενδύσεων στην μεταποίηση.

Γ) Η εντατική εκβιομηχάνιση της περιόδου 1961-66: Κατά την περίοδο αυτή ιδρύονται στην Ελλάδα πολλές σύνθετες βιομηχανικές μονάδες που

αλλάζουν ποιοτικά τον χαρακτήρα της οικονομίας μας και ωθούν την συνολική παραγωγικότητα σε υψηλά επίπεδα. Την χρονιά αυτή παρατηρήθηκε μια εντονότερη αύξηση των εισαγωγών που μπορεί -εν μέρει τουλάχιστον- να αποδοθεί στην έναρξη των δασμολογικών μειώσεων, οι οποίες επιβλήθηκαν από την συμφωνία ένταξης της Ελλάδος στην ΕΟΚ - Μάρτιος 1962-. Από το 1966 και μετά η οικονομία έρχεται σε ύφεση. Οι εισαγωγές υποκαθιστούν σημαντικό μέρος της εγχώριας ζήτησης, οι εξαγωγές αυξάνονται ελάχιστα ενώ, οι επενδύσεις μειώνονται κυρίως λόγω της έντονης πολιτικής αστάθειας που αρχίζει να επικρατεί μετά τον Ιούλιο του 1965 και οδηγεί στο στρατιωτικό πραξικόπημα της 21^{ης} Απριλίου του 1967.

Δ) Η περίοδος της δικτατορίας άρχισε οικονομικές συνθήκες που είχαν δημιουργηθεί εξαιτίας της πολιτικής αστάθειας, το προηγούμενο έτος 1966. Είχαν εκδηλωθεί τότε συμπτώματα χαλάρωσης γενικά και επιβράδυνσης του ρυθμού των επενδύσεων. Το ψυχολογικό κλίμα της αβεβαιότητας που επικράτησε μετά το πραξικόπημα και ύστερα εξοικονομικά γεγονότα όπως ο Αραβοϊσραηλινός πόλεμος (Ιούνιος 1967) και η όξυνση της Κυπριακής κρίσης (Νοέμβριος 1967) επέτειναν αυτές τις τάσεις μας αποτέλεσμα απότομης πτώσης του αυξητικού ρυθμού της βιομηχανικής παραγωγής, το 1967 και μείωση των επενδύσεων.

Οι τάσεις υφέσεως αντιμετωπίστηκαν με τακτική αναθερμάνσεως της οικονομίας και ειδικότερα με μεγάλη αύξηση των πιστώσεων και με ορισμένες φορολογικές μεταρρυθμίσεις την ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας. Έτσι εγκαινιάσθηκε η επεκτατική κατεύθυνση και έμεινε μόνιμο σχεδόν χαρακτηριστικό της οικονομικής πολιτικής της δικτατορίας ως το 1974.

Ε) Μετά την μεταπολίτευση: 1974-1996: Ένας σημαντικός σταθμός για την χώρα μας ήταν η ένταξή της ως ισότιμου μέλους στην Ευρωπαϊκή

Κοινότητα. Πέρα από την πολιτική -κυρίως- επιλογή η Ελλάδα οδηγείται μαζί με άλλες έντεκα χώρες της ΕΟΚ προς την Ευρωπαϊκή Ενοποίηση. Ο δρόμος είναι τραχύς και οδυνηρός και ιδιαίτερα σε συνδυασμό με τις δυσμενείς συγκυρίες των αρχών της δεκαετίας του '90.

Όσον αφορά ειδικότερα τη χώρα μας η συνειδητοποίηση της ανάγκης πραγματοποίησης θυσιών και της υιοθέτησεως ενός άλλου τρόπου ζωής, θα καθορίσουν και το μέλλον της. Η χώρα μας διέρχεται μία από τις πιο κρίσιμες ώρες της ιστορίας μας Οικονομικά πορεύεται ανάμεσα στις συμπληγάδες ενός συμπτωματικού στασιμοληθωρισμού και αγωνίζεται να ξεπεράσει την κρίση και να προσεγγίσει τις οικονομίες των εταίρων μας της Ευρώπης. Παράλληλα όμως δίνει μία δύσκολη μάχη στην προσπάθειά της να ξεπεράσει την κρίση και να προσεγγίσει τις οικονομίες των εταίρων μας της Ευρώπης. Παράλληλα όμως δίνει μία δύσκολη μάχη στην προσπάθειά της να ξεπεράσει τους κλυδωνισμούς και να αξιοποιήσει τις προκλήσεις που δημιουργήθηκαν οι νέες ευρωπαϊκές και ιδιαίτερα οι βαλκανικές εξελίξεις.

Σήμερα στην χώρα μας καταβάλλεται μία προσπάθεια για την πραγματοποίηση των στόχων του Προγράμματος Σύγκλισης για να μην μείνει στο περιθώριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κάλιο αργά παρά ποτέ !!!

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

- 1) Οικονομικός Ταχυδρόμος, τεύχη 3/3/88, 19/12/96.
- 2) Ε.Σ.Υ.Ε.: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος.
- 3) Χατζηαντωνίου: «Προσαρμογές και επιπτώσεις της Ελληνικής γεωργίας». Αθήνα 1982
- 4) Δημήτρης Χριστοδούλου: «Αγροτική και συνεταιριστική ανάπτυξη» Εκδόσεις Παρατηρητής 1986.
- 5) Μαρία Νεγρεπόντη Δελιβάνη: «Η Ελληνική οικονομία» Εκδόσεις Παρατηρητής 1981.
- 6) Σοφία Δημελή - Τρύφων Κολλίντζας: «Κύρια γνωρίσματα των Ελληνικών μακροοικονομικών μεγεθών». 1948 - 1989 Εκδόσεις Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθήνα 1992.
- 7) Βιομηχανικό Επιμελητήριο.
- 8) Εκθέσεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος '77-'96 / Τράπεζα της Ελλάδος / Προϋπολογισμοί '90-'96
- 9) Εισηγητικές Εκθέσεις Προϋπολογισμών Ετών από Υπουργείο Οικονομικών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

	ΣΕΛ.
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	
~ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	1
~ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ	
ΔΕΚΑΕΤΙΑ 1940-1949	1
Α. Η οδυνηρή πολεμική και κατοχική περίοδος	1
Α1. Εισαγωγή.	1
1940-1944 «Πρωτοφανής πληθωρισμός».	6
«Από το 1945 έως το 1950»	7
Γενικές διαπιστώσεις και γεγονότα.	7
Από τον υπερπληθωρισμό στην ανασυγκρότηση	8
Η απασχόληση στην βιομηχανία και το ποσοστό ανεργίας	10
Η πολιτική σταθεροποιήσεως της δραχμής 1940-1950	11
Η δεύτερη φάση 1946-1950	14
Η αγροτική παραγωγή	15
Μεταποίηση	16
Δείκτης βιομηχανικής παραγωγής	16
Επενδύσεις	16
Νομισματική κυκλοφορία και τιμές	17
Πληθωρισμός	17
Σχέδιο Μάρσαλ - Δόγμα Τρούμαν	18
~ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	20
~Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	
ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟΥΣ, ΑΠΟ ΤΟ 1950 ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ	
1965	20

Γεωργική οικονομία	20
Προοίμιο	20
Σχέδιο Μάρσαλ	21
Η διατήρηση του οικογενειακού χαρακτήρα της γεωργίας	21
Η γεωργία και η σημασία της στην Ελληνική οικονομία	26
Αποτελέσματα, επιδράσεις των μέτρων στον πρωτογενή τομέα	33
Α. Η εξελεγκτική πορεία των ΑΕΠ και ΑΕΕ, στο σύνολο της οικονομίας κατά την περίοδο 1950-1965	33
Συντελεστές της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας μας	34
Β. Οι επιδράσεις των μέτρων στον πρωτογενή τομέα της παραγωγής	37
1. Πρωτογενής τομέας	37
2. Η εξέλιξη, η πορεία και ο επηρεασμός του δευτερογενή τομέα , κατά το 1950-1960	39
Προοίμιο	39
Από το 1950 έως και το 1965	40
«πορεία - εξέλιξη - καινοτομίες - ανάπτυξη - προβλήματα -δράση»	40
Συμφωνία Σύνδεσης	42
Πληθωρισμός - Νομισματική πολιτική	44
Η υποτίμηση του 1953 ήταν η μόνη λύση	44
Από το 1957 έως το 1966	47
Νομισματική σταθερότητα και ανάπτυξη	47
Προοίμιο	47
Η σύνδεση με την ΕΟΚ	48
Η άφιξη και η εγκατάσταση ξένων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων - τραπεζών.	51

Το δημόσιο χρέος στην περίοδο 1950-1964	52
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο	54
Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ 1965 - 1980	54
Α. Γεωργία	56
Η ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ	56
Η συμβολή της γεωργίας στην Ελληνική οικονομία	58
Η διάρθρωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων	61
Η παραγωγικότητα της ελληνικής γεωργίας	62
Β. Βιομηχανία	66
Καταναλωτικά, ενδιάμεσα, κεφαλαιουχικά αγαθά	67
Σύγκριση Ελλάδος με τις άλλες χώρες / μέλη της ΕΟΚ	71
Επεκτάσεις και νέες βιομηχανικές εγκαταστάσεις	73
Δεκαετία 1970 «παραγωγική δραστηριότητα»	75
Η Ελληνική βιομηχανία	75
Παραγωγική δραστηριότητα	77
Α. Μεταποίηση	77
Β. Ηλεκτρισμός - φωταέριο	78
Παραγωγική δραστηριότητα 1978-1979	79
Α. Μεταποίηση	78
Β. Ηλεκτρισμός - φωταέριο	80
Μετανάστευση και δημογραφικό πρόβλημα	86
Γεννητικότητα στην Ελλάδα	81
Πτυχές του δημογραφικού προβλήματος στην Ελλάδα	82
Διακυμάνσεις στην εξέλιξη του πληθυσμού	82
Μετασχηματισμός της «πληθυσμιακής πυραμίδας»	86
Εργατικό δυναμικό	90

Διαχρονική εξέλιξη και διάρθρωση της ανεργίας	99
Συμπεράσματα διαπιστώσεις	102
Επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	104
Πιστωτική πολιτική και νομισματικές εξελίξεις	104
Πληθωρισμός	107
Πληθωρισμός 1965	108
Πληθωρισμός 1966	109
Πληθωρισμός 1967	110
Πληθωρισμός 1968	111
Πληθωρισμός 1969	112
Πληθωρισμός 1970	113
Πληθωρισμός 1971	113
Η διετία 1972-1973	114
Πληθωρισμός 1974	118
Πληθωρισμός στα έτη 1975-1976	119
Πληθωρισμός στα έτη 1977-1978	120
Πληθωρισμός 1979	122
Η εξέλιξη του δημοσίου χρέους την περίοδο 1975-1979	128
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο	130
ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ	130
Εναλλαγή οικονομικών πολιτικών	133
Εξασθένιση της οικονομίας	134
Παραγωγή και εθνικό εισόδημα	135
Η σύνθεση της γεωργικής παραγωγής	136
Φυτική και ζωική παραγωγή στην Ελλάδα	136
Οι επιπτώσεις από την ένταξη στην ΕΟΚ στο	

εμπορικό ισοζύγιο των αγροτικών προϊόντων.	138
Οι προοπτικές ανάπτυξης που χαράσσει το πενταετές πρόγραμμα	141
Συμπεράσματα και προοπτικές ανάπτυξης του γεωργικού τομέα	144
Βιομηχανία	145
Σχέσεις ΑΕΠ και βιομηχανικές εξελίξεις 1951-1988	153
Ναυτιλιακή κρίση (1970)	156
1. Αίτια, τρόποι αντιμετώπισής της	156
2. Η δύναμη του Ελληνικού εμπορικού στόλου	158
Ναυτιλιακό συνάλλαγμα	163
Περίοδος 1950-1980	163
Περίοδος 1980-1984	164
Περίοδος 1985-1988	168
Επενδύσεις - απασχόληση - ανεργία	169
Ισοζύγιο πληρωμών	170
Η ανεργία εξελίσσεται σε μείζον πρόβλημα	174
Πληθωρισμός	193
Πληθωρισμός 1988-1989	200
Πληθωρισμός 1990-1991	201
Πληθωρισμός 1992	202
Δημόσιος τομέας	210
«Το σαράκι της Ελληνικής οικονομίας»	210
Η εξέλιξη των δημοσίων ελλειμμάτων	221
Συνέπειες δημοσίου χρέους στην Ελληνική οικονομία 1980-1996	226
Χρηματιστήριο	232
Η εξέλιξη των μεγεθών	234

Επίλογος	238
Γενικές διαπιστώσεις - συμπεράσματα	238
Βιβλιογραφία	241

